

Rīgas
izredzētais -

Eižens Finks

Eižens Finks ir katra Latvijas iedzīvotāja saprātīgākā un gaišredzīgākā daļa. Cilvēks, kurš iemiesoja un iemieso “šeit un tagad” principu. Kas par to, ka fiziski Eižens Finks dzīvoja 20. gadsimtā (1885–1958)!? Šim gaišrēģim nepieder ne pagātne, ne nākotne — Eižens Finks patiesībā dzīvo mūsdienu Latvijā!

Tikai... Vai mēs ieklausāmieš viņa vēstījumos, izdarām secinājumus un attiecīgi rīkojamies? Varbūt mēs distancējamies no savas gaišredzīgās zemapziņas, bet leģendārais Eižens Finks centās tieši pamodināt to.

Izlasi šo grāmatu, un varbūt no tavas zemapziņas izlauzīsies kāds stars vai pat uzplauks zieds!

Terēza Laube,
žurnāla “Zintnieks” galvenā redaktore

Daudzi zina Eiženu Finku kā Rīgas gaišrēģi, taču viņš ir bijis arī īpatnējs fotogrāfs. Šo profesiju Eižens apgūst jau pusaudža gados — pie Valmieras meistara Jāņa Sarkangalvja. 1909. gadā Finks sāk pelnīt iztiku ar fotogrāfiju Rīgā, lai gan bieži vien spiests mainīt darbnīcas. Lai kur viņš nonāktu, visur ir atstājis paliekošu iespaidu — piemēram, strādādams Maskavas ielā, viņš iemanto iesauku “Maskavas forštates karalis”. Lai arī Finka atstāto darbu nav daudz, viņa uzņemtie portreti ir gana interesanti ar uzņemšanas stilu, pieklusināto gaismu un maigu portreta zīmējumu.

Maira Dudareva,
Latvijas Fotogrāfijas muzeja vadītāja

€ 12.80

JUMAVA

*Rīgas izredzētais –
Eižens Finks*

*Rīgas izredzētais -
Eižens Finks*

Dokumentālu liecību krājums

JAUNS PAPILDINĀTS IZDEVUMS

JUMAVA

Vāka noformējumam izmantots attēls
no Rīgas Fotogrāfijas muzeja krājuma
(I.FM 16027, fotogrāfs nezināms, 20. gadsimta 20.–30. gadi)

Sastādītājs *Boriss Ravidins*, piedaloties *Silvijai Apinei*

Atbildīgā redaktore *Jūlija Dibovska*
Korektore *Inga Kapeniece*
Maketētājs *Ivars Vimba*

PRIEKŠVārds

Katrs laikmets rada savus varoņus. Parasti tieši viņos arī vispilnīgāk atspoguļojas laikmeta gars, cilvēku un tautu likteņi, cerības un zaudējumi. Taču laiks rit un izdzēš te viena, te otra varoņa vārdu. Vai arī tieši otrādi — ieraksta no jauna tos, kuri savā laikā nav tikuši novērtēti, dzīvojuši it kā ārpus laika vai arī laiku apsteidzot.

Laikmeta varoņu panteonā vienmēr atrodas vieta arī pareģim.

Jau sen aizmirsti, izzuduši no ļaužu atmiņas simtiem kādreiz tik iecienītu zīlnieku, astrologu, gaišreģu. Bet Finks...

Gandrīz visa 20. gadsimta garumā viņa vārds ar apbrīnojamu noturību ir klātesošs, vibrē Latvijas gaisā, skan avižu lappusēs, iet no mutes mutē.

Finks kļuva par leģendu jau savas dzīves laikā, un desmitgades, kad viņa vārds bija aizliegts vai pus aizliegts, neko neatņēma šai reti pastāvīgajai ne jau nu kroņa, ne jau nu oficiālajai, lielākoties neizskaidrojamai slavai.

Tā vien liekas — Finku pazīst visi. Protams, tie, kas nerimsies, iekams neizlasīs nākamās nedēļas horoskopu — it kā tad, ja nepateiks viņiem, kas tos sagaida rītdien, arī pašas rītdienas nebūs. Un arī tie, kuri pat grasi nedos ne tikai par visiem šiem nākotnes pareģojumiem, bet arī par pašiem pareģoņiem.

Eižens Finks (1885–1958) Rīgā bija pazīstams jau 1920. gadu sākumā, taču īstie panākumi aizsākās 20. gadu vidū, kad it visur runāja, ka piepildīsies viņa pareģojums par atentātu pret Musolini, ka viņš paredzējis arī Latvijas Ārlietu ministra Meierovica, kā arī viņa sievas traģisko galu, Latvijas pirmā prezidenta J. Čakstes nāvi.

Var likties, ka pamatu, uz kura balstās Finka fenomens, radījusi prese, pastāvīgā avižu kāre pēc sensācijām.

No tā laika avīzēm gandrīz bez ierunām Finku atzina populārā “Pēdējā Brīdī”. Lielākais krievu laikraksts “Segodņa” pret viņu izturējās ar uzmanību un labvēlību.

Gaišreģi vienmēr pavada skeptiķis. Attiecībā pret Finku tādu lomu uzņēmās avīze “Jaunākās Ziņas”, tās izdevēja bija Emīlija Benjamiņa, kurai, kā runā, Finks pareģojis, ka viņa nomirs galīgā nabadzībā.

Bieži, neraugoties uz pretrunīgumu, sabiedrībā pazīstamākajiem pareģiem tika piedēvēti gan piepildījušies, gan nepiepildījušies praviņojumi, kuriem bija būtiska nozīme cilvēku, dzimtu, valsts likteņos, utt.

30. gadu otrajā pusē Finka vārds pamazām izzūd no avižu lappusēm, kaut arī viņa zvaigzne joprojām mirdz spoži. Šajos gados tika aizliegts skart kā Latvijas valdības iespējamo rīcību, tā arī kaimiņus. Vēl agrāk, 1929. gada oktobrī, tika pieņemts likums, kuru gan ne visai ievēroja, proti, mantkārīgā nolūkā izmantot “citas personas lētticību vai māņticību ar pareģošanu, sapņu iztulkošanu, zīlēšanu, pamudināšanu meklēt paslēptu mantu, noslēpumainu spēku izsaukšanu, buršanām, pūšļošanu, vārdošanu vai ar citu viltus palīdzību”. Taču to cilvēku skaits, kuri vēlējās no Finka uzzināt savu likteni, nebūt nesamazinājās. Līdzās preseī ir arī cits, daudz drošāks, informācijas pasniedzšanas veids — no mutes mutē. Kaut arī ne visi Finka sarunu biedri dalījās pareģojumos ar apkārtējiem. Daudzi slēpa gan savas vīzītes, gan sarunas ar Finku, vēlēdamies saglabāt noslēpumaino saikni, kāda pastāv starp pareģojumu un cilvēka likteni.

1941. gadā Finku arestēja LPSR VDTK (Valsts drošības tautas komisariāts). Rīgā viņš atgriezās tikai 1953. gadā.

Grāmatā iekļauti raksti par Finku no 1920. līdz 2000. gadu latviešu un krievu izdevumiem, arhīva materiāli, atmiņas par Finku.

Daudzi materiāli ņemti no veciem laikrakstiem. Šo rakstu leksika un stilistika mūsdienu lasītājiem var likties arhaiska, nepieņemama vai pat smieklīga. Tomēr esam centušies saglabāt 1920.–30. gadu latviešu žurnālistikas žanra valodas iezīmes. Tā esam rīkojušies pietātes dēļ pret aizgājušiem laikiem un to lieciniekiem, bet visvairāk gan pret pašu dzīvo, mūžam mainīgo, īpatnējo substrātu — valodu, kura jūtīgi uztver un atspoguļo vēsturi un laikmeta gaumi.

Izlaidumi tekstā norādīti stūra iekavās.

Tulkojums no krievu valodas — S. Apine.

Izsakām pateicību visiem, kuri palīdzēja mums veidot šo grāmatu. Sevišķi liela pateicība pienākas Eižena Finka radiniekiem, vispirmām kārtām Finka mazmeitai Larisai Upesjūrai, tāpat arī J. Abizovam, B. Brokai, A. Bruzgulim, J. Barvikam, R. Dobrovenskim, L. Fleišmanam, A. Strangam, S. Vidjakinai.

Boriss Ravidins

PIE RĪGAS PAREĢIEM

Nezināms ir cilvēkam viņa liktenis un dzīves ceļš. Bet izdibināt to nemitas nenogurstošais prāts. Zinātne ar šo jautājumu nodarbojas mazāk, bet toties plašāk šai virzienā strādā dažādi astrologi, hiro-manti, kāršu licēji, zīlētāji un pareģoņi. Viņi mēģina noteikt cilvēka pagātņi, tagadni un nākotni gan pēc zvaigznēm, zem kurām cilvēks dzimis, gan rokas līnijām, gan kārtīm, gan kafijas biežumiem un citiem “burvību” paņēmieniem.

Kas gan cilvēku var vairāk interesēt kā viņa paša liktenis? Izmanīgi ļaudis izmanto šo ziņkārību un padara to sev par ienesīgu peļņas avotu. Tā ir pat izvirzījušies daži pasauleslaveni pareģi, kuri mēģina iepriekš jau noteikt dažādus politiskus un valstiskus notikumus. Visvairāk tomēr ir tādu pareģu, kuri nodarbojas ar atsevišķu cilvēku “likteņa” zīlēšanu, pareģodami laimi vai nelaimi.

Arī mūsu Rīgā ir daudz dažādu pareģu. Viens no tiem jau tik populārs, ka pat kāds augsts valstsvīrs sūtot pēc viņa savu automobili. Dabūjis dzirdēt daudz pārsteidzošu lietu par šo pareģi — čigānu, arī es nolēmu to apmeklēt.

Tikt pie čigāna daudz grūtāk nekā pie ministra vai populāra ārsta. Tikai slepenie signāli pie pareģa loga palīdz man iekļūt viņa dzīvoklī. Durvis atver pats zīlnieks un aplūko mani urbjošiem skatiem, drusku piemiedzis vienu aci.

— Jums — zīlēt? Jā?— viņš steidzīgi prasa. Atbildu piekrietoši, un čigāns mani iaved uzgaidāmā istabā. Logs aizslēgots, un istabā krēsla. Tas tā ar nodomu, lai apmeklētājiem nebūtu neveikli, vienam uz otru

skatoties. Pie durvīm zaļģanas portjerās ar melniem kvadrātiem. Tālāk — “darba istaba”, kurā pie maza galdiņa ar baltiem un melniem kvadrātiem notiek zilēšana. — Kaktā neliels Kristus ģipša tēls, virs tā Kristus galva ērkšķu kronī. Turpat arfa apzeltītā rāmī ar piespraustām notīm, it kā kāds tikko būtu spēlējis.

Kamēr novēroju istabu, manu, ka arī pareģis vēriģi apskata mani, manu apģērbu, apavus, gaitu. No tā viņam jāsprieģ, kas esmu, kādēģ nācis, kādas bēdas mani spieģ. Kam labi iet, tas pie pareģa negrieģisies. Bet, kam slikti iet, tas meklē “iepriecināģumu” kaut vai pie zilnieka.

Apsēģamies, un pareģis sāk izlikt savas “buramās kārtis”. No ilgās lietoģanas tās aplipuģas netīriem plankumiem un punktiem. Zem netīrumiem tomēr var saskatģt burģības simbolus: sarkana sirds, kurai izdūrusies cauri bulta; krusts, atslēģa, peramā slotā, zārks, čūska, baznģca, melns sievietes profils, pūce, gailis, kuģis utt.

— Es visus nepieģemu, — iesāk pareģis un pamet reizēm uz mani savus pētoģos skatus. Viģa gaiģzilās, izbalģjuģās acis — pilnģgs pretstats melni cirtainiem, uz pieri sasukāģtiem matiem. Seģa vēl pajauna, bet dzeltengani slimģģa. Mugurā pelēkas drēģes puskaģociņģ, zem kura ne apakģdrēģes, ne kreģls nav redzams. Kāģās “ģalifē” bikses un ģari, melni auklu zāģaki.

— Nāk te pie manis visāģi, — viņģ turģina, — čģģāns, čģģāns... Es jau nemaz čģģāns neesmu. Esmu kroats. Latvijā jau ilgi dzģvoģu un protu skaidri latviski...

— Vai pie ģums daudģi nāk? — ieģautāģos.

— Bet vai tik ģūs neesat no slepenģolicģjas... — piepeģi atģert čģģāns. Apmierģnu, ka neesmu.

— Manģ jau reiz uz slepenģolicģģu aizģveda. Atnāk tģģa jaunkundģģe. Es teģcu, ka viņģ pēģ trim dienām nomģrs. Un tģģ arī atģadģģģas. Aizģved mani uz ģolicģģu: kā es to zināģģis? Es saku: — ģūs mani vedģģiet augģģā pa treģģēm, un tur būs tģģi ģari, dzelģteni solģ.

Kģģ tad — taisnģ, kā es teģcu. Bet ārģsts pģģeģca, ka es esot prātģ ģuģģis, un tģģ mani atģlaidģ.

— Es to visu tā redzu. Kā uzbūvēja dzelzs tiltu pār Daugavu, tā es ar roku parādīju: divās vietās viņš būs pušu. Kā tad... Parādāt jūsu roku.

Saraustīti stāstīdams gan par vienu, gan par otru lietu, čigāns mēģina mani ievilkt sarunās, lai no tā kaut ko izpētītu.

Apskatīdams manu roku, viņš saka:

— Jums te tāds pat krusts kā Napoleonam, tikai drusku augstāk... Un pirksti kā Listam; jūs zināt viņu? ... Bet te... asinis, asinis... — iesaucas pareģonis, pamezdams uz mani vēriņu skatu. — Jūs tiksit ievainoti te, krūtīs, kreisajā pusē... Jūsu tuvs draugs jūs ievainos. Jūs kaut kur ejat otrajā stāvā... Kas tas ir, kur jūs ejat?... — Un pareģoņa asais skats atkal urbjas manī.

— Strādāju otrā stāvā, — es atbildu.

— Bet ar ko jūs nodarbojaties? — es taču nevaru pateikt... Jā, es redzu, ka jūs katru dienu kāpjat pa trepēm, daudz cilvēku tur apkārt... nāk un iet... Tā kā ar medicīnu jūs nodarbojaties... studējuši, vai?... Tā kā mājās jums ārsts... Vai pie ārsta esat bijuši?...

Es tiešām tikko no zobārsta biju nācis. Kā viņš to varēja zināt? Ak jā — es manu, ka čigāns kāri osta zāļu smaku, kas nāk no mana pusplombētā zoba.

— Jūs esat tāds kā mākslinieks... Vai jūs neesat aktieris?... Nē, nē! Jūs nodarbojaties tā kā ar rakstīšanu... Vai jūs avīzēs nerakstāt?...

Kā viņš to zin? Apskatu pats savu roku un ieraugu, ka rādītājpirksts man aptraipīts ar tinti, bet vidējā pirkstā varzacs, kura uzmetusies no biežas zīmuļa turēšanas, nodevīgi raugās uz pareģi... Arī kabatā iebāztā avīze izvilkusies uz āru. Man atliek tikai apbrīnot čigāna attapību.

Tagad viņam pavediens rokā, un tas sāk stāstīt, ka par maniem darbiem daudz runāšot pēc manas nāves, es būšot slavens, ieņemšot goda vietu, citi mani apskaudīšot. Kam gan nepatīk, ka viņu cildina? Man liekas, taisni šīs cildināšanas dēļ daudzi gluži neapzinīgi staigā pie zilētājiem. Tie prot atrast vārdus, lai nomierinātu, lai pastāstītu,

ka daudz labuma būs vēl dzīvē. Un cilvēki tic. Šī ticība dod viņiem spēku dzīvot un meklēt to, ko pareģojis tāds zilētājs.

Vāja rakstura cilvēki padodas pareģu hipnotiskajam iespaidam un tādēļ gadās arī, ka kādreiz "piepildās" tas, kas pareģots. Ar ticību var kalnus pārceļt. Un pietiek viena daudz maz ievērojamāka gadījuma starp simtiem, lai pareģis iegūtu "slavu".

Gadās arī, ka pareģis prot domas lasīt. Ka tāda domu lasīšana jeb telepātija iespējama, to ir jau pierādījuši zinātniski pētījumi. Izlietojot vēl attapību un labas novērotāja spējas, pareģim dažreiz izdodas pastāstīt daudz pārsteidzoša saviem vientiesīgiem klientiem. Priekšā liktos pusjautājumus izdevīgā gadījumā iztulko kā pareģojumus, bet neizdevīgā — atmet.

— Vai jūs nesauc par Jāni?... — nedroši iejautājās čigāns, nosaukdams visbiežāk sastopamo latviešu vārdu. No manas sejas no-manīdams, ka nav uzminējis, viņš tūliņ pārlabo: — Nesakāt, nesakāt... Es jums vēlāk pateikšu... — Bet mans vārds tā arī paliek neuzminēts, lai gan čigāns pūlas to darīt, nosaukdams vēl pāris pazīstamākos latviešu vārdus.

Nu sākas sirdslietas.

Kādēļ gan jauns cilvēks ies pie pareģa. Taču mīlestības lietās nebūs labi. Grib precēties, bet nezina, kādu sievu ņemt. Un čigāns, klāstīdams savas "burvības kārtis" iesāk:

— Jūs tā kā gribat precēties... bet jūs to nepaņemsat, kuru domājat. No pirmās sievas jūs šķirsaties. Bet tad apprecēsaties un dzīvosat laimīgi... Jūsu dzīvē lielu lomu spēlēs sievietē, kuru sauc Saša — Aleksandra...

Redzams, ka mīlestības lietas ir pareģa "jājamais zirdziņš". Te var melot daudz — un bez apstājas. Iesmejos par viņa fantāziju, un čigāns ātri pāriet uz citu jautājumu.

— Jūs esat daudz ceļojuši. Bijuši tālu. Vēl tāls ceļš jums stāv priekšā. Jūs brauksat pāri robežai un atkal atpakaļ... Jūs tā kā ar falšiem dokumentiem... — ieminas čigāns un ātri pamet uz mani skatu,

bet redzēdams, ka nav trāpījis, tūlīt izlabo: — Jā, uz falšiem dokumentiem jūs reizi dzīvosit... tas jums ir vēl priekšā. Bet jums ies labi. Bagāts būsit.

Vēl daudz jauku lietu sastāsta man šis čigāns. Ieprasos par viņu klientiem un dabūju zināt, ka viņu bieži apciemojot pazīstamas dziedātājas, aktrises, augstu valstsvīru sievas. Kas zin — cik tur taisnības, cik reklāmas. Sapņus arī viņš protot iztulkot.

— Nesen P. šeit bij, — čigāns stāsta man tālāk. — Redzējuse sapni, ka nesusi irbi klēpī. Es viņai tūlīn pateicu: kāds jūsu ģimenes loceklis to irbi apēdis.

Par kādu irbi te runa, to nedabūju noskaidrot; tādēļ arī nezinu, vai rakstīt to ar lielo vai mazo "i".

Lai mani pārlicinātu, čigāns sāk stāstīt daudz gadījumus, kurus viņš paredzējis iepriekš. Beidzot prasa man, kā tas esot iespējams, ka vienā un tai pašā laikā viņš varot būt divās vietās — Rīgā un Jūrmalā? Acīmredzot viņš aplinkus grib pastāstīt par sava astrālā ķermeņa parādīšanos. Kad izsaku pret to šaubas, pareģis apsolās apciemot arī mani savā astrālā veidā — lai tikai es nebistoties.

Viņš uzaicina mani pēc 10 dienām atnākt vēlreiz; tad pastāstīšot vairāk. Samaksāju honorāru un eju. Pustumšā istabā jau gaida "audienci" pāris dāmu. Tikko čigāns atver man durvis uz ielu, iespraucas vēl kāda sieviņa, vaimanādama: — Vai Dieviņ, vai Dieviņ!...

Bet čigāns viņu tūlīt apmierina: — Pasakāt paldies Dievam, ka vēl tā — varēja būt daudz sliktāk. — Vientiesīgai sieviņai no brīnumiem mute palika vaļā — čigāns jau visu zin. Zin pat — ka varēja būt vēl sliktāk.

Aizeju neapmierināts. Cerēju redzēt vairāk "mistikas" šai slavenā pareģonī, vairāk burvības. Bet ticīga cilvēka vientiesībai jau arī ar to pietiek. Dodos tālāk — pie likteņu noteicējas pēc roku līnijām un kārtīm.

Jaunākās Ziņas, 1923. Nr. 153-154

RĪGAS PRIEKŠPILSĒTU AINAS. FOTOGRĀFIJAS VEIKALS FINKS

Gaišrēģis Finks un Melnais Džeks — tie ir Maskavas priekšpilsētas monumenti. Viņu īpatnējās elpas piesūcināta šī ainām un krāsām bagāta Rīgas nomale.

Latvijas Vēstnesis, 1925. Nr. 25

TRĪSPADSMIT & Co

<...> Arī Rīgā netrūkst pareģu. Visslavenākais, liekas, pašlaik kāds Finks. Noslēpumains un grūti pieejams, Finks bieži lieto lielisku toni.

Ienāk pie viņa eleganta dāma. Tā un tā, vai jūs man nevarētu šo un to pateikt. Finks stāv un skatās. Klusē un skatās. "Atnākat pēc nedēļas, varbūt tad es jūs pieņemšu."

Dāma drusku tā kā apmulst: "Vai nevarētu tūlīt?" — Negribas parādīt citām draudzenēm (kas gan arī skrien pie Finkā), ka tic tādiem "niekiem", nebūs viegli atrast otru izdevīgu gadījumu aiziet pie pareģa. Bet tas savēlki pieri krunkās, pasmīn un nosaka: "Jūs zināt kas es esmu? Nu tad jūs arī zināt, kā Finks pieņem." Aiziet un aizver durvis.

Dāma pastāv vēl drusku un iet mājās. Pēc nedēļas tā, neskatoties uz dūsmām, būs atkal klāt. <...>.

V. B.

Rīgas Ziņas, 1925. Nr. 219

PAREĢIS NO FOTO ATELJĒ

Pirms divdesmit gadiem pie "Arkādijas", Pārdaugavas "bulvāra" un "Grīzenberga", atradās neliela foto darbnīca. Diezgan populāra. Šajā foto darbnīcā strādāja jauns, melnīgsnējs fotogrāfs ar varen spro-

gainām krēpēm, “à la” mākslinieks. Viņam patika norādīt uz savu it kā eksotisko izcelsmi, sološu dedzinošāku kaisli, karstāku temperamentu mīlestības lietās. Jūsmoja par sieviešu skaistumu, bet vēl vairāk par savu paša, ko domājās sevišķu esam, bet attiecīga noskaņojuma reizēs — atzina pat par izcilu. Interesantā bāluma pielūdzējs viņš nebija un, lai būtu vēl skaistāks, iegādājās veselu arsenālu pūderu, vaigu sārtotāju, dažādu zīmuļu, kā arī dedzinātu korķi un lietoja tos ne sliktāk kā ultramoderna mūsdienu skaistule. Nokrāsojas, dažkārt nopūderējas, sasmaržojas un iziet pastaigāties. Zem katras cepures ieskatās, bet vēl uzmanīgāk seko uz sevi vērstajiem skatiem. Pamana, kāda skaistule, vai it kā skaistule viņu jau ievērojusi — un krūtis momentā izriežas, sejā — uzvarētāja smaids. Ja ies ar kādu kopā, noteikti sāks lielities.

Vienīgā nelaime — viena kāja drusku īsāka par otru. Ar kāju, pēc paša fotogrāfa vārdiem, nebija tik vienkārši: tā tika apskādēta ne-parastos apstākļos.

Blakus jūsmai par paša skaistumu, fotogrāfs aizrāvās ar cirku. Pats kaut kur pat uzstājās, žonglēja, uz zirgiem auļoja, līdz vienreiz nokrita un atradās ar savu kāju zem zirga kājas. No tā laika arī pieklibo. Uzstājās viņš cirkā vai nē, neviens skaidri nezināja, taču, patiesi, viņš prata daudz dažādu triku, visādus cirka numurus. Nostiepj dārzā virvi no viena koka uz otru, staigā pa to no viena gala līdz otram, pie tam žonglē ar pudelēm, pagalēm, bet ja garastāvoklis sevišķi labs — ar degošiem nodeguļiem. Nodeguļi griežas gaisā, bet žonglieris, purinādams kuplās krēpes, pašapmierināti smaida. Apņik staigāt pa virvi, pāriet uz dančiem. Pats piedzied, pats arī danco, svaidīdamies pa istabu dažādiem ekscentriskiem “pa”, danco un priecājas.

Vakaros viņš bieži apmeklē cirku, bet teātri nemil. Neskatoties uz lielo dejas mīlestību, balles viņš neapmeklē, kas arī saprotami; grūti dejojot pieklibojot, bet apmierināties ar novēršanu — vēl grūtāk.

Jaunā fotogrāfa sieviešu skaistuma mīlestība īpašā veidā izpaužas arī darbā ateljē. Viņš bieži prata pierunāt savas klientes atteikties

no pieņemtām pozām un iemūžināt tās platē acij tikamā veidā, kā arī brīvākā ģērbā. Tiešāk — pusapģērbtas. Nevērīgi apņemta šalle ap kuplām krūtīm, par 80 procentiem lielāks dekolte kā parasti, līdzības mūsdienu varietē divu vakara tualetēm — tie bija iecienītākie apģērbu veidi šādos mākslinieciskos uzņēmumos. Tiesa, fotogrāfijas izdevās lieliski un klientes nežēlojās. Labprāt gāja uzņemties.

Tā gāja dienas un mēneši. Fotogrāfs pūderējās, strādāja, jūsmoja par skaistumu, staigāja pa virvi, bet paklusām sapņoja par noslēpumaino spēku, meklēja norādījumus grāmatās un taujāja zinošus ļaudis — kur gan varētu dabūt Melno grāmatu.

Tas ir izejas punkts lielākā Rīgas pareģa patiesajai karjerai.

Nē, nē un pēkšņi izmet stiķi, pasmejas par kādu. Visu laiku kautrējas, tad atkal tā sit ar vārdu, ka nav kur glābties. Ne tikai paziņu lokā, bet arī publiski mīlēja pasmieties, panerrot. Tajā laikā Hāgensbergā uzstājās “pravietis”, teica tautai sprediķus, bet tikai no augstumiem: no jumta. Parasti uzrāpjas Kalnciema un Slokas ielas stūrī uz nelielas celtnes jumta un sprediķo par dvēseles glābšanu, izdzen velnu utt. Fotogrāfs skatījās un klausījās, bet vienā jaukā dienā, sprediķa laikā, vispatētiskākajā vietā no skursteņa izlēca viens pēc otra visai nešķīsti velni. Tādi melni, dūmaini. Izlēca, pagrozījās un nozuda. Bet ļaudis ņem un smejas.

Tikai trīs, četras večiņas nolēma, ka svētais sprediķotājs patiešām velnus no mājas izdzinis.

Uznāca karš, un faraonu cilts pēctecis it kā pazuda no Rīgas. Kur viņš bija, kādas pilsētas izstaigāja — nav zināms. Un pēkšņi parādījās uz skatuves Harkovā, bet tagad jau citā lomā.

Harkovā tas vairs nebija vienkāršs fotogrāfs, un pa virvi viņš arī nestraigāja, bet paredzēja ļaudīm nākotni un ar to nopelnīja sev iztiku.

Sevišķi bieži tika atstāstīts gadījums, kas pareģi darīja slavenu. Atnāca intelīgenta sieviete pie viņa, bet viņš paskatījās, padomāja un saka:

— Nelaidiet savu vīru ceļā pēc maizes. Un arī biedri lai nebrauc. Slikti būs.

Parunāja mājās, padomāja. Aizgāja virs pats pārbaudīt. Un viņam to pašu teica. Rezultātā virs pēc maizes nebrauca, bet atrunāt savus biedrus viņam neizdevās. Vilciens, ar kuru viņi aizbrauca, cieta katastrofā. Visi aizgāja bojā.

Rīgā pareģis ieradās, jau slavas pavadīts. Savu veco nodarbošanos — fotografēšanu viņš arī neaizmirs, turpināja. Un labi strādā. Un runā — viņš labi prot atminēt svešas domas.

Viņš palika tāds pat divainis kā iepriekš. Vienīgi nedaudz asāks kļuvis, ar saviem apmeklētājiem runā bez kādām ceremonijām. Kas attiecas uz pielūdzējām — to trūkumu viņš nesajūt. Kaut arī viņš bieži tās lamā.

Tā runā — nesen atnāca pie viņa kāda tur dāma. Paskatījās uz viņu un saka: — Ej prom! Vienalga, netici, bet tādas kā tu, pietiekoši ap mani skraida. — Nācās aiziet. Un cits gadījums. Atnāca sieviete, arī pazilēt. Paskatījies acīs un teicis: — Bet jūs labāk par to naudu, ko aizņēmāties, lai samaksātu man, būtu nopirkusi bērniem pienu. — Un nesāka zilēt.

Kad un kur, un vai vispār Rīgas pareģis atrada Melno grāmatu — nav zināms. Pats par to viņš nemil runāt.

V. J.

Segodņa Večerom, 1926. Nr. 108

NO NOSLĒPUMAINĀS SPOKU PASAULES

Sīkais feļetons

<...> Vēl kaut ko par slaveno “mediju” Finku. Pie viņa ieradies... pats Ulmanis un, vecpucis būdams, tomēr nav ne vārda jautājis par apsievšanos. Viņš gribējis zināt pavisam kaut ko citu:

— Vai es kādreiz vēl tikšu par ministru prezidentu?*

* 1925. gada beigās K. Ulmanis ieguva ministru prezidenta amatu, taču palika šajā postenī neilgi — pēc pāris mēnešiem Ulmaņa valdība krita.

Finks paskatījies Ulmanim acīs un, ieraudzīdams viņa rokā kaut ko zaļu, atbildējis:

— O, ja, protams, tiksat!

Ulmanis apmierināts iespiedis zaļo vīstoklīti Finkam sauļā: tas bijis piecsimtnieks, desmit latu vērtībā. Finks iebāzis to kabatā un zilējis tālāk:

— Tiksat, bet tikai uz ļoti īsu laiciņu — apmēram nedēļu...

Vai pēc šī pareizā pareģojuma vēl mums nav jānotic spēku esamībai un burvju visspēcībai!

Traktors

Socialdemokrāts, 1926. Nr. 199

TĀ NOTIKA

Mana māte bija no Rīgas I ģildes krievu tirgotāju Vinogradovu dzimtas, kas bija slavena ar saviem ziedoļumiem vietējai vecticībnieku draudzei. Tēvs arī bija vecticībnieks. Mans vectētiņš pēdējos dzīves gados bija Rīgas Grebenščikova draudzes priekšsēdētājs. Tēvs mācījās Prāgas krievu institūtā, divdesmito gadu vidū atgriezās Rīgā, kur iepazinās ar manu māti.

Šajās fotogrāfijās redzami mani vecāki — Feodora Feklistova un Semjons Dorofejevs. Abas fotogrāfijas izgatavotas Eižena Finka foto-
darbnīcā. Mani vecāki devušies pie pareģa savu kāzu priekšvakarā 1926. gadā, lai uzzinātu, kā veidosies viņu kopdzīve. Finks viņiem pareģojis laimīgu laulības dzīvi un divus bērnus. Tā notika. Maniem vecākiem bija divi bērni, viņi dzīvoja satīcīgi un laimīgi, tieši tā, kā Finks viņiem bija pareģojis.

Irīnas Ripas stāstījumu pierakstīja Silvija Apine

1995

FINKS PAREĢOJIS MEIEROVICA ĢIMENES TRAGISKO NĀVI

Par Maskavas priekšpilsētas čigānu Finku atkal sāk runāt mūsu augstākās aprindās. Finks esot pareģojis Kristīnas Meierovic un Zigfrida Meierovica šausmīgo nāvi. Kādu reizi Kristīna Meierovic ar labi pazīstamu mūsu aristokrātu aprindās N. kdzi ir aizbraukušas pie slavenā Finka. Nācies grūti viņu pārliecināt atklāt taisnību. Ilgi Finks stīvējies, negribējis nekā zināt, beidzot ir atklājis, ka pa priekšu mirs Meierovics pašos spēka gados kāda nelaimīga niecīga dēļ, un vēlāk viņam sekos... ļoti tuvu stāvoša persona.

Kristīne ir sapratusi, ka tas ir viņas pašas liktens. Vai viņa ir atminējusies čigāna traģisko pareģojumu savas nāves priekšvakarā — tas nav zināms.

Aizkulisēs, 1926. Nr. 19

CIEMOS PIE FINKA

Finks neieredz rakstniekus. — Reizēm melo, ka ausis kust. — Orākulu apmeklē augstākā sabiedrība. — 1928. gada emigrantus gaida prieki

Rīdziniekiem, droši vien, labi zināms slavenā vietējā gaišreģa Finka vārds.

Maskavas ielas galā, aiz maza foto ateljē, atrodas Delfu orākula rezidence. Ļaužu runas viņam pieraksta visu noslēpumu zināšanu, un katru dienu liels svētceļnieku pūlis nāk pie viņa ar lūgumu pateikt, ko nākošā diena nesīs.

Bet Finks ir bargs un nepielūdzams. Vairums lūdzēju saņem atteikumu.

Vēlēšanās izmēģināt savu laimi piespieda arī šo rindu autoru doties tik tālajā ceļā pie XX gs. orākula.

Pus bēda — un es jau cietokšņa priekštelpā. Ne bez ziņkāres pārkāpju svētnīcas sliekšni. Pretī iznāk gara auguma cilvēks brūnā frencī ar melnīgsnēju seju, melniem matiem un caurbļošām acīm.

Izklāstu sava apmeklējuma mērķi.

— Rakstniekus es nevaru ciest, un ko tik viņi no manis negrib, un ko tik viņi neraksta, — ar šiem vārdiem mani saņem Finks, noslēpumu glabātājs un priesteris. Es varonīgi izturu spiedienu un apsēžos viņam blakus. Finks atstāj nervoza, izmocīta cilvēka iespaidu. Runā lauzītā krievu valodā. Saruna sākumā neveikla, taču pamazām atraisās...

— Ļaudis tak domā, ka esmu šarlatāns. O, cik man no tā nācies ciest un paciest, — nopūšas Finks. Šie vārdi skan tik aizkustinoši, ka es viņam no sirds noticu un pūlos viņu nomierināt.

Finks atceras savu grūto bērnību. Tēvs viņam ungārs, māte — austriete. Vecākus neatceras, audzis pie dzērāja patēva. Mazo bērnu sita. 13 gadu vecumā sajuta sevī pareģa spējas, bet visi par viņu smējās un ņirgājās. Finks mīl priecāties, bet stiprus dzērienus nekad nelieto.

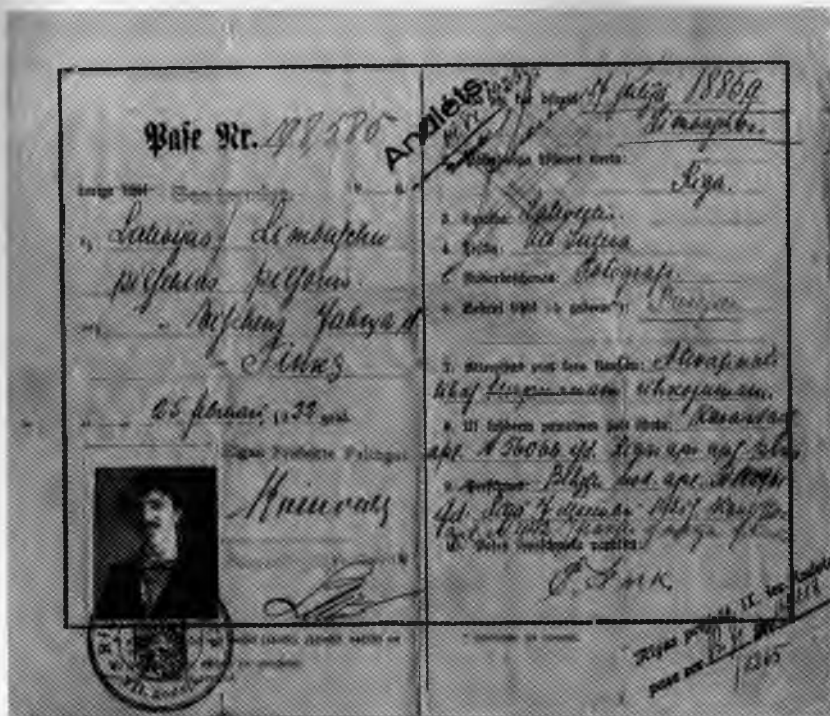
Tagad Finks dzīvo godīga ģimenes cilvēka dzīvi. Finkam ir divi bērni, vecākajai — meitenei — 12 gadi, ļoti apdāvināta, mācās baletskolā, jaunākais puika — 9 gadi, viņā jūtams kāds īpašs spēks. Finks pēc profesijas — fotogrāfs. Līdz karam dzīvoja Rīgā, bija plašs cienītāju loks, bet valdība viņu vajāja. Kara laikā dzīvoja Harkovā. Karā dalību neņēma — pret asinīm jūt izteiktu pretīgumu.

Ne vienmēr Finks var zīlēt.

— Gadās, ka meloju tā, ka ausis kust! Bet es neesmu vainīgs, ļaudis ielenc mani, pieprasa, lai es zīlēju. Kārtis tikai priekš vienkāršās tautas, vai tad kārtis var ko pateikt?

Finks no iekšienes sajūt tā vai cita cilvēka likteni.

— Lūk, vienreiz, — stāsta viņš, — atnāk pie manis sieviete un lūdz pazīlēt. Es paskatījos uz viņu un pateicu: tev ir nelikumīgi dzimis bērns. Diagnoze izrādījās pareiza, un sieviete man izstāstīja visu rūgto patiesību...

E. Finka pase, izsniegta 1922. gada 25. februārī.
LVVA, 2996 f., 6. apr., 4703. l.

Pie Finka salasās Rīgas sabiedrības krējums: tur Latvijas universitātes profesori, tur diplomāti, aktieri un daudzi citi.

— Divus mēnešus pirms Meierovica nāves, — saka Finks, — es teicu profesoram Bļaheram (Rīgas spiritistu biedrības priekšsēdētājs): šoruden Meierovics nolauzīs sev kaklu. Prof. Bļahers šos vārdus pierakstīja... Griežaties pie profesora, — lūdz mani l'inks, — viņš jums šo faktu apstiprinās.

— Taisnība, ka Kristīne Meierovica bija pie jums?

— Un kā vēl! Pie tam diezgan bieži...

Finks stāsta, ka pirms divām nedēļām pie viņa pabija pa dienu

turpat 240 cilvēku. Starp apmeklētājiem ne tikai sievietes, arī vīrieši, pa istam ticoši Finka lielajām pareģa spējām.

Finks runā tik neliekuļoti un dvēselīgi, ka man nerodas nekādas šaubas par viņa godīgumu. Bet viņa runa man atgādina naiva bērna lalināšanu.

Finks runā par politiku:

— Es paredzēju nekārtības Polijā. Vēl tagad tur nav labi... 1928. gadā Krievijā būs apvērsums. Un emigrantiem prieki. — Finks to jūt. Viņš nešaubās, tā notiks.

— Bet jūsu attiecības ar reliģiju? — jautāju es.

Finks it kā nedroši:

— Baidos par to domāt, — viņš kautrīgi saka.

Mani jautājumi izsmelti. Mūsu saruna ievilkās vairāk par stundu. Atvados. Paspiežu roku. Viņš cieši skatās mani.

— Esmu piekusis, vienmēr it kā piedzēries, — saka viņš man uz atvadām. — Zīlēt negribu, galīgi netik. Bet no klientiem nevar atkauties. Aizeju pilns neizpratnes.

M. Venjaminovs

Slovo, 1926. Nr. 156

NO DZĪVES NOSLĒPUMAINĪBĀM

Rīgas jūrmalā, inteligentā krievu ģimenē, kur viesojos kādā vakarā, galvenā sarunu tēma bija "Rīgas gaišreģu karalis" — čigāns Finks. Ģimenes galva, kas nesen bija viņu apmeklējis, tagad aizrautīgi klāstīja savus iespaidus. Stāstītāja sieva dedzīgi papildināja un komentēja.

Saimnieks stāstīja:

— Es viņam neko nejautāju. Finks izklāja savas nospeķotās kārtis, lūkojās tajās un runāja pats. "Jūs piedzimāt tūkstoš astoņsimt..."

Šeit viņš saminstinājās. “Vai nu septiņdesmit astotajā, vai astoņdesmit septītajā gadā...”

Es sacīju: “Septiņdesmit astotajā.”

“Novembri?”

“Nē, jūnijā.”

“Nu, protams, 24. jūnijā.”

Datums bija noteikts precīzi.

“Kā sauca jūsu tēvu — nezinu. Taču viņa tēva vārds bija Ādams.”

Stāstītāja tēvs bija Vladimirs Adamovičs.

“1905. gadā jūs valkājāt mundieri. Kādu tieši, nevaru pateikt, taču skaidri saredzu uzplečus.”

“Taisnība,” apstiprināja stāstītājs. Un paskaidroja: “Krievu-japāņu kara laikā mani mobilizēja, un 1905. gadā es dienēju regulārajā armijā.”

“Nākamajā gadā jūs atkal bijāt mundieri.”

“Nē, 1905. gadā es mundieri nevalkāju.”

“Varbūt vienu nevalkājāt, citu valkājāt.”

“Nē.”

“Jūsu taisnība, taču atkal skaidri redzu uzplečus.”

“Jūs kļūdāties, Fink.”

Tā viņi pastrīdējušies, un katrs palicis pie sava. Jau iedams no Finka prom, stāstītājs atcerējies, ka 1906. gadā viņš strādājis par mežsargu un patiešām valkājis frenci ar meža resora tumšzaļajiem uzplečiem.

“Jūsu ģimenē ir trīs cilvēki,” Finks runāja tālāk. “Bet kur ceturtais? Viņš ir kopā ar jums. Jūs par viņu daudz runājat un domājat. Ak, jā: viņš mācās, ir neapmierināts ar savu skolu un par to raksta. Viņš ir jūsu ārļaulības dēls.”

“Finks sajauc,” komentēja stāstītāja sieva. “Jura ir vīra padēls.”

“Savu sievu jūs saucat par Šuru, taču te vēl ir kāds “Saša”. Kāpēc Saša?”

Es Finkam pateicu, ka saucu sievu par Sašu, bet viņa mani par Šuru.

“Tā, saprotu. Es dzirdu abus vārdus, taču tie ir tā sapinušies, ka nevaru noteikt, kurš kuram pieder. Tālāk. Jums ir liels nams, taču dīvaiņi: tas jums gan pieder, gan nepieder.”

Māja patiešām piederēja trim līdzīpašniekiem.

— Varbūt Finks jūs pazina vai iepriekš bija kaut ko dzirdējis par jums? — jautāja kāds klausītājs.

— Tas ir pilnīgi izslēgts: es nekad neesmu ar viņu ticies, neviens no maniem paziņām, kas bijuši pie Finka, nav viņam minējuši manu vārdu. Es pats neteicu, kā mani sauc, un Finks arī to nejautāja. Es biju cilvēks, ko viņš redzēja pirmo reizi un par kuru neko nezināja ne no citiem, ne manis paša. Turklāt es pie viņa gāju ar neuzticību, gāju tikai ziņkārības mudināts, vēlējos novērot, un visu laiku izturējos tā, lai viņš no manis neiegūtu nekādu materiālu savām atbildēm. Tagad pēc vizītes, pēc šiem iespaidiem, esmu pārliecināts, ka Finkam nav vajadzīgas nekādas iepriekšējas zināšanas. Klausieties tālāk!

Es parādīju Finkam sievas fotogrāfiju, protams, noklusēdams, kas uz tās attēlots. Finks nepateica, ka fotogrāfijā redzama mana sieva, taču pavēstīja, ka viņa precējusies divas reizes, ka viņas pirmais virs nomiris, turklāt nomiris ārpus mājas un ka viņa nāves brīdī nav bijis klāt neviena tuvinieka. Tas gandrīz viss ir taisnība. Finks kļūdījās tikai vienā — nāves brīdī sieva bija klāt, taču neviena cita patiešām nebija.

Tas viss šķiet diezgan brīnumaini, taču pagaidām vēl nekā satriecoša. Domas tiek pārraidītas. Šo pārraidi savā ikdienas dzīves pieredzē spēj novērot gandrīz katrs. Dažiem piemīt pastiprinātas spējas uztvert citu domas, un labi gaišreģi acīmredzot nāk no šo jūtīgo ļaužu vidus. Kad devos pie Finka, es to zināju un atcerējos, un, ticiet man, no visa spēka centos nedomāt nedz par sevi, nedz saviem tuviniekiem. Un, protams, nedomāju par mundieriem, ko nēsāju 1905. un 1906. gadā. Jūs atceraties: es biju aizmirsis par mežsarga uzpleciem; es patiešām domāju, ka Finks ir kļūdījies, un iebildu viņam. Es par to atcerējos tikai pēc vizītes. Tāpēc es viņa sacīto nevaru tā. Mēs runājām kādas

divas stundas, es piekritu paziņas piedāvājumam, un tikai pēc tam attapos pajautāt šī trešā cilvēka vārdu.

“Kārlis Migla,” paziņa atbildēja.

“Kārlis Migla?!” es izsaucos.

“Jā, bet kas jūs tā izbrīnīja?”

“Migla! Es atsakos no darījuma.”

Mans paziņa satraucās un pat apvainojās. “Kāpēc? Jūs jokojat. Darījums ir izdevīgs. Mēs to apspriedām divas stundas. Jūs piekritāt. Kāpēc tagad šāda kaprīze?”

“Nē, es nevaru.”

“Bet kāpēc gan?”

— Vai jūs saprotat? — stāstītājs vērsās pie mums, klausītājiem. — Es atcerējos Finku, viņa pieminēto Kārli, ap kuru bija viena vienīga migla, brīdinājumu, un nobijos. No otras puses, man bija neērti atzīties savam paziņam. Viņš uzstāja, dusmojās, un es pakļāvos. “Labi,” es viņam sacīju. “Es neatsakos no darījuma, taču vispirms lūgšu padomu notāram. Ja viņš apstiprinās mūsu aprēķinus par Kārļa Miglas lomu šajā lietā, tad es piedalīšos.”

Es piekāpos tikai vārdos. Biju nolēmis atteikties no darījuma. Sākumā pat nedomāju doties pie notāra. Taču vēlāk pārdomāju — tomēr aiziešu. Ziņkārība uzveica — ja nu arī notārs atkārtos Finka brīdinājumu? Aizgāju. Visos sīkumos izstāstīju notāram mūsu plānu. Saprotams, ka par Finku noklusēju. Notārs prātoja, prātoja un stingri ieteica atteikties no operācijas. Viņš atzina darījumu izdevīgumu, taču Kārļa Miglas līdzdalība tajā nebūt nebija tik mazsvarīga: viņam bija iespēja piesavināties ne tikai visus darījuma augļus, bet arī visu summu, par kādu bija paredzēts ieķīlāt manu māju, un, ja nu viņam ienāktu prātā to izdarīt, mums nebija nekādas iespējas Miglas rīcību aizkavēt... Es klusībā pateicos Finkam, samaksāju notāram, un, pats par sevi saprotams, izlēmu nepaļauties uz man nepazīstamā Miglas morālajām īpašībām. No darījuma es atteicos.

Ģimenes galva beidza savu stāstu.

Šis gadījums man patiešām likās brīnumains. Nebija nekāda iemesla neticēt stāstītājam un viņa sievai, kura vairākas reizes precizēja vīra vēstīto.

Pēc tam viņa ieminējās un stāstītājs izstāstīja par pazīstamu laulātu pāri, kuram Finks veiksmīgi pareģojis bērniņa piedzimšanu. Pats stāstītājs atcerējās pazīstamu studentu, kurš aizgājis pie Finka, iepriekš aizņēmis naudu, ko samaksāt par vizīti. Finks naudu nav ņēmis, teikdams: "Atdodiet to atpakaļ tam, no kura aizņēmāties." Pēcāk stāstītāja sieva atgādināja, ka pie Finka biežs viesis bijis 1925. gadā traģiski bojā gājušais Latvijas valstsvīrs Meierovics, kuram Finks pareģojis nāvi zem automašīnas riteņiem.

Par šo pareģojumu manas divu nedēļu ilgās viesošanās laikā Rīgā bija nācies dzirdēt jau vairākas reizes, un es palūdzu par to pastāstīt sīkāk. Tomēr ne stāstītājs, ne viņa sieva neko vairāk nezināja.

Tajā brīdī mani pirmo reizi pārņēma vēlēšanās apciemot Finku. Stāsti par viņu turpinājās, taču es vairs tajos pienācīgi neklausījos. Es apjēdzu, ka pēc pāris dienām sākas mans nedēļu ilga atvaļinājums, nodomāju, ka man ir tiesības izmantot brīvās dienas pēc sava prāta, atcerējos, ka vēl ne reizi mūžā neesmu bijis pie gaišreģa, kaut gan dzīves krustcelēs esmu daudzkārt ar viņiem sastapies. Visai ātri nobrieda lēmums — došos pie Finka.

Par savu nodomu pavēstīju ģimenei, pie kuras viesojos.

— Ejiet gan, — ieteica mājas saimnieks. — Noteikti aizejiet. Ļoti interesanti. Tikai vai pieņems? Finks ir kaprīzs — ar dažiem runā labprāt un ilgāku laiku, citus rupji izmet ārā. Nesakiet viņam, ka atnācāt, lai viņš jums pazīlē. Runā, ka viņu šis vārds apvaino. Sakiet, ka atnācāt parunāties. Tā viņš pats raksturo savus seansus.

Noklausījos arī citus padomus: "Finka durvis vienmēr ir aizslēgtas. Jums jāpiekļauvē pie trešā, skaitot no durvīm, loga. Tikai atcerieties — pie viņa vārtiem vienmēr stāv divas, trīs vai pat vairākas sievietes. Finks viņas necieš un gandrīz nekad nepieņem, taču viņas

Ilceš pie viņa kā naktstauriņš uz lampu. Pielūkojiet, lai kāda neie-
spruk iekšā jums nopakaļ: tad Finkam var sabojāties garastāvoklis,
un viņš nepieņems arī jūs.”

Es dzirdēto liku aiz auss.

PIE FINKA. PIENEMAMAJĀ ISTABĀ

Pāris dienas vēlāk pēc stāstu vakara Rīgas jūrmalā es devos pie Finka.

Tramvajā braucu kopā ar kādas Rīgas krievu rūpnīcas direktoru. Smiedamies atzinos viņam, ka braucu pie Finka. Paredzamās vizītes dēļ jutos neveikli, un ar smiekliem mēģināju to apslēpt. Direktors, kurš man šķita neticam “ne Dievam, ne velnam”, izturējās negaidīti.

— Tas ir ļoti interesants cilvēks, — direktors sacīja pietiekami nopietni. — Ir vērts viņu apciemot. Noteikti aizejiet. Viņam var ticēt, viņam var neticēt, taču uz viņu paskatīties un parunāties der. Mūsu Maskavas forštatē viņam tic. Pie viņa iet kā uz kriminālizmeklēšanu: kā tikko kas pazūd — tā pie Finka. Dažu labu reizi viņš dod pārsteidzošus norādījumus. Runā, ka apmeklētājus, kas ir politiķi, viņš nemīl, taču Meierovics pie viņa ir bijis, un viņš tam veiksmīgi pareģojis. Starp citu, Finks saka, ka 1928. gadā Krievijā vairs nebūs boļševiku. Pajautājiet to viņam... Skatieties, lūk, kur viņa mājiņa. Jums tagad jā-izkāpj...

Pēc dažām minūtēm es jau stāvēju pie mazas vienstāva un, kā redzams, ļoti vecas mājiņas. Mājkoklis bija necils, gandrīz vai nabadzīgs. Vienā no trim pret ielu vērstajiem logiem izliktas fotogrāfijas — Finka amata zīme. Man bija teikts, ka fotografēšanu Finks uzskata ne tikai par savu galveno nodarbošanos, bet arī to mīl un izgatavo brīnišķīgus uzņēmumus. Es apstājos pie loga ar fotogrāfijām. Vairums uzņēmumu patiešām bija prasmīgi un gaumīgi. Uzkrītošs šķita sieviešu seju pārsvars. Taču šis fakts neliecināja par Finka kā fotogrāfa pieķeršanos sievietēm. Kā man tika paskaidrots, šeit slēpās

pavisam kas cits. Pārsvarā Finka klienti ir sievietes, taču viņš tās nemīl, bieži nepieņem, un gudrākās sievietes Finku veikli apved ap stūri: viņas nāk nevis uz pieņemšanu, bet gan fotografēties. Par vizītes īsto mērķi tiek runāts pēc bildēšanās, tad Finks ir "pieejamāks".

Blakus vitrīnai — ieejas durvis. Tālāk — aizslēgti, nošķiebušies vārti. Sieviešu nekur tuvumā nebija.

Durvis izrādījās neaizslēgtas, un es mierīgi iegāju istabā. Atvērtas bija arī nākamās, stikla durvis. Es nokļuvu nelielā, tīrā istabā ar vienu logu, ar leti kreisajā pusē, ar cieši aizvērtām durvīm istabas stūrī un lielu daudzumu fotogrāfiju pie sienām. Arī šeit bija sieviešu pārsvars. Pie sienas blakus letei — neliels apaļš galdiņš un dažī krēsli.

Istabā neviena nebija. Es brīdi pastāvēju, pārlaidu skatu visapkārt un apsēdos. Pēc pusminūtes iekšējās durvis atvērās, un, rūpīgi tās aiz sevis aizvēris, nesteidzīgi ienāca fotogrāfs.

Finkam apmēram 35 gadi. Neliela auguma, kalsns, labi noaudzis. Viņam ir skūta, vāja, nervoza seja ar prāvu degunu un lielām, neglītām lūpām. Uzmanību piesaista acis: lielas, pelēkas, nekustīgas; un nesaprātīsi — vai nogurums, ciešanas, vai pilnīga vienaldzība pret visu iegūlusi šajā sastingušajā skatā. Čigāniskis apģērbs, augstas, šņorētas getras, samta bikses, pelēks, pusaizpogāts svārks, zem kura redzams tīrs, zils krekls, nevērigi sasiets ar sarkanu aukliņu.

— Bet ko jums? — nesasveicinoties pie manis vērsās Finks. Viņa tonis — atklāti neapmierināts un mazliet drūms.

— Gribu redzēt Finka kungu.

— Tas esmu es. Ko vajag? — Finks runā krieviski, bet nedroši, ar kaut kādu akcentu, tā ka uzreiz jūtams — viņš nerunā savā dzimtajā valodā.

— Gribu aprunāties ar jums.

— Bet kā jūs te iekļuvāt? — balsī iezogas satraukums.

— Caur šīm durvīm. — Es parādīju uz izeju. Finks uztraukti parustīja plecu, bet atbildēt nepaguva: atvērās ārdurvis, caur otru durvju stiklu istabā iekrita gaisma, un Finks ātri pagriezās uz to pusi.

— Atkal, — iesaucās viņš nemierīgi un bezpalīdzīgi. — Atkal, — balss kļuva žēlabaina un raudulīga. — Nāk... — Viņš steidzīgi aizgāja aiz letes.

— Sve-eicināti, Finka kungs! — ieskanējās māksloti salda sievietes balss. — Kā es priecājos jūs redzēt! Jūs jau atbraucāt? — Pa durvīm, steidzoties, sāniski ienāca pilnīga, skaista un labi gērbta dāma. Acīmredzot tā bija sena paziņa Finkam. Viņš klusēja, bet nomierinājās un pat smaida ēna skāra viņa resnās lūpas.

Dāma steidzīgi čivināja: — Es jau sen staigāju pa ielu, Finka kungs. Domāju, jūsu durvis slēgtas, negribēju traucēt. Neklauvēju. Staigāju un gaidīju. Skatos, šis kungs, (viņa pamet galvu uz manu pusi), iegāja pie jums. Es aiz viņa... Lūdzu, Finka kungs...

Dāma jau stāvēja pie letes. Ejot viņa paguva izvilkt no sava ridikula papirosu kārbīņu, to atvēra un tagad piedāvāja papirosu Finkam. — Pamēģiniet manus papirosus, Finka kungs!

— Vai tad jūs nesasmēķēsīt ar mani? — tie bija Finka pirmie vārdi. Viņš pastiepa savu roku un bezpalīdzīgiem pirkstiem rakņājās atvērtajā kārbīnā, mēģinādams satvert bēgošo papirosu. Man par lielu brīnumu viņa roka bija liela un gaļaina, bet pirksti — paraupji un neveikli. Es biju domājis redzēt pavisam citādu roku.

— Kā tad, kā tad, Finka kungs! Ar jums es arī pasmēķēšu... Atļaujiet, Finka kungs, es jums palīdzēšu. Kārbīņa maza un jums grūti. Tūlīt.

Ar neaprstāmu ātrumu dāma izķēra no kārbīņas divus papirosus, pēc tam sērkoņņus no sava ridikula, aizdedzināja, deva piesmēķēt Finkam un aizsmēķēja pati. — Jums neizdevās aizsmēķēt, Finka kungs, lūdzu vēlreiz. — Veiklās dāmas pirkstos jau dega otrais sērkoņņš. Finks pateicās.

— Jūs atkal pie manis? — jautāja Finks.

— Pie jums, Finka kungs, pie jums. Gribu padomu lūgt — braukt pie vīra vai nē?

— Nu pats par sevi — jābrauc: rudenī viņu pārvietos uz citu rienu, un jums būs jābūt kopā ar viņu.

Dāma bija viena vienīga uzmanība un dzirde. Pat mute pavērās.

— Jābrauc, — Finks vienkārši atkārtoja.

— Un vēl kaut kas man būtu jāpajautā, Finka kungs. Man jau viss tāds siķs — es jūs neaizkavēšu, Finka kungs... Viss tāds ikdienišķs...

Finks dāmai bija acīmredzot kā notārs pie bagātiem ļaudīm, kaut kas tamlīdzīgs.

— Nu labi, pagaidiet.

Finks ar niknumu nospieda neizsmēķēto papirosu pelnu traukā, uzmeta kūkumu un iegāja blakus istabā.

Dāma apsēdās un paskatījās uz mani.

— Jūs, liekas, esat labi pazīstami ar Finku? — jautāju es.

— Jā-a, — viņa labprāt atbildēja. — Pazīstu labi. — Sastomījās un piebilda: — Bēdīga ir šī pazišanās.

— Kāpēc bēdīga?

— Pirms gada ienācu pie viņa vienkārši ziņkāres dēļ, bet viņš man teica... — Dāma pieklusa un pirkstu galiem pabungoja galdu. — Teica: meita nomirs. Viena bija... Skaistule... tikko kā ģimnāziju beidza. Pats nuncijs ņēma dalību. Pateicoties viņam, dabūja lielisku kādas itāļu kino firmas piedāvājumu. Tādas iespējas pavērās! — Visu apbēra zeme.

— Nomira?

— Šinī pat gadā apglabāju. — Dāma spēcīgi ievilka papirosu. — Trijos mēnešos sadega — ātrais dilonis.

Paklusējām.

— Veselīga bija... dzīvespriecīga... Kad Finks teica, es izbijos, bet nenoticēju nemaz. Tā iznāca pēc viņa prāta. Mūsu liktenis — Dieva rokā.

— Dieva rokā, bet Finkam tomēr zināms?

— Acīmredzot tā ir.

Atkal paklusējām.

— Finkam tagad es ticu. Gadās kādas nebūt grūtības, neskaidri jautājumi, un es tūlīt pie viņa. Bet katru reizi baidos — ja nu nepieņem. Sievietes viņš nemīl.

— Vai tiešām Finks nekļūdās?

— Nu nav jau Dievs, protams: kļūdas gadās. Tikai patiesības vairāk. Viņš daudz redz. Bet kā tas notiek?

Dāma atdzīvojās. — Pagājušoreiz sēzu tepat, šajā vietā, bet durvis bija vaļā. Ielīda vecene. Ar spieķi, sainīti — parasta lauku vecenīte. Finks bija tepat, istabā. Viņš pat neļāva sveicienu padot. Kā sāka blaut: “Ko atlīdi šurp, vecā? Es tev kāds veterinārs, vai? Nu, govus saslimusi. Ved viņu pie kā vajag, es tev neesmu govju dakteris. Ej prom!” Un pats aizgāja. Bet vecenīte apsēdās un ar mani parunājās. Atzinās, ka viņai divas meitiņas — mazmeitiņas, mājele, dārziņš un govus. Govus viņām galvenā barotāja, un te pēkšņi saslimusi. Viņa tad arī atnākusi pēc padoma.

Reiz atnāca kaut kāda mietpilsone no šīs te Maskavas ielas. Finks iznāca, paskatījās un tieši pie viņas: — Ko sēzat te? Ejiet mājās, ātrāk — jūsu durvis vaļā. — Sieviete neticēja. — Ko jūs, Finka kungs, durvis es vienmēr aizslēdzu. Arī šoreiz atslēgas pie manis. — Un parāda atslēgas. — Skrieniet, saku, — uzkliedza Finks. — Citādi būs par vēlu. — Sieviete aizgāja. Pēc desmit minūtēm atnāk. Izbrīnīta, uztraukusies, plātās ar rokām. — Nu ir brīnums! — saka, — slēdzeni es aizslēdzu, bet durvis kārtīgi nepievilku un slēdzenes mēlīte aizgājusi pavisam šķērsām.

— Finkam gadās kļūdas, — turpina dāma, — bet viņam tic. — Un ne tikai vienkāršie ļaudis: cik augstu stāvošo pabijis pie viņa. Cik reižu Meierovics pabijis un cik pareizi viņš tam pareģoja.

... nāvi zem automašīnas riteņiem.

Atkal Meierovics! Šis latviešu darbonis, redzams, no tiesas cietojies pie Finka un ticējis tam — lai ar kuru nerunātu par Finku, noteikti tiek pieminēts Meierovics.

— Cik reižu Meierovics bija pie Finka?

— Bieži bija. Daudzreiz. Un ne tikai Meierovics; pagājušajā gadā itāļu sūtnim Finks zilēja par Musolini.

... šogad pie viņa bija Meierovica mantinieks — Ulmanis.

— Tagad jūs, — Finks sacīja dāmai.

Abi izgāja no istabas. Finks, tāpat kā iepriekš, rūpīgi aizvēra aizsevis durvis.

Nākamā bija mana kārtā.

Bija pienākusi mana rinda, taču es to varēju izmantot ne tik drīz. Dāmas vizīte ievilkās, vēl vairāk laiku novilcināja jauni apmeklētāji.

Vispirms ieradās padzīvojusi, nabadzīgi tērpta sieviete ar pirkumiem rokās. Finks ilgi un vēlīgi ar viņu sarunājās man svešā valodā. Drīz pēc viņas aiziešanas kāds piekļāvēja pie blakusistabas loga. Finks izgāja ārā un ieveda istabā latvieti.

— Vai jūs jau esat vesels, Finka kungs? — padevis sveicienu, ienākušais apjautājās. Finks aizsvilās. — Bet jūs domājat, ka esmu trakomājā? — viņš iekliedzās. — Un no turienes vairs neiznākšu?

Latvietis samulsa. — Ko jūs, Finka kungs, es to neesmu dzirdējis un tā nedomāju!

— Tā nedomāju! — Finks iekarsis viņu izmēdīja. — Nedomāju! Nē, domājat gan! Es zinu — visi uzskata mani par traku un visi sūta uz to māju!! — Viņš saķēra galvu, sarauca uzacis, aplkusa, un jau citā tonī — samierinošā un gandrīz lēnīgā — piemētināja: — Tiem, kas tā runā, piemīt prāts. Viņi tikai steidzas. Es uz viņiem nedusmojos.

Tomēr Finks atteicās latvieti pieņemt. Tas lūdzās, un Finks padevās — nāciet pēc nedēļas šai pat dienā. — Latvietis aizgāja.

— Šitais pagaidīs, — Finks man sacīja, aizverot durvis aiz promgājēja. — Cilvēks pretīgs, bet vajadzība sīka. Viņš tiesājas, taču tik un tā nevinnēs.

Pagāja kādas desmit vai piecpadsmit minūtes, un uz ielas kāds sāka ņemties ap durvīm. Ilgi tās raustīja, vairākas reizes klauvēja, pēc tam pameta lieveni. Drīz sekoja klauvēji pie vārtiem — sākumā klusi, tad spēcīgāki, beidzot nodrebēja mājele. Finks neatsaucās.

Vienīgi kļuva skaļāka neskaidra balsu dūkoņa blakusistabā, kur viņš sarunājās ar dāmu. Tomēr jaunais apmeklētājs bija neatlaidīgs un mierā nelikās: beidzis pie vārtiem, viņš sāka bungot pa logu. Klauvējieni pieņēmās spēkā, arī priekšistabā sāka drebēt stikli, un beidzot no jauna nodrebēja mājele. Acimredzot daudzība pa loga rāmi, jo nekādi stikli tādus belzienus neizturētu. Troksnis pēkšņi aprāvās. Priekšistabā no jauna ienāca Finks. — Nolādētais žids, — viņš drūmi un dobji novilka caur zobiem. Finks bija satraucies un pat viegli triecēja. — Re, kā daudzās, nelietis. — Finks stāvēja un acim redzami svārstījās — vērt vaļā durvis vai nē. Pastāvēja un gāja atvērt. Pie durvīm apstājās, pagriezās pret mani un pažēlojās raudulīgā balsī: — Nu, ko es ar viņu lai daru? Vai tad no viņa tiks vaļā? Redzat, kā daudzās.

Man palika žēl bezpalīdzīgā Finka. — Ejiet, Finks, ejiet pie sevis, — es sacīju. — Es to nekauņu aizdzīšu.

Finks nopriecējās. — Aizdzīsiet? Jā, jā, dzeniet viņu prom. Man nav rakstura, viņš to zina un laužas iekšā kā pie sevis. Es nevaru. Pēc tam darišanas ar policiju... Lūdzu!

Es gāju uz durvju pusi. — Nē, nē, lai nu paliek! — Finks ātri nočukstēja. — Lai paliek. Es pats. Tas taču ir žids. Jūs satrauksieties. Nevajag.

— Nekas, Finks, gan tikšu galā. Būšu pieklājīgs, bet ātri aizraidīšu.

— Jā? — Finks brīdi domāja. — Nē, nē. Šis nolādētais žids jūs sarūgtinās. Nevajag. Es pats.

Es piekāpos. No ielas puses kāds jau atkal raustīja ārdurvis. — Redzat nu, — sacīja Finks. Viņš atvēra durvis, un istabā ienāca ebrejs.

— Visu cieņu jums, Finka kungs, — ebrejs pieglaudīgi sacīja.

— Vai es jums parādā? — Finks iekliedzās. — Kāpēc jūs tā daudzāties? Atnācāt parādu piedzīt? Vai jūs pieņemt ir mans pienākums?

— Nu ko jūs, Finka kungs, es taču neklauvēju skaļi. Es klusiņām.

Tikai klauvēju gan šur, gan tur. Domāju — Finka kungs atrodas aizmugures istabā un nedzird.

— Redziet, redziet! — Finks skaļi vērsās pie manis. — Redziet nu, kas tas ir par cilvēku! Klusiņām! Gandrīz vai māju sagāza!

Es atbalstīju Finku. — Jūs neklaudevāt, jūs lauzāties iekšā.

Mana iejaukšanās ebreju pārsteidza, bet tikai uz īsu brīdi. — Vai patiešām? — viņš iesaucās. — Vai patiešām tik skaļi? Lai taču Finka kungs nedusmojas. Es to nepamanīju. Man ļoti vajadzēja satikt Finka kungu, un es zinu: Finka kungs ir labs cilvēks, ja viņš izdzirdēs, tad neatteiks.

Finks lūkojās ebrejā, acis nenolaidis. — Redziet, redziet, — viņš atkārtoj — au klusāk un saspringtāk. — Redziet, kā melo!

— Es meloju? Es nemeloju! — ebrejs protestēja.

Finks atkal uzsprāga. — Ejiet prom! — viņš iesaucās. — Vācieties prom! Aplaupījāt Š. kundzi par 200 000 rubļiem un tagad nākat pie manis! Kas man jums jāsaka? Ejiet prom!

Ebrejs pārgāja uzbrukumā. — Aplaupīju? Vai es aplaupīju? Kā jūs uzdrošināties! Es aplaupīju, es? Jūs man to pateicāt liecinieku klātbūtnē!

Finks padevās. — Nu labi. Nezinu. Varbūt arī, ka tas nebijāt jūs. Varbūt, ka vispār ebreji.

Galū galā Finks tika vaļā arī no šī apmeklētāja.

Ebrejs aizgāja. Īpaši rūpīgi, kā bīdamies no viņa atgriešanās, Finks aizvēra durvis.

Finks stāvēja manā priekšā un noplātīja rokas: — Kāds nekauņa! Saprotiet, vispirms aplaupīja (es zinu — par divsimt tūkstošiem aplaupīja), pēc tam vēl tēlo apvainoto. — Viņš pagriezās un iegāja blakusistabā. Uz sliekšņa apstājās: — Gatavais laupītājs! Kad laupītājs nogalina pirmoreiz, viņu vienmēr velk atpakaļ paskatīties uz nogalināto vai nozieguma vietu. Tā arī šis: aplaupa un tūlīt pie manis, lai ar manu vārdu palīdzību vēlreiz paraudzītos savā nodarījumā.

Es paliku viens. Aiz sienas atkal atjaunojās Finka un viņa apmeklētājas saruna. Viņi vairs ilgi nerunāja. Dāma iznāca no istabas un steidzīgi pagāja garām, ar smaidu atsveicinādamās.

— Lūdzu, nāciet! — Finks mani aicināja.

Beidzot!

SEANSS

Ļoti tīra istaba ar diviem logiem, lielu fotoaparātu, augstu arfu un mazu galdiņu pie sienas. Es apsēdos pie galdiņa. Finks novietojās iepretim.

— Neesmu vietējais, — es iesāku. — Rīgā atrodos neilgi, taču šai laikā par jums tik daudz dzirdēju, ka nolēmu parunāties.

Finks pasmaidīja. — Pārlietu neticiet saviem jaunajiem paziņām — viņi pārāk aizraujas.

— Ļaudis vienmēr ar kaut ko aizraujas. Tāpēc arī izlēmu uz jums palūkoties pats savām acīm.

— Jūs šeit atbraucāt viens? Sieva nav ar jums kopā?

— Viņa atrodas Francijā.

— Jūs viņu atstājāt pirms 4 nedēļām?

— Jā, šodien aprit trīsdesmitā diena.

— Nekas, drīz atkal satiksieties.

— Ne agrāk kā pēc trīsdesmit piecām dienām.

— Nē, agrāk.

— Šaubos.

— Gan redzēsiet: saņemsiet no viņas tādu vēstuli, ka steigsieties satīkties.

Taisnība bija man: tikšanās notika pēc 35 dienām. Taču arī Finkam bija taisnība: kāda no sievas saņemtā vēstule patiešām pasteidzināja tikšanās brīdi par četrām piecām dienām.

— Bet kāpēc jūsu sieva atrodas Francijā? — Finks turpināja.

Es izsmeļoši atbildēju.

Pēc tam sākās stundu ilga saruna par tēmu, kas izrādījās negaidīti interesanta mums abiem. Finks mani aicināja nesērot par mirušo dēlu.

— Tur viņam labāk, — Finks apgalvoja. — Mums liek skumt par mirušiem pašu egoisms. Ne jau viņus mēs žēlojam, bet paši sevi, jo mums viņu pietrūkst. Jūs taču ticat, ka cilvēka dzīve nebeidzas zārkā?

Es atbildēju.

— Nešaubieties, — Finks pārlicinoši sacīja. — Nemirstību atzīst gandrīz visas reliģijas.

— Nu, reliģijām tas nepieciešams.

Finks protestēja:

— Kļūda. Ebreji neatzīst nemirstību. Taču viņu reliģija ir stipra. Tāpat nemirstības atzīšana reliģijai nepavisam nav nepieciešama. Var iztikt arī bez tās. Tikai bez ticības nemirstībai pieaug cilvēka egoisms. Tāpēc ebreji ir visegoistiskākā un cietsirdīgākā tauta, vispraktiskākā un ar visseklāko dvēseli. Viņiem tikai gešefts — nekas vairāk nav vajadzīgs.

Es neticīgi pakratīju galvu. Finks ķērās pie citiem argumentiem. "Ir taču likums, ka nedz matērija, nedz kāds spēks neizzūd. Bet vai gars izzūd? Apbēra ar zemi, un vairs nav nekā? Tā nav taisnība. Gars dzīvo. Lūk, nomira mana māmiņa (Finks tieši tā liegi un ar maigumu balsī sacīja "māmiņa"). Bet es zinu — viņas gars dzīvo. Viņš vienmēr ir kopā ar mani. Naktīs, kad ilgi esmu augšā, māmiņa man saka: "Janek, laiks doties pie miera." Tad es eju gulēt. Kad guļu, viņa pie manis atnāk un pārmet par slikto, uzliela par labo un vienmēr mīļi glauda man galvu. No rītiem, ja aizguļos, viņa mani modina: "Janek, laiks celties." Es paklausu un ceļos... Vēl daudz citu garu dzīvo ap mani, es dzirdu daudzas viņu balsis. Tāpēc arī man nav vajadzīgi cilvēki, man viņi pat ir netikami: cilvēki ir rupji, alkatīgi, vienmēr grib kaut ko ņemt. Bet dot viņiem nepatīk... Gluži kā zvēri..."

Tālāk mēs runājāmies par mūziku, vēlreiz par reliģiju un nemirstību, par arvien pieaugošo cilvēku siržu nocietināšanos un ciet-

sirdību, par Finka ģimeni un viņa pagātņi, par viņa attieksmi pret krieviem.

Finks izrādījās esam mūziķis-amatieris, mīlošs divu bērnu tēvs, Latvijas pilsonis, katolis, taču ksendzs viņam liedza sakristeju — dēļ zilēšanas. Bet Finku tas neuztrauca: viņš domāja, ka tuvošanās Dievam ir atkarīga no gara spēka, bet viss pārējais ir mazsvarīgs. Par krieviem Finks runāja ar siltumu balsī. — Nespēju uz viņiem dusmoties.

— Kāpēc? — es pajautāju.

— Viņiem plaša sirds, — Finks atbildēja. — Daudz plašāka kā citiem.

Tad es pievērsos jautājumiem, kas mani interesēja.

Vispirms pajautāju par Meierovicu — vai viņš nācis pie Finka, cik reižu, un ko Finks viņam pareģojis. Finks atbildēja precīzi: — Bija atnācis trīs reizes. Es viņam teicu — ministra kungs, baidieties no mašīnas. Viņš jautāja: “No kādas mašīnas? Es tuvākā laikā braukšu uz Itāliju ar tvaikoni. Vai tas ir bīstami?” Es atbildēju, ka nē, ka ar tvaikoni braukt nav bīstami, ka viņš ar braucienu būs apmierināts. Taču es pateicu, ka viņam jābaidās no mašīnas, kas braukā pa zemi — no automobiļa. Pēc tam Meierovics pavēlēja šoferim braukt lēnāk. Taču neizsargājās — tik un tā aizgāja bojā.

— Vai jūs esat kaut ko pareģojis Musolini?

Finku jautājums satrauca. Balsī ieskanējās žēlabainas un raudulīgas notis. — Jā, pareģoju. Un labi pareģoju, patiešām. Bet tagad viņš aizliedza nodarboties ar gaišredzību visā Itālijā. Kāpēc? Pasakiet man, kāpēc?

Es to nevarēju paskaidrot.

— Iešu pie sūtņa, iešu pie nuncijs, — Finks satraucās. — Kāpēc tas tā ir?

Es palūdzu, lai viņš man izstāsta sīkāk.

— Pagājušajā gadā pie manis atnāca kāds kungs — tāds svarīgs,

un tik slikti runāja latviski — un iedeva man divpadsmitgadīga puisēna attēlu. Es to apskatīju un pateicu, ka šis puisēns kļūs žurnālists, būs strādnieks, viņam būs pieci bērni, viņš iemantos lielu slavu, un par to visi viņu apskaudīs, taču 1926. gada pavasarī pret viņu tiks izdarīts atentāts. Viņu ievainos, taču viegli — kaklā... Es kļūdījos, — Finks pažēlojās. — Arī man gadās kļūdas. Pareizi pateicu: bija atentāts, arī laiku precīzi pateicu, viņu ievainoja, taču degunā. Bet es sacīju — kaklā. Kad beidzu runāt, šis kungs noprasīja, vai es zinot, kam to visu esmu pareģojis. Es nezināju. Tad viņš pateica, ka tas esot Musolīni.

Pēc tam Finks atkal sāka runāt par savu apvainoto profesiju. — Kāpēc viņš aizliedza pareģošanu visā Itālijā? Tagad gaišreģus tur sēdina cietumos. Noteikti iešu pie nuncijs. Pateikšu viņam to jauno, ko tagad zinu. Pateikšu, ka 1927. gads priekš Musolīni būs grūts un asiņains.

— Vai Musolīni nogalinās?

— To es nezinu, taču Itālijā līs daudz asiņu, un Musolīni klāsies grūti. Nogalinās vai nē — neredzu.

— Vai taisnība, ka jūs pareģojāt boļševiku nozušanu Krievijā 1928. gadā?

Finks atdzīvojās. — Taisnība, taisnība. 1928. gadā emigranti priecāsies, viņi varēs braukt atpakaļ.

— Bet kas nāks boļševiku vietā?

— Monarhija. Tikai uz kādiem trīs gadiem, ne ilgāk. Pēc tam būs republika, taču atkal uzradīsies tās partijas. — Partijas Finks pieminēja nicīgi un ar nosodījumu.

— Kad es nokļūšu Krievijā?

— Jūs? — Finks palūkojās manī un brīdi domāja. — Jūs nokļūsi Krievijā 1927. gadā, taču ne uz ilgu laiku, tikai kādas sešas nedēļas, pēc tam atkal dosieties prom. 1928. gadā jūs celsiet savu māju.

— Kādu māju?

— Jūsu mājas ir Krievija. To arī celsiet. — Te pēkšņi Finks sa-

traucās. — Nē, pagaidiet. Ja es jums to teikšu — jūs neticēsiet. Cilvēks ir vājš. Viņš pieprasa brīnumu, un tikai pēc brīnuma parādīšanās sāk ticēt. Man vispirms jūs jāpārlicina. Es jums stāstīšu to, ko zināt — pagātņi. Ja pareizi stāstīšu, jūs noticēsiet arī teiktajam par nākotni. Pagaidām jūs vēl neesiet pārlicināts. Un neticat. Lūdzu, pasēdīet kādu brīdi klusu!

Finks paņēma netīru kāršu kavu ar kaut kādiem divainiem zīmējumiem, izklāja kārtis un saspringti tajās lūkojās, atbalstījis galvu rokās. Pēc tam paņēma manu labo roku, pagrieza ar delnu uz augšu, ieskatījās un salēcās: — Ak, kāda roka! Pirmo reizi redzu! Vardarbīga nāve!

— Vai drīz?

— Nē-e, nav drīz.

— Bet vai noteikti?

— Dodiet otru roku.

Es pastiepu otru roku.

— Precīzi pateikt nevaru. Droši vien būs, taču rokas atšķiras. Pagaidiet. Es atkal nojuku. Gribēju runāt par pagātņi, bet sāku par nākotni... Jūs piedzimāt 1887. vai 1988. gadā... — Finks runāja, pētidams manu delnu ar lielu palielināmo stiklu. — Visdrīzāk, ka 1887. gadā.

Manas piedzimšanas gads bija uzminēts precīzi.

— 1914. gadā jūs apprecējāties.

Es precizēju: — 1913. gadā.

— Cik divaini! Es redzu 1914. gadu.

Finkam bija taisnība. Vēlāk, prom iedams, es novilku laulības gredzenu un paskatījos uz gredzena iekšpusē iegravēto uzrakstu — laulības bija notikušas 1914. gadā.

— Rudenī?

— Nē, pavasarī.

— Tā varētu būt. Redzu kailus kokus, tikai nevaru saprast — pavasaris vai rudens. Pēdējo gadu laikā sastapāties ar četrām nāvēm.

Es padomāju: divi bērni, tēvs, N. V. Čaikovskis. Taisnība: sirds atceras četrus.

— 1920. gadā jums draudēja nāves briesmas?

— Nē. Nāvei ieskatījās acīs 1918. un 1919. gadā. 1920. gads bija mierīgs.

— Es redzu, ka nāve turpat aizdurvē stāvēja. 1920. gadā jūs no tās izvairījāties, varbūt, tikai par mata tiesu.

— Šaubos.

— Sakiet — vai jūs 1920. nomainījāt pasi?

— Nomainīju.

— Jaunajā pasē jūs uzrādījāt citu dzimšanas gadu? Kļuvāt vecāks?

— Jā.

— Tas, lūk, iespējams, jūs paglāba.

Es biju izbrīnījies. Izbrīns nav pārgājis vēl patreiz, kad rakstu šīs rindiņas, taču krietni samazinājies, jo Finks vēlreiz bija kļūdījies. Tagad es izpētīju dokumentu, ar kuru nodzīvoju pēdējo gadu Padomju Krievijā. Izrādās, ka pase tika mainīta 1921. gadā. Taču tā patiešām tika mainīta, un jaunajā pasē bija ierakstīts cits dzimšanas datums nekā iepriekšējā. Vēl atceros, ka 1920. gadā mani arestēja un iesēdināja Krievijas čekas cietumā. Pratināšanās es bezkaunīgi meļoju izmeklētājam, un, pateicoties šai nekaunībai, pēc trim nedēļām biju atkal brīvībā. Protams, ka viss varēja beigties citādāk. Varbūt patiešām tobrīd manai galvai draudēja briesmas.

— Arha... Arhang... — Finks turpināja runāt, it kā cenzdamies saburtot nezināmu un neskaidru vārdu. — Arhangeļska! Kāpēc Arhangeļska?

Es atbildēju.

— Atkal tur nokļūsi... Jums atkal ir vara... Liela vara...

Pēc tam Finks nosauca manas sievas māsas un brāļa vārdus, minēja kāda mana sekretāra vārdu un par katru kaut ko pareģoja. Vēl

E. Finks 20. gadsimta sākumā

E. Finks ar nezināmu personu. 20. gadsimta sākums.

Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

neviens no šiem pareģojumiem nav piepildījies, un es par tiem nevēlos runāt. Negribu rakstīt arī par citiem Finka pareģojumiem, kas attiecās uz mani — vai nu tie ir ļoti personīgi, vai pārāk glaimojoši. To starpā bija viens brīdinājums un kāds uzstājīgs padoms.

...Mēs sēdējām un tērzējām kādas divas stundas. Finka seja pauda nogurumu. Galva sāpēja arī man. Es piecēlos.

— Cik man jums jāmaksā?

— Cik vēlaties, — Finks vienaldzīgi atbildēja.

Es vispirms iedevu apmēram pusdolāru. Pēc tam padomāju un iedevu klāt līdz veselam dolāram.

— Bet vai jums vēl paliek? — Finks jautāja.

— Paliek.

— Ja paliek, tad paldies.

No vizītes pie Finka es atgriezos pārsteigts un viegli pukstošu sirdi. Daudz kas viņa uzvedībā un vārdos šķita kā izpratnei nepakļāvīga dzīves mikla, tumša, neparasta un tādēļ satraucoša. Uztraukums pieauga, izjūtot Finka kā morālas personības milzīgo izcilību. Manam paziņam no Rīgas jūrmalas bija taisnība: ne par kādu apmānīšanu vai šarlatānismu nevarēja būt ne runas.

S. M.

Rodnoe Slovo. Varšava, 1926. Nr. 9–11

MUSOLĪNI VARMĀCĪGĀ NĀVĒ NEMIRS

Pēdējā atentātā uz Itālijas ministru prezidentu Musolīni mestas divas bumbas, kuras nokrita automobiļa priekšā, bet sprāga tikai pēc tam, kad auto bija jau garām pabraucis. Sprādziens bija ārkārtīgi stiprs. Bumbu šķēpeles izsvaidītas 50 metru rādiusā. 10 garāmgājēji no sprādziena notriekti gar zemi. Smagi ievainoti 7, no kuriem viens

ceļa uz slimnīcu miris. Pats Musolīni palika neievainots. Pēc atentāta sarunā ar laikrakstu korespondentiem Musolīni teica:

— Man pareģots, ka es varmācīgā nāvē nemiršu. Es ticu likteņa pareģojumam un tādēļ šie uzbrukumi mani nemaz neuztrauc.

Jāpiezīmē, ka agrāko uzbrukumu Itālijas ministru prezidentam Musolīni pareģoja un viņu brīdināja viens Rīgā dzīvojošs astrologs un viens gaišreģis. Pēc pareģojuma piepildīšanās Musolīni lika patekties Rīgas gaišreģim un piesūtīja tam lielāku naudas summu — dzīves apstākļu uzlabošanai. Arī pēdējais uzbrukums Musolīni tam pareģots no Rīgas gaišreģa.

Niks

Lucifers, 1926. Nr. 5

MUSOLĪNI TIC LIKTENĪBAI

LTA. Londona, 13 IX. Pēc Reitera ziņām no Romas, Musolīni drīz pēc atentāta sarunā ar angļu vēstniecības pārstāvi izteicies, ka esotveltīgi sarīkot mēģinājumus viņu nogalināt, jo viņam esot kādreiz pareģots, ka viņš nemiršot varmācīgā nāvē. Musolīni uzsvēris, ka ticot liktenībai cilvēka dzīvē.

Jaunākās Ziņas, 1926. Nr. 204

FINKA PAREĢOJUMS IZPILDĪJIES

1925. g., kad nelaiķi valsts prezidentu J. Čaksti otrreiz ievēlēja amatā uz nākamām 3 gadiem, pazīstamais Rīgas pareģis Finks, sarunā ar vairākiem saviem klientiem izteicās, ka J. Čakste nenodzīvošot

sava amatā visus 3 gadus. Finks gan nav tieši teicis, ka prezidents miršot. Tātad Finka pareģojums arī šoreiz piepildījies. Kā zināms, Finks pareģojis arī Z. Meierovica bēdīgo galu vairākus mēnešus pirms drausmīgā notikuma 1925 g. rudenī.

B.

Latvijas Sargs, 1927. Nr. 61

ARESTĒTS PAREĢIS FINKS?

Vakar pilsētā izplatījās baumas, ka arestēts Maskavas ielas populārais pareģis Finks. Tas stāvēt sakarā ar kādu viņa izteicienu, ka Čakste esot pirmais un pēdējais Latvijas valsts prezidents. Tuvāk lietu noskaidrot mums neizdevās. Finka pareģojumi saskan ar to, kā vakar raksta "Sociāldemokrāts", kā valsts prezidents nemaz nav vajadzīgs. <...>

-ars.

Pirmdiena, 1927. Nr. 107

VAI GAIŠREĢIS E. FINKS ARESTĒTS?

"Pirmdiena" vakar ziņoja, ka Rīgas inteliģences aprindās labi pazīstamais Maskavas ielas gaišreģis Eižens Finks esot arestēts par it kā izteikto frāzi, ka nelaiķis J. Čakste bijis Latvijas pirmais un pēdējais valsts prezidents.

Persona, kura bijusi ar Finku kopā vēl svētdienas vēlā vakarā, paskaidro, ka "Pirmdienas" ziņojums *nesaistās ar patiesību*. Finks neesot arestēts un frāze, kuru tam pierakstot, esot izdomāta vai sagrozīta.

Finks vispār no politiskiem pareģojumiem izvairoties, lai netiktu

konfliktā ar partijām un Valsts iestādēm. Arī personīgas dabas pareģojumos, dēļ kuriem pie Finka griežoties visdažādāko kārtu un stāvokļu ļaudis, viņš izvairoties no tādiem pareģojumiem, kuri varētu radīt cilvēkos nemieru vai uztraukumu par gaidāmiem ļauniem notikumiem. Okultisma interesantu starpā, kā Latvijā, tā ārzemēs Finkam esot zolida gaišreģa vārds un kādas represijas pret viņu būtu nevietā.

k.

Latvijas Sargs, 1927. Nr. 65

FINKS NAV ARESTĒTS

Vakar pilsētā izplatījās baumas, ka arestēts Rīgā populārais pareģis Finks. Viņa arests it kā saistīts ar pareģojumu, ka nelaiķa prezidents J. Čakste bijis pirmais un pēdējais Latvijas prezidents. Baumas izplatījusi avīze "Pirmdienā", taču pēc mūsu iegūtajām ziņām tām nav pamata. Kā politpārvaldē, tā kriminālpolicijā avīzes "Segodņa" līdzstrādniekam ticis paziņots — viņiem nav nekas zināms par Finka atzturēšanu vai arestu.

Segodņa, 1927. Nr. 65

FINKS PAR SAVIEM PAREĢOJUMIEM

Pēdējā laikā slavenā gaišreģa Finka vārds apvīts ar veselu rindu aplamām leģendām. Klīst baumas, ka Finks it kā pareģojis — Latvijā vairs nebūs prezidenta, par ko esot ticis arestēts utt.

Mūsu līdzstrādniekam izdevās satikties ar Finku, kurš paziņoja:

— Patiešām, Čakstes nāvi es paredzēju divus mēnešus pirms viņa miršanas. Es to jutu jau iepriekš, tāpēc — nogrieziet man rokas un kājas, — no saviem pareģojumiem atteikties nevaru. Man ir daudz liecinieku, kas to var apstiprināt.

Transā būdams, redzēju arī, ka nākamajam prezidentam būs sirma bārda, kaut gan ko precīzāku saskatīt nespēju. Mani nekad nav arestējusi politiskā policija. Mani izsauca pie sevis vienīgi krimināl-policijas priekšnieks Tifentāla kungs sakarā ar šādu lietu: pilsētā izplatījās baumas par manu pareģojumu, ka tuvākā nākotnē Rīgā sagāzīsies liela kinoteātra ēka. Tie ir nieki un "kārtējie meli": es nekad neko tamlīdzīgu neesmu runājis.

Mani nomāc liels smagums, ka pēdējā laikā pret mani vēršas garīdzniecība. Es arī nesaprotu, kāpēc pret mani tik nelabvēlīgi izturas dažas avīzes.

Līdz maija mēnesim es vispār ar pareģojumiem nenodarbošos, jo vēlos atpūsties.

Slovo, 1927. Nr. 480

SENSACIONĀLIE ZĪLNIKA FINKA PAREĢOJUMI

"Pēdējā Brīdī" līdzstrādnieka saruna ar Finku

Vakar bija izplatījušās baumas, ka plaši pazīstamais zilnieks Finks apcietināts it kā par izteicieniem, ka J. Čakste esot pēdējais Latvijas prezidents. Noskaidrojās, ka šīm baumām nav pamata. Bet, tā kā Finka vārds Rīgā bieži daudzinašs un viņa pareģošanas respektē pat mūsu augstskolas zinātnieki prof. Maldons, Blahers, Kupcis un citas ievērojamas sabiedriskas personas, "Pēdējā Brīdī" līdzstrādnieks devās pie gaišreģa, lai noskaidrotu, cik patiesības visām tām leģendām, kuras sabiedrībā saistās ap Finku.

Pie maza koka namiņa Maskavas ielā 179, kur dzīvo pareģis Finks, jau stāv auto. Tas laikam pieder kādam nākotnes zināt gribētājam — nodomāju, ieiedams Finka fotogrāfa ateljē (Finks nodarbojas arī kā fotogrāfs).

Pretim iznāk pats zilnieks, pēc izskata dienvidnieks, varbūt viņš

trīri čigāns vai āriešu un dzeltenās rases sajaukums. To pēc izturēšanas un runas nevar spriest, bet šai personai ir izstrādājies takts un rakstismē ar daudziem ļaudīm iegūtas labas psiholoģiskas zināšanas.

Pareģa pieņemamā istaba ir iekārtota sarkanā krāsā. Tas, pēc viņa paskaidrojumiem, lai telepātijas iejušanās brīžos krāsu vibrācijas uzturētu medija enerģiju.

— Vai ir pamatotas baumas, ka jūs esat pateikuši jau iepriekš ne-laika valsts prezidenta J. Čakstes miršanas laiku? — es iesāku.

— Jā. Tas jau bija toreiz, tiklīdz viņu ievēlēja par valsts prezidentu otrā Saeimā.

Toreiz bija klāt pie pareģošanas daži augstskolas mācību spēki un operdziedātājs Mariss Vētra.

Es teicu, ka prezidents J. Čakste līdz nākošām Saeimas vēlēšanām vairs nevaldīs. Pirms 2 mēnešiem kādā intīmā sabiedrībā es okultikas seansā tiku redzējis, ka Valsts prezidents nomirs starp 10. un 15. martu š. g. Toreiz attēloju Čakstes bēres tikpat grandiozas, kādas viņas patiesībā notika. Šiem pareģojumiem kā liecinieks var būt arī prof. Zālīts.

Senāk man gadījās pareģot bij. ārlietu ministram Meierovicām viņa nākotni. Pie manis Meierovics *inkognito* bija kādas 3 reizes un tam noteicu pat laiku un apstākļus, kādos viņš atradīs savu traģisko nāvi. Šo aktu par Meierovica miršanas pareģojumu var apliecināt prof. Blahers un Maldons.

— Ko jūs sakāt par nākošiem valsts prezidentiem?

— Es neesmu teicis, ka J. Čakste bija pēdējais Latvijas valsts prezidents. Latvijas iekšējā dzīvē es redzu tumšu traipu. Nebūs noteiktības valsts likteņa valdīšanā. 1927. un 1928. gadā Latvija pārdzīvos grūtus brīžus, bet nākošā gada beigās šie tumšie traipi izzūd un valsts ieiet stabilā laikmetā.

— Bet ko jūs domājat par nākošo valsts galvu?

— Arī viņa likteni ir kas tāds, ko nevar teikt.

— Kāds politisks virziens ņems pārsvaru Valsts prezidenta vēlēšanās?

— To es negribu teikt, tas būtu politisks pareģojums un politikā es negribu iejaukties. Izgājušā gadā laikraksti mani ķengāja par maniem pareģojumiem, ka Musolini personai draud briesmas.

Es atstāstīju to itāļu sūtnim Pjačentīni, ka diktatoru ievainos 3 reizes caur atentātu, bet viņš paliks dzīvs. Šie pareģojumi piepildījās ļoti noteikti, un itāļu sūtnis kā atzinību man dāvāja savu fotogrāfiju.

Tālāk Finks stāsta par sevi, ka viņš jau 13 g. v. sajutis pareģojoša medija spēku. Viņa tuvākās apkārtnes priekšmeti bez kādas pieskaršanās mainījuši vietas. Kā zēns dzīvodams Valmierā, tas pareģoja kādam citam zēnam, ka viņš tanī pat dienā noslīks, peldoties Gaujā.

Šo gadījumu var apliecināt kāds pilsonis Goldbergs, kurš pats redzējis jaunā medija pareģojuma piepildīšanos.

Daudzām ļoti augsti stāvošām personām Finks pareģojis viņu nākotni, un tas piepildījies visos sīkumos.

Dzīvē Finks esot daudz pārcietis. Tagad dzīvojot pēc indiešu Krišnamurti cilvēku mīlestības. Pēc dzīves uzskatiem viņš neesot materiālists, bet dzīvojot godīgi un vēloties saviem bērniem dot augstāku izglītību. Ar zilēšanu nodarbojoties reti un nākotni pasakot tikai tad, ja viņam uznākot telepātijas stāvoklis.

Ar saviem pareģojumiem Finks nevienu neesot piekrāpis. No sākuma, dažus gadus atpakaļ, viņa spējas apšaubījuši, bet, kad par tām pārliecinājušies augstskolas profesori, tad nākuši pie atziņas, ka dāvanas okultikā Finkam ievērojamas.

Tagad Finkam sūtot jau no ārzemēm vēstules, pēc kurām lūdz pareģot, un latviešu okultistu biedrībā F. ieņemot izcilu stāvokli.

— Pareģošanas seansi priekš manis ir ļoti nogurdinoši, saka Finks, — kā fiziski, tā psihiski, un pēdējā laikā es vairāk nodarbojos ar fotogrāfa amatu nekā ar zilēšanu. Zilēšana, pēc manām domām, ir

vienkārša tālredzēšana, kuru daudzi var sasniegt, ieturot zināmu disciplīnu dzīvē.

Pēdējās dienās pie manis ir bijusi arī pazīstamā bandīta Kaupena ligava, lai tai pareģotu par lietas gaitu. Satriekto ligavu es apmierināju ar pozitīvu pareģojumu, lai gan paredzu bandītam Kaupenam iznīcinošu spriedumu. Pie manis ir nākuši arī pašnāvnieki, kuri pirms nāvē došanās vēl grib zināt savu nākotni. Tādos gadījumos es spēlēju samierinātāja lomu ar dzīvi un novēršu pašnāvību.

Pie pareģošanas hipnotismu nelietoju, jo šī virzienā man nav nekādu spēju. Arī daudzās ģimenes traģēdijās esmu spēlējis samierinātāja lomu un novērsis nevajadzīgus sarežģījumus laulāto starpā.

Pēdējā Brīdī, 1927. Nr. 18

KO PROF. MALDONS SAKA PAR FINKU?

Vai pareģotājs Finks nopietni ņemams?

Savā sarunā ar žurnālistiem Finks lielās, ka viņš pareģojis Z. Meierovica nāvi. Kā nopietnu liecinieku šim faktam Finks piedev mūsu sabiedrībā iecienīto prof. Maldoni. Saprotams, lasītāji paļaujas ne uz Finku, bet uz populārā profesora autoritāti. Bet vai šādā kārtā var izmantot pazīstamus un iecienītus vārdus?

Mūsu līdzstrādnieks griezās pie prof. Maldoņa pēc paskaidrojumiem.

— Mana vārda izmantošana no Finka puses ir ļoti neglīts paņēmiens. Nekad nekā par Z. Meierovica nāves pareģošanu no Finka neesmu dzirdējis.

Pie Finka esmu bijis vienu vienīgu reizi kopā ar doc. Kupci un prof. Blaheri. Piedalījos kā augstskolas prof., jo gribējām pārliecināties par Finka okultām spējām. Nosēdējām pie viņa piecas stundas,

bet nekādu rezultātu nebija. Pārlicinājos, ka Finka spējas ir velti izreklamētas.

Man personīgi viņš pateica, ka redz manai galvai apkārt kādu nimbu (?). Tālāk, ka es saslimšu un tad atkal izveseļošos. Vai saslimu, to neatceros, bet ar katru cilvēku tas varētu notikt.

Tad Finks man pateica, ka man tuvs cilvēks brauc pāri Latvijas robežām. Patiesi, mana sieva brauca uz Liepāju un, kā zināms, tad jābrauc caur leišiem. Bet atminos, ka pats esmu teicis Blaheram un Kupcim, ka nevaru ilgi pie Finka palikt, jo man jāsteidzas vakarā uz vilcienu, jāpavada sieva.

Finks zināja manu vārdu un jautāja man, vai es nevaru pasniegt viņam Sv. vakarēdienu, jo viņu mocot ļaunie gari. Uz to es Finkam atbildēju, lai griežas pie kāda draudzes mācītāja, jo man nav ne baznīcas, ne draudzes.

Blahers par okultām parādībām ļoti interesējas un Kupcis sajūmināts par spiritismu. Var būt, ka Finks abiem ir saprotamāks. No vienīgās manas satikšanās ar Finku iznesu bēdīgu iespaidu.

Aizkulises, 1927. Nr. 12

FINKA NEIZDEVUŠAIS PAREĢOJUMS

Finks, kurš pēdējā laikā nodarbojies arī ar politiska rakstura pareģojumiem, šoreiz izgāzies. Prezidentu vēlēšanu krīzes laikā Finks paziņoja dīkiem tenkotājiem, ka Čakste bijis Latvijas pēdējais prezidents, un vairāk Latvijā prezidentu nebūšot (acīmredzot te atbalsojās projekts par Saeimas priekšsēdētāja un prezidenta posteņu apvienošanu vienā). Vakardien notikusī Zemgaļa kunga ievēlēšana par prezidentu atspēkoja šo Finka "gaišredzību".

Slovo, 1927. Nr. 472

Prizieris: — Nu ko tu teiksi! Pat prezidents bez ūsām vai bārdas nevar iztikt!
(Kreslos sēž — no kreslās — A. Valters, V. Zamuels, G. Zemgals, K. Pauļuks,
P. Juraševskis)

Civisa karikatūra
Pēdējā Bridi, 1927. Nr. 21

E. FINKA “IESPAIDS” UZ LATVIJAS PROFESORIEM

Slavenā čigāna pareģa E. Finka oficiālais “vēsturnieks” ir piesūtījis mums garāku rakstu, no kura pievedam interesantākās vietas.

Priekš kara Finks kā fotogrāfs dzīvoja Āgenskalnā. Ar savām pareģošanas spējām un pareizu izzilēšanu tas bija jau ieguvis plašu ievēribu starp vācu un krievu inteliģences aprindām un māksliniekiem no Rīgas pilsētas vācu operas. Pie Finka iegriezās ne vien fabrikanti un uzņēmēji, kuri gribēja zināt savu veikalu nākotnes gaitu, bet

vēl jo biežāki pie sevis Finku aicināja Vidzemes gubernators Zvegincevs un citas tā laika augstākās personas. Viņu apciemoja arī daļa Baltijas dižciltīgo baronu...

Kara laikā F. aizbrauca uz Dienvidkrieviju un atgriezās ap 1920. gadu Rīgā. Nodarbojās, kā parasti, ar fotogrāfiju, bet vēl vairāk ar zīlēšanu un pareģošanu. No tā laika līdz šai dienai Finku apmeklēja milzums lielu un mazu vīru un sievu. Starp visiem esot bijis pat "vecais Kārlis".

Bet arī no mūsu augstskolas aprindām Finkam diezgan daudz piekritēju un draugu, kas pie reizes vai gatavi zvērēt (?). Bez ārzemju profesoriem F. apmeklē arī mūsu profesori Blahers, Kupfers un Dr. mag. J. Kupcis. Blaheram kādreiz iznācis piedzīvot tiešām brīnišķas lietas. B. priekšā uz galda nokritusi buķete ar svaigām krizantēmām. Liecinieki bijuši klāt un redzējuši, ka blēdība ir izslēgta. Dr. mag. Kupcis vienreiz tā pa jokam jautājis F.: "Nu, kā būtu, kad tā bilde tur pie sienas paceltos." Un tiešām bilde lēni pacēlusies, apgriezusies. Ka pie Finka blēdības nav, to zin droši vien arī literat. vēsturnieks Klaustiņš un A. Ķēniņ-Rūman kundze, kuri par Finku kā apdāvinātu mediju un nojautēju stāv un krīt.

Neņemamies šī vēsturnieka apgalvojumu apstrīdēt, bet ceram, ka arī paši profesori izteiks savu protestu, ja šie apgalvojumi izrādītos par nepareiziem. Cilvēks, kurš nekad nav nodarbojies ar medija spēkiem, par krizantēmu buķetēm, kas krīt no griestiem, un gleznām, kas pašas pārmaina savu vietu, tikai pasmaidīs. Interesanti būtu arī zināt, ko Finks ir savā laikā teicis gubernatoram Zvegincevam. Tikai to gribētos dzirdēt nevis no paša Finka, bet no lieciniekiem, kuri bijuši klāt. Rīgā izplatītas baumas, ka Finks pat apcietināts par izteicieniem, ka J. Čakste būšot pēdējais Latvijas prezidents. Protams, tas viss ir avīzes pīle, kam trūkst sensāciju. Pats Finks atklāti lielās, ka viņa pareģošanas respektē ne tikai prof. Blahers un doc. Kupcis, bet arī prof. Maldonis (?). Tagad žurnālisti pūlas atklāt vislielākās sensā-

cijas par zilnieka Finka pareģojumiem. Žurnālistus tas pieņem savā sarkanā istabā, kur telepātijas iejušanās brīžos nekas nemaisot. Finks paskaidro, ka tiešām viņš teicis, ka prezidents Jānis Čakste līdz nākotām Saeimas vēlēšanām nevaldis. Toreiz bijuši klāt daži augstskolas mācības spēki (par nožēlošanu, Finks nesauc viņus pēc vārdiem) un operas dziedātājs Mariss Vētra. Tātad Finks neesot teicis, ka Čakste bus pēdējais Latvijas valsts prezidents. Finks atklāj jaunas sensācijas. Ne visai sen kādā intīmā sabiedrībā okultikas seansā Finks ir redzējies, ka valsts prezidents nomirs starp 10. un 15. martu š. g. Toreiz pat attelojis Čakstes bēres tikpat grandiozas, kādas viņas patiesībā bija. Liekās, ka nebija grūti paredzēt J. Čakstes nāvi, jo to sagaidīja visa Latvija. Lai pareģotu grand, prezidenta bēres, arī nevajag būt Finkam. Toties sevišķi plaši izrunājās Finks par bij. ārlietu ministru Meierovicu, kuram viņš trīs reizes pareģojis viņa traģisko nākotni. Meierovics esot bijis pie viņa *inkognito*, un viņš tam noteicis pat laiku un apstākļus, kādos viņš atradis savu traģisko nāvi. Šo aktu par Meierovica miršanas pareģojumu varot apliecināt prof. Blahers un Maldons. Vai šis akts sastādīts pēc Meierovica nāves vai priekš tās, būtu interesanti zināt, jo pēc nāves jau katrs var "pareģot", kā cilvēks nomirs. Meierovica adjutants savā laikā kategoriski noliedzis katru sazināšanos ar Finku. Prof. Maldons arī kategoriski protestē pret viņa vārda izmantošanu čigānu popularitātei. Parasta lieta, ka zilnieki un pareģotāji mīl plaši izrunāties par to, kas jau noticis, bet ir ļoti uzmanīgi "pareģojot" to, kas stāv nākotnē. Kad žurnālists prasīja Finkam, ko viņš zinot par nākošiem valsts prezidentiem, Finks uz viņa jautājumu nekā neatbildēja, tikai piezīmēja, ka Latvijas iekšējā dzīvē viņš redzot tumšu traipu, nebūs noteiktības valsts likteņa valdībā. 27. un 28. gados Latvija pārdzīvos grūtus brīžus, bet 28. gada beigās šie tumšie traipi nozūd un valsts ieiet stabilā laikmetā. Nav nekāds noslēpums, ka mēs pārdzīvojam stipru ekonomisku krīzi, kas ļoti grūti atsauca ne tikai uz pilsētām, bet sevišķi uz laukiem. Šī

pareģošana nekā jauna nesniedz, bet ir tikai gudra "izrunāšanās".
Žurnālists atkal jautā:

— Ko jūs domājat par nākošo valsts galvu?

Finks gudri atbild:

— Arī viņa liktenis esot tāds, ko nevar teikt.

Te tev nu bija! Čakstes nāvi var pareģot visos sīkumos, tas pats arī par Meierovicu, bet par nākošo kandidātu nekā nevar teikt.

Žurnālists lūko pieiet no otras puses:

— Kāds politisks virziens ņems pārsvaru nākošās valsts prezidenta vēlēšanās?

Bet Finks vēl gudrāks:

— Tas būtu politisks pareģojums, un politikā viņš nekad nemaisās. Pag. gadā laikraksti viņu esot ķengājuši par pareģotiem Musolini trim ievainojumiem. Šie pareģojumi esot piepildījušies un itāļu sūtnis Pjačentini Finkam iedāvinājis personīgi pats savu fotogrāfiju. Stāsta, ka Musolini ir atsūtījis lielāku naudas summu!!!

Negribam strīdēties par okultisma spējām, kas novērotas pie Finka. Mēs domājam, ka visi augšminētie profesori, ja Finka aizrādījumi nesakrīt ar patiesību, paši pret tiem protestēs, jo citādi viņi iekļūs smieklīgā stāvoklī. No žurnālistu intervijas redzams, ka par to, kas pagājis, Finks runā ar drošu pieri, bet no nākotnes pareģošanas ļoti gudri atturas, izrunājoties jo plaši tikai par saviem nopelniem un par to, cik viņš ir gaišredzīgs un kā daži viņu ciena. Mūsu redakcijā pieņākuši ļoti interesanti materiāli par Finka dzīvi un spējām, kurus mēs sniegsim saviem lasītājiem tuvākā nākotnē.

Aizkulisēs, 1927. Nr. 12

KO FINKS STĀSTA PAR SEVI?

Daudz rakstīts laba un ļauna par zilnieku Finku, pazīstamo Maskavas priekšpilsētas čigānu. Pats Finks par sevi stāsta, ka tas sajutis pareģojoša medija spēku, kad tam bijuši tikai 13 gadi. Viņa tuvākās apkārtnes priekšmeti bez kādas pieskaršanās mainījuši savas vietas. Kā mazs zēns dzīvodams Valmierā, tas pareģojis kādam citam zēnam, ka tas tai pat dienā nosliks, peldoties Gaujā. Šo gadījumu varot apliecināt kāds pilsonis Goldbergs, kurš pats redzējis jaunā medija pareģojuma piepildīšanos. Daudzām ļoti augsti stāvošām personām kā cara laikā, tā arī brīvajā Latvijā Finks esot pareģojis viņu nākotni, un viss tas piepildījies (?). Starp Finka piekritējiem ir minamas ne tikai mūsu sabiedrībā labi pazīstamas dāmas, bet arī augstskolas profesori, kā Blahers, Maldonis (kas attiecas uz prof. Maldoni, tas nav tiesa, par citiem nezinām). Esot bijis pie Finka arī vairākas reizes Meierovics (?), un tam Finks pastāstījis par viņa traģisko nāvi. (Vai tādēļ Meierovics būs nodrošinājis savu dzīvību par 1 miljonu rub.?) Sevišķi karsta piekrišana Finkam mūsu dziedoņu un Nacionālā teātra aktieru ģimenēs. Kā zināms, aktieri ļoti mānīcīgi un lēnīcīgi. Dzīvē Finkam nav gājis viegli. Viņš ir ticis daudz vajāts un cietis. Tagad dzīvojot pēc indiešu Krišnamurti — cilvēka mīlētāja — mīlestības mācībām. Viņš neesot nekāds materiālists, bet dzīvojot godīgi un vēloties saviem bērniem dot augstāko izglītību. Viņa bērni ir ļoti apdāvināti. Tie sevišķi mīlot mākslu.

Meitiņa pat mācoties dejot kādā Rīgas dejas skolā. Pats Finks mīlot uzspēlēt uz arfas.

Kaut gan tūkstošiem cilvēku gājuši viņa būdai cauri, tomēr ar zilēšanu nodarbojoties reti un nākotni pasakot tikai tad, kad viņam uznākot telepātijas stāvoklis. Ar saviem pareģojumiem Finks nevienu neesot piemānījis. Ņēmis no cilvēkiem to, ko tie labprātīgi devuši. Par maksu nekad nestrīdoties. Dažus gadus atpakaļ viņa spējas

apšaubījuši, bet, kad par tām pārliecinājušies pat augstskolas profesori un mācītāji (?), tad nākuši pie atziņas, ka dāvanas okultismā Finkam tiešām ievērojamas. Finks saņemot vēstules pat no ārzemēm. Pēc cilvēku rokkrakstiem lūdzot tam pareģot cilvēku nākotni. Finks esot liels vīrs latviešu okultistu biedrībā.

— Vai pareģošanas māksla jums nav nogurdinoša? Vai šāda darbība neatstāj uz jūsu veselību kādu sliktu iespaidu?

— Fiziski un psihiski esmu stipri noguris, — atbild Finks. — Tāpēc arī pēdējā laikā vairāk nodarbojos ar fotogrāfa amatu nekā ar zīlēšanu.

Visa zīlēšana, pēc Finka domām, ir vienkārša tālredzēšana, kuru varētu sasniegt daudzi, ieturot dzīvē zināmu disciplīnu. Kaut gan fotogrāfija Maskavas priekšpilsētā nekad nevar atnest to, ko dod Finkam zīlēšana, tomēr amatu tas ļoti mīl.

Skaidrīgais ļažu pūlis bieži pārmet Finkam milzīgos ienākumus no augstiem vīriem un sevišķi kundzēm, kuri ierodas pie mazās rokpeļņa mājiņas pat lepnos automobiļos. Patiesībā ienākumi stipri pārspīlēti.

Interesanti būtu salasīt visus tos pareģojumus, ko Finks ir izzīlējis vairākām simts personām. Tad tikai varētu spriest, vai Finka pareģojumi piepildās, vai viņš nopietni ņemams. Negribam apšaubīt zīlnieka Finka okultās spējas. Negribam arī par agru taisīt kādu spriedumu, tāpēc lūdzam mūsu lasītājus piesūtīt mums savus personiskus iespaidus par Finku. Pozitīvi vai negatīvi, tie būs vienlīdzīgi interesanti, un mēs labprāt tos nodrukāsim mūsu žurnālā. Finka personīgie ienākumi no zīlēšanas, protams, nevienu nevar sevišķi aizskart, jo tā ir viņa personīga lieta un cilvēki dod viņam naudu pēc savas vēlēšanās. Ir arī tādi, kuri nekā nedod. Ir arī iespējams, ka gaišredzība ne vienmēr apciemo šo čigānu — savādnieku. Tāpēc tas arī izvairās bieži no pareģošanas jeb izrunājas tādā veidā, ka viņa pareģojumiem nav nekādas vērtības.

Ir arī tādi gadījumi, kad pie Finka nāk satriekti cilvēki, tie, kuri

domā par pašnāvībām. Tie grib zināt savu likteni, ko jau paši (var teikt) ir iepriekš izšķīruši. Tādos gadījumos Finks cenšas spēlēt samierinātāja lomu ar dzīvi un novērš pašnāvību. Bet liekas, ka te Finkam ir maza pretruna: ja viņš paredz nāvi skaidri un gaiši, kāda nozīme tad ir viņa samierinājumam? Protams, zilētāja pienākums, tāpat kā ārsta, ir cilvēkam priekš nāves slēpt taisnību un visādi nelaimīgo censties apmierināt. Neskatoties uz savu "iespaidīgo" ārieni, savu raksturu, Finks pie pareģošanas hipnotismu nepielietojot. Šinī virziena viņam neesot nekādu spēju.

Slaveno Latviešu Piedzīvojumi, 1927. Nr. 4

PROFESORI UN MARISS VĒTRA FINKA MEDIJA SPĒJAS NENOLIEDZ

*"Pēdējā Brīdī" līdzstrādnieka saruna
ar Marisu Vētru, prof. Maldoni...*

— Ko jūs domājat par Finku? — es uzbruku Marisam Vētram viņa dzīvoklī šorīt, kad tas tikko piecēlies no gultas.

— Ko nu es varu teikt. Ka Finks ir medijs un nojauš cilvēku zemapziņā koncentrētās domas, to es neapšaubu.

Viņa psihika uztver kā radio uztvērējs otras personas zemapziņu. Ar Finku tikos sabiedrībā vēl izgājušo nedēļu un pagātņi viņš pateica man pareizi. Finks nezināja, ka es esmu mākslinieks, jo ar viņu tikos pirmo reizi. Tas jautāja par zilēšanu, kāpēc es nenodarbojos ar mākslu. Pēc tam uztvēra, ka viņš ap mani sajūtot skaņas, notis un vispār kaut ko no mākslas. Kas attiecas uz nākotnes pareģojumiem, tad tiem es neticu.

Varbūt, ka viņi arī piepildās. Finks man pareģoja, ka nākotnē es kapšot uz augšu, bet pirms tam manā dzīvē viņš paredzot kaut ko tumšu, un es būšot kādu laiku spiests atteikties no parastās darbības.

Varbūt, ka būšot slimība. Varbūt, šis pareģojums arī piepildīsies, bet tikai tādā veidā, ka es no darba atteikšos tamdēļ, ka nākošo gadu ar operas direkciju neparakstīšu kontraktu, ja manu atalgojumu nepalielinās vismaz par 75 procentiem.

Par Čakstes nāvi Finks teica, ka viņš esot redzējis ap valsts prezidenta personu skaitļus 1 un 2, to viņš izskaidrojis, ka Čakste miršot starp 11. un 12. datumu marta mēnesī. Finku par krāpnieku apvainot nevaru, jo man tam nav pamata.

No Marisa Vētras eju pie prof. Maldoņa. Tas ir atturīgs un interviju labprāt negrib dot.

— Ko jūs domājat par mediju Finku?

— Ka Finks ir medijs, tas ir tiesa. Kādreiz biju pie viņa kādas 5 stundas seansā, bet toreiz nekas nopietns neiznāca. Tas vēl neliecina, ka Finkam nebūtu medija spējas. Vienmēr arī mediji nevar iejusties savā stāvoklī. Kas attiecas uz Čakstes un Z. Meierovica nāvi, tad tādi pareģojumi varēja būt un nepiepildities.

Vairāk neko neteikšu, bet sīkāk par okultiju lasīšu lekciju marta beigās. Ejat pie prof. Kupča, Blahera un Zālīša, tie par Finku vairāk ko zin.

Ejot intervēt prof. Blaheri, pa ceļam iegriežos pie Universitātes profesora doc. Klaustiņa.

— Ko jūs sakāt, docenta kungs, kā zinātnieks par mediju Finku?

— Ko es varu teikt. Esmu dzirdējis, ka ļaudis un arī daži no maniem kolēģiem stāsta brīnumus par Finku. Pats neesmu personīgi pārliecinājies. Nav bijis izdevības un savā zinātniskā darbībā es par tādām lietām neinteresējos. Cik esmu dzirdējis, tad prof. Maldons šinī laukā izved pētījumus un prof. Blahers kā Rīgas spiritistu galva dos jums pamatotus paskaidrojumus.

Prof. Blaheri uzmeklēju ķīmijas fakultātes laboratorijā kādā starpbrīdī. Nevalīgais profesors par Finku laipni paskaidroja: — Ja runā par Finku kā mēdiju, tad jārunā par zinātni, kas nav tik vienkārša un dažos vārdos izsakāma, bet ir liela zinātniska disciplīna,

Georgs Hamkins, Latvijas nacionālās operas kora vokālists.
1930. gads. E. Finka foto.

Rakstniecības un mūzikas muzejs, A. Sen. f. N 766381

kuras galvenie principi līdz šim vēl te ļoti neskaidri. Ap pētījumiem pie Finka esmu jau senāk un vairākkārt nodarbojies ne bez rezultātiem. Par viņu kā fenomenu esmu rakstījis zinātniskos apcerējumos un arī Rīgas okultistu biedrības izdevuma "Seelenprobleme". Kā medijs viņš ir spējīgs un arī patīkams ārzemēs. Kas attiecas uz pareģojumiem par Z. Meierovica nāvi, tad atceros, ka tas tika no Finka izdarīts. Toreiz netiku sīkāk piezīmējis pareģojuma sīkumus un tamdēļ tagad labi neatceros, vai viņš sīkumos piepildījās noteiktā pareizībā. Vispārējos vilcienos pareģojums ir piepildījies.

Par J. Čakstes nāves pareģojumu es labi neatceros. Varbūt, ka kāds arī bija, pārdabisks tas nekas nav.

— Vai sen jūs nodarbojaties ar okultismu?

— To jums īsti pateikt nevaru. Ir labs laiks. Šiem pētījumiem jāpieiet ar lielu nopietnību. Vairāk jums šoreiz neko neteikšu, jo auditorija mani jau sen gaida.

Uzmeklēju arī dr. phil. Zāliti.

Tas no intervijas atsacījās.

Pēdējā Brīdi, 1927. Nr. 19

PASKAIDROJUMS

18. marta numurā rakstā par zīlnieku Finku teikts, ka Finks atsaucies arī uz mani. Kas uz mani zīmējas, tad teiktais nesaietas ar patiesību. Ne es Finku pazīstu, ne arī esmu bijis klāt pie viņa pareģojumiem.

Prof. Dr. phil. Zālīte

Pēdējā Brīdī, 1927. Nr. 27

KAS ĪSTI IR

<...> Finks redzējis nākošā gadā Latvijas valsts liktenī *melnu traipu*. Labi. Es arī gribētu būt pareģis un kaut ko pareģot. Es gan nesmu vienbalsīgi atzīts medijs, mani pagaidām atzīst tikai Mariss Vētra, bet prof. Blahera un Maldoņa atzišanas man vēl trūkst, — tomēr, lai iet!

Man šķiet: ja Finks neliksies mierā, tad mēs redzēsim arī viņa liktenī *diezgan melnu traipu*. Pareizāki sakot, ne liktenī, liksim likteni mierā, bet *drusciņ reālākā un delikātākā vietā!* Un, varbūt, nemaz nebūs jāgaida nākošais gads, varbūt pat šogad! <...>.

Dr. Orientacijs

Latvijas Dzelzceļnieku Vēstnesis, 1927. Nr. 57

PĒC PIEKTDIENAS

*Putčisti var braukt tālāk. — Zvani visās baznīcās. —
Nevār iztikt bez čigāna. — Iegādājieties mikroskopus!*

Piektdien Latvija parādīja lielu atzinību mirušajam valsts prezidentam.

No piektdienas var arī ko mācīties.

Ja tauta demonstrē atzinību savam valstsvīram, tad netieši arī viņa pilnvaru devējai — *demokrātiskai republikai*.

Mēs varam droši sacīt: putču taisītāji var krāmēt savus čemodānus un braukt vienu valsti tālāk.

Mums melns kreklis nepatīk.

Mums nepatīk tā kaite, kura uzbrūk Eiropai no apakšas un kuru var saukt par itāliešu vai arī — *spāniešu slimību*.

Kā zināms, par spāniešu slimību senāk apzīmēja to, kuru dabu no trakas izdzīves jaunībā.

* * *

Mūsu labā spārna prese nekad nevar lepoties ar sevišķu smalkjūtību.

Vienu no saviem apbrīnojamiem numuriem tā izspēlēja valsts prezidenta slimības laikā.

Valsts prezidents vēl bij dzīvs, visi cerēja uz viņa glābšanu. Pēkšņi "Brīvā Tēvijā" parādās ziņa: *pēc viņa nāves tūlīt zvanīs visās baznīcās...*

Kas tas bij: muļķība vai kaut kas vairāk?

Kopš Kārlis Polis kļuvis par "Brīvās Tēvijas" redaktoru, šis jautājums ir stingri diskutējams.

* * *

Šinīs dienās nevarēja iztikt arī bez čigāna.

Finkam atkal taisnība! — gluži nopietni rakstīja "Latvijas Sargs". Finks pareģojis, ka valsts prezidents visus šos trīs gadus nenovaldišot un — paskaties tikai!

Cilvēku muļķībai ir tāda pakāpe, kuras priekšā pilnīgi nosligst rokas. Nu, ko jūs teiksiet?

Vienīgais: ja nu mēs atkarājamies no čigāna, vai nav pareizi, ja ceļam viņu par nākošo valsts prezidentu?

* * *

Valsts prezidenta vēlēšanas būšot drīz. Deputātiem var ieteikt iegādāties — *mikroskopus*.

Kāpēc? Nu, lai saskatītu noderīgākos kandidātus demokrātiskā centrā.

Dr. O.

Sociāldemokrāts, 1927. Nr. 64

“HALLO” KANDIDĀTI UZ TRIJU ZVAIGŽŅU ORDENI

[Starp tiem] Finks: attīsta miglaines plates, tricina sirdis, knibina nervus, kutina ziņkārību, labi saskari ar miroņiem.

Hallo, 1927. Nr. 3

FINKS PAREĢOJOT KARU

Pareģis Finks vairākiem saviem apmeklētajiem izteicies, ka šovasar notikšot karš starp Padomju Krieviju un Vakareiropas valstīm. Līdz oktobra mēnesim komunistu vara Krievijā būšot gāzta.

O.

Pēdējā Bridi, 1927. Nr. 72

FINKA ATSAUKUMS

Presē parādījās ziņojumi, it kā vietējais gaišrēģis Finks pareģojis helinieku varas krišanu šī gada oktobrī. Bez tam ziņojumos bij teikts, ka Finks paredzot tuvākā nākotnē asiņainus karus.

Gaišrēģis lūdz mūs aizrādīt, ka viņš neesot neko tamlīdzīgu pareģojis. Par komunistu krišanu viņš vispār nešauboties, bet tā neesot sagaidāma šīnī gadā. Kara iespējamību Finks tomēr nenoliedz.

Pēdējā Bridi, 1927. Nr. 75

“KULTURELĀ” UN “AUGSTI IZGLĪTOTĀ” RĪGA

Province vienmēr apskaudīs Rīgu. Sak', tur iedzīvotājiem pieejami visi nopietni mākslas baudījumi, opera, teātris utt. Rīdzinieki vispār nostādīti privilīģētā stāvoklī, kaut arī atzīstām, ka tas notiek uz visas tautas rēķina. Mēs, provincieši, neskaužam. Lai jau arī. Bet grūti mums iedomāties, ka arī Rīgā, kura skaitās par mūsu galvaspilsētu, par lielu kultūras dzīves centru, notiek lietas, kuras pierakstāmas laikmetam dažus gadu simtus atpakaļ.

Rīgas laikrakstos atrodam ziņas, kurās starp citu iet runa par kaut tādu pareģi Finku. Izrādās, ka šis Finks ļoti iecienīts pie “labākām” aprindām. Pie viņa braucot gan dāmas, gan kungi un liekot sev pareģot nākotni. Rīgas laikrakstos par šo pareģošanu lasām tīri neticamas lietas.

Vai tad tiešām mūsu “kulturelā” Rīga tik zemu kritusi? Vai nevar attiecīgos kungus un dāmas, kuras meklē patvērumu pie dažādiem pareģiem, visā pilnībā atmaskot?

Provincēs, lasot šādus ziņojumus, vispirms nāk smiekli, bet šie smiekli nav priecīgi. Tie ir nožēlojamas līdzjūtības smiekli par to, ka mūsu kultūras centrā rodas vēl sensenu laiku atlieku cienītāji dažādu pareģotāju līdzskrējēji.

-c.-

Strādnieku Avīze, 1927. Nr. 233

ČIGĀNS FINKS UN VIŅA “KLIENTI”

<...> Savai karjerai Finkam jāpateicas galvenām kārtām diviem pēcpusdienas laikrakstiem, kuri viņu izreklamējuši par “spējīgu” gaišrēģi. Arī dažu lielu vīru protekcijas Finkam nav nākušas par

Mirdza Ķempe. 1934. gads. E. Finka foto.
Rakstniecības un mūzikas muzejs, M. Kemp f. N 337349

ļauņu. Tomēr čigāns ļoti sargājoties, lai viņa bodīti aizklapētu, jo katra buršana un zīlnieku manīšana, kā zināms, Latvijā aizliegta. Policijai gan derētu pareģot arī pašam Finkam nākotni.

—šī

Sociāldemokrāts, 1927. Nr. 232.

MANAS TIKŠANĀS AR GAIŠREĢI FINKU

Pirmo reizi ar Finka kungu tikos masku ballē, ko bija sarīkojušas apvienotās krievu organizācijas šī gada februārī. Sagaidījis savu kārtu, aizeju aiz priekškara, kas atdala Finka kungu no zāles. Apsēžamies. Viņš paņem manu roku, apskata un saka: — Jūs piedzimāt 1886. gadā, bērībā bijāt ļoti slimis un arī apmēram 20 gadu vecumā... — neliela pauze. Tālāk viņš jautā: — Bet kā jūs izbēgāt nāvei 1920. gadā, un kur Aleksandrs? Viņa vairs nav, jā... arī tuvinieku nav... bet vecenīte ļoti slima, tā jūsu radniece... Jūs esat bārenis, apaļš bārenis. — Finks sāk izlikt kārtis, bet ar otru pusi. Pa to laiku es Finka kungam saku, ka viss ir taisnība. Aleksandrs — tas ir mans brālis, virsnieks, boļševiku sakropļots, palika mājās, kad es 1920. g., tik tikko izbēdzis nāvei, bēgu uz Latviju, māte divus mēnešus pēc manas bēgšanas nomira, bet par tēvu, brāļiem un vecāko māsu jau sen nav nekādu ziņu. Tālāk Finka kungs ļoti pareizi noteica manu raksturu, brīdināja nesaistīties ar komercīaudīm un komerclietām, jo esmu ļoti paļāvīgs un vēl daudz kas, vairāk vai mazāk intīms, viss izrādījās apbrīnojami pareizi, pat līdz sikumiem.

— Jūs jau sen gribējāt mani satikt, es jūs būtu pieņēmis, velti baidījāties, — un piedāvāja man ierasties pie viņa pirmdien (masku balle bija sestdien), tā kā šeit viņš ļoti nogurst, kļūst izklaidīgs un nevar labi zīlēt, bet svētdien varētu atpūsties. Teicu, ka pirmdien man jābūt darbā un aiziet pie viņa, par nožēlu, nevarēšu. — Jūs būsi pie manis pirmdien, jo saņemsit ziņu par tālu ceļu un paliksīt. — Es iesmē-

Jos un teicu, ka svētdien es tomēr aizbraukšu (es nedzivoju Rīgā).

— Neaizbrauksit, lai tā ir jums mana šīsdienas pareģošana.

Atsveicinājos un aizgāju. Pabijis vēl kādu stundu masku ballē, jau nolēmu aiziet, te pēkšņi satieku Krievu Emigrantu Biedrības sekretāru, kurš man paziņoja, ka Krievu Emigrantu Biedrība saņēmusi no Paragvajas labvēlīgu atbildi uz manu lūgumu, kas bija iesniegts pirms gada un ko es jau biju paspējis gandrīz aizmirst, un, ja es gribot braukt, tad pirmdien man jāgriežas pie Biedrības priekšsēdētāja. Palicis līdz pirmdienai, aprunājies ar Biedrības priekšsēdētāju un dažādu apsvērumu dēļ atteicies no brauciena uz Paragvaju, es devos uz L. Maskavas ielu pie Finka. Viņš mani saņēma ar vārdiem: — Nu, luk, redziet, jūs vēlreiz vilinās brauciens uz tālām zemēm, bet uz atraitni nepaļaujaties, nekas neiznāks, būs vēl viens kungs, bet ar viņu jūs arī nebrauksit... Taču brauciens jums tomēr būs, bet tas nāks negaidīti un tas būs labāk... redzu, jums ceļā kaut kas traucē... redzu, it kā būtu kāja... redzu, jūs lielā pilsētā stāvat pie loga un gribat it kā nomest to, kas jums traucē, bet jūs iesmejaties un nenometat, jums blakus kāds krievs... tad viss nokārtojas un tālāk jūs braucat mierīgi, apkart jums krievi vien, krievi vien, vai krieviski runājošie... Atkal redzu jūs lielā pilsētā, jūs priecājaties, taču redzu jūs tādā izskatā, ka... — un Finks iesmējās... — Brauciens noritēs gludi, tiesa, būs kāda maza aizķeršanās, bet viss beigsies labi un jūs atbrauksit atpakaļ noteiktajā laikā, ar braucienu būsit apmierināti. — Pauze. — Bet drīz saņemsit papīru, kaut kas ar naudu... kāda sena nauda atgriežas...

Ar to mūsu saruna beidzās. Pēc divām nedēļām saņēmu atbildi no pazīstamas dāmas (tā bija atraitne), ka paredzētais brauciens uz Dienvidāfriku nevar notikt, jo saņemtās ziņas ir nelabvēlīgas, bet vēl pēc nedēļas saņēmu pavisam neiepriecinošu atbildi no kāda kunga, ar kuru bija paredzēts braukt uz Austrāliju.

Apmēram pēc mēneša saņēmu kvīti par nodokļu samaksu, kas it kā skaitījās mans parāds no 1923. gada, vēl pēc neilga laika Sarkanā

Krusta loterijā vinnēju 30 000 rbļ. un, saņēmis atvaļinājumu, patiešām, negaidīti aizbraucu aiz robežām.

Pa ceļam uz Berlīni jaunie zābaki man pamatīgi noberza kāju, tos patiešām niknumā gribēju izmest pa logu, bet krievu virsnieks, emigrants, kas dzīvoja tajā pat pansionātā, kur apmetos es, nokārtoja man apavu apmaiņu. Pa ceļam uz Parīzi un tālāk kāja mani vairs ne mocīja, un es braucu bez traucējumiem, tikai Vīnē iekāpu ne tajā vilcienā un pēc dažām pieturām nācās atgriezties; iebraucu Rīgā, patiešām, "laikā", precīzi.

Otra mana tikšanās ar Finka kungu sagadījās Krievu Biedrības "Uļej" vakarā. Te man tika pareģots: saderināšanās ar "blondīni", atgriešanās, precības ar šo "blondīni" un pārceļšanās uz Krieviju, "bagāta, plaša dzīve", iepriekšējās formas valkāšana, kabineta darbs ar trīs padotajiem, dabīga nāve 76 gadu vecumā.

Zilēšana bija neilga, jo Finka kgs jutās ļoti noguris. Aizejot no Finka kga es sastapu Psihol. Pētniec. biedrības locekli K., kurš lūdza mani pierakstīt visu pareģoto.

N. Dresvins

Slovo, 1927. Nr. 702

FINKA PRIEKŠLASĪJUMI

Sakarā ar to, ka pret zilētāju Finku pēdējā laikā presē vērsti uzbrukumi bez sava gala, kuri viņam apnikuši, Finks, lai pārliecinātu publiku par savām pareģošanas spējām, sarikos vairākus bezmaksas seansus, sākot ar šodien Čarlstonkluba lielajā zālē, kur interesenti varēs ne tikai uzzināt savu nākamību, bet nolūkoties vēl citos Finka brīnumdarbos. Tiešām interesanti zināt, cik tālu sniedzas šī Rīgas divdesmitgadu simteņa "fenomena" spējas, un tādēļ katram, sevišķi daiļam dzimumam, ieteicams nelaist šo reto gadījumu garām.

FINKA SPĪDOŠA KARJERA

Ziņo, ka Finks izsaukts uz Parīzi pie slavenā krievu emigranta kņaza Jusupova-Sumorokova-Elstona. Šis ir tas pats kņazs, kas ņēma līdzdalību Rasputina atentātā. Finks izbrauca kopā ar savu personīgo sekretāru.

Domā, ka Finkam būs jāpareģo Krievijas nākotne.

FINKS MEITEŅU IZRĪKOJUMĀ

Gaišrēģim Finkam kādā meiteņu ģimnāzijas ballē bija jāuzstājas ar zīlēšanu. Pieteicās pāri par 40 skolnieces un dāmas, kuras naudu nebija žēlojušas. Protams, nauda nākusi par labu skolai. Nākošā dienā Finks izskatījies pēc liķa. Atbraukušas divas lepnas dāmas, un Finks kategoriski atsacījies tās pieņemt. Kamēr runājis, tikmēr Finka mājā ielavījies vēl pusducis dāmu. Īsā laikā māja bijusi pilna. Nervozais dīgāns tā sadusmojies, ka sācis visus dzīt ārā.

GAIŠRĒĢIS FINKS IZIET ARISTOKRĀTIJĀ

Kādā tautas "muzikālās" akadēmijas izrīkojumā no jauna uzstāties gaišrēģis Finks. Ballē Finkam bijusi tik liela piekrišana, ka bijis jāpareģo līdz pikst. 6 no rīta. Un tad vēl rinda nav beigusies. Lielais vairums dāmu, vīriešu maz. Par pareģošanu jāmaksā 3 lati no personas. Finks uzstājās pilnīgi par brīvu, un visa peļņa nāk labdarīgai organizācijai. Iznāk, ka Finks viens no lielākiem labdariem Rīgā un par velti tam uzbrukts. Pa nakti tas paspējis pieņemt ap 80 cilvēku. Daža laba vizīte vilkusies 30 minūtes. Visi ielaisti pa vienam noslēgtās telpas. Pa pareģošanas laiku viena dāma pagībusi, vairākas raudājušas. Uztraukums tādēļ, ka Finks bez kļūdas pateicis visu pagātņi un tagadni. Zinājis visus privātās dzīves sīkumus. Stāstījis dažai labai, kā to sauc, cik veca, ar ko nodarbojas. Gaišrēģa paņēmienu sekošie: vispirms novēro pašu cilvēku, tad izliek vecas sapiķotas kārtis. Pa daļai

strādā ar hipnotisma palīdzību. Visas dāmas, kas nepaspēja savu likteni uzzināt, tika pieņemtas pie Finka mājās pilnīgi par brīvu. Pats Finks paskaidro: man pārmet, ka strādāju pavirši, tas nebūt nav taisnība. Dažam visu varu pateikt ātri, dažam pēc garākas iedziļināšanās.

Aizkulisēs, 1927. Nr. 13, 34, 48, 49

BULVĀRU PRESES "NOPELNS"

A. Benjamiņa, J. Akuratera un K. Skalbes "Jaunākās Ziņas", Pāvila Roziša u. c. mūsu rakstnieku vadītais "Pēdējais Brīdīs" tādā mērā izreklamējis gaišreģi Finku u. z. Rīgas pareģus un zilniekus, ka tos apšēž ne tikai Rīgas "intelīģences" un "augstāko aprindu" dāmas un kungi, bet arī no laukiem ļaudis brauc pie viņiem izzināt savu nākotni un iegūt laimi. <...>.

str.

Latvis, 1927. Nr. 1663

BALTĀ LATVIJA

<...> Blakus baznīcai tautas aptumšošanas darbu veic dažādi "gaišreģi", sākot ar čigānu Finku un beidzot ar neskaitāmiem mazākiem "burvjiem" un "pūtējiem". Čigāns Finks kļuvis par tādu autoritāti, ka ar viņu rēķinās pat universitātes profesori. Pie viņa savu nākotni izdibināt griezušies pat tādi vīri, kā Meierovics. Arī Čakstem, pēc avižu ziņām, pareģojis drīzu nāvi. Pie Finka nākot tikai augstāki vīri, honorārs augsts: minimums 10 latu. Savas nākotnes "pētītāju" esot tāds daudzums, ka jāpierakstās jau nedēļām iepriekš.

Un ne tikai dažādie finki dzīvo zaļi. Pastāv un darbojas dažādi spiritistu un okultistu klubi, kurus atbalsta daudzi profesori. Spiritisms un okultisms šeit tiek kvalificēts, kā sevišķa zinātnes nozare un zem

Aivēds Bergs pareģo "Latvi" Skujenieka kabinetam krist

Finks: Kur tagad katrs Saeimas deputāts sāks pareģot nākotni, es varu palikt bez darba!

Civisa karikatūra
Pēdējā Bridi, 1927. Nr. 182

“Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts”

Finks starp “valstvēriem” (trešais pa labi)

Civisa Ziemassvētku šaržs
Pēdējā Bridi, 1927. Nr. 245

“mācīto” vīru autoritātes un caur viņu palīdzību, tumsoņi sekmīgi nodarbojas ar dažādo garu izsaukšanu, sarunas ar kuriem tiek drukātas laikrakstos. Bez tam notiek vesela rinda lekciju un diskusiju par šiem “svarīgiem” jautājumiem.

Murgi un pesteļi ir pārņēmuši visu Latvijas pilsonisko sabiedrību. Kur te runāt par kulturālu jaunradišanas darbu!

Junions
Krievijas Cīņa, 1927. Nr. 96

ZĪLNIEKŠ FINKS NOPIETNI SASLĪMIS

Daudzi rīdžinieki, neapmierinādamies ar parasto zīlēšanu mājas, laimes liešanu un citām burvībām, Jaunā gada vakarā devušies pie zilniekiem. Visvairāk braukuši pie Finka, kura sensacionālie pārņojumi jau agrāk saistījuši sabiedrības ievēribu.

Īsi pirms plkst. 12 garas automobiļu rindas piestājušas Maskavas telā pie nama Nr. 179. Starp apmeklētajiem bijuši vairākas augsti strāvošas politiskas personas un valsts ierēdņi. Bet Finks bijis, par nelaimi, nopietni saslimis un nevienu nepieņēmis, tā ka nāktnes zinātgrībētāji aizbraukuši pavisam sašutuši. Pie zilnieka durvīm kļauvēts visu nakti līdz rītam. Arī vēl vakar un šodien ierodoties daudzi ziņkārīgie automobiļos un nedodot miera slimajam Finkam.

Finka veselības stāvoklis patlaban ir ļoti satricināts un ilgāku laiku tas nebūs spējīgs pieņemt nevienu apmeklētāju.

Pēdējā Brīdī, 1928. Nr. 2

GAIŠREĢIS EIŽENS FINKS RĪGAS SENSĀCIJA

Tālu no pilsētas centra, Maskavas priekšpilsētā ir divu stāvu koka namiņš ar 3 logu fronti uz ielu. Vienā logā atrodas fotogrāfiska izstāde, kuras ekspanāti pievelk publikas uzmanību. Kas tur ilgāku laiku kavējas, tas tur var novērot brīnišķīgas lietas. Tramvaja pieturas punktā, kurš atrodas tuvumā, izkāpj kungi un dāmas, kuri ātriem soļiem pieiet pie namiņa, skatās caur vienmēr aizklātiem logiem, nepacietīgi staigā apkārt, tad atkal apstājas un piekļauvē pie durvīm jeb pie loga. Kamdēļ viņi neieiet tieši caur durvīm, ja grib nofotografēties, jautā novērotājs. Bet, mīļais lasītāj, tas ir vieglāk sacīts nekā

darīts, jo durvis no ielas un sētas puses ir vienmēr aizslēgtas, jo šeit dzīvo ne vienkāršs fotogrāfs, bet gaišreģis Eižens Finks un visi šie kungi un dāmas ir viņa klienti un klientes, kuri iz šīs modernās Pitijas mutes grib izzināt savu likteni. Bet ne katrs namiņā var iekļūt. Klienti tiek stingri kontrolēti caur aizklātiem logiem un ielaisti tikai ar izvēli. Bet gadās arī, ka caur atvērtām durvīm iespiežas kopā ar izvēlētiem arī daudzi neaicinātie un piepilda nelielo priekšistabu līdz beidzamam stūrim. Tādā kritiskā momentā nu parādās vai nu pats saimnieks, vai kāds no mājnikiem un nu uzaicina nelūgtos viesus atstāt dzīvokli. Bet ne visi paklausa šim uzaicinājumam, it sevišķi ziņkārīgās k-dzes un j-kdzes, kuras ar franču karaļu vārdiem saka: "Šeit es esmu, šeit palieku", un beidzot arī sasniedz savu mērķi. Saimnieks pamazām samierinās ar nenovēršamo un kļūst pielaidīgāks. Ar laipnu smaidu F. uzaicina savus klientus ieiet zālē, kur notiek zilēšanas process dzīvā sarunā, bet arī skatīšanās rokas linijās vai no kārtīm. Brīnumlietas stāsta par šo zilēšanu kā nabaga veļas mazgātāja, tā arī bagāta, briljantiem izgreznota dāma. F. nav naudas kārīgs. Ja tas tā nebūtu, viņš jau sen būtu 6-stāvu nama un liela kapitāla īpašnieks.

Pēdējā laikā pārcēlies pilsētas centrā, kur pieņēma no agrākā īpašnieka visu fotogrāfisko iekārtu un nelielo dzīvokli. Ir zināms tikai viens gadījums, kur F. pieņēma lielāku naudas summu caur vienas draudzīgas valsts sūtni par apbrīnojamu zilēšanu. Par šo balvu F. ieguva nelielu namu ar dārzu Talsos, kur vasaras laikā uzturas viņa ģimene, sastāvoša no kundzes un 2 bērniem. F. ir Rīgas sensācija, un viņu zin arī ārzemēs. Daudzi okultisti un spiritisti par viņu interesējas, viņu apmeklē un uzaicina uz ārzemes ceļojumu. Arī šeit Rīgā profesors Bļahers (Psihisko pētījumu biedrības priekšnieks) bieži apmeklē Finku, notur kopā ar viņu un biedrības locekļiem seansus, par kuru rezultātiem raksta biedrības žurnālā "Dvēseles problēmas" un ārzemes žurnālos.

Daudzas nepareizas baumas izplata par F. nacionalitāti un dzīves apstākļiem. Patiesība ir, ka F. vecāki miruši, kad tas vēl bija mazs bērns, un ka viņš uzaudzis starp svešiem ļaudīm.

F. uzskata sevi par latvieti. Labi pārvalda arī vairākas svešvalodas. Daudz lasa.

Es negribu atkārtot anekdotes un brīnumlietas, kuras par F. kā gaišrēģi un mediju stāsta; ar to lasītājiem būtu maz pakalpots. Gribu referēt pilnīgi objektīvi tikai par to, ko pats esmu redzējis un piedzīvojis pie F. divu gadu laikā “*sine ira et studio*”, lai tad lasītāji paši spriež.

Dr. A. Pipirs

Pirmdiena Rīts, 1928. Nr. 34

FINKS UN JAUNAIS KABINETS

*Kas nepazīst vēl mūsu Finksu —
Uz Maskavielas — latvju “sfinksu”?
Tas zīlēt prot un kārtis likt:
Un dāmu sirdīs intīms tikt.*

*Bet cilvēku kurš izprot cauri,
To nevar saukt par glupu pauri.
Tādēļ tam nieks — viens acumets —
Teikt, kāds būs jaunais kabinets!*

*Jau gadu atpakaļ viņš zīlē,
Ka mazais kabinets būs spīlē.
Pēc gada. — Gaišs bij Finka skats:
Nāk jaunais kabinets, — jauns gads!
<...>*

*De jure dienā metīs tīklu,
Mēs visi uzminēsim mīklu...*

*Tā beidza kārtīs zilēt Finks
Un pasminēja it kā "sfinks".*

Salvato

Latvijas Sargs, 1928. Nr. 3

PATIESĪBA PAR GAIŠREĢI FINKU

Par Finku daudz esmu rakstījis un viņu kritizējis, bet nebiju nekad to redzējis, ne arī pūlēties apciemot.

Par Finku nekā noteikta lielākā sabiedrības daļa nezina. Daži Finku skaita par vienu no pasaules labākiem un ievērojamākiem medijiem un gaišreģiem, citi atkal rupji to nolamā par čigānu, kurš peļņas nolūkos nodarbojies ar tautas mānišanu.

Kad saņēmu 13. janv. 1928. gadā caur kādu draugu Dr. P. uzaicinājumu ierasties pie Finka, biju ļoti ieinteresēts. Nobraucām pulkst. trijos līdz Maskavas ielai Nr. 173, mazai koka mājiņai, kur Finkam ierikota neliela fotogrāfija un dzīvoklis. Durvis bez izkārtnes, cieti aizslēgtas. Dr. P. piekļāvēja pie vidējā loga. Bija jāuzgaida dažas minūtes. Tad atvērās viena durvju pusīte un parādījās pats Finks. Pustumšā šaurā veikalā mani pārsteidza jauneklīgā Finka bālā seja, kupliem, melniem matiem, dziļām acīm. Skaists profils, melnas ūsiņas, slaidis augums. Tādi vīrieši bezgala patik sievietēm. Finks mani saņēma ar draudzīgu smaidu:

— "Slepkava" vienādi nāk pie sava upura. — Finka balss mazliet aizsmakusi, runā ātri, it kā steigoties, nav nekāds "diplomāts", tūlīt atklāj visu, kas tam sasāpējis...

Pirmais iespaids patīkams.

Blakus istabā patlaban atrodas kāds kungs, kuru F. nofotografē, un mums jāuzgaida.

Pie sienām, uz galda lielā vairumā sieviešu fotogrāfijas, saskaitīju 43. Sievietes jaunas un skaistas, daudz mākslinieču, starp kurām ir arī ievērojamas! Pēc uzņēmumiem nav grūti spriest, ka Finks ir viens no labākajiem Rīgas fotogrāfiem. Uzgaidāmā istabiņā paauksti, nēžam mēteļos, un mans draugs, liels Finka cienītājs, stāsta:

— Finks slimojis, jo pārāk pārpūlējies. Uztājies astoņos labdarīgo biedrību vakaros pilnīgi par brīvu, katrā vakarā pieņēmis ap 40 cilvēku, mājā atgriezies bāls kā liķis. Tādā kārtā labdarīgiem mērķiem ziedojis ap 130 000 r. Lai tagad ziedo citi, tie, kas pieraduši pie skaistām frāzēm. Finkam ārsts aizliedzis pārpūlēšanos.

— Finkam ap 45 gadiem, precējies, divi bērni: dēls mācās konservatorijā un meitiņa — Kaminas dejas skolā. Abi apdāvināti, sevišķi zēns. Finks bezgalīgi milē savus bērnus, par viņiem bieži runā. Viņa sievu reti kas redzot, tā ne labprāt publiku mil, sevišķi skaisto dzimumu. Nododas bērnu audzināšanai un mājas kopšanai.

Finku visvairāk apciemo taisni skaistais dzimums. Stundām gaida, lai Finks viņas pieņem. Dažai labai birst asaras, kad F. kategoriski atsakās runāt. Starp apciemotajām bieži gadās pazīstamas sabiedriskas darbinieces, aristokrātes un bagātas dāmas. Bieži nāk kāda univ. doc. daiļā kundze, tad kāda miljonāra, slavena restorāna īpašnieka meita. Dažas nemaz neprasa zīlēt, bet grib draudzīgā sarunā atvieglot savu dvēseli. Cik daudz ļaužu nav nākuši pie Finka sešu gadu laikā! Nav trūcis arī ievērojamu vīriešu, starp citu arī Z. Meierovics, kuram F. pareģojis nāvi caur ūdeni.

— Tad es nebraukšu vairs kuģī...

— Vai ūdens tikai jūrā?

Daža skaista kliente bez prāta iemīlējusies Finkā. Kā vislielāko dāvanu lūgusi to noskūpstīt un bieži vien Finkam bija strupi jānomaina pārāk uzbāzīgās un kaislīgās cienītājas.

— Rasputins nolamājis Finku par muļķi, tāpēc ka tas atraidot sieviešu daiļumu.

— Vai Finks pazinis Rasputinu?

— Nē, bet Rasputina garu izsaucām kādā seansā, kur bija klā arī Finks. Kāds no klātesošiem bija atnesis līdz ļoti retu un skaistu Rasputina portreju ar viņa pašrocīgu parakstu: Grigorijs. Izsaucām arī ne tikai sen mirušos garus (Neronu), bet arī izcilus mūstautiešus, kuri mira traģiskā nāvē vai caur pašnāvību aizgāja viņpasaulē... Visi šie gari klauvēja katrs savā manierē un labprāt atbildēja uz jautājumiem. Seansi notika pērnavsar.

No pazīstamiem zinātniekiem pie Finka nāca prof. Blahers, inž. Keuhels, Dr. A. Pipers un citi.

Ļoti bieži Finku apciemo viņa draugi žurn. Kalniņš un Bau meisters.

Š. g. 10. janv. Dr. P. atveda pie Finka divas meitas. Pēc ilgākas sarunas atsveicinoties Finks uzdāvina jaunkundzēm divas fotogrāfijas. Viņas prasa uzrakstīt kādu vārdu, bet aiz biezās sienas, kura iziet blakus sētā, piepeši atskan dobja balss:

— *Ist nicht nötig.*

Šis pats Dr. gadu atpakaļ pie Finka spēlēja kādu Mocarta vijoļkoncertu, un viņš skaidri sadzirdēja aiz sienas, kas iziet blakus sētā, balsi:

— *Bitte noch einmal zu zviederholen.*

Pēterpilī priekš kara Finks jau kļuva populārs. Pie viņa griezās lielkņazi un galma aristokrātija.

Finks labsirdīgs, bieži pēdējo atdod draugiem, daži viesi nāk pie viņa vai katru dienu.

F. dzīvo vienkārši, kā jau Maskavas priekšpilsētā. Katrs cits, tikpat populārs, būtu jau sen sakrājis miljonus. Publika viņam jau sen apņikusi. No rita līdz vakaram viņu traucē sveši cilvēki, pat līdz pusnaktij. Finks tik populārs, ka daudzi brauc pie viņa no provinces un pat no kaimiņvalstīm. Pagājušo vasaru Finks ticis izsaukts uz Parīzi

ple kāda bagātnieka — krievu aristokrāta. Ja kādreiz Finkam gadās atstāt durvis vaļā, istabiņa ātri salasās pilna cilvēku. Kad Finks jūtas nevesels un nervozs, viņš dzen svešiniekus ārā. Kad cilvēki neklausa, uzbēc: “Vai jūs gribiet, lai es pasaucu policiju?” Nāk latvieši, krievi, vācieši no visādām sabiedrības šķirām. Finka labsirdība bieži nāk viņam par sliktu. Viņš piekūst, bojā savus nervus. Sevišķi uzbāzīgi ir bērni, kurus F. ne labprāt ieredz. Cilvēkus pievelk Finka apbrīnojamās mediija spējas. Tās F. sajutis, jau būdams mazs bērns. Agrāk dzīvojis lielā nabadzībā, vienā istabiņā, nebijis ne gultas, ne galda, ne kādas mantas.

No Finka istabas iznāk kāds lepns kungs, bij. Maskavas sūtnieciņas darbinieks. Finks viņu nofotografējis vairākās pozās...

— Esmu šodien nopelnījis 300 rbļ., ar to pietiek manai ģimenei. Pasaulē nav nekā cēlāka par ģimeni...

Ieejam otrā istabā. Divi logi ar aizkariem, puķes, apaļš galdiņš, trīs krēslī. Fotoaparāts, arfa, uz tās Finks uzkar manu mēteli. Uz etāžera vairākas fotogrāfijas, vēstules. Pie sienas divas statuetas — Kristus tēls un kāda grieķu klasiskas dievietes statueta, kas apvīta efejām. Skaists emaljēts sienas krusts, kādas dāmas dāvana no Parīzes. Nosēzami pie galdiņa. Finks piedāvā “Mokka” papirosus. Visu laiku nervozi smēķē. Stāsta labprāt, aiztiek visintīmākās lietas. Runā pārlicecinoši, prot klausītāju ieinteresēt... Istabā ielavijies melns runcis. Finka mīlulis, tas visiem kāpj klēpī un uz pleciem.

— Pa naktīm, kad attīstu plates, kaķis kavē ar manim laiku. Man jau nav tādas modernas ierīces kā Rīgas fotogrāfiem, piepalīdz dēls, kurš iemācījies manu amatu. Mana meita māc šūt. Dēlam ļoti sāpējis, ka jūs mani “nokristījuši” par “čigānu”. Bērni ir tik jūtīgi, nervozi. Mans tēvs bija austrietis un mana māte vāciete no Vidzemes.

Un piepeši atskan aiz biežās sienas dobja balss:

— Ko tu melo!

To skaidri sadzirdējām visi trīs, Dr. arī uzbudināts. Finks kā sajūcis:

— Jūs dzirdējāt, laikam tad es skaidri nezinu, kas bija mans tēvs. Šī ir pirmā mistiskā parādīšanās. Nemaz neesmu uztraukts.

Finks piepeši pārtrauc savu biogrāfiju, sāk sūdzēties par slimībām.

Esot nervozs, sevišķi pēc uzstāšanās labdarīgos vakaros. Tur cilvēki sanāk lielā istabā. — Visi no manīm gaida brīnumus. Tāpēc man jāparāda, ko es spēju, “blamēties” nedrīkstu, citādi mana reputācija būs beigta. Variet iedomāties, cik enerģijas man jāiztērē. Gadās, ka es varu pateikt vispārsteidzošāko patiesību, gadās arī man kļūdīties. Katrā cilvēkā mīt gaišreģa spējas, bet tikai tās nav izveidotas. Labdarības mērķiem ziedojos savas sirdsapziņas dēļ.

Neuzstādu Finkam nekādus jautājumus. Ļauju runāt brīvi, bieži vien viņa domu pabalstot ar savas dzīves piemēriem. F. tos noklausās ar dziļu interesi. Laiks sarunā paiet nemanot.

Pārejām uz pašnāvniekiem, noslepkavotiem un slepkavām.

— Tas ir briesmīgi — beigt dzīvi ar pašnāvību. Pašnāvnieks cer atsavināties no dzīves bēdām un mokām un nezina, ka taisni pēc nāves sākas viņa vislielākās ciešanas. Viņa gars neatrod sev mieru... Neviens nedrīkst apraut cilvēka dzīves pavedienu. Vistraģiskākais ir nāves sods. Tas nekad nesamazinās slepkavības, viņas ar katru gadu pieaug, to pierāda statistika. Cilvēks aiziet uz viņpasauli ar milzīgu naidu, kas koncentrējas viņa pēdējā dzīves momentā. Šis naids saģīftē mūsu dzīvi. Pasaulē nekas neiet bojā. Tāpēc arī naids un nelaime valda pēc pasaules kara un revolūcijas. Miljoni noslepkavotu jaunu cilvēku aizgājuši ar lāsta vārdiem uz lūpām.

Finks ironizē par spiritīstiem. — Kas tie par medijiem, kuriem trans uznāk tikai vakarā, pustumšā istabā. Īsts medijs ir jūtīgs arī dienasgaismā. Spiritīsti arī mani neieredz. Viņi domā, ka es esmu apsēsts no ļauniem gariem..

Kamēr runājam, kaut kas pieklauszina pie loga. Finks atver logu. Kāds glīti ģērbies krievs lūdzas viņu ielaist uz kādu brīdi. Finks kategoriski atsakās. Cilvēks lūdz ar asarām acīs:

— Man paliek tikai viens — mesties Daugavā!

— Nu labi, atnāciet pirmdien ap vieniem, ja varešu ko pateikt, tad palīdzēšu.

Cilvēks aiziet apmierināts, un Finks paskaidro:

— Jūs redziet, viņam bija jāiet pie mācītāja, lai tas viņu apmierinātu. Bet vai mācītāji par to padomā? Ak, tādus mācītājus vajadzētu visus... Šim cilvēkam, liekas, ir lielas ģimenes nepatikšanas.

Finkam sāj, ja daži apšaubā viņa gaišreģa spējas. — To ko es parģoju Musolini, to no manim neviens nevar atņemt. Arī tie tūkstoši, kas no manis aizģāja apmierināti, var būt par lieciniekiem. Neesmu nekāds noziedznieks, bet gan godīgi pelnu savu maizīti.

Var redzēt, ka raksti par F. avizēs vai ģurnālos stipri uztrauc. Viņģ vēl līdz šai dienai nevar aizmirst kādu rakstnieku, kurģ neglītā veidā uzbruka Finkam sludinģjumu lapā. “L. pie manis atnāca kā draugs, es viņu pieģēmu un visu izstģstģju. Rakstniece S. arī nģca kopā ar to. Un laikam tā bija muļģģība no manas puses. L. klģtbģtnģ pateikt rakstniecei: “Jūs neceriet, viņģ jģs neprecēs.” Man bija taisnģba. Bet viņģ man par to ļoti atriebģs.

Bieģi vien es garģ redģģju šo rakstnieku slimģbas gultģ. Viņģ splģva asinis, un man bija tģds naidģ, ka radģs doma, ka manģ priekģģ atrodas viņa plauģas un es varģtu tģs piespiest un tad no tģm tecģtu asinis. Un es dzģnu no sevģm šģs ļaunģs domas. Ak, Dievs, ko es daru! Man taģu ir divi bģrni! Un cik bargģ ir Dievs, kurģ teģcis: Tavi grģki tev tiks pieminģti lģdz treģsam un ceturtam dzģmumam. Tik bargģ cilvēku nedrģkst sodģt. Bet to es jģtu, ka katrs ļauns darbs tiks atmaksģts. Un, kamģr dzģve nav nodģvota, neviens nevar teģkt, ka tas ir laimģgs. Un ne tikai jģsu dzģve, bet jģsu bģrnu dzģve.” <...>.

Sģvieģģu jautģjums. Finka kungs, ko jģs domģģiet, labģ bģtu, ja Sģeimģ iģietu sģvietes?

Finks atbild:

— Bet politģka jau nav sģvieģģu lieta. Un iedomģģjaties vienu sģvieti — deputģti. Ja tģ iemģlģģģs, tģ tģlģt pģries sava mģļģkģ partģģ. Tģd visu partģģu aprģģģini Sģeimģ saģuks.

— Cilvēki nāk pie manis lielā vairumā. Viņi nenāk, tikai lai es tiem zilētu. Dažs labs nāk pēc padoma, kad tam grūti ap sirdi. Viņi parunā tad ar mani un apmierinās. Cik daudz pašnāvnieki nav nākuši pie manis. Es viņiem saku: beigt savu dzīvību ar pašnāvību vienādi vēl ir laiks. Varbūt tas, ko pašnāvnieks iedomājas patlaban par tik svarīgu, vēlāk izrādīsies par niecīgu. Pat ja es redzu, ka cilvēkam lemta nāve, es viņam dodu vēl ticību.

Kāds mūsu augstskolas profesors bija pazaudējis dārgu gredzenu. Viņš griezās pie Finka pēc padoma. — Jūsu gredzens ir vannā. — Bet Finka kungs, es mazgājos jūrā, ne vannā. Un vēlāk, kad iztīrīja vannas istabu, namiķis atrada caurules lokā sen meklēto gredzenu. Vēlāk profesors visiem saviem kolēģiem, kuri Finku izsmēja, stāstīja par šo gadījumu.

— Par mani stāsta, ka esmu rupjš. Tā ir taisnība. Bet, ja jūs zinātu, cik dažreiz man cilvēki apnikuši, cik tie ir uzbāzīgi, sevišķi jaunkundzes. Es bieži nolādu savu likteni, ka esmu šo darbu iesācis. — Liekas, tāpēc viņi Finku nervozē, ka nedod tam atpūtu ne dienu, ne nakti. Cilvēki arvienu gaida kādus atklājumus un pārsteigumus. Sevišķi apnik mīlas lietas ar brūtgānu un brūtu pareģošanu.

Finka k-gs, stāsta, ka jūs kundze ir greisirdīga. — Tas nav tiesa. Viņa jau zin, ka es sievietēm nepiegiežu nekādas vēribas. Neviens cilvēks man nevar pārvest kādu aizraušanos. Mana sieva tikai rūpējas par manu veselību un atraida pārāk uzbāzīgos viesus. Man patīk sieviešu skaistums. Glītas formas. Paskataties uz šo grieķu dievieti, vai tas nav brīnišķīgs skaistums? Laikam tāpēc Finka fotogrāfijā redz nedaudzus sieviešu tēlus, uzņemtus vieglā tērpā.

— Trīs lietas es baidos: ūdeni, uguni un adatas.

Pret dažiem mācītājiem es sajūtu dziļu cienību. Piemēram, mācītājs Beldaus ir apbrīnojams sprediķotājs, ideāls cilvēks. To pazīstu jau no agrākiem laikiem. Viņš mani varētu nohipnotizēt.

Sarunā ar Finku nav grūti novērot viņa profesionālā gaišreģa īpašības. Viņš uzmanīgi seko jūsu runai un, kur var, ieliek savu novē-

rojumu. Viņš nepareģo kaut ko noteikti, bet izplūst frāzēs, piemērojas jūsu raksturam, jūsu personībai. To, ko saka Finks, jums varētu pateikt arī dažs labs inteligents un uzmanīgs cilvēks.

Finks bieži piezīmē: — Jūs esiet izglītots, jūs esiet daudz ceļojuši un novērojuši. — It kā ar to viņš gribētu pateikt, ka viņš nav baudījis izglītību un nav daudz ceļojis. Daži pat domā, ka Finks nemāk parakstīt savu vārdu.

Finks ir, bez šaubām, dziļš fizionomists, tas prot lasīt no cilvēku sejam. Tik daudz cilvēku tam pagājuši garām. Lielam cilvēku seju izpratējam jābūt arī kriminālpolicijas priekšniekam Tifentālam, kurš, liekās, bez kļūdām varētu pateikt, vai cilvēks noziedznieks jeb nē. 30 gadu strādājot vienā profesijā, var tiešām kļūt par speciālistu.

Kāds pazīstams ārsts stāsta: — Es neticu tām mistiskām parādībām, kas notiek ap Finka personu un par ko tik aizraujoši stāsta tā draugi un piekritēji. Pēc viņu vārdiem, mazā Finka koka mājiņa pārpildīta ļauniem gariem. Tie bieži iejaucoties sarunās un apveltī Finku un tā klientus ar sitieniem.

Ja neatzīst Finku ka mediju, ja apšaubā viņa gaišrēģa spējas, tad viņš tomēr jāatzīst kā interesanta personība, ar kuru sarunājoties ātri un patīkami pāiet laiks.

Finks labs domu lasītājs, un uz tā balstās viņa lielā popularitāte. Ar pareģojumiem nākotnei viņš bieži maldās kā pa tumsu. Kādreiz tāpa ļoti labi un kādreiz galīgi šauj buku. Bieži vien viņš pārsteidz cilvēku, pateikdams, kādā dienā un kur tas dzimis un citus sīkumus. Tas izskaidrojams vienīgi ar to, ka Finkam apbrīnojamas telepāta spējas. Finks labs psihologs, tāpēc puslīdz arī izkombinē cilvēku nākotni. Pasaka jums, ka būsiet bagāti. Tas arī nav grūti pateikt, ja cilvēks ieņem labu stāvokli, ir jauns un veselīgs.

Daudz, ko Finks pareģojis, nav piepildījies. Kurai vajadzēja apprecēties, tā vēl arvienu staigā vecmeitās.

Kā izskaidrojams Finka kolosālais iespaids? Cilvēki viņam tic. Ja viņš pasaka skaidri un droši pagātnei un tagadni, ar to viņš sugestē, ka

arī nākotnē piepildīsies viņa pareģojumi. Un, ja pat puse izpildās, tad cilvēki staigā un liela gaišreģi. Bieži vien tie aizmirst to, kas nav piepildījies. Un šis ļaužu pūlis Finkam taisa milzīgu reklāmu.

Finks ir masu psiholoģijas fenomens.

Arturs Tupins

Aizkulisēs, 1928. Nr. 3, 4

FINKS TAISA KARJERU

Jau ziņojām, ka populārais Maskavas priekšpilsētas gaišreģis Finks ir pārcēlies uz Kaļķu ielu. Izrādās, ka tas atrodas kādā fotogrāfijā, vislepnākā mājā. Bet pie Finka nav tik viegli tikt klāt. Kā jau vecos laikos, viņš uzreiz nevienu nemēdz pieņemt. Tagad pats arī neiznāk viesiem pretim. Viņa vietā jūs saņem kāds vācietis. Finks esot ārkārtīgi aizņemts. Nekādi aizrādījumi nepalīdz. Lai atnākot nākošā rītā, tad droši vien Finks pieņemšot. Ko dara Finks pie fotogrāfa, nav zināms. Varbūt tas retušē fotogrāfijas vai nodarbojas ar kādu citu nopietnāku lietu. Varbūt viņam arī pašam pieder šī fotogrāfija. Grūti pielaist, ka vācietis būtu Finka antrepreners vai personīgs sekretārs. Tomēr pāriet no Maskavas priekšpilsētas uz Rīgas centru arī nav slikta ideja.

NO KINO DZĪVES

“Splendid Palace” notikusi maza nelaime. Pa izrādes laiku nokritusi plāna kārtiņa griestu štukatūras. Izrāde tomēr turpināta, nevienam nenācis prātā uztraukties. Bet dažas tantiņas atminējušās slavenā Finka pareģojumu, ka kādā no lieliem kinoteātriem, kas celts pēdējā laikā, iekritīšot griesti. Griesti jau nav iekrituši, bet viena nēcīga pareģojuma daļa tiešām piepildījies. Cerēsim, ka ar to arī “pareģojums” būs galīgi izsmelts.

Mācēni gari.

Dā. Bīcēners (demonstrēdam kāds skolnieks
kāpēc parādījis): Dorsju, mani krogē, ka Jūs tagad
tāt pilnīgi pārstāstīti, ka ir arī gotu pilsēta. Spri-

Kāds klausītājs (pārtrauc viņu): Ja, profesors
kungs — nost ar antīkāmību! — lai dīvo spūts!

Kobra, 1924. Nr. 1

Čatārogim Finkam tika nozagts gredzens. Policijas
izmeklēšanas reizē Finks nevarēja uzrādīt laupītājus.

Finks: Es visu zinu un redzu,
bet tādu vienkāršu lietu nezinu.

Cīvis
Segodņa, 1928. Nr. 334

J. Magnushofskas grāmatas "Ziemas
zvaigznes" vāks (Rīga, 1932). Šajā
romānā tēlotā pareģa Ņikoļska prototips
ir E. Finks

FINKS — FOTOGRĀFS

Finks ir fotogrāfs jau no pirmskara laikiem, kur viņš Āgenskalna, Kalnciema ielā, dzīvoja. No Maskavas ielas tagad pārcēlies uz Kaļķu ielu. Fotogrāfs Kaufelds mira 11. aprīlī š. g., atraitne (starp vairākiem reflektantiem uz viņas vīra ateljē) pārdeva Finka kgm.

Tur viņš tagad strādā kā fotogrāfs un zīlētājs.

Kas attiecas uz kungu vācieti, kas pretim nācis, tas ir viens ārzemnieks, kas pie Kaufeldiem 2 istabas irējis un pagaidām tur vēl dzīvo, tāpat arī vēl atraitne Kaufeld.

Mirušajam Kaufeld kgm gan bija jaunkundze, pieņēmeja, tā arī vēl tagad pie Finka kga strādā. Pēc noteikta laika jaunkundze iet uz mājām. Kā kungam vācietim tās istabas tuvu pie parādes durvīm, tad viņš laikam būs kādreiz kādam zvanītājam durvis atvēris, bet nekāds sekretārs Finkam nava.

Ar to zīlēšanu Finks ļoti skops un kaprīzs.

V. C.

Aizkulises, 1928. Nr. 25, 23, 30

ZAGŠANA PIE FINKA

Šajās dienās gaišreģi Finku kāpnēs, kuras ved uz viņa fotodarbnīcu, apturējuši divi pieklājīgi ģērbti jauni cilvēki un pieprasījuši, lai viņš tiem atdod savu gredzenu ar lielo briljantu. Finks gredzenu atdevis sakot, ka vienalga dabūs to atpakaļ. Aizvakar gredzens viņam patiešām ticis atsūtīts.

Segodņa, 1928. Nr. 278

FINKA GREDZENS

Par Finka gaišredzības spējām ir dažādi uzskati.

Vieni atrod, ka Finks patiešām var pateikt tādas lietas, kuras nav katra mirstīgā spēkos, citi turpretī to apstrīd un nekā sevišķa pie mūsu populārā gaišreģa neatrod.

Tomēr pacientu, kuri vēlētos tikt pieņemti no šī čigānīgā gaišreģa, netrūkst. It sevišķi sievietes. Bet nav visai daudzi, kuriem ir laime dzirdēt no viņa mutes savu pagātņi un arī nākotni.

F. vienu otru reizi top arī par strīdus priekšmetu vienā otrā klusā sabiedrībā, kura interesējas par okultismu.

Bet ne vien klusās, mistiskās sabiedrībās F. kļuvis populārs.

Kādreiz viņš top par strīdus priekšmetu arī tik trokšņainās saimēs kā studentu korporācijās.

Kādas korporācijas locekļi saderējuši uz diezgan prāvu summu, ka viņi aplaupīs F., tas ir, novilks tam no pirksta viņa laimes talismanu — gredzenu ar lielu dārgakmeni.

Pagājušo nedēļu, kādu dienu sastapuši F. Kaļķu ielā, tie sākusī tam sekot un beidzot kādās trepēs sagūstījuši F. un atņēmuši tā talismanu.

Bet F. nebūt neuztraucies. Viņš jau paredzējis, ka studenti tam gatavo šādu joku, un, apzinādamies, ka talismans atkal atgriezīsies pie viņa ipašnieka, nav pielicis nekādas pūles, lai vainīgo atrastu. Gan jau viņi paši atradīsies.

Un tiešām. Jau otrā dienā F. saņēmis savu talismanu ar atvainošanās vēstuli par nodarīto pārestību.

Bet korporeļi, vinnējuši derības, pavisam aizmirsuši gaišreģi. No lieliskām vakariņām, kuras sarīkotas šim gadījumam par godu, F. nav baudījis nekā.

Citi turpretī apgalvo, ka gredzena novilkšana F. no pirksta nākusī pilnīgi negaidot un stipri satricinājusi viņa gaišredzības apziņu.

Viņš jau sācis neticēt pats sev. Gribējis ziņot policijai, bet bijis neveikli. Ļoti sajūsminājies, kad saņēmis gredzenu atpakaļ.

Vispāri F. Rīgā ir ļoti populārs. Savu popularitāti tas māc vēl sevišķi pastiprināt ar to, ka pret saviem klientiem ir pārāk lepns un raida tos prom. Tas pastiprina tieksmes dzirdēt kaut dažus vārdus no lielā gaišreģa mutes.

Ir cilvēki, kuri par F. stāsta brīnuma lietas. Viņi tic, ka F. patiešām ir liels cilvēks, kura pareģojumi piepildījušies ar vislielāko pareizību. Viņš zina, vai atnākušam klientam esot naudas grasis kā batā, ko samaksāt par zīlēšanu, vai ne.

Viņa dzīvoklī, kur tas sarīkojot dažādus nakts seansus ar garu izsaukšanu un citām tamlīdzīgām lietām, varot iepazīties ar tādiem brīnumiem, ka dažreiz kļūstot pat baigi. Un visas parādības esot dabīgas. Mākslīgi netiekot radīts it nekas.

Daži atkal par viņu stāsta dīvainas lietas. Nekādas gaišreģa spējas viņam nepiemītot, bet viņš mākot savus klientus labi apvārdot un izdevīgā brīdī nopelnīt.

Kāds krievu miljonārs tam maksājis par vizīti līdz 3000 rbļ., bet cilvēks, par kura godīgumu ticis zīlēts, savukārt iedāvājis F. māju.

Bet, lai nu cik dārgs pareģis arī F. nebūtu, tomēr viņu apmeklēt mūsu aristokrātijas un diplomātijas lielākā daļa.

Un F. laikam tiešām piemīt gaišredzības spējas. Citādi Harkovas zirgu zagļi taču nebūtu griezušies pie viņa pēc pareģojumiem. Un laime arī F. ir. Jo dienas, jo tas paliek turīgāks.

Bubulis, 1928. Nr. 6

ŠODIEN RĪGĀ... GAIŠREĢA FINKA GREDZENA NOLAUPIŠANAS LIETA

15. iecirkņa miertiesnesis izskatīja lietu par gaišreģa Finka apļaupīšanu. Par šo pirms dažiem mēnešiem notikušo gadījumu rakstīja arī "Segodņa". Vairāki studenti, korporeļi saviesīgā vakara laikā,

noslēguši derības, ka noņems Finkam viņa "talismanu" — sudraba gredzenu ar liela izmēra korāli (bet nevis briljantu, kā agrāk kļūdaini ziņots). Kad Finks devies uz savu fotoateljē Kaļķu ielā, pie viņa piegājuši vairāki jauni cilvēki, atvainojušies un noņēmuši no pirksta gredzenu, paziņodami, ka runa ir par derībām. Viņi ātri nozuduši, un pārsteigts Finks tikai paspējis ievērot vienam jauneklīm korporācijas lenti. Otrā rītā divi jaunie cilvēki ar atvainošanās atdevuši Finkam gredzenu, kad viņš iznācis no sava Maskavas ielas dzīvokļa. Finks par šo atgadījumu nekur nav ziņojis, taču ziņa parādījusies presē. Policija sākusi izmeklēšanu un lieta nonākusi miertiesā. Tā kā Finks tiesā nevarējis uzturēt apsūdzību un derību vaininieki palikuši neatklāti, tad miertiesnesis lietu izbeidzis.

Segodņa, 1928. Nr. 333

SENSACIONELS PAREĢOJUMS

Vecam izdevējam* — miljonāram, ar kuru nesen notikusi skandaloza lieta, — kāda populāra zilētāja pareģo traģisku dzīves finalu gada laikā, pie tam ne dzimtenē, bet ārzemēs. Dramatiskais zilējums

* A. Benjamiņš vai E. Benjamiņa.

Salīdziniet — K. Egles atmiņas: "1939. gada 10. septembrī bija E. Benjamiņas 88. dzimšanas diena, ko viņa atzīmēja ģimenes un tuvāko draugu vidū. Nākamajā svētdienā, 17. septembrī, uz Valdeķiem aicināja redakcijas darbiniekus un vairākus rakstniekus. Pēc K. Egles stāstījuma, laiks bija saulains un karsts, pēc pusdienām visi vaļojušies dārzā un zālājā. Noskaņojums bijis ļoti jautrs, arī Emīlija bijusi jautra un dzīvi tērzēja ar viesiem. Parādījusies kāda veca čigāniete un piedāvājusies vienam otram pazīlēt pēc roku līnijām. Daži bijuši ar mieru, un čigānietes zilnieces vārdi tikai pastiprinājuši jautrību. Arī Emīlija bijusi ar mieru, lai viņai pazīlē nākotni. Čigāniete skatījusies pasniegtajā rokā, tad teikusi: "Tu tagad esi bagāta un lutināta, tev ir zelts un dimanti, bet tu mirsi badā, un nevienš tev nepasniegs maizes kumosu." Emīlija sadusmojusies un aizdzinusi čigānieti. Svinības bijušas izjauktas, īsta jautrība nav atgriezusies." (J. Kārklīšs. Latvijas preses karalis. R., 1990. 248. lpp.)

Pieļaujams, ka 1928. gadā avīzē "Aizkulises" publicētā informācija ietekmējusi K. Egles atmiņas, kā arī izplatīto priekšstatu par to, ka E. Benjamiņas traģisko likteni paredzējis tieši Finks.

droši vien sacels lielu pārsteigumu augstās aprindās, kur izdevējam daudz pretinieku. Zilējumu uzņēm tikai kā sensacionālu anekdoti.

Aizkulisēs, 1928. Nr. 40

PAR LEGENDĀM, PAR PASAKĀM, PAR NOSLĒPUMIEM...

“Divpadsmit Zodiaka zīmes atver divpadsmit durvis uz Gaismas Valstību.”

Šajā plašajā pieņemamajā telpā nav itin nekā noslēpumaina. Parasta viesistaba, kāda varētu būt ārstam, advokātam. Mikstas mēbeles. Trimo. Rakstāmgalds. Aiz tā — vienmēr flegmatisks sekretārs. Pie sienas — daudz fotogrāfiju, portretu. Un visur — ziedi. Milzums ziedu. Visa telpa slikt ziedos. Katru dienu tos nes daudzās pielūdzējas.

Fotogrāfa-mākslinieka pielūdzējas; viņš ir slavens visā Rīgā, bet — ne jau ar savām fotogrāfijām.

Te pie sienas viņa paša portrets: raksturīga čigāna seja, melnu sprogu ieskauda...

Agrāk pie viņa brauca uz Maskavas priekšpilsētu, brauca visi, sākot ar diplomātiem un ministriem, kas savus ceļus mēģināja noslēpt viens no otra. Bet — vizīte pie Finka bija kļuvusi gandrīz obligāta katram diplomātam, kurš ieradās Rīgā...

Tagad Finks pilsētas centrā, Kaļķu ielā. Un varat iedomāties, cik pārpildīta viņa pieņemamā telpa, cik ļoti viņu nomocījuši visi tie apmeklētāji, kas nākuši tīro sīkumu dēļ. Un īpaši jau — apmeklētājas. Gadās dienas, kad no viņām burtiski nevar atkauties. Dažkārt Finks nevēlas redzēt nevienu, un velti tad mēģināt iežēlināt “akmenscieto” sekretāru vai pret visu vienaldzīgo retušieri... Finks ir nepielūdzams, Finks ieslēdzies savā plašajā ateljē, un klāt tikt nevar neviens...

Bet dāmas jau tādēļ prom neiet: sēž stundām. Tās gatavas kavēties stundu, divas, pat trīs, lai tikai varētu parunāt ar viņu "vienu minūti".

— Oi, zinām šīs minūtiņas, — saka Finks.

Finka popularitāte ir milzīga. Prātam neaptveramas lietas stāsta par viņu. Katram, kas tur bijis, varat pajautāt, un katrs pastāstīs jums divainas lietas. Viņš lasa jūsu pagātnē, lai cik tāla tā arī nebūtu.

"Laiks, telpa — tas viss tīrais nieks, Ērgļa skatienam robežu nav," kā teikts kādā dzejolī par Finku.

Viņa pareģojumu klāsts būtu veselas grāmatas vērts. Un gan jau kādreiz arī tiks uzrakstīta.

Bez gadījuma apmeklētājiem, kuri augām dienām drūzmējas pie viņa pieņemamajā telpā, Finkam ir sava "klientūra". Tādi, kuri nāk pēc padoma katrā svarīgākā dzīves situācijā. Un stāsta, ka rūgti nožēlojot ikviens, kas neesot paklausījis...

Kas redzējis Finku tikai ballēs (pēdējā sezonā visas biedrības kā uz sacensībām ielūdz to pie sevis, pie kam visus ieņēmumus vai vismaz lielāko daļu viņš ziedojis labdarības mērķiem), tam nebūs pilnīga priekšstata par šo apbrīnojamo cilvēku. Pareģot sarīkojumos — visai grūts pienākums. Pierakstījusies milzīga rinda. Katram gribas, lai viņam pastāsta ko vairāk. Katram šķiet, ka viņa liktenis interesantāks par citiem. "Slāpstošo" iebaudīt malku no noslēpumu akas — tik daudz, laika — tik maz. Un nākas aprobežoties ar pašām īsākajām frazēm. Uz beigām Finks ir noguris, bet rinda īsāka nekļūst...

Nabaga Finks! No sirds viņa žēl — pēc tādām ballēm viņš pavisam slimš... Publika jau nerēķinās, ka viņam piešķirtās spējas reizē ir arī kā smags krusts, ka nevar tā bez apstājas pārpūlēt nervus, saspringti tērēt kādu iekšējo spēku...

Kurš vēlas redzēt īsto Finku — tam jāiet pie viņa...

Nelielā kabinetā aiz ateljē — galdiņš, divi krēsli. Nekā vairāk. Uz galdiņa — kāršu komplekts. Tāds divains, it kā senatnīgs, neierasts... Virs galda — zarā sēdoša pūce, gadsimtu gudrības simbols. Cik dzīvas

acis šim mākslinieciski veidotajam putna izbāzenim! Bet no siena uz jums rāmi lūkojas Madonna...

Te jūs ieraugāt Finku — cilvēku. Enerģisku, tiešu, mirkļa impulsu vadītu. Viņš var jūs vienā mirklī nolamāt un tūlīt pat izteikt savu sajūsmu — tas viss viņam iznāk tik patiesi, uzmundrinoši, neviltoti. Lielā pilsēta nav spējusi izmainīt viņa raksturu, un Finks joprojām palicis tas pats čigāns, kāds nācis pasaulē. Viņš ir neparasti vienkāršs — un tieši tur meklējams viņa autoritātes noslēpums. Nekad viņš neuzsver savu “spēku”, nekad par to nerunā. Bet “spēku” nevar nepamanīt viņa acīs. Un acis viņam — lai piedod Finks man šo salīdzinājumu! — tādas pat kā Rasputinam... Tikai tur spēks nāca no Ļaunā gara... Bet Finkam istabā — Madonna...

Netālu no pārbrauktuves, tur, kur pilsēta tuvojas Maskavas priekšpilsētai, vienā no draiski rozīgi krāsotā namiņa augšējiem stāviem — plaša istaba ar daudziem logiem. Dienā tajos atspīd zilais debesu plašums, bet naktī — zvaigznes...

Zvaigznes — istabas iemītnieka draugi.

Šeit ir kluss mājoklis pazīstamajam astrologam Ralfam Betoram. Maz viņā līdzības ar viduslaiku astrologu, kurš diskreditējis savu zinātni, pārvērdams to par peļņas avotu un amatu. Ralfs Betors lietas saprot tā, kā tās saprata senatnē, — toreiz, kad astroloģija vēl bija zinātne, kad tās pamatu veidoja dziļa filozofija. “Astroloģijas galvenais uzdevums, tās varenības būtība — atklāt cilvēkiem ne jau nākamības notikumus, bet to nenovērtējamo saikni, kas balsta pasaules ēku,” tā savu iemīļoto zinātni raksturo pats Ralfs Betors.

Iespaidīga ir viņa bibliotēka, tajā milzums vērtīgu astroloģijas sacerējumu dažādās valodās, — te ir gan nopietni pagātnes domātāju darbi, gan populārzinātniska literatūra un praktiskas rokasgrāmatas, gan astroloģijas vārdnīcas.

Ralfs Betors nav kabineta zinātnieks. Viņš ir cīnītājs savas zinātnes frontē. Viņš izdod žurnālu “Sfinksu” latviešu valodā, agrāk līdzīgu izdevis visās trijās vietējās valodās, sastāda astroloģiskus kalendārus,

lekcijas. Krievu sabiedrība viņu klausījusies pie emigrantiem, uztājoties krievu valodā. Savu māku viņš netur noslēpumā, bet dalās tajā ar visiem interesentiem.

Finks un Betors ne visai ieredz viens otru. Un tomēr — viņi it kā nosaucas savā starpā. Atšķirība vien tā, ka Betors visu uztver analīzes un prāta ceļā, Finks — ar sirdi un to īpašo talantu, kuram pakļāties visu mūžu...

E. M-aja

Slovo, 1928. Nr. 926

PIE GAIŠREĢA EIŽENA FINKA KAĻĶU IELĀ

No Maskavas priekšpilsētas koka mājiņas līdz lepnākam Kaļķu telas namam — tā ir liela karjera. Finkam dzīvoklis Tāla mājā, lielisks (7 istabas un tāda milzīga ateljē, kādas otras Rīgā nav). Runāja, ka Finks palicis lepns, tagad viņam esot savs sekretārs un speciāla jaunkundze, kura pieņem publiku, un bez pieteikšanas pie “direktora” Finka neviens netiek laists. Sekretāra nekāda, protams, nav, bet retušētāja ir katram fotogrāfam. Finks nopircis lieliskas fotogrāfijas tekartu kopā ar ateljē par 200 000 rbļ. Parādu tas cer līdz pavasarim nomaksāt. Divas istabas tiek izīrētas kādai ārzemju firmai par 7 000 rbļ. mēnesī, tā ka pašam Finkam paliek mazākā daļa. Kaļķu telas vitrīnās ir skaisti uzņēmumi, sevišķi sieviešu portrejas, uz kurām Finks ir liels meistars.

Pieņemšanas istaba plaša, bet nekā mistiska tur nav, kā tas bija Maskavas priekšpilsētā. Pie sienām pazīstamu mākslinieku (sevišķi krievu) un mūsu sabiedrisku darbinieču portrejas. Pagaidām Finks sava lieliskajā dzīvoklī nedzīvo, bet brauc katru vakaru uz Maskavas telu pie savas ģimenes. Finks palicis bālāks un it kā vairāk noguris,

labprāt izrāda lielisko ateljē, laboratoriju. Izlietoju brīdi, kad paliekam ar Finku vieni.

— Ko jūs sakiet par Latvijas nākotni 1929. gadā?

— Fui, es tik tāli nemaz nedomāju, vēl 1928. g. nav garām. Vēl decembrī sagaidāms kaut kas nopietnis, ne visai priecīgs. Mana sirds nemierīga un sāp. Bads un plūdi jau bez tā solīja grūtu gadu, ūtrupes, klusums tirdzniecībā, tas viss jau zināms.

Finks esot pareģojis Krievijā nemierus, žīdu pogromus. Latvijā jūnijā pareģojis sniegu. Arī par vienu otru redzamu vīru Finks pasaka interesantas, un pat traģiskas lietas. Jautājums, vai tās piepildīsies? Lūdz pagaidām nekā nublicēt. Viņam jau tā daudz pretinieku.

* * *

Katru dienu jau plkst. 11 no rīta pie Finka sāk lasīties liels skaits dāmu, labi ģērbtas, pat no augstākām aprindām. Dāmas velti gaida pieņemšanu. Lai tiktu klāt pie Finka, viņas nāk uzņemties, un tad sāk jautāt par savu likteni, stāstīt par savām bēdām. Finks bieži aprauj daiļo runātāju, jo citādi tam nekas no portrejas neiznākšot. Finks, kā parasti, pret dāmām izturas "diktatoriski", brīžiem pat rupjš. Skais-tam dzimumam piegriež maz vērības. Finks arvien labs ģimenes tēvs, mīl savus bērnus un par tiem gādā. Par romantiskiem piedzīvo-jumiem tas nemaz nedomā. Bet dāmas tam nedod mieru. Nāk ar pu-ķēm, konfektēm, tortēm, smaržām. Dāvanas sūta no visām pusēm. "Viņas ir tik labas un es ar viņām esmu tik rupjš," nožēlo Finks savu izturēšanos, "bet ko lai dara, dažas ir tik uzbāzīgas". Tikai kad redz bēdas un sāpes, tad vienu, otru pieņem, bet pārējas noraida. Un jo Finks ir nepiekāpīgāks, jo daiļās dāmas ir uzbāzīgākas. Tā ir laba reklāma un Finks arī to it labi zin.

* * *

"Esmu noguris, vajadzētu atpūsties, bet pat uz savām lauku mā-jām neesmu paspējis nobraukt. Uz Nīcu sauc slavenā Nataša Poļa-

lova, tur varēšot strādāt un pelnīt maizīti. Bet neesmu praktisks cilvēks.” Finks tais pašos garajos zābakos un vienkāršā tērpā. Jāstrādā liela dzīvokļa dēļ desmitkārtīgi. Netiek pie īsta darba, jo sieviešu bari viņu sturmē, jo tagad tas pašā centrā. Agrāk varējis nepieņemt, neieļaut dzīvokli, tagad durvis stāv visu dienu vaļā.

Finks nekad neprasa noteiktu honorāru. “Kad sadusmojos, tad pieprasu 1 000 rbļ., bet tas jau ir ļoti reti.”

Finkam nav nekas kopējs ar kādu sapņu grāmatu, kurā veiklie izdevēji izlieto Finka populāro vārdu. “Mans liktens ir bēdīgs, cilvēki izlieto manu vārdu, kur tikai var. Jelgavā un Tukumā parādījušies vairāki Finki — zilētāji, esot mani bērni! Tikai kāds godīgs papirosu turgotājs piedāvāja man 150 000 rbļ. lai izlaistu papirosus “Eižens Finks”. Bet es atteicos no šāda goda. Ielās un pat tramvajos man seko, uz mani skatās... Kad Kaļķu ielā apbrīnoju brīnišķo brokāta drēbi, gards sāp, kāpēc tanī nevar tērpties visas jaunās un skaistās sievietes. Vecas un bagātas rāda uz ārieni savu skaistumu, kaut gan iekšā tām nekā nav.

Uz kapiem bieži skrien šiberi, vai tie meklē sev dvēseles mieru, kļudz par patriotismu un dzimtenes mīlestību, par varoņu nopelniem. Man paliek bailes!

* * *

Sēžam pie rakstāmgalda un runājam, kaut kas it kā pieklauvē pie loga. “Vai jūs dzirdējāt?” uztraucas Finks. Fotogrāfs Rieksts apgalvo, kā jūs protiet runāt ar vēderu? To jūs citiem mācekļiem pie Rieksta radījuši. Finks uztraucas: “Rieksts runā niekus. Es kalpoju pie viņa par 7 rbļ. mēnesī un kā suns gulēju pažobelē. Tā ir īsta latvieša daba aprunāt citus.

Finka draugi sāk stāstīt Finka brīnumus. Viens redzējis pie viņa savu māti tai momentā, kad tā mirusi. Finka draugs B. izvelk no kabatas kāda medija fotogrāfiju, kas uzņemts bālās, izplūdušās formās. Tā esot matērija. Brīnišķa sieviete, kuru tas pats aptaustījis, bijušas

siltas rokas un krūtis. Atnākusi pavisam kaila, bet tad aiz durvīm izplūdusi un pazudusi. "No Dieva puses," prasa draugs, "tikai nerakstiet manu vārdu, teiks, ka esmu prātā jucis." Tik daudz pašnāvnieku un agru aizgājēju blandās apkārt un nezina, ka tie ir miruši. Ar Sprosta slepkavības lietā Finks bija pareģojis nelabu galu. Finks bieži nozūdot un paceļoties gaisā, un citi ķēmi rādoties tā vietā. Vai tas noticis tepat Kaļķu ielā? Ne, Maskavas priekšpilsētā. Gari pielej kabatas ar ūdeni, sagriež jaunus svārkus. Visi trauki sasisti, un Finkam jādzer ar draugiem no veca trumuļa. Tā rikojas naidīgie gari.

Man mazāk interesē Finka draugu mistiskie stāsti, vairāk Finka persona, viņa izturēšanās pret sievietēm. Viņš ir auksts, apgarots tikai no sieviešu ārējā skaistuma. Kaislības tam svešas, jo gara padarīšanas novājina seksualitāti.

Pats Finks saka: "Gribu mieru no cilvēkiem. Man nepatīk, ka nāk pie manis zīlēt, tas viss man galīgi jau apnicis. Gribu tikai strādāt kā labs fotogrāfs".

Starp skaistajiem mākslinieciskajiem darbiem redz krāsotas fotogrāfijas. Tas pieder pie Maskavas priekšpilsētas gaumes. Starp biežām pastkaršu portrejām vairums ordināras, neinteresantas. Tur kur strādā sērijām, tur vairs mākslas nav. Tāpat ar Finka zīlēšanu. Kad Finks, savus nervus koncentrē, kad cilvēks tam patīk, tad viņš var pateikt pārsteidzošas lietas. Bet tie, kuri nāk pie Finka kā uz tirgu, pūli, tur arī Finks bieži maldās. Ļaužu ticība tomēr uz viņu nemazinās, bet paliek arvien lielāka.

A. T. [Tupiņš]

Aizkulisēs, 1928. Nr. 48

ŠĪBERLĪZES LAIME

*Kad karsta sirds un gribas milēt,
Tad skaidra lieta — vajag zilēt,
Un Šiberlīzite nav slinka,
Tā iet uz Kaļķielu pie Finka.*

*Finks īgni rūc un brauka matus.
Bet Līze ieogrūž desmit latus,
Nu zilnieks apčubina viņu:
Šī saņemšot daudz jauku ziņu.*

<...>

*No Finka jaukās vārdu spēles
Kā medus Līzei list uz mēles,
Tā kāri nolaizās un pūš:
“Ak, kam var būt vēl skaistāks mūžs!”*

*Finks Līzē skatīdamies stīvi,
Sāk tēlot tāļāk jauno dzīvi:
“Bet ar tām sekām ies tev greizi,
Jo pieci mazi būs uz reizi...”*

*“Ak Dieviņ, kā lai šitam ticu!
Tad labāk būt par alavīcu...”
Un platu muti, it kā ēdot,
No šausmām Līze paliek sēdot.*

[J. Dreslers?]
Atpūta, 1928. Nr. 217

EIŽENA FINKA BRĪNIŠĶIE PIEDZĪVOJUMI

Finka drauga atmiņas un piezīmes

Dīvains un brīnišķu dēku pilns ir E. Finka liktens. Lasot dažādos saistošos romānos, kuros galvenajam varonim jāpārvar šķēršļi vai jāatrisina milzums satricinošu sarežģījumu, kas vijas ap to, mums bieži (gandrīz pat vienmēr), izliekas, ka tādas lietas var notikt romānā un tikai rakstītā romānā, ko uzbur dzejnieka fantāzija. Dzīvē, mums šķiet, tas tā nevar gadīties. Tā, ieskatoties cilvēku dzīvēs nopietni, mums to mēr jāatzīst, ka ir tādi cilvēki, kuru liktens un dzīve ir un paliek brīnišķs romāns.

Starp šādiem retiem ierindosim arī E. Finku. Mūsdienu modernais cilvēks, atverot avīzi, uzduras uz atsevišķu personu ģimētņiem un biogrāfijām. Tur atrodam lielas lozes izvilcēja bēdīgo seju, skrodermeistara godīgi nošūtos 25 gadus, ugunsdzēsēja — jubilāra varonīgā seja smaida mums pretī savā 50. dzīvības gadā. Daudz svinīgākas, reprezentablākas ir to personu sejas, zem kurām lasām lielo vīru un ministru vārdus.

Ievērojot visu to, jāsaka, ka nebūs fantāzija, ja starp daudzu cilvēku biogrāfijām atradisim arī Finka dzīves gājumu.

Rakstīdams šeit par dažādām okultām lietām un parādībām no garu pasaules vai atzīmēdams Finka bieži lieliskās nākotnes nojautas, šo rindu rakstītājs nepretendē uz lasītāju absolūto ticību. Nē. Šeit tikai literāriskā veidā mēģināts savirknēt dažādus faktus, par kuriem lasītājs varētu padomāt. Un, zinādams, ka starp lasītājiem atradīsies daudz tādu personu, kas pašus šos dīvainos notikumus un parādības piedzīvojušas un novērojušas pie Finka, esmu pārliecināts, ka tie šo notikumu publicēšanu uzņems ar gandarījumu.

Šīs piezīmes nav uzrakstītas vienā dienā, nav rakstītas arī no vietas. Tās ir atzīmes par piedzīvoto, kas savāktas daudzos pazišanās un draudzības gados, novērojot Finku priekos un bēdās, darbā un bez-

ropju atpūtas dienās, kas kopā pavadītas Kurzemes ezeru krastos un bluso, zaļo mežu smaržotā pavēnī. Arī tveicē Finka paziņas man laipni atļeguši savas atmiņas.

Vēlreiz atkārtuju — divaina ir šī cilvēka dzīve, un tomēr es ceru, ka Finks šo piezīmju publicēšanu neuzskatīs kā ļaundarījumu.

Eižens Finks dzimis 1886. gadā Jāņdienā, tieši pulksten 12 dienā, tieši starp Viļņu un Žitomiru. Datums un laiks sakrīt ar momentu, kad saule sasniegusi pie debesīm zenītu. Šis laimīgais moments tad arī, kā vēlāk redzam, atstāj savu iespaidu uz turpmāko Finka dzīvi.

Finka bērnības un jaunības laiks jāatzīmē kā divainu un brīnišķu pārmaiņu un notikumu virkne. Sava tēva Finks nav redzējis, arī māti tas zaudē agri. Tādā kārtā vecāku mīlestība un mātes vieglais glāsts F. nav skāruši. Kā audzubērnu to pieņem latviešu pāris, kas apmetās uz dzīvi Limbažos. Ar šo pilsētiņu tad arī saistās pirmās F. bērnības atmiņas. Ja tagad pie Finka novērojam bieži pat ārkārtējas medijs dabas, tad bērnībā tās saskatīt daudz grūtāk. Tomēr stipra tieksme uz vēl nezināmām un apslēptām lietām mazajā zēnā jau piemitusi.

Reiz rotaļājoties Limbažu pilskalnā, zēnu kaut kas vilina ložņāt pa sagruvušajiem pils mūriem, līdz tas ielien pagraba velvē. Lienot arvien tālāk un tālāk, Eižens iekļūst tādā telpā, kurā caur gruvešiem iespīd mazs saules stars. Kad acs jau pie tumsas pieradusi, zēns piepeši ierauga kaktos stāvam trīs liķus, dzelzīs kaltus no galvas līdz kājām. Satrūcies no redzētā, tas grib doties atpakaļ. Tomēr redzētie spožie apgērbi to tā saista, ka viņš saņem visu dūšu un mēģina tuvotes vienam no stāvošajiem bruņiniekiem. Un tagad tik tas ierauga, ka seju vietā dzelzs vīriem ir melni plankumi. Nākošā acumirkli zēns pārliecinās, ka tās tik ir bruņas ar tukšu vidu, kas uzstādītas uz atsevišķiem krāģiem. Zēns nu ātri atrauj no vienām bruņām pusi un steigšus dodas no drūmās velves laukā.

Ārā saulītē Eižens nu savu atradumu rāda citiem. Tai brīdī pa ceļu gadās kalešā (ekipāžā) garām braukt mācītājam. Tas, ieraudzīdams zēna rokās tik retas lietas, sāk pēdējo izjautāt. Zēns visu izstāsta. Mācītājs nu nobridina, ka bērniem tur vairs nav brīv otrreiz

iet, paņem bruņas un iedod Eiženam pāris sudraba pusrubļus. Tā Finka pirmā iepazīšanās ar noslēpumaino pasauli.

Pēc kāda laiciņa zēns no audžuvecākiem nokļūst pie barona L. kam patīk mazā zēna labā balss. Te nu tam bieži gadās ar citiem bērniem dziedāt gan labdarības, gan citos vakaros. Mazais dziedātājs iegūst piekrišanu, un visi to uzteic. Tak liktens F. agrā bērnībā nav saldaiss. Zēnam drīz nākas iepazīties ar Šicsona cirka arēnas dzīvi.

Kādam cirka direktoram Šicsonam Eižens tīri labi patika tā veikluma un šmauguma dēļ. Kā jau tas parasti, sākumā ar bērniem cirka dresūrā apgājās diezgan labi un saudzīgi, bet vēlāk, kad sākās grūtu triku izvešana dzīvē, attiecības ātri mainās. Menedžers tad ir dievs — sodītājs un diktators, pie kam viņa asā pātaga sāpīgi noskūpst katru muguru, kam kas neveicas. Tā tas vismaz bij tajos laikos.

Un tā zēnam iznāk staigāt ar divām degošām lāpām pa staipuli, kas izvilкта pāri arēnai. Balansēšana nav viegla lieta, sevišķi vēl sākumā. Iemācoties lāpu vietā gan lietoja saulšragus, vēdekļus un kārtis, tad vēlāk bij jāpāriet jau uz lāpām. Numuri bij jāizved, pārejot pa staipuli pāri arēnai, veikli jāapgriežas un jāatnāk atpakaļ.

Cik dažu labu reizi, staigājot un pa augšu balansējot, menedžera asā pātagas mēle neapvijās zēnam ap kājām! Tā nebij pātaga, bet īsta uguns, kas skāra zēna plāno triko.

Un neskatoties uz visu grūtumu, kas bij jāpārvar, līdz numurs bij gatavs, zēnam tomēr patika šie bīstamie un uztraucošie momenti uz staipules. Patika varbūt tādēļ, ka viņš tur varēja justies viens un brīvs, tik jāizdara šī "vienkāršā" balansēšana. Publikai patika kaķveidīgais, vingrais zēns ar savām lāpām, un tā neskopojās izrādīt piekrišanu.

Kādā vakarā, kad cirks bij atkal izpārdots un publika kāri gaidīja arvien uztraucošākus numurus, mazais Eižens, saģērbies spožajā kostīmā, ar savām lāpām gaidīja nākošo numuru. Tai brīdī arēnā pašreiz notika sešu zirgu dresūra. Menedžera pātaga gaisā eleganti meta vienu šāvieni pēc otra. Zirgi jautri rikšoja gar sarkano valni. Menedžers to vakaru bij mazliet nervozāks, un šis nervozums pamazām

pārgāja arī uz zirgiem. Pāris koriģējošu komandu, pātagas šāvienu, — un zirgi jau sāka niķoties (te jāpiezīmē, ka neviens tā neprasa laipnību kā cirka zirgs). Mazais zēns stāvēja aiz portjeras un pacietīgi ar lāpām gaidīja savu numuru.

Zirgu dresūrai beidzoties, atskanēja galops un visi zirgi mazliet izklaidus metās uz staļļiem. Bet, mans Dievs, kas tas?! Viens no zirgiem ieskrien portjerā, aiz kuras stāv zēns ar lāpām. Viens acumirklis, un zirgi tam pāraulekšo pāri.

Tā mazais Eižens nu gulēja uz mutes cirka baltajās smiltis saļauztiem locekļiem. Kur nu mirdzošais apģērbs un publikas aplausi, kam arī šovakar vajadzēja atskanēt pēc mazā Eižena nāves numura! Viss zudis neatgriežami uz visiem laikiem. Mazā cirka mākslinieka karjera pārtrūka pašā sākumā, un pats E. sakropļots uz visu mūžu.

Cirka direktors Šicsons neganti lādējās par tā vakara zaudēto numuru. Un tas jau parasti, ka cirka dzīvē labi izdevies numurs vairāk vērts kā pašā artista dzīvība. Uztraukto publiku ātri apmierināja, paziņojot, ka noticis mazs nelaimes gadījums, samīto zēnu pievāca, un izrāde mierīgā gaitā turpinājās. Nāca citi gaisa akrobāti un klauni, kas meta nāves cilpas, pa starpām plēsa jokus it kā nekas nebūtu noticis.

Cirka publikā sēdēja sirms vīrs brillēs, kam mazā zēna liktens tomēr vairāk interesēja kā klaunu divdomīgie joki. Neviena neievērots, viņš piecēlās no sava krēsla un izgāja aiz cirka kulisēm. Uz kastes, kurā klauni transportē savus aksesuārus un lupatas, klusi vaidot, gulēja mazais zēns pusvērtām acīm, kas stiklaini raudzījās zirgu puišos, kas bija sastājušies ap to un strīdējās, kur nu šo likt.

Pienāca augstās skolas jātniece savā briljantā kostīmā. Viņa bij lidz atvedusi feldšeri, kas ar dziļdomīgu lietpratēju skatu sāka aplūkot un iztaujāt zēnu. Jātnieces sirds tomēr izrādīja vēl vairāk līdzcieļības — tā pasniedza mazajam glāzi ūdens un viņa galvu novietoja uz mīksta satīta drapērijas gabala. Vecais sirmais kungs no publikas stāvēja sāņus un sarunājās ar menedžeri.

— Kur jūs viņu domājat novietot? — jautāja sirmis kungs.

— Kaut kur jau novietosim. Kaut kur taču viņš jānovieto... kur mēr nomirst. Dzīvotājs tā kā tā vairs jau nebūs, — drusku īgni atteikta menedžere, un viņa skats pētoši apstājās svešā brillēs. — Bet kamdāļ jūs to jautājat? Tā nemaz nav jūsu darišana, un nākt aiz kulisēm pulkai likai nav atļauts. Galu galā, kas tad jūs esat?

— Ārsts! — stingri un saprotami atbildēja svešais, pasniegdamas menedžeram savu vizītkarti.

— Ārsts! — mazliet apjucis izsaucās menedžers. — Tad jūs varbūt būsiet tik laipns un apskatīsit zēnu?

Abi piegāja gulošam. Pa to laiku feldšeris mazā ievainojumus bija aptaustījis un dziļdomīgi nopūtās, kas nozīmēja, ka cerības vājas. Ārsts uz mirkli pārdomāja. Pametis skatu uz durvīm ar uzrakstu "Alma un Kitij. Svešiem ieeja aizliegta", viņš rūpīgi pacēla rokās vārīgi ievainoto zēnu un nesa turp. Nolicis to uz galda nelielajā, bet gaišajā istabā, viņš atpogāja kostīmu un sāka rūpīgi izmeklēt, saudzīgi pārcilādams viņa locekļus. Mazā krūtis smagi un satraukti cilājās. Pusatvērto acu gurdais skats stīvi raudzījās telpā.

— Es negribu projām no šejienes! — klusi kā nopūta izlauzās no viņa lūpām.

— Paliēc nu mierā, mans draugs, — laipni teica ārsts, — mēs drusku atpūtīsimies un tad atkal staigāsim ar lāpām.

Durvīs parādījās pats cirka direktors. Ārsts, pagājis tam pretī, brīdi klusiņām ar to sarunājās. Direktors galu galā ārsta priekšlikumiem piekrita, un pēdējais, atgriezies pie zēna, noglaudīja tā melni sprogaino galviņu un teica:

— Nu redzi, cik labi. Tagad tu paliksi pie manis un atpūtīsies.

Vecais ārsts zēnu bij ņēmis pie sevis un sācis rūpīgi kopt un ārstēt. Pēc kāda laiciņa tas jau sāka atspirgt un viņa gaišās bērna acis bieži ilgu pilnas raudzījās uz logu, aiz kura laukā bija vilinoša vasara visā savā krāšņumā. Zēna sirds piederēja dabai, kas sauktin sauca to laukā.

Drīz vien mazais bij tiktālu izveseļojies, ka varēja sākt jau staigāt. Avabādā laikā vecais ārsts nosēdās pie zēna gultas un gan sarunādams, gan jokodamies kavēja tam laiku. Vecajam savādais cirka zēns patika, un reizē ar prieku par tā izveseļošanos ārstu tomēr apņēma akumjas, iedomājoties, ka mazais drīz atkal aizies.

Un tiešām zēns atspirga, un drīz pienāca diena, kad sirmajam vīram no dzīvespriecīgā zēna ar skumjām acīm bij jāšķiras.

Viņu sauca atkal cirka baltās smiltis un zirgu sviedru smaka.

Arī Šicsona cirkā bij pa to laiku notikušas pārmaiņas. Kā jauns arēnas numurs skaitījās indietis čūsku didītājs ar divām dedzīgi glūnošām boa, kas vingri apjoza jaunā indieša stāvu un, pētīdamas apkārtnei, bieži nikni šaudīja savām bultveidīgām mēlēm.

Mazais Eižens ar lāpām pa staipuli balansēt vairs nevarēja. Sāpošie locēkli un muskuļi neatļāva vairs zēnam kaķa lunkanumu. Vajadzēja pāriet uz ko citu. Par tādu zēnam piemērotu efekta numuru cirka direktors atzina zobenu rīšanu.

Mazajam Eiženam nu bij beidzies sāpīgais "atvaļinājuma" laiks; tagad sākās vēl sāpīgāks darbs. Tie nebij nekādi butaforu zobeni, ar kuriem bij jārīkojas. Ir jau zināma lieta, ka cirka dzīvē bieži tiek pielietoti dunči un zobeni ar sabāžamu asmini, t. i., asmīns ielien spalā. Kad nu "rijējs" to bāž rīklē, zobena asmīns samaucas pa daļām kopā. Bet šādus zobenus par nelaimi zēnam nav nācies darbā laist. Šicsons tam mācīja rīt istos un asos divkauju zobenus. Ko bij darīt? Jāmācās! Gāja grūti. Zobens kā bārdas nazis. Ar sirds drebēšanu beidzot tas dabūts gan lejā un no spožā asmiņa tikai mazā puse laukā. Atliektais kakls jau noguris, deniņos sāk kaist. Bet nu nāk tas grūtākais — zobens tikpat uzmanīgi jāizvelk laukā. Vai tas ir viegli? Ārā velkot, asmīns tik tikko skāris bērna rīkli un iznākumā — rīkle pušu, asinis un mēdžera lamāšanās. Šis dziļās rētas rīklē un mēlē no zobena uzglabājušās vēl tagad, tāpat kā ievainojumi no zirgu pakaviem.

Kādu laiku zēns cirkā arī palika pie minētā numura, līdz beidzot laimīgs atgadjums to atpestīja no arēnas dzīves.

Eižens bij aizvests uz Valmieru un nonācis atkal ģimenes rokās. Šķita, viss ņirbošais un trauksmes pilnais palicis aiz muguras un sāksies īsta, mierīga dzīve nelielajā provinces pilsētiņā.

Tomēr, kad liktens grib jokus dzīt, tad viņš to dara uz ilgāku laiku. Mierīgās Valmieras iedzīvotāji drīz vien dabūja iepazīties ar "velnu" visādās iespējamās variācijās.

Pirmais dīvainais piedzīvojums notika ar bildi. Pie vienas sienas karājās diezgan prāva eļļas reprodukcija vienkāršā koka rāmī. Kādā jaukā dienā divu cilvēku acu priekšā minētā bilde "pārlidoja" no sienas. Neviens bildei netika pieķēries, viss tas notika piepeši un pilnīgi neizprotamā kārtā. Tā bij pirmā sensācija ar "velnu", kurš savilņoja mazo Valmieru.

Jo mazāk šis atgadījums bij izskaidrojams un saprotams, jo vairāk par to tika runāts. Bet ar to vēl nebij diezgan. Drīz notika tādas lietas, kas deva iemeslu domāt, ka nupat tik vēl sāksies īstie "velna" stīķi.

Bet, atstājot šīs dīvainās un spokainās lietas pie malas, atgriezīsimies pie jaunā medija dzīves.

Pēc kāda laiciņa par savādo sfēru, kas piemita zēnam, bij aizgājušas valodas pat līdz Rīgai.

Rīgā parādās šai laikā noslēpumainais ārzemnieks, par kuru zin stāstīt, ka tas esot pazīstams "burvis" un "mags". Ilgi pētot garu pasauli un noslēpumainas lietas, tas sasniedzis lielus panākumus un kļuvis ievērojams ar savu iedvesmes spēku. Rīgas augstāko aprindu salonos slēgtā sabiedrībā viņš jau rādījis neticami brīnišķīgas lietas. Daudzi no tā laika spiritistiem tomēr atzīst par neapšaubāmu, ka šis noslēpumainais cilvēks noteikti nodarbojies arī ar melno maģiju. Viss tas tina svešo ārzemnieku vēl tumšākā noslēpumā plīvirā.

Pēc kāda laika Rīga dabon zināt, ka dīvainais cilvēks saucas par doktoru un profesoru Šenku. Pēdējais jau uzmanīgi taujājis pēc mediali noskaņotiem cilvēkiem pilsētā. Arī par brīnišķīgo zēnu Valmierā Šenks šo to jau dzirdējis. Dabūjis zināt par savādajiem notiku-

niem, Šenks ieinteresēts aicina Finku pie sevis un uzsāk ar to eksperimentus.

Mazais zēns plati ieplestām acīm noraugās slavenā "maga" ritībā. Bet Šenkam mazā zēna ziņkārība nebij tik patikama. Daudz patikamāk būtu, ja no zēna varētu iztaisīt labu mediju. Ka Eiženam šīs retās īpašības bij, par to Šenks vairs nešaubījās. Viņš zēnu bij jau izmēģinājis dažnedažādos eksperimentos, kas visi teicami bij izdevušies. Nu tik atlika izstrādāt kādu spēcīgu, nervus kutinošu numuru, ar kuru te Rīgā varētu uzstāties.

Eižens viegli padevās maga iedvesmei un ātri nonāca miegam līdzīgā stiprā transa stāvoklī. Šai stāvoklī Šenks zēnu atstāja kādu laiku un arvien apraudzīja mazā pulsu.

Tā zēns bija iemidzināts un nu varēja sākt ar to strādāt. Vēlreiz Šenks pievilka zēna acu plakstiņus, lai pārlicinātos, ka tas tiešām atrodas dziļā transā. Tad sākās īstais moments. Profesors ņēma vijoli, kuru viņš labi spēlēja, un tikko dzirdami viņš uzsāka lēnu, maigu melodiju. Pamazām skaņas pieauga un izvērtās par skaņu šalti. Mazā medija dvēselē kaut kas notika, kaut kas raisījās. Tas jutās kā citā divainā pasaulē, kur nav soļu, bet ir tikai lidojums. Šajā pasaulē netiek runāts, bet viss tiek nojausts un saprasts. Tā bij pasaule, kur domām, smaržām un mūzikai tik milzīgs spēks.

Profesora vijoles skaņu plūdums modināja dvēselē vēlēšanos atraisīties no miesas un aizlidot kaut kur tālu prom. Bet līdz ar to šīs skaņas bij saites, kas dvēseli turēja pie miesas, turēja to pie pašas vijoles. Vēl vairāk, vijoles klusais, suģestējošais toņu plūdums saistīja medija dvēseli pie paša spēlētāja un ne mirkli neatlaida. Šī vijoles dziedāšana pamazām kļuva kā nasta, mokas visai dvēselei, kādēļ tā to saistīja un neatlaida tajās brīnišķīgajās sfērās?

Attraucieties un atsvabināties no šī nežēlīgā mocītāja! Bet mocītājs bij stiprāks. Ar maigo, paklausīgo lociņu tas no stīgām izbūra brīnišķīgas sajūtas, kas atkal un atkal lika dvēselei skatīt tālumus un atkal atnāva to tikpat nesaudzīgi atpakaļ.

Te piepeši klusi, suģestējoši atskanēja Šenka pavēle: — Dziļā transā... vēl dziļāk. Tā. Nekā cita nesajust, nedzirdēt, nesaprast kā tikai manas komandas!

Un profesora lociņš turpināja slidēt, tālāk un nemanot mainītu toņu kārtu minorā. Skumjas auga, dvēsele vibrēja visatklātākā patiesībā un gaismā. Sakari ar zemi zuda, dvēsele atrisijās un bezgalīgi laimē slidēja augšup.

Piepeši kā no neredzamas tāles noteikti un skaidri atskanēja profesora pavēle:

— Dziļā transā! Neko nedzirdēt kā tikai manu pavēli! Tā. Tagad lēni piecelties! Acis slēgtas! Miesa nejūtīga!

Profesors jau agrāk bij grīdā iestiprinājis vairākus nažus ar asmeņiem uz augšu. Tagad tas pavēlēja medijam tuvoties nažiem un droši kāpt uz tiem abām kājām (kas jau iepriekš bij noautas kailas) Šenks bij iedvesis, ka zēna miesa ir nejūtīga, un tas tiešām kāpa uz asmeņiem kailām kājām, bez kā uz tiem sagraizītos. Brīdi nostāvējis zēns sāka grīloties. Profesora vijole pieņēma kaislāku toni un suģestēja tālāk. Tad viņš pavēlēja nokāpt no asmeņiem un nosēsties atpakaļ krēslā. Vijoles skaņa pamazām apklusā, un iestājās dziļš klusums Šenks pavēlēja atmesties un aizmirst visu, ko tas transā piedzīvojis. Galva zēnam nedrīkst sāpēt. Komanda: “Uzmosties!”

Un zēns no sava dvēseles ceļojuma atkal atgriezās vecā vietā. Galva tam bija noreibusi un visi locekļi kā svina pielieti. Smagi pacelties. Ar mokām Eižens sāka aptvert, kur tas atrodas. Staigāšana pār dunčiem nebij atstājusi ne mazāko pēdu.

Profesora Šenka eksperimenti atkārtojās arvien biežāk, un zēnam nācās transa stāvokli izdarīt arvien bīstamākus trikus.

Beidzot profesors Šenks Finku tiktāl jau bija sagatavojis, ka savus brīnišķīgos sasniegumus varēja rādīt publikai.

Pietiekoši lielas un spilgtas afišas darīja zināmu, ka Rīgā ieradies tāds un tāds vīrs, kas sevišķā celtnē uz Jēkaba laukuma (tur tagad atrodas apstādījumi starp Nacionālo teātri un Valsts banku) dos vairākas izrādes, kurās izpaužīsies spēku sacenšanās.

Noteiktā stundā publika no dažnedažādām aprindām līdz pēdējai vietai piepildīja telpu. Visi bij lasījuši sīkumus afišā par neredzētam sensācijām, par mazo zēnu, un nu katrs šos brīnumus gribēja skatīt savām acīm.

Izrādei sākoties, visa telpa ieģrima noslēpumainā zilganā krēslā, bet skatuve, priekškarā paceļoties, bij apgaismota sarkanā gaismā. Pārī avanscēnai no vienas uz otru pusi skatuvei pacēlās apmēram ceptiņas pēdas augsta mirdzoši asu piķu sēta.

Vēl daži acumirkļi publikas čala, tad pamazām tā izdziest un uz skatuves parādās slavenais mags prof. Šenks. Laipni viņš griežas pie publikas un savādā pusbalsī izskaidro visa nākošā numura divainības, pie tam lūgdams, ievērojot uzvedamā numura bīstamību, publiku izturēties klusi un mierīgi.

Iestājās kapa klusums. Visi gaida. Klusi kā tālumā sāka savu skumji kaislo dziesmu Šenka vijoles stīgas, arvien pieaugoši un vairāk un vairāk reibinoši.

Profesors kaut ko klusi komandēja, un no kulisēm iznāca mazs zēns sārtā tērpā, kailām kājām. Zem Šenka mūzikas suģestīvā iespaida zēns lēni sāka kāpt pa trepītēm, kas veda uz augšu pa piķu asmiņu stūdi. Vēl nogaidošs moments. Šenks koncentrē visu savu gribu un visu skaņām pavēl zēnam tai sekot. Klusi un īsi viņš pavēl baskājainam zēnam iet pār spožo šķēpu sētu uz skatuves otro pusi. Zēns ar transā aizvērtām acīm ceļ vienu kāju uz asajiem piķiem, tad otru. Soli pa solim, miegā balansēdams, tas jau pārgājis pāri skatuvei. Uz pēdējiem diviem piķu asmiņiem viņš viegli apgriežas un nāk atpakaļ.

Smeldzoši un kaisli dzied virs stīgām Šenka lociņš, un zēns kā kat mūzikai padevīga ēna kustas augšā virs piķiem. Kad viņš sasniedzis jau atkal trepītes, nokāpis pa tām lejā un aizgājis aiz kulisēm, Šenks savu spēli piepeši pārtrauc. Pārsteigtā publika atkal un atkal izsauc Šenku un zēnu, jo priekšnesums tiešām apbrīnošanas cienīgs.

Vienā no turpmākām prof. Šenka izrādēm, kad publika, kā parasts, līdz pēdējai vietai piepildījusi telpu, notiek atgadījums, kas

prof. Šenka bistamajiem eksperimentiem ar mazā zēna dvēseli pie-
liek punktu.

Kad uz skatuves atkal iedegās sarkanā uguns un prof. Šenks lie-
atkal savai vijolei sugestēt mediju, zēns atkal lēni kāpj pa trepītēm un
pīķu sētas. Tai vakarā publikas pirmās rindās daudz dāmu no pilsē-
tas augstākām aprindām, un visas tās ar lielu interesi raugās zēna
kas līdzīgi mēnessērdzīgajam staigā kā pa jumta kori. Tak jumta
kore, salīdzinot ar šiem spožajiem asmiņiem, būtu vēl tīrais nieks.

Zēns transā nostaigā līdz sētas otram galam, apgriežas un sā-
soļot atpakaļ. Sarkanā gaisma. Vijoles sapņainā raudāšana un mazā
zēna kailās kājas uz asmiņiem. Efekts tiešām lielisks. Tak dzīvība ka-
rājas mata galā. Viss tas līcis dāmām publikā vairāk uztraukties, kā
tas būtu vēlams. Viņas uzbudinājumā sāk elstot un čukstēt par šaus-
mām un bērnu mocīšanu. Troksnis pieņemams, visa publika sāk viņņo-
un profesora vijoles skaņa kļūst nedzirdama. Zēns uz pīķiem sāk
raustīties un balansēt. Šenks gan vēl skaļi komandē: "Dziļāk transāl
Neko nedzirdēt kā tikai manas pavēles!" Tak čaloņa iztraucējusi me-
diju no iemidzinājuma. Arvien vairāk un vairāk sāk tas grīļoties.
Šenks piesteidzas, lai uztvertu krītošo zēnu. Bet tai pašā acumirkli
zēns pamostās, kājas kļūst normāli jūtīgas un viņš saņemst, uzdurts
uz pīķiem.

Zālē kliegzieni, ģībšanas un vispārīgs skandāls.

Piesteidzas apkalpotāji, palīdz uzdurto noņemt no šķēpiem. Tikai
pateicoties tam, ka pīķiem ir šķērsdēlis pēdas attālumā no asmiņa,
ķermenis noslidēt zemāk vairs nevarēja. Zēnu pievāc, un pats Šenks,
tikko nenolinčots no saniknotās publikas, ar savu vijoli dabū veikli
glābties pa kādām mazām sāndurvīm.

Tālāk jauno Finku redzam jau pusaudža gados Valmierā kā foto-
grāfa mācekli.

Tos laikus Valmierā populārs bija fotogrāfs Sarkangalvis, kas arī
tad nu izrādās par Finka pirmo meistarū, kuru tas vēl līdz šim godbi-
jīgi piemin.

Māceklis tiešām ir vērīgs un ātri piesavinās fotogrāfa zināšanas un labi iegaumē meistara aizrādījumus.

Finks spēlē arī nelielu arfu, ar to mājiniekiem ne vienreiz vien nogādādamas patīkamas vakara stundas. Bieži viņam nākas pavadīt uz savas arfas arī citus muzicētājus un dziedātājus.

Arfa Finka dzīvē spēlējusi lielu lomu, pie tās viņš nosēstas kā savas dzīves skumjos, tā priecīgos brīžos. Arfas akordos tam atveras jaunas atziņas un vēsmas par turpmāko, īsto dzīvi. Šie paši skumjie lauztie arfas akordi ir arī tie, kas Finku noveda saprotamā meditācijas stāvoklī, kur dvēsele sajūt klusu svētlaimi, kura paver skatu gaišredzībā.

Meditācijas stāvoklis ir katra īsta medijs mistiskākie mirkļi. Šādos mirkļos bez svešas gribas, bez sveša iespaida dvēsele pati pārceļas uz turieni, kur viņu sauc. Meditējot klusās stundās, dvēsele mācās viegli atraisīties no ikdienas lietām, priekšmetiem un sarežģījumiem, paceļoties tālāk un redzot šīs lietas un apstākļus pavisam no citas puses. Šādi meditējošais medijs pierod pie sīkākām nojautas miansēm (ja tā varētu teikt) un kļūst redzošāks pat vissarežģītākos gadījumos.

Protams, ja Finkam pašam nebūtu neatvairāmā tieksme pēc mūzikas, mūzika pati nevienu par mediju nevar padarīt. Nojautas un gaišredzības spējas ir kā talants, kas parādās iedzimti. To var tikai izkopt. Medijs spējas visvairāk izteicas gan tikai tad, ja medijs pats arī muzicē un izbur no skaņu skalas sev ierosinošo.

Un pie Finka spēles (nerunāsim, protams, te par virtuozo arfas spēli), gan tikai vēlākos laikos, mēs jau novērojam dažādas dīvainības, kuras izskaidrot neviens nevar. Tā, viņam sēžot pie arfas un vakara meditējot, viņa tuvumā no gaisa materializējas tēli, sākumā caurspīdīgi, tad drīz pieņemdami jau daudz reālāku veidu. Tas nenotiek vienīgi paša medijs Finka klātbūtnē. Tas notiek vairāku paziņu, nopietnu cilvēku acu priekšā. Tātad kaut kas ar šo spēli saistās. Džens Finks daudz spēlējis uz savas arfas un meditējis pie tās. Pats

instruments it kā piesūcies šo brīvo dvēseles meklējumu tik pilns, kā citām mediāli noskaņotām personām, kas tuvojas un aizskar šo arfu, rodas zināmas vīzijas un nojautas.

Sakarā ar šo arfu man gribētos te atzīmēt vēl dažus dīvainus atgadījumus. Tā kādus gadus atpakaļ Finka nelielajā dzīvoklītī Maskavas ielā 170 bieži krēslas stundas pavadīja Rīgas pazīstamais un daudz piedzīvojušais okulists J. Baumeisters. Ar vairākiem klauvējiem sienā neredzama roka viņam ziņoja, ka kāds gars vēlas runāt vai materializēties. Vēlāk kāda balss Baumeisteram pavēlēja uz arfas ņemt dažus akordus, lai ievīļotu sfēru. B. arī ņēma dažus minorākus akordus, kuri klusi izdzisa krēslainā telpā.

Tad pēkšņi kļuva dzirdama kā vieglu drēbju čaukstoņa. Klātesošie palika uzmanīgi un redzēja materializējamies ēteriski vieglu sievietes tēlu. Tas nostājās pie arfas, un tad atskanēja brīnišķīga sievietes balss īpatnējā tembrā. Pirkstiem tēls skāra stīgas, un tai pašā acumirkli jauki arpedžio sāka lit savādi noskaņotā apkārtņē. Tā bija dziesma bez vārdiem, līdzīga solfedžijai. Gribējās šo brīnišķo balsi salīdzināt ar kādu jau dzirdētu, bet atmiņa nevarēja tādu sniegt. Tēls stāvēja starojošs pie instrumenta, un viņa gaišā seja izteica nesatricināmu mieru un apgarotību. Tas bija rets un skaists brīdis nedaudziem klātesošiem. Tai vakarā pēc tam, kad gaišā parādība atkal izzuda, visi izklīda nerunājuši. Un cik savādi — kaut gan tēls tur ilgi stāvēja pie arfas, nevienam no klātesošiem ne uz mirkli neienāca vienkārša vēlēšanās pieiet tam klāt un pieskarties vai aptaustīt. Dziesmu vajadzēja noklausīties ar bijību pret to sfēru, no kuras šis brīnišķīgais dziedātājs — mūķenes tēls bija ieradies.

Daži no lasītājiem par vienu otru no šiem notikumiem būs jau lasījuši Berlīnes vai Varšavas žurnālos, kur tos aprakstījuši nopietni notikuma aculiecinieki. No savas puses man vēlreiz jāaizrāda, ka nepretendēju uz absolūtu lasītāju ticību. Mans nolūks šeit ir tikai literāriskā veidā atstāstīt notikušos atgadījumus.

Par gaišredzības, sestā prāta un okulto parādību esamību ir pie-

Itekoši liela un sevišķi apstrādāta literatūra (protams, franču, vācu un sevišķi angļu valodā).

Tagad atgriezīsimies atpakaļ pie mūsu medija — fotogrāfa mācekļa Valmierā. Kā jau minēju, Finks fotogrāfam Sarkangalvim bij uzticīgs māceklis, kas vērīgi sekoja visiem šefa aizrādījumiem. Bet nebij viegli izprast tāda cilvēka būtni, kam piemita divainas medija īpašības. Viņa apkārtņē vienmēr kaut kas slēpās, kaut kas gatavojās. Vienbrīd aiz mācekļa muguras kāda neredzama balss sāk runāt, otrreiz nevienam nepieskaroties, fotoplates tiek no galda iesviestas kaut kā utt. Par šiem un citiem notikumiem bij dzirdējis arī otrs Rīgas fotogrāfs Melbārdis (pēdējais tagad ieņem cienījamu stāvokli Rīgā kā terednis). Kad nu kādā dienā Finks ieradās pie Melbārža un uzsāka sarunas par pāriešanu no Sarkangalvja pie M., pēdējais gan apsola pēc divi mēnešiem darbu, jo Finks strādnieks labs, nav ko runāt, taču tad M. atminas noslēpumaino trauku un stiklu sišanu, viņa prāts kļūst domīgs. Bet nepaiet vēl ilgs laiks, kad Finks ar saviem piederumiem un bagāžu jau klāt.

Nu sākas atkal darbs pie Melbārža. Paiet nedēļa pēc nedēļas, bet, paldies Dievam, visi trauki un plates vēl dzīvi. Pienāk svētdiena, un ļaudis staigā pie fotogrāfa sapucējušies kā uz kāzām. Un netrūkst arī ne kāzinieku, ne bērnieku, ne kristībnieku. Kad nu darbs daudz maz jau nodarīts un tuvojas vakars, fotogrāfs ar savu mācekli un pazīstamiem noguruši apsēžas rokas pūtināt. Miermīlīgās sarunās paziņas viens otram izstāsta visus nedēļas piedzīvojumus un pieredzējumus. Vai brīdī pēkšņi māla bļoda no galda noslid un saplīst pret sienu.

— Vai manu stundiņu, — saka saimniece, — nu sākas pie mums arī!

Un tiešām sākās arī: foto ateljē paviljonam starp citām bij arī krāsainas stikla rūtes.

— Negaidot, — stāsta Melbārdis, — it kā neredzama roka ņem dažādus priekšmetus no galda, no plauktiem un lingo krāsainajos stiklos iekšā.

— Nu, vai tad bailes ar bij, vai satrūkāties visi, kad šitādi gari

spēlējās ar jūsu stikliem? — es jautāju tagad slimajam kungam, prasi-
dams par Finka piedzīvojumiem.

— Drusku satrūkāmies gan, bet bail gan tieši nebij, — atbilde
Melbārds.

— Bet kā tad galu galā palika ar tiem traukiem un stikliem, vai
vēlāk nepalika atkal veseli? Varbūt jums tikai izlikās, ka tie plīst?

— Nē, kas beigts — beigts, kas to vairs veselu dos. Saslaucījām
suķes un izmetām laukā. Tāda trauku un stiklu plēšana pati par sevi
tīri interesanta lieta.

Pēc visa agrāk minētā man gribētos pāriet uz otru, ne mazāk ap-
brīnojamo īpašību — gaišredzību jeb pravietojumiem, kurus Finka
agrāk tik bieži sniedzis.

Kā pirmo ievērojamo atgadījumu varam minēt Goldberga slik-
šanu Valmierā. Tas noticis vēl Finka agrās jaunības laikā. Kādā karstu
vasaras pēcpusdienā vairāk draudzīgo zēnu norunāja iet peldēties
Gaujā. Viņu pulkā atradās arī jaunais Finks. Pēdējā acumirkli zēniem
pievienojās vēl ebreja Goldberga dēls. Par to ļoti uztraucies Finks, sa-
cīdams:

— Es negribu ar tevi kopā iet peldēties, tu noslīksi.

Jaunais Goldbergs bij goda zēns, un citi visi to aicinot aicināja
līdz.

— Nenāc līdz, es tev saku, tu noslīksi, — atkal nerimās Finks,
bet kas tad nu uz tādu teikšanu griezis kādu vēribu. Un tā visi, jautri
čalodami, rikšiem devās uz Gauju.

Kad viss zēnu pulks klaigādams atradās jau ūdenī, te piepeši at-
skanēja jaunā Goldberga izmisuma pilnie kliedzieni pēc palīga. Sā-
kumā zēni nemaz nevarēja aptvert, kurš no tiem kliedz, jo vispārējs
troksnis bij liels. Bet, kad attapās, jaunā Goldberga vairs nebij virs
ūdens. Sauca un kliedza, lai pieaugušie nāk palīgā. Kamēr nu piestei-
dzās glābēji, ebreju zēns jau bij noslīcis.

Nu izcēlās skandāls ap jauno Finku. Daudzi to noteikti apvai-
noja, ka šis esot Goldbergu vai nu nobūris, vai nolādējis. Sekas visam

tam bija tās, ka apstājušies ļaudis gribēja Finku uz vietas nolinčot. Par laimi, tai brīdī piesteidzās vecais Goldbergs un ar mokām jauno pravietotāju izglāba no bargā pūļa.

Tā Finka pirmais pareģojums nabaga zēnam gandrīz būtu izmaksājis stipri dārgi.

Par pašu zīlēšanas vērtību nebūtu sevišķi daudz ko runāt, jo katrs nopietni domājošs cilvēks zinās un sapratīs, ka, ja cilvēkam patkam ir pietiekoši daudz spēka un palaišanās uz savām zināšanām un apķērību, tad tāda zīlnieka vai pareģa izjautāšana ir pilnīgi nevajadzīga un pat zināmā mērā muļķība. Tak, par nožēlošanu (vai izbrīnu) mums tomēr jāatzīst, ka ļoti daudziem tiešām lieliem cilvēkiem, stipriem cilvēkiem, kuru priekšā dreb veselās nācijas, vienmēr ir izlicies, ka viņu zināšanas tak vēl ir par vājām un viņu spēks var parādīties jau nespēku.

Mēs zinām nelielu sēriju vēstures milžu (karaļu un karavadoņu), kas savu darījumu sarežģītos momentos vienmēr griezušies pie pravieša — zīlnieka. Ikviens, kas būs iepazinies ar lielā Napoleona laika biedru atmiņām, zinās, cik lielu svaru Napoleona dzīvē spēlējušas zīlnieces. 17. gadusimtenī tik slavenais karavadoņs Vallenšteins ne tikai aicināja pie sevis zīlnieku, bet pie izdevības pats apmeklēja ievērojamo astrologu un zvaigžņu pētnieku Seni, lai izzinātu savu likteni un uzvaru gaitu. Arī Aleksandrs Lielais milējis klausīties zīlniekos.

Bet kam mums te minēt tik senas personas. Mūsu dienu valsts galvas, politiķi un karavadoņi tāpat savus spēkus un apķērību bieži vērtē caur zīlnieka vārdiem. Man te gribētos minēt kādas lielas, mums draudzīgas valsts galvu, kas nav apmierinājies ar savas valsts praviešiem, bet dažus gadus atpakaļ griezies pie mūsu paša Finka un caur savu sūtni lūdza izzīlēt savu nākotni. Šās zīlēšanas rezultāti nav bijuši valsts galvai sevišķi rožaini, tādēļ tas savā zemē zīlēšanu noliedzis.

Nebūs lieki, ja pieminēsim arī Latvijas diženāko dēlu, nelaiķi ministru prezidentu un ārlietu ministru Zigfrīdu Meierovicu, kas divas reizes uzmeklēja Finku viņa mazajā dzīvoklītī Maskavas ielā. Tas

notika taisni Meierovica slavas gaišākā brīdī. Noņēmis brilles (lai to nepazītu), tas klauvēja pie F. durvīm. Finks toreiz Meierovicu nepazīnis, tomēr nojauta tam kaut ko atgādinājusi. Un, kad caur logu aizkariem tie ar sievu redzējuši, ka M., gaidot tramvaju, atkal uzliek brilles un vēlāk tramvajā publika un konduktors, bijīgi M. sveicina dami, padevuši tam ceļu, tik tad Finka kundze iesaukusies: "Tas bija Meierovics!" Un nav tak arī nekāds brīnums, ka tādi vīri gaida pravietojumus. Viņu dzīvē visvairāk režģu un maiņu. No viņu rīcības daudz kas atkarājas, un te no svara mazākā kļūda, lai cilvēks vai nu pazaudētu visu, vai tiktū celts "debesīs". Šo lielo vīru darbi arī saista visas apkārtnes uzmanību.

Man nāk prātā kāds Rīgā diezgan labi pazīstams doktors phil et theol. P.

Šis doktors ārkārtīgi gribēja iekļūt Finka sabiedrībā. Beidzot ar kāda paziņas starpniecību tiešām nokļūst pie F. un, lai cik attaisnotu savu ierašanos, viņš nes palielināt kādu foto uzņēmumu. Doktors zināja, ka Finks ir spējīgs medijs un to pazīst daudz nopietnu un zinātnes cilvēku.

Tā bij toreiz, kad Finks zīlēja (tagad, kā zināms, F. tikai fotogrāfs un skaitās par vienu no labākiem lietpratējiem Rīgā). Tanī laikā Finks vēl dzīvoja Maskavas ielā un viņa nelielajā pieņemamā istabā arvien sēdēja cilvēki no dažādām aprindām un šķirām.

Doktors pats vēlāk bij spiests atzīties, ka, nepazīdams apstākļus, tas cerējis pie F. sastapt tikai sievietes, kas, protams, vairāk ziņkārīgas par savu turpmāko likteni, tomēr vēlāk šīs domas izrādījušās par gluži nepareizām. Doktors nu Finkam izstāsta savu nelaيمي par bezvēsts pazudušo dēlu. Finks mierīgi noklausās sirmā doktora stāstā un dod pēdējam dažādus norādījumus un paskaidrojumus.

Daži paskaidrojumi sevišķi pārsteidz doktoru, jo tie ir kā noslēpumi paša doktora dzīvē, kurus, likās, zin tik vienīgi viņš pats. Doktors nodod Finkam arī kādu otru fotogrāfiju, un F. pēc 3 dienām tam atdod fotogrāfiju atpakaļ un pastāsta, ka persona, kas uz fotogrāfijas, tagad kļuvusi kliba (tas bij karavīrs) un uzturas Tālajos Austru-

mos, bet pēc gada doktors saņems ziņu vai vēstuli. Sirmais doktors P. iepazīstas arī ar pārējiem Finka paziņām un draugiem — psihisko pētījumu biedrības priekšsēdētāju profesoru Blaheri, doc. mag. K. un dažiem pazīstamiem žurnālistiem.

Reiz svētdienā nogājis pie Finka kopā ar pēdējā tuvu draugu un līdzstrādnieku Jūliju Baumeisteru un nosēdies mazajā zālītē, uzsācis sarunas par dažiem okultiem jautājumiem. Pēc tam tas lūdzis atļauju nomazgāt rokas, jo taisījies iet prom. Virtuvē to parādījis arī B.

— Nomazgājis rokas, — stāsta vecais doktors P., — gribēju atstāt virtuvi, kad piepeši izdzirdu brīnišķi jauku sievietes dziedāšanu, pie tam tik tuvu, ka varēja domāt, it kā šī dziedātāja atrodas tepat otrā istabā.

Bet kāds bij mans pārsteigums, kad izejot no virtuves, neviena cita neredzēju kā tikai Finku un Baumeisteru, kuri man sekoja.

Arī viņi teicās dzirdējuši brīnišķo balsi. Baumeisters piegāja pie arfas, kas turpat blakus istabiņā klusu stāvēja, un sāka ņemt dažus akordus.

Un te pēkšņi atkal atskanēja dīvainā sievietes balss, kaut gan mazliet klusāka.

Pēc brīža kāda vīrišķa balss izsaucās: diezgan! un sievietes balss apklusā.

Vīrieša balss skanēja dobji, kaut kur no kakta, kaut gan nevienas svešas personas istabā vairāk nebij. Pēc brīža sievietes balss teica: spēlē nu. Baumeisters piegāja pie arfas un sāka ņemt arpedžio.

Doktors bija uztraukts pēc visa notikušā, jo savā mūžā tas neko līdzīgu vēl nebij dzirdējis.

Arī balsi, kas skaistuma ziņā līdzinātos šai nupat dzirdētai, doktors nevarēja atcerēties.

Tā doktoram nu bij laime noklausīties tā gara dziedāšanā, kurš vietējā okultistu sabiedrībā tiek uzskatīts kā gars ar visaugstāko inteliģenci. Šis gars, kas bieži daudziem klātesošajiem runājis (parādījies gan mazāk), ir J. Baumeistera sargs un brīdinātājs.

Doktors bij dzirdējis, ka viens otrs no klātesošajiem ir dabūjis no tīra gaisa sitienus un belzienus, un ne vienu reiz vien par to izteica savu izbrīnu. Ar viņu pašu tas vēl nebij noticis, un tādēļ tas jutās pilnīgi gluži labas dūšas. Bet drīz nāca atgadījums, kas lika vecajam vīram šai labsajūtai mainīties.

Doktors vaļas brīžos spēlēja vijoli. Par kaut kādu veiklu vijoles spēlēšanu te, protams, runa nevarēja būt. Reiz tas bij atnācis pie Finka ar visu savu vijoli un kā pārsteigumu gribēja rādīt savas spējas. Pie viena viņš domājās ievilņot mediju (Finku) ar šim savām skaņām un cerēja, ka atkal kaut kas vai nu parādīsies, vai būs dzirdams.

Izgājis otrā istabā, tas izņēma instrumentu, un drīz diezgan naba dzīgas skaņas sāka vilņot gaisu. Šūberta "Sapņojums" un "Pēdējā roze" iz Flotova "Martas", kaut gan sentimentāli gabaliņi, tomēr, lai cilvēks to ciešami klausītos, tie būtu arī ciešami jānospēlē.

Šis nu nebij no tiem gadījumiem un vecajam doktoram droši vien vijoles spēlei nebij arī nagi pietiekoši apgriezti. Man jau tūlīt šķita, ka par šito joku, t. i., vāju spēli, gariem par godu doktoram būs sālīti jāmaksā. Es vēl zināju, ka Finks bērnībā tik daudz izmociņš ar vijoles skaņām un toreiz prof. Šenks vijoli spēlēja turklāt vēl labi. Saprātu, ka tagad, atkal dzirdot vijoles skaņas un turklāt vēl tādas, Finka dvēsele cieta divkārti. Arī man bij prātīgāk, ja atvados un eju. Kad citā dienā atkal nobraucu līdz Maskavas ielai, mani draugi zināja izstāstīt interesantu un tomēr dziļi pamācošu atgadījumu ar veco vijoles spēlētāju. Kad nu tas vēlāk iegājis Finka stikla paviljonā (vecais vīrs vienmēr mīlēja viens staigāt pa F. istabām un klausīties, vai nedzirdēs kaut ko notiekam). Tē pēkšņi kāda roka tam devusi belzienu tik spēcīgu, ka tas nabadziņš dabūjis atsēsties uz grīdas. Bet, kolīdz viņš gribējis piecelties, neredzamā roka sākusi to slānīt pa jaunu. Doktors dabūjis kliegt un saukt pēc palīdzības. To izdzirduši trešā istabā Finks ar Baumeisteru, iesteigušies un saukuši, lai tak doktors ceļas augšā.

— Es nevaru. Kā es ceļos, tā man sit. Dodat man roku un palīdzat! — saucis doktors.

Abi tad arī piecēluši doktoru, un briesmīgie sitieni mitējušies.

Bet nav jau ar šo doktoru vien notikušas šīs dīvainās lietas. Diezgan spēcīgus sitienus saņēmis citā reizē arī prof. B., un tik spēcīgus, ka ilgāku laiku bijis slims.

Kāds cits ne mazāk interesants atgadījums iznāca ar nupat apcietināto un apvainoto žurnālistu Blekti, gadus 4 atpakaļ viņš kādā vakarā bij atnācis pie Finka. Pēc īsākas sarunas, stāvēdams Finka tuvumā, Blekte gribēja aizskart F. elkoni. Tai brīdī stipri, kā elektriskās strāvas spēriens to atsita atpakaļ. Blekte pats un arī citi klātesošie notikumu nevarēja izskaidrot.

Jau toreiz Finks teica, ka Blekte uz to atstājis tāda cilvēka iespaidu, kas nokļūis cietumā dīvainos apstākļos.

Līdzīgu atgadījumu piedzīvoju pagājušā vasarā. Finks ar Baumeisteru stāvēja pie galda. F. iesaiņoja dzeltenā papīrā grāmatu. Es tai brīdī stāvēju divus soļus atstatu no galda. Pie sienas virs galda karājās neliela glezniņa, krieviskas pilsētas ielas skats. Pēkšņi no glezniņas izšāvās gaiša (kā elektrība) dzirkstele un atsitās Baumeistera sejā. Pedējais to sāpēs saķēra. Arī šo atgadījumu tik vienkārši izskaidrot nevar.

Runājot tālāk par Finka piedzīvojumiem gaišredzības virzienā, man te vēl gribētos minēt visai interesantu atgadījumu ar docentu un doktoru maģ. K. Reiz pavadināts no prof. B. daudzajiem stāstiem par Finku arī pats viņš gribēja noiet un pārlicināties par tā gaišredzības spējam. Domāts — darīts. Kādā pēcpusdienā Dr. K. ierodas pie Finka. Ša un tā, vārds pa vārdam... līdz beidzot Dr. K. izstāsta Finkam arī sava gredzena neizprotamo pazušanu. Dr. K. saka, ka bijis izbraucis kaut kur provincē pētīt kādā upē vai ezerā dūņas un, tā rakņājoties pa tām, gredzens laikam arī būšot droši vien nomucis no pirksta un pazudis. Finks pirmajā acumirkli nav neko atbildējis, tik uzmanīgi noklausījies doktora stāstā. Pēc brīža drusku padomājis, Finks teicis, ka gredzens nebūšot vis nokļuvis dūņās. Viņam acu priekšā stāvēt savads caurules likums. Lai tik doktors apskatoties labi mājās, vannas

istabā kādā caurulē. Ka tāda varbūtība pilnīgi izslēgta, to doktors it labi sapratis. Pamazām sarunā abi pārgājuši uz citām tēmām par okultismu un dažādām dīvainām parādībām. Doktors tādām parādībām nekad nebija piegriezis vērību un ticējis, tomēr teicis: “Kā nu būtu, ja šī ierāmētā bilde, kas tur uz grīdas pieslieta pie sienas, tagad paceltos?”

Pēc izteiktā pagāja daži acumirkļi. Tad pēkšņi docenta K. apziņmētā bildīte sāka lēni pacelties gar sienu, pagriezās un atkal nosēdās savā vietā. Piedzīvojušais zinātnu vīrs negribēja savām acīm ticēt, un uz zināmā mērā niecīgā notikuma docents piedzīvoja vēl dažas dīvainas parādības, kas pamazām spieda piegriezties okultām parādībām, kaut arī ar izbrīnu, tomēr jau ar zināmu ticību.

Pēc pirmā pieredzējuma pie Finka, docents K. atgriezās mājās un sāka pārdomāt par F. vīzijām attiecībā uz nozaudēto gredzenu. Un, kad pēc dažām dienām vannas istabā bij jāizdara neliels remonts, docents pasauca sētnieku un teica:

— Kad noņemat vannu no pamatiem, tad apskatieties labi, vai novada caurules likumā nav kas atrodams. Man liekas, ka tur vajadzētu būt manam laulības gredzenam.

Sētnieks ar lielu rūpību arī izārdīja vannas pamatus, un visiem par lielu pārsteigumu caurules likumā tiešām atrasts docenta nozudušais laulības gredzens.

Gaišredzības momenti Eižena Finka dzīvē tik bieži un dīvaini jaucās ar tīri okultas dabas parādībām, ka te izšķirot un atdalīt tos dažreiz nāktos grūti.

Tie ir interesanti un visbiežāk gluži neizprotami notikumi, kuriem ticēt var gandrīz tikai tas, kurš pats tos pieredzējis, vai arī kāds, kas pats kā okultists līdzīgas lietas jau piedzīvojis.

Reiz vasaras vakarā pie Finka (viņš tad vēl dzīvoja koka namiņā uz Maskavas ielas) sēdēja inženieris K. ar saviem pāris paziņām. Vakara krēsla klusi ielija istabiņā, un rietošās saules pēdējie stari vēl aizējot skāra pretējās mājas sienu.

Kaut gan klātesošie runāja par tīri ikdienišķām lietām un pēdējiem notikumiem, tomēr katrs domās klusi gaidīja kaut ko notiekam. Sarunas pamazām noklusa, un iestājās vakara pauze.

Te nemanot no grīdas sāka pacelties kaut kas migļai vai dūmiem līdzīgs un, lēni kustoties, sabiezēt. Tas bij kā viegls gāzes plīvurs, kā marle, kas pamazām centās pieņemt cilvēka attēlu. Tak pilnīgi tēls nesabiezēja. Varēja redzēt, ka tēlam nav viegli pieņemt reālāku veidu.

Drīz baltā ēna sāka virzīties uz Finka pusi, un pēdējais tam preti izstiepa savu roku, kurā starp pirkstiem kvēloja papiross.

— Ja tu gribi, — teica Finks, — vari paņemt šo papirosu.

Baltā ēna izplūda un sabiezēja, stiepās uz Finka pusi un atkal atvilkās. Grūti tai bij izvest Finka priekšlikumu.

Tad pēkšņi papiross izpeldēja no F. rokas un pacēlās pie griesiem, strauji zīmēdams grīstes. Uguns papirosā uzkvēloja jautrā dzirksti un kā sarkana oglete riņķoja pa dziļā krēslā iegrimušo istabu. Pēc šī neilgā lidojuma papiross brīvi nokrita uz grīdas. Protams, viss nupat redzētais klātesošajiem tīri labi patika, sevišķi vēl tiem, kas te sedēja pirmo reizi.

— Manu papirosu tu paņēmi, — teica Finks, — bet tagad noliec man viņu atpakaļ. — Iestājās atkal pauze. Visi gaidīja. Tad papiross ar vieglu lidojenu pacēlās no grīdas un nokrita Finkam blakus uz galdiņa.

Inženierim K. tomēr ļoti gribējās izzināt, kas bijis šis tēls. Tas arī tika izdarīts un ar spiritīstiem pielietojamā alfabēta palīdzību uzziņāts, ka baltā ēna ir tēls no kādreiz dzīvojošās armēnietes Kaukāzā, kas pirms dažiem gadiem nogalināta divdesmit septiņu gadu vecumā.

Inženieris K. kā piedzīvojis okultists paskaidroja, ka līdzīgas lietas tas piedzīvojis un pieredzējis arī ārzemēs daudzos gadījumos.

Bieži vēlāk atkārtojās vēl dažas garu demonstrācijas.

Viens no klātesošajiem sniedzās pēc papirosa. Te pēkšņi visi kastīnā esošie papirosi virknē viens pēc otra izlidoja no kastīņas un

nokrita zemē. Kāds papirosus atkal pacēla un iebēra atpakaļ kastiņā. Nākošā acumirkli virs tiem parādījās melna roka.

— Papirosi nu gan laikam būs samaitāti, — teica Finks.

Kāds no paziņām, kas bij paspējis vienu papirosu jau aizpīpot, to nometa zemē, uzmidams tam ar kāju. Tai pašā acumirkli atskanēja sāpīgs vaids. Tas izlikās tik savādi un interesanti, ka pīpotājs uzmina vēl reiz un vaidi atkārtojās vairākas reizes.

Minētās lietas, kaut gan interesantas, tomēr nav pieskaitāmas pie izcilus parādībām. Vienkāršam cilvēkam patik daudz reālākas un taustāmākas lietas. Un kā tādas varam minēt dažādu priekšmetu un dzīvnieku atrašanās.

Reiz pirms apmēram 8 gadiem Finks ar pāris paziņām sēdēja savā istabiņā. Elektriskai spuldzei, kas brīvi nokarājās no griestiem istabas vidū, bij parasti aptīts sārts zīd papīrs. Pēkšņi spuldze sašūpojās un pa zīd papīri kaut kas sāka spirināties. Sākumā šķita, ka kāds naktstauriņš lidotu ap spuldzi. Tak spurināšanās bija stipra un beidzot no zīd papīra uz grīdas izkrita zivtiņa (ja nemaldos, asarītis). Finks zivtiņu ielika ūdens krūzītē, un viņa, jautri nirdama, riņķoja pa to. Krūzīti atstāja virtuvē, bet, kad vēlāk visi to atkal gribēja aplūkot — zivtiņas tur vairs nebija. Kaut gan Finks izteica varbūtību, ka kaķis būtu izzvejojis un apēdis, klātesošiem tomēr negribējās tam ticēt, jo virtuves durvis bija ciet un kaķis bij citā istabā.

Visvairāk tādu dažādu lietu atrašanos piedzīvojis jau agrāk pieminētais Finka vecais draugs J. Baumeisters. Labās sfēras arvien bijušas labvēlīgas un dažreiz tam dāvājušas, tā sakot, “no zila gaisa” brīnišķīgus melnus stienīšus ar lielām magnētiskām īpašībām. Gadījās, ka J. Baumeisteram, mierīgi sēdot, piepeši rokās atradās melna rundziņa apm. pēdas garumā. Reiz šāda rundziņa bij salūzusi un visi ar lielu interesi gribēja izpētīt, no kādas vielas tā veidojusies. Tās sastāvs līdzinājās pa daļai oglei, pa daļai kaučukam — tomēr tas nav ne viens, ne otrs.

Šai rundziņai jeb stienītim piemita īpašība noņemt dažādas sāpes,

kā nervozās galvas sāpes, zobu sāpes utt. Baumeisters šos stienīšus man reti pielietoja, tak dažas reizes viņu īpašību esmu sajutis arī uz sevis. Stienīti vairākas reizes pārvelkot pār pieri, ne tik vien kā atsvabinājos no noguruma, no galvas sāpēm, bet tiku savās jūtās un domas dīvaini un tomēr patīkami koncentrēts.

Bez šīm tiešām jaukām lietām man iznāca aplūkot pīpīti, kura piepeši atradās Baumeistera kabatā. Tā bij apm. 3 collas gara, niecīga pīpīte. Brīnījos es, brīnījās pats Baumeisters, jo pīpi nekad nav smēķējis. Par pīpēm man gan vēl jāsaka, ka to ir pēc rindas atradusies vai vesela sērija. Reiz pat trāpījusies īsta kaļķa pīpe, kādas tagad vairs nerāžo.

Bez tam ir vēl notikušas tik dīvainas lietas, ka, piem., caur sienu kāda neredzama roka iesviež Baumeisteram krūtīs papirosa sauju. B. satraucies stāv istabas vidū un skatās, kas nu būs. Es saku, ka vajadzētu kādu uzvilkt un tūliņ izprovēt.

— Labāk nevajag vis, ko nu var zināt, varbūt ka tie nenāk no labas puses, — B. saka.

Bet kas tad man, jaunākam cilvēkam, ko bities, es paņemu uzlasu papirosus un ar lielu garšu vienu pēc otra izpīpoju. Man jāatzīst, ka kauču tie, tā sakot, bij “astrāli” papirosi, tak tajos bij lieliska tabaka un pēc tam man nekas arī nekaitēja.

Bet tagad man jālūdz nesmierties (ja tas iespējams), jo gribu minēt pavisam dīvainas lietas — “astrālās” desas.

Tas bij toreiz, kad Finks, tikko kā atgriezies no Krievijas, sēdēja tukšā istabiņā uz makaronkastes (krēsla vietā) un gaidīja, kamēr uz plīts izvārās katliņā četras cisiņas. Todien visi bij pietiekoši izsalkuši un tādēļ pirms tējas labprāt būtu notiesājuši pa desiņai. Klāt bij visa Finka ģimene.

Kad nu desas gatavas un ieliktas lielas bļodas dibenā (mazākas nebij pie rokas), un šo bļodu Finka paziņa K. nesa no plīts uz galdu (arī makaronkasti), tā piepeši no četrām desiņām pierodas līdz malām pilna bļoda kūpošu desiņu. Sākumā gan visi satrūkās un negribēja

tādas desas ēst. Bet tad redzēdami, ka tās atkal nemaz netaisās pazust, visi mierīgi ņēmās un kārām mutēm notiesāja visu bļodu, pēc kam tiešām jutās paēduši.

Visai kuriozs ir atgadījums ar doktoru phil. P. Savā laikā šis zinātnieks, neskatoties uz divām beigtām fakultātēm, milzīgiem piedzīvojumiem kā ārzemēs, tā šeit, tomēr bij spiests bez pastāvīga darba meklēt vēl kādu blakus peļņu savu sarežģīto apstākļu dēļ. Doktors bij ļoti sarūgtināts, ka nekāda blakus peļņa neradās, kādā skaistā dienā griežas pie Finka un saka:

— Vai jūs man nevariet apgādāt kādu gabaliņu no striķa, kurā pakāries kāds pašnāvnieks.

Finks smejas un atbild, ka mācītam cilvēkam gan nevajadzētu ar tādām lietām nodarboties, atstājot šādas padarīšanas tumšākiem ļaudīm. Tomēr lūgums paliek lūgums un nabaga doktors saņem cerēto pašnāvnieka valga gabalu.

Tai vakarā Finku uz viņa māju pavada paziņa siktirgotājs Tamans un min. doktors P. Ieejot aizslēgtajā dzīvoklī, Finku pārsteigusi savāda nojauta — ka kaut kas atkal “gaisā jau karājas”. Apstaigājuši visi kopīgi noslēgti turētās istabas, bet izņemot dažus dīvainus klauvējus un trokšņus, neko vairāk nav manījuši. Virtuvē uz plīts, kā parasts, tupējis melnais kaķis. Doktors pašnāvnieka striķa gabaliņu iebāzis vestes kabatā un arvien to apraudzījis.

Te pēkšņi visi izdzirduši melno kaķi neparasti šņācam. Piegājuši tam klāt, un tai pašā acumirkli noticis kas neparasts. Ar vienu lēcieni melnais kaķis izlēcis dubultloga stikliem cauri foto uzņēmumu paviljonā un, nežēlīgi bļaudams, joņojis pa tukšo telpu. Pirms tam visi redzējuši, ka paviljons ir pilnīgi tukšs. Te pēkšņi no viena trakojošā melnā kaķa izveidojušies veseli trīs, un nu sākusies istā elle. Visi trīs melnie tik ārkārtīgi plosījušies un kāvušies pa verandu, ka vecajam doktoram no visām šitām neticamām lietām palicis slikti ap dūšu un tas steigšus vien meties pa durvīm laukā, kur pāri ielai aiz drāts

II. Finks. 20. gadsimta 20. gadu vidus

aizžogojuma atradies kartupeļu lauks. Tur tad trīcošām rokām doktors iemetis nelabo striķa gabaliņu un palicis tai pārlicībā, ka visam notikušajam ar to kāds sakars. No trim melnajiem kažkiem beigu beigās atkal palicis tikai viens, Finka iemīļotais "Puisīts", pie kam neviens nevarēja saprast, kur tik pēkšņi palikuši pārējie. "Puisīts" gulējis kā beigts. Tak otrā dienā visiem par lielu pārsteigumu kažis bijis vesels.

Kādā citā reizē Finku vēlā vakara stundā apciemojusi salamandra. Ģimene ar dažām paziņām pašreiz kavējusies pie tējas galda, kad no kakta piepeši izlīdusi liela, zaļa ķirzaka sarkanu vēderu un kaklu un apstājusies istabas vidū. Suns, kas to ieraudzījis, no bailēm uzlēcis uz dīvāna, kažis gultā uzmetis kūkumu nāves bailēs. Visi aiz pārsteiguma sastinguši un raudzījušies ap 3 pēdas garajā ķirzakā. Bet tad tā atkal ātri ierāpojusi kaktā. Tai vietā palikusi kā ala. Suns no visa redzētā tā bij satracināts, ka dienām ilgi plēsies un smilkstējis ap alu, līdz to vajadzēja ar skārdu aizsist. Finks izteicās, ka tas varētu būt bijis kāds uguns gars.

Marius Fio

Pēdējā Briedi, 1930. Nr. 9, 16, 18, 28, 52, 57, 63, 68, 72

GAIŠREĢIS FINKS

Kas gan vēl nebūs apmeklējis jeb vismaz dzirdējis par Rīgas populāro gaišreģi Eiženu Finku un viņa darbiem. Neskaitāmi ir jau virinājuši gaišreģa durvis un ar drebošu sirdi klausījušies viņa stāstā par nākotni, par viņas baltām un nebaltām dienām.

Par viņu ļoti daudz jau rakstīts un spriedelēts un izteikti visdāžādākie atzinumi. Tomēr tie ir tik vienpusīgi un pavirši, ka nevar taisīt kādu objektīvu, dibinātu uz neapšaubāmiem faktiem, slēdzienu. Kas gan ir īsti šis cilvēks, — vienkāršs krāpnieks, kā gandrīz visi citi plaši reklamētie zilnieki un gaišreģi, jeb tas ir cilvēks, ko daba apvel-

Ujusi ar reti sastopamām gara dāvanām, kuras mēs neizprotam un tām nevaram nemaz atrast kaut kāda dziļāka zinātniska izskaidrojuma? Pie šī visplašāki pazīstamā gaišreģa spējām tad arī uzkavēsimies un mēģināsim kaut cik šo interesanto jautājumu noskaidrot.

Iepriekš vēl jāatvainojas Finka kunga priekšā, ka te neatļautā kartā minu viņa vārdu. Ļoti labi zinu, ka tas viņu ļoti sarūgtinās, jo vairāk tādēļ, ka te gribu izteikt ne vien to, ko esmu novērojis un atziņis par ievēribas cienīgu, bet arī to, ko saka plašākas masas, kas ne arvien ir apmierinātas ar viņa zīlēšanu un nākotnes paredzēšanu. Par līdzīgiem rakstiem viņš vienmēr uztraucās un svēti nosolās ne ar vienu vairs nekādās sarunās neielasties. Ceru, ka beigu beigās viņš to man piedos, jo man nav nekāda ļauna nolūka, gribu tikai noskaidrot dažus faktus attiecībā uz gaišredzību, kādēļ Finka kga persona, kā tāda, pat nemaz nekrīt svarā, bet gan paši fakti, kas var ieviest zināmu gaismu šinī jautājumā.

Finks kā gaišreģis bija pazīstams jau pirms kara, kad tas vēl dzīvoja Pārdaugavā. Jau toreiz to slavēja un pie viņa griezās ne vien tirgotāji un dažādi veikalnieki, kas gribēja zināt par savu veikalu drošību un izredzēm, bet pat aristokrāti, sevišķi no toreizējo dižciltīgo vācu aprindām. Tāpat Finks savā laikā ir arī vairākas reizes ticis ar Vidzemes gubernatoru Zvjegincevu, kurš līdz ar saviem biedriem bija ļoti sajūsmināts.

Gaišreģa spējas Finks pie sevis sāka novērot, kad tas vēl bija pavisam mazs zēns un toreiz dzīvoja Valmieras pilsētā. Visi, kas dzīvoja ar viņu vienā mājā, vēlāk arī citi, sāka apbrīnot mazo zēnu, kam bija daudz savādu īpašību. Viņa tuvumā priekšmeti brīvi mainījuši savas vietas, bet daži gājuši virsū. Par savādiem gadījumiem zin stāstīt visvairāk kāda kundze, kura tagad dzīvo Rīgā, bet jaunību pavadījusi zem viena jumta ar mazā zēna vecākiem.

Par savām bērnības dienām viņš nemīl runāt un atcerēties. Patēva pajumtē tās bijušas ļoti grūtas. Bieži vien nācies no dzērāja patēva nepelnīts pēriens un izdzīšana no mājas salā kailām kājām.

Neēdis un nosalis, tas ziemas aukstumā veselām dienām drebējis pie mājas. Šis fiziskās ciešanas arī vēlākos gados nav mazinājušās. Kad zēns jau paaudzis, pateicoties nejausiem apstākļiem, tam izdodas iekļūt kādā cirka trupā kā māceklim. Te bez virves staigāšanas vēl jā-mācās zobenu rīšana un citi grūtākie numuri. Šo mākslu zem pā-tagas cirtieniem un muguras dauzīšanas tomēr iemācās, bet nāk ne-laime, un tas savus locekļus tā sakropļo, ka nespēj vairs nodarboties kā cirka artists. Jāmeklē atkal darbs un maize. Tomēr laime smaida, un tas tiek pieņemts pie pazīstama latviešu fotogrāfa. Pie tā tas paliek ilgāku laiku un tā iemīl šo amatu, ka vairs nekad no tā nešķīrās un strādā to arī vēl šodien. Tagad viņam ir savs uzņēmums, kas atrodas Maskavas ielā 179 un beidzamā laikā pārvietots Kaļķu ielā 12.

Viņš ļoti mīl šo amatu un ar sajūsmu stāsta par saviem darbiem. Viņa daži darbi ir ar izcilus vērtību, jo tik mākslinieciski pagatavotus un tik lielu uzcītību izstrādātus darbus var sastapt tikai pie nedau-dziem fotogrāfiem. Tāpat viņš piegriez lielu vēribu jaunu laiku sasniegumiem un, ja vajadzīgs, nežēlo nekādus līdzekļus labāku un dār-gāku objektīvu iegādei. Viņam pieder kāds liels reti dārgs (vairāku desmittūkstošu rubļu vērtībā) objektīvs, uz to viņš ir lepns, jo, izņe-mot "Klio", tāda Rīgā vēl nevienam neesot. Viņam daudz piedzīvo-jumu darbā, tomēr arvien vēl mēģina ko jaunu sasniegt šai mākslā. Tas arī bieži izdodas, un savus "noslēpumus" labprāt atklāj saviem ko-lēģiem, kuri sen jau galvas laužījuši pie dažu praktisku jautājumu at-risināšanas, bet nekad līdz šim tiem tas nav izdevies. Piem., fona iz-veidošana uz negatīva bez krāsu un pindzeļu palīdzības, tam tagad izdodas pagatavot gandrīz vienā momentā.

Finkam nekad darba netrūkst, tomēr tas neļūtas laimīgs, jo to pastāvīgi traucē veseli bāri ziņkārīgo, kuri, vārda pilnā nozīmē, lauž logus un durvis laukā. Tas turpinājās katru dienu, no agra rīta līdz vēlam vakaram. Zilē viņš nelabprāt, jo nešķīrams no sava iemīļotā fo-togrāfa darba. Par vizīti ņem, cik katrs dod, un parasti svārstās 3–5 lati. Ir daudz bagātnieku, kuri tam par pakalpojumiem maksā daudz vai-

rik un par sevišķiem pakalpojumiem piesola veselas bagātības. Lai varētu to pastāvīgi izmantot, pat piesola labākus dzīvokļus pilsētas centrā un piedāvā ierīkot telefonu. No visa tā viņš atsakās, jo mieru un labprāt palīdz tikai tiem, kam ir kāda nelaime vai svarīga lieta. Spekulantus viņš ienīst un dzen ārā no dzīvokļa, sevišķi žīdus.

Uz jautājumu, vai viņš nebaidās, ka kādreiz var iemaisīties likuma aizstāvji, kas var saskatīt viņa darbībā arī soda likumu pārkāpumu, kuros iet runa par zīlēšanu kā krāpšanas paņēmieni, viņš aizrāda, ka ar to viņam nekā kopīga nav, kādēļ tas uz viņu neattiecoties. Bijuši gan agrākus gadus kādi pāris pārpratumi, un viņš dabūjis līdz lietas izskaidrošanai "pagaidīt", bet, kad viņa darbībā nav atzīts nekas pretlikumīgs, tūliņ palaists brīvā. Bet līdzīgi gadījumi arī nekad vairs neatkārtojoties, jo tagad tam esot daudz ievērojamu valsts vīru, no tiem dažu mirušu, kā arī daudz profesoru paraksti zem liecībām par viņa gaišreģa spējām, kuri visi no viņiem pārbaudīti un atzīti par patiesiem.

Arī Krievijas dienvidos, kur tas ilgāku laiku dzīvoja, toreizējās Krievijas augstākās aprindas viņu bieži apmeklēja. No tuvākiem viņa pazīstamiem un draugiem būtu minami vairāki universitātes profesori, sevišķi kāds observatorijas, kas plaši pazīstams Dienvidkrievijā. No dažiem vēl tagad tam uzglabājušās dažādas atsauksmes, ziņojumi un vēstules. Visi minētie dokumenti liecina par viņa gaišreģa spējām.

Ilgāku laiku uzturēdamies Krievijā, viņš sakrāj pietiekošus līdzekļus un, pa daļai ar savu labvēļu palīdzību, iegūst skaistas vasarnīcas jūras krastā. Tomēr ilgi nedabū baudīt priekus Dienvidjūras skaistajos krastos, kad uznāk juku laiki un tam jādodas ceļā. No Azerbaidžānas, kur tas uzturējās pēdējā laikā, ar lielām grūtībām izdodās izbēgt no laupītāju uzbrukuma, pametot visu savu mantu un lielāku summu zelta naudas un, pateicoties vienīgi nakts tumsai, izglābt tikai kailu dzīvību.

FOTOGRĀFA KABINETĀ

Ja arī jūs, godājamais lasītāj, kādreiz esiet nodomājuši noiet pie slavenā gaišreģa L. Maskavas ielā un neziniet viņa adresi, tad daudzi nedomājiet, ejiet vien pa šo garo ielu, kad būsiet gājuši jau kādu pusstundu, pametiet acis uz ielas kreiso pusi un, ja ieraudzīsiet nelielu, tumši pelēku vienstāva koka māju un kādu duci skaistu dāmu pie tumši sarkanām durvīm, tad ziniet, ka savu mērķi esiet sasnieguši. Tagad jūs atrodaties pie paša burvju mitekļa un variet cerēt uz brīnumiem. Brīnumi arī neliek ilgi uz sevi gaidīt. Jūs apskatiet, vai nevienam netuvojas, tādā gadījumā jums nav izdevība sarkt jeb bālēt un variet mierīgi piedauzīt pie durvīm. Ja durvis netiek atdarītas, tad tā ir jau ļoti slikta parādība. Tādā gadījumā dauzīšana ir jāatkārto, pie tam pastiprinātā kārtā. Ja arī tas nelīdz un uz ielas neviena nav, — speriet durvis ar kāju. Iznākums gan visos minētos gadījumos ir gluži vienāds — jūs netieciat iekšā. Bet par to nav vērts noskumt, vai tad nevariet atnākt vēl kādu citu reizi. Vai tad nu nav laika.

Ja arī nākošo reizi atkārtojas tas pats, tad ejiet no šīs vietas labl tālu un vērojiet durvis, jo daudzi ir gudrāki par jums un zin iekļūšanas noslēpumus. Gadās, ka kādai personai šinī laikā Finks nolīcis pieņemšanu, jeb viņam pašam ir kāda vajadzība iziet no mājas un tas atver durvis. Šo sengaidīto momentu jau vēro ilgāku laiku vesels baruvumā esošo gaidītāju, kādēļ vienā lēcienā tie atrodās jau pie vaļējām durvīm un pat kabinetā. Kad pirmais jau iekšā, nākošais satver durvju kloķi, bet cits ieliek kāju durvju spraugā un acumirklī burvja mitekļis ielenkts. Tādās reizēs Finks visvairāk uzbudinājās, jo nezina ko iesākt. Par visu iekļuvušo pieņemšanu nevar būt ne runa, jo tādā gadījumā tam būtu jānosēd vairākas dienas bez pārtraukuma. Kuru no tiem nu dzīt mājās, kuru atstāt, tas viņam ļoti grūts uzdevums. Bieži jāredz pat asaras, jādzird lūgšanas un pat draudi. Norisinās pat uztraucoši skati, ko bieži novēro tuvākie kaimiņi. Daži esot vai uz ceļiem metušies. Bieži ierodas personas no tālākām Latvijas pilsētām

un lauku apvidiem. Tie gaida pacietīgi durvis atveramies, bet jo bieži nekā nesagaida un ar asarām acīs aizbrauc.

Finka uzgaidāmās telpas sastāv no vienas nelielas istabas, bez krasns, kamdēļ vēsākā laikā jāsēd mētelī. Ieejas durvīm iepretim liels sienas spogulis. Pie sienām ap pussimts dažāda lieluma fotogrāfijas. Pa lielākai daļai portrejās ir uzņemta zilētāja Rak., kas nesen tika tiešā un kuras zilēšanas paņēmieni jau tika aprakstīti un novērtēti laikrakstos. Ir daudz dažādu sieviešu vieglos tērpos. Starp tām viena otra arī plašākai publikai pazīstama.

Lūgumi un aizrādījumi sturmētājiem uz labo toni tādās reizēs nelīdz un tam paliek vienīgi labi cieši noslēgt durvis un nodrošināties no jauniem iebrukumiem. Tomēr Finks bieži ir galīgi nepielūdzams. Tad nelīdz ne augstais stāvoklis, ne rekomendācijas no viņa draugiem. Kad jūtas saguris un nevesels, publikas pieņemšanu pārtrauc pat uz ilgāku laiku. Stāsta, ka viņš lietojot alkoholu, kādēļ slikti jutoties un tādās reizēs nevienu nepieņemot. Naktīs lecot pa logu laukā. Uz šīm tenkām jāaizrāda, ka nekā līdzīga nav. Finks ir pilnīgs atturībasnieks un no visiem dzērieniem atzīst tikai bezalkoholiskos dzērienus un to starpā — nekaitīgos ogu un augļu vīnus. Jāpiezīmē tikai, ka viņa veselības stāvoklis nav visai apskaužams, jo nekad nespēj atpūsties un atrast mieru, tiek pastāvīgi traucēts no apmeklētāju bariem, bet vēlās vakara stundās tas tiek izlietots kā medijs. Kā zināms, mediju garīgās spējas tiek augstākā mērā izmantotas un pārpūlētas, tadēļ arī pēc seansiem viņš vienmēr jūtas ļoti noguris un bezspējīgs. No lielās pārpūlēšanās nervi ir sabojāti uz beidzamo, kādēļ bieži ir pilnīgi nespējīgs kaut ko pateikt apmeklētājiem. Ārsti, pie kuriem tas ārstējas, atzīst, ka, lai gan nervu sistēma pēc savas uzbūves ir sevišķi stipra, bet, pateicoties pārpūlēšanai, tā tagad ir tuvu sabrukumam.

Tāpat viņa gaišrēģa spējas ir atkarīgas arī no citiem apstākļiem. Sevišķi viņa spējas uzplaukst un sasniedz kulminācijas punktu līdz ar jauna mēneša parādīšanos pie apvārksņa. Vismazākās spējas tam ir pie dilstoša mēneša. To daudzi arī zin, kādēļ ievēro šo laiku.

Istaba, kurā tas pieņem apmeklētājus, ir neliela un vienkārši ierīkota. Istabai ir divi logi ielas pusē un divas durvis, no kurām vienas savieno uzgaidāmo istabu, bet otras pārējās dzīvokļa istabas. Sienas izkārtas ar tumši sarkanām tapetēm. Redzamas dažas bildes ar Kristus tēliem. Pie vienas sienas atrodas arfa, pie kuras viņš mīl pavadīt savus atpūtas brīžus. Istabā pie ieejas durvīm divi vienkārši krēsli ar mazu galdiņu starpā. Pie šī galdiņa tad arī notiek zīlēšana. Tālāk istabā atrodas vēl daži mīkstie krēsli un etažere, apkrauta dažām sīkām lietām un daudz vēstulēm. Spriežot pēc šīm vēstulēm ar dažādu valstu pastmarkām, redzams, ka Finks plaši sarakstās ar dažādiem ārzemniekiem, kuri atrodas pat tālākās pasaules malās.

Ienācējam vispirms jānosēžas pie mazā galdiņa, pie kura vietu ieņem arī Finks. Tad kādu laiciņu novēro jūs ar savu urbjošo skatu. Šinī mirklī arī viņu pašu vislabāk novērot. Viņam melni sprogaini mati, kalsnēja seja ar gaiši zilām, it kā miegainām, labsirdīgām acīm. Ja vēl pievieno slaiko augumu, tad var teikt, ka ir ar diezgan pievilcīgu ārieni. To atzīst arī skaistais dzimums, kādēļ tam arī jādzird dažādi savādi priekšlikumi, bet visas pielūdzējas tas strupi noraida, jo nav daiļā dzimuma cienītājs, bet pat naidnieks. Par to arī kādā seansā izsauktais Rasputjina gars to bezkaunīgi nolamājis.

Kad cilvēka ārieni viņš pilnīgi izpētījis, tad, parasti, ņem kārtis. Par kārtīm būtu jāsaka, ka tās ir ārkārtīgi vecas un tādēļ tik netīras, ka viņu biežums ir pat dubultojies. Ļoti interesanti būtu zināt, kādēļ viņš tik nešķirams no tām. Par viņu izcelšanos viņš nevienam nestāsta, tikai saka, ka viņas ļoti vecas un iemiļotas. Daži apgalvo, ka tās esot daļa no kādas mistiskas personas mantojuma, kas savā laikā nodarbojusies ar zīlēšanu tikai ķeizariem. Uz kārtīm redzami visdažādākie zīmējumi, sākot ar vienkāršiem krustiņiem un beidzot ar neizprotamiem grupējumiem. Nav izprotams arī šo zīmējumu pagatavošanas veids. Liekas, ka tām ir līdzība ar kādu maza dzīvnieka pēdiņu krāsainu nospiedumu, ka to varētu izdarīt, ja ņemtu viņa kāju, pārvilkto to ar zīmoga krāsu un tad nospiestu uz papīra.

Tomēr kārtis nav nepieciešamas, un arī bez tām viņš var pateikt cilvēka likteni. Tikai no sākuma, lai varētu labāki koncentrēties, viņš izlieto kārtis jeb kādu citu līdzekli. Šim nolūkam var izlietot visdažādākos priekšmetus. Vienu no labākiem atzīst kādu spīdošu neuzkrītošu lietu, piemēram, stikla bumbu, jeb ko citu līdzīgu. Pie šiem apstākļiem viņa okultās spējas vislabāk sasniedzamas. Vispāri koncentrēšanās un personas novērošana aizņem mazu laiku. Drīz noliek kārtis pie malas, sāk stāstīt par nākotni. Bet vēl lielāka nozīme ir viņa stāstam par pagājušām lietām. Tad var katrs pārliecināties par viņa stāsta pareizību, apbrīnot gaišreģa spējas un ar jo lielāku uzticību un pašāvēību ticēt viņa stāstam par nākotnes priekiem un bēdām.

Finka gaišreģa spējas ļoti bieži palīdz noskaidrot cilvēkam savu tekšējo "es". Daudzi paši par sevīm (cik tas arī neizklausās savādi), gandrīz nekā nezin. Gaišreģa norādījumi tiem sniedz ļoti svarīgas ziņas. Viņš pasaka katra cilvēka spējas, tieksmes un arodu, ar kādu tam jānodarbojas, lai tas varētu izmantot savas, līdz šim varbūt vēl pilnīgi nezināmas, paslēptas un neievērotas gara dāvanas. Aizrādot uz cilvēka dabu un tieksmēm, varam iegūt ļoti svarīgus norādījumus.

Starp citu, viņš pasaka: "Jūs būtu ģēnijs, ja toreiz, kad vēl bijāt mazs un nevarīgs, nebūtu grūti slimojuši, slimība jums ir tomēr atsaukusies pilnīgi nenovērojamā, tagad priekš jums pašiem un citiem, veidā." Vai nu no viņa būtu tiešām iznācis ģēnijs, to laikam neviens nevarēs apgalvot, bet, ka ļoti grūta slimība to mazu tiešām bija piemēklējusi, tas neapšaubāms fakts. Izejot no šā apliecinājuma, tādēļ pilnīgi iespējams arī pirmais norādījums.

Lielu iespaidu uz viņu atstāj arī paziņojums par izslēgšanu no baznīcas. Kā zināms, Finks ir katoļticīgs, kādēļ viņa nodarbošanās ar gaišredzību nesaskan ar baznīcas dogmu un Romas pāvests tādēļ liedzis tam savas baznīcas svētību. Ar savu likteni viņš beidzot samierinās, jo augstāk par visu stāda ne kādas baznīcas novecojušas dogmas, bet patiesību un cilvēku mīlestību. Atzīdams Kristus mācību, viņš tomēr negrib palikt par "nekrīstīgu", nepiederot ne pie vienas baznīcas, kādēļ

Ministru kabinets ierosinājis izdot likumu, kas noliedz pareģot un zilēt.
Avižu ziņa.

Finks (savām neatlaidīgām pielūdzējām): Nost ar zilēšanu, lai dzīvo fotogrāfija!

Aizkulisēs, 1929. Nr. 39

griezies pie prof. Maldoņa, lai tas pasniegtu tam svēto vakarēdienu. Viņa vēlēšanās tika noraidīta, jo, kā zināms, tam nav ne draudzes, ne baznīcas, kur varētu pieņemt. <...>

[A. Pipirs?]

Hipnotisma un okulto zinātņu kalendārs, R. 1929.

FINKS SĀK KONKURĒT AR BARLOTI

Tas nepasaka tikai pāris dienas uz priekšu, kā to dara Barloti, bet gan pareģo, kāds laiks būs nākošā vasarā. Kopš tā laika, kad tas pārgājis uz Kaļķu ielu, viņš arī palicis pilnīgi eiropēisks gaišrēga tips. Kurš grib no tā tikt pieņemts, tam jāievēro vesela rinda stingru prasību. Vispirms obligatoriski jānofotografējas, pie kam jāpasaka savs vārds un adrese. Un tad tikai pēc dažām dienām tam tiek pareģots. Bet ja kāds atsakās teikt savu vārdu un adresi, tad velti cerēt. Pie tam maksa tagad fiksēta — ne mazāk par 10 latiem. Finka draugi ļoti uztraucas par Finku, jo tas pats kādreiz teicis, ka ja tas sāks ņemt par pareģošanu maksu, tas zaudēs savas gaišrēga spējas. Vai tagad nav pienācis šis liktenīgais brīdis? Par Finka lieliem panākumiem avīzēs ziņo viņa draugi — reportieri.

Aizkulisēs, 1929. Nr. 12

PAR SPOKOŠANOS <...>

Sīkais feļetons

Tagad ar likumu noliegta buršana, zīlēšana un spokošanās. Šis likums izputinās Finku, Jelgavas Bimmel-Biemel-Bomelli un visas čigānietes zīlētājas. Jaunavas precību gadus paliks neziņā, kas un kad viņas preces, jo to zināja tikai čigānietes. Arī pati valdība, kas šo likumu izdevusi, nonāks tādā pašā neziņas tumsā, jo zemnieku savienībās vīri zīlēja savus likteņus pie Finka. Kur Kārlis Ulmanis tagad lai griežas pēc padoma, ja viņš bija cītīgs Finka apmeklētājs?

Likums noliedz arī avīzēm rakstīt par zīlēšanu un spokošanos.

Dolars

Sociāldemokrāts, 1929. Nr. 220

NEDRĪKST VAIRS SAPŅOT!

81. panta kārtībā ministru kabinets nolēmis papildināt soda likumus ar jaunu 59l' pantu: kas mantkārīgā nolūkā izmanto citas personas lētticību vai māņticību ar pareģošanu, sapņu iztulkošanu, zīlēšanu, pamudināšanu meklēt paslēptu mantu, noslēpumainu spēku izsaukšanu, buršanām, pūšļošanu, vārdošanu vai ar citu viltus palīdzību, sodāms ar arestu vai ar naudas sodu ne augstāku par 500 latu, vai arī ar šiem abiem sodiem kopā.

Periodiskā izdevuma redaktoram vai izdevējam, kas ievietojis sludinājumu, kurā piedāvājas pareģot, iztulkot sapņus, zīlēt vaj citādu izmantot citas personas lētticību, uzliekams naudas sods pēc pārdošanā izlaisto utt.

Jāatzīmē, ka likums tomēr nenoliedz laikraksta teksta daļā pareģot un zīlēt valdības krīzes, "pavedināt" meklēt apslēptu mantu dažos resoros utt. Tāpat likumā nav aizrunu attiecībā uz Barlotti un Finku. Jādomā, ka tie būs pirmie likuma upuri.

Pēdējā Brīdī, 1929. Nr. 229

FINKS — PAR ŽURNĀLISTA MIHELSONA PAZUŠANU

Kā jau tika ziņots, pirmdien, 15. decembrī, bez pēdām pazuda žurnālists Mihelsons. Pēdējo reizi viņu redzēja krievu korporācijas "Arktika" sarīkojumā svētdien, 14. decembrī, no kurienes viņš aizgāja pulksten divos naktī.

Līdz šam laikam meklējumi nav vainagojušies panākumiem, un viņa pazušana joprojām paliek mīkla.

Šajās dienās žurnālista radnieki apmeklēja pazīstamo Rīgas

gaišreģi Finku, kurš pavēstīja, ka Mihelsonu redz guļam uz gultas tumšā telpā, apsegtu ar pelēku segu. Viņš ir dzīvs.

Par nožēlu, Finks nevar uzrādīt šo nevienam nezināmo telpu.

Novij Golos, 1930. Nr. 32

FINKS REDZ NE TO, KO REDZĒJA DE LA MARTI

Gandrīz vienlaicīgi pienāca vēstis, ka Vīnes gaišreģis de la Marti ar savu garīgo aci skatījis ģenerāli A. P. Kutjepovu mirušu un no otras puses — ka franču policija saņēmusi ziņas: Kutjepovs nosists, bet likšis aprakts mežā.

Līdz ar to de la Marti vārdi likās ļoti pārliecinoši.

— Bet ko teiks Finks par Kutjepova noslēpumu? — ap astoņiem vakar vakarā jautāja viens no “Segodņa” redaktoriem un piedāvāja šo rindu rakstītājam doties pie Rīgas de la Marti — E. I. Finka.

Ieejot pie Finka pieņemamajā telpā, “Segodņa” līdzstrādnieks pamanija pie labējās sienas aiz galdiņa virsnieku un divas jaunkundzes. Nepaspēja Finks atvērt durvis un atgriezties pie galdiņa, virsnieks, jau piesteidzies viņam cieši klāt, čukstus jautāja:

— Tas ir viņš?

— Nu, protams, — atbildēja Finks.

Izrādās, tai brīdī, kad atskanēja zvans, Finks mehāniski, bet pilnīgi skaidri teica:

— Žurnālists atnācis, — un gāja atvērt durvis.

Labi zinot Finka raksturu, žurnālists neuzdrošinājās uzreiz jautāt pašu svarīgāko un iesāka parastu, nenozīmīgu sarunu. Viņam izdevās noskaidrot, ka Finks avīzes gandrīz nemaz nelasa un nezina ne tikai de la Marti viedokli, ka Kutjepovs miris un ka tas ir komunistu

roku darbs, bet vispār gandrīz nav lietas kursā par šo noslēpumaino notikumu. Nācās pastāstīt viņam jaunākās vēstis.

— Jevgeņij Ivanovič, bet ko jūs par visu šo domājat?

Finks nekrita transā. Viņš tikai dziļi aizdomājās, pie kam viņa sejā atspoguļojās uztraukums.

— Kutjepov... Es nekad neesmu domājis par viņu. Miris?... Es nevaru tā uzreiz iedziļināties šajā lietā. Nekā neredzu. Bet kāpēc de la Marti tik pārliecinoši runā par nāvi? Nē... Kutjepovs aizgāja brīvi, bet ar viņu bija vēl kāds. Tagad es viņu redzu.

Finks iesāka aprakstīt Kutjepova ārieni ar apbrīnojamu precizitāti.

— Bet, — saka viņš, — droši vien bija arī fotogrāfijas, kaut arī es tās neesmu redzējis. Viņš nevar būt miris. Es neredzu viņu karājamies, nosistu, es neredzu liķi. Un kāpēc de la Marti runā par komunistiem? Tos es arī neredzu. Kutjepovs, kā man izskatās, atrodas siltā un gaišā vietā.

Bez kādas secības, pārlecot no vienas domas uz otru, atvirzot uzmanību ar citām sarunām un notikumiem, Finks tomēr periodiski atgriežas pie Kutjepova un turpina teikto, ka viņa sfērā nav nekādu norādījumu, ka Kutjepovs vardarbīgi nogalināts.

Bet, — viņš saka, — de la Marti bija tuvāk Parīzei, un, varbūt, arī tuvāk Kutjepova aprindām. Es te nevaru pilnībā ieiet vajadzīgajā sfērā. Bet tomēr es viņu redzu dzīvu, ne mirušu. Kutjepovs, droši vien, atradiesies un no visas šīs lietas krievi, kurus viņš vada, tikai iegūs, pie tam viņš nekad viņus nepametīs, savu darbu tāpat. Iespējams, viņš atgriezīsies pēc kāda laika, kā atgriezās pazīstamais vācu pētnieks Filknors. Vairākus gadus pirms viņa pazušanas es viņam to pareģoju. Un, patiesi, Filknors devās ekspedīcijā uz Tibetu un pazuda. Nekāda meklēšana nepalīdzēja. Visā Vācijā viņu uzskatīja par bojā gājušu, līdz pēkšņi pēc pusgada — ņem un atgriežas sveiks un vesels. Starp citu, re, viņa vēstule, kurā apliecināts, ka mans pareģojums piepildījies.

Finks atgādina vēl veselu rindu paredzējumu, kas pazīstami jo plašās aprindās, kā, piemēram, par Čakstes nāvi — jau trīs mēnešus iepriekš viņš runāja par to, kā arī par atentāta mēģinājumu pret Musolīni.

— Bet tagad Musolīni liktenis atkal mezglojas. Vai nu viņam personīgi, vai viņa zemei gaidāmas pārmaiņas.

— Es, — satricēši turpināja Finks, — varbūt tikai miljonā daļa no tā, kādam vajadzētu būt gaišrēģim. Līdz pilnībai ļoti, ļoti tālu. Strādāju, pateicos vienīgi dabas dāvanām, kas nejauši atklājās pirms divdesmit gadiem, es līdz šim brīdim neesmu radījis to zinātni, kura, bez vārda runas, ar laiku dos pasaulei savus zinātniekus, bet, ja dažos gadījumos, kā, piemēram, ar Kutjepovu, manī iezogas šaubas, ir citi gadījumi, ar kuriem es tieku galā pavisam skaidri un pārliecinoši.

Apliecinot sacīto, Finks pavēstīja savas noteiktās domas par gadījumu, kas vēl nesen Rīgā kļuva par sensāciju un līdz šim laikam vēl nav galīgi noskaidrots, neskatoties uz to, ka par šo trokšņaino notikumu jau izdarīts slēdziens. Finks nepiekrīt oficiālajam viedoklim traģēdijas "A. T." lietā un redz visu pavisam citādi. Viņš nekādi nepielaiž tādu iespēju, kā vienlaicīgu divu cilvēku nāvi vienā un tai pašā vietā un viena un tā paša iemesla dēļ, kādu izziņo oficiāli.

Finks vispār necieš, ja daudz par viņu runā vai raksta, jo parasti viņam tiek piedēvēts daudz visādu blēņu. Bez tam, tagad viņam jāpievēršas materiālajām rūpēm un tāpēc ievērojami attālinājies no viņpasaules sfērām.

— Es jūs ļoti lūdzu paziņot, ka Finks vairs nevar tā zilēt kā agrāk, un lai to zina visi. Šī lūguma izpildīšana būs pats vērtīgākais priekš manis un varbūt palīdzēs man atkal cieši pietuvoties tai pasaulei, no kuras es attālinājos.

V.

Segodņa Večerom, 1930. Nr. 31

KO SAKA GAIŠREĢIS PAR KUTJEPOVU UN MIHELSONU

Pazīstamais Rīgas gaišreģis nupat izteicies, ka pēc viņa jaunākiem atklājumiem Rīgā nozudušais žurnālists Mihelsons uzturoties Parīzē. Viņam esot zaļš automobilis, un viņš nodarbojoties kā taksometra šoferis.

Arī Kutjepovs esot dzīvs. Neviens šo ģenerāli neesot “nozadzis”, bet tas pats esot pārgērbies un caur Zviedriju devies uz Krieviju, kur vēl tagad uzturoties kontrrevolucionāros nolūkos.

Pēdējā Bridi, 1931. gada 14. maijā

TAGAD LATVIJĀ DZĪVO

Tagad Latvijā dzīvo nesen no Parīzes atbraukusi ģenerāļa Kutjepova sieva. Ģenerālis Kutjepovs mīklainos apstākļos nozuda Parīzē. Nelaimīgā atraitne ir daudz šai lietā interesējusies, tomēr bez panākumiem. Pat Varšavā tā griezusies pie pazīstamā poļu gaišreģa Osovecka, kuru dienu un nakti apsargā divi policisti, tomēr bez panākumiem. Rīgā mūsu pašu Finks tai pateicis, ka pēc gada tā savu vīru redzēšot, bet to grūti būs pazīt, un no viņas atkarāsies, vai turpināt ar to laulības dzīvi. Tuvākus paskaidrojumus Finks atteicies dot. Sakarā ar šo pareģojumu pilsētā cirkulē veseli nostāsti. Arī Andrejs Ouns esot Sarkankalnā kļuvis nemierīgs, jo baidoties, ka Kutjepovu neatrod bez viņa.

Intīmā Rīga, 1934. Nr. 13

FINKS RUNĀ...

Kaļķu iela ir viena no dzīvākām Vecrīgā. Lielie skatu logi un vitrīnas pārkliedz viens otru, tādēļ nav viegli ieraudzīt E. Finka fotoateljē izstādītos uzņēmumus parādes ejā namā nr. 12.

Izveicīgs un pieradis kāpējs līdz Finkam 4 trepes uzskrien vienā paņēmienā kā pa jokam, vecākai un no dzīves aizplautai personai turpretī labi jāsaņemas, līdz nokļūst slavenā cilvēka gaišajā dzīvoklī. Un, neskatoties uz daudziem iemesliem, kas kavētu apmeklēt fotogrāfu Finku, tomēr viņa trepju augstumu mēri pazīstami un cienījami mācītāji, teologi, ārsti, advokāti, zinātnieki, mākslinieki, pazīstami valsts ierēdņi un slavenību un diplomātu ģimenes locekļi. Gaišajās telpās tumšais dienvidnieka stāvs sevišķi izceļas.

Ienāk vecs sirms cienījama izskata kungs un griežas pie Finka:

— Vai es varētu ar jums sarunāties vienatnē?

— Nē, atbild Finks, — ja jūs ko vēlaties, tad sakat tepat. Vai tad jūs nezināt, ka es nezilēju? Es tikai fotografēju.

— Nezilējat? — Žēli iztrūcies brīnās vecais kungs. — Nu tad es vēlos nofotografēties.

— Ā, tā ir cita lieta, — saka Finks. — Jūs tak zināt, ka likums tagad aizliedz zilēt. Kādēļ jūs nākat ar priekšlikumiem pārkāpt šo likumu? Kādēļ. Man šķiet, ka šo likumu jāciena tāpat kā citur. Un, ja jūs mani pavedināt pārkāpt likumu, tad neaizmirstat, ka tādus pamudinātājus likums vienmēr soda kā līdzvainīgos.

Finks šodien nopietns un mil runāt patiesību. Man personīgi būtu bijis liels prieks redzēt šī zilēšanas likuma bardzību pie tiem mācītājiem, advokātiem, valsts vīriem un sievietēm, kas nestāv zemāku par nelaiķi Meierovicu. Tad jau arī pats Meierovics un Musolini dabūtu, jo arī tie vairākkārt griezušies pie Finka.

Pienāk mana reize fotografēties. Iepriekš jau samaksāju un, iegājis Finka ateljē, atzīstos, ka esmu nācis izrunāties.

— Par ko?

— Par politiku, dzīvi un citiem jautājumiem.

— Kas man ar politiku daļas! No tās nu gan es neko negribu zināt. Bet to gan uzrakstat, ka man tie viltus mācītāji nepatik. Bieži liek cietumos tos, kas sikumos samelojušies, bet tos melnos, kas melo, Kristus vārdu piesaukdami, tos laiž uz kanceles un augstu godā.

— Nu labi, Finka kungs, es to uzrakstīšu. Bet ko jūs sakāt par mūsu jaunatni?

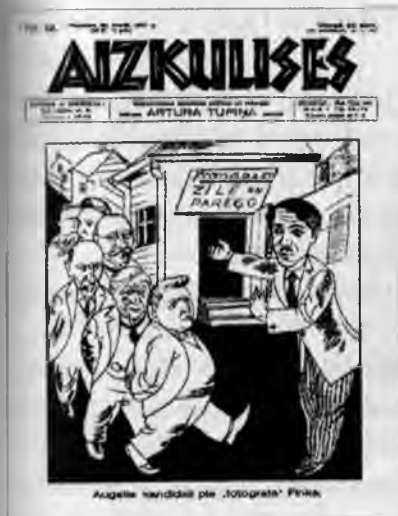
— Par jaunatni? Par daudz viņa jau nododas sportam; bokss, pingpongs un kājbumba nevienam prātu neapgaismo un debesis ar to arī netiek iekšā. Man šķiet, ka garīgā pasaule, zinātne un māksla būtu vairāk izkopjama kā kāju un roku muskuļi. Nav jāaizmirst, ka starti, godalgas un sacensības garīgā darbā cilvēcei vienmēr devušas vairāk kā rekords augstlēcšanā, atspiežoties uz kārts. Man šķiet, ka taisni mākslā mēs atrodam visvairāk cilvēcības un garīgas piepildīšanas. Bet kamdēļ tā pie mums jaunatnē tik maz tiek iepotēta?

Finks runāja nopietni un viņa gaišās acīs skaidri bij redzamas skumjas. Te ienāk kāds vecgulbenietis un stāsta brīnumlietas par "Finka dēlu", kādu Zaķi. Tas Gulbenē izrikojis savus hipnozes un triku seansus. Pierunājis kādu galdnieka brāli par kortelīti un trim latiem tēlot hipnotizēto. Pēdējais arī pēc norunas izlicies, ka hipnotizēts, aizmidzis un "transā" apgāzis pāris krēslus. Vēl izdarījis dažus "brīnumus" ar nopirkto gulbenieti, "Finka dēls" saņēmis kasi un aizlaidies nesamaksādams nabaga viesnīcniecei par istabu.

— Redziet, cik traks cilvēks — taisa blēdības un vēl uzdodas par manu dēlu. Un tādu neviens neņem ciet. Man ir gan viens dēls, bet tam tik 16 gadu, tas iet skolā un par tām lietām nemaz neinteresējas.

Fio

Pēdējā Brīdī, 1930. Nr. 46

Rindā pie Finka: K. Ulmanis,
G. Zemgals, Rainis, M. Skujenieks.
Aizkulisēs, 1927. Nr. 12

Afiša no sarikojuma, kurā piedalās
E. Finka. 1929. gads.
L. Upešjūras krājumā

E. Finka portrets.
Māksliniece M. Vožļinska.
20. gadsimta 20. gadi
Segodņa Večerom. 1931. Nr. 113

NEGAISS HERCEGOVINĀ

1930. gada vasara aizmirdzēja jautra un urdzoša, mana pastāvīgā ceļabiedre, foreļu makšķerētāja, gatava ķert "sārtlāsumainās bul-tas" kaut vai nerimstoša lietus laikā, aizbrauca uz Tallinu, un Toila, līdz pavasarī m noslēpusi savu krāšņo zaļo kleitu ar ceriņkrāsas rotājumiem, ietērpās ikdienišķā dzeltenā rudens jakā...

Pieklībodams tuvojās oktobris. Viņa sirmajā smaidā slēpās bezcerība.

— Uz dienvidiem? — es pajautāju Irisai. Viņa atbildēja apstiprinoši. Mēs bijām nolēmuši šoruden braukt uz Dienvidslāviju. Nopirkām biļetes līdz Belgradai. Tur mēs nevienu nepazinām. Taču zinājām: pret krievu rakstniekiem tur izturējās saudzīgi un priecīgi. Kādu laiciņu atpakaļ Belgradā notika aizrobežu rakstnieku kongress. Karalis Aleksandrs visus bija uzņēmis ļoti sirsnīgi.

Caurbraucot pavadījām Rīgā divas dienas.

— Vai nevēlaties iegriezties pie Finka? — vaicāja kāds mans paziņa — ārsts.

— Labi, ka atgādinājāt par to: jau labi sen gribējās ar viņu sastapties. Lai gan nepazīstu, ticu viņam: ar intuīciju.

Taču ārsts mazliet atvēsināja manu jūtu uzplūdumu:

— Man jābrīdina jūs, ka ne jau ar visiem viņš sarunājas "it kā no viņpasaules". No tā viņš izvairās. Bet mēs tomēr pamēģināsim. Aiziesim abi kopā.

Piezvanījām, durvis atvēra pats gaišreģis.

— Vai neesat noskaņots patērzēt šodien ar manu paziņu? — ārsts pavaicāja, norādot uz mani, bet nenosaucot manu uzvārdu. Tā biju lūdzis.

— Ko viņam vajag no manis? — ar tādu kā neviesmību gan sejas izteiksmē, gan balsī izsaucās pareģis. — Viņš pats ne slīktāk par mani spēj pareģot ļaudīm viņu nākotni. — Tad sāka "skaisties":

— Fui, cik riebīgi cilvēki atrodas jūsu tuvumā! Ātrāk dzeniet

viņus no sevis prom... Taču atgērbieties un nāciet iekšā, — viņš sacīja jau daudz laipnāk.

— Vispirms mani interesē, vai zināt, kas es esmu? — vaicāju, mudzīdamies viņam tieši acīs.

— Katrā ziņā mākslas pasaules cilvēks. Varbūt mākslinieks, komponists, aktieris.

— Uz kuriem mēs braucam? — uzdevu viņam otro jautājumu.

— Jūs braucat uz dienvidiem. Uz tālu, siltu jūru. Apelsīni, palmas...

(Tē man jāpiezīmē, ka tālāk par Belgradu nebijām nolēmuši doties.

Bet no Belgradas līdz Adrijas jūras piekrastei ir 36 stundu ilgs brauciens.)

— Vai mūsu ceļojums būs veiksmīgs?

— Jā! Jā! Daudz panākumu, naudas, slavas! Pagaidiet, pagaidiet... Es redzu vilciena sadursmi... Vaimanas, asinis... Liķi...

Nervozā satraukumā viņš aizklāja ar roku acis. Bet pēkšņi viņa skatiens noskaidrojās:

— Nē, jūs tas nav skāris. Jūs esat dzīvs. Pat cietis neesat. Skaidri redzu. Vēl redzu lielu māju. It kā pils. Arī dienvidos. Jūs atgriezīsieties no turienes, bet brauksiet uz turieni atkal. Cik skaistā apvidū atrodas šī pils! Kalni, puķes, ūdens.

Bija redzams, ka viņš ieiet transā. Sajutu iedvesmas uzplūdus: mati uz galvas sakustējās, pār muguru pārskrēja pazīstamais vēsums. Starp mums abiem izveidojās reti labs kontakts.

— Tā cilvēka vārds, kuru pirmo satiksiet dienvidos, būs Aleksajs. Iegaumējiet to. Otrs cilvēks, kuru redzēsiet, — Aleksandrs. Tikai piesargieties no rudmatainajiem: jums trūkst pretindes viņiem. Piesargieties!

Piepeši viņš palūkojās uz manu labo sānu.

— Sāp? Nekas. Iztiksiet bez operācijas. (Iekavās piezīmēšu, ka pirms diviem mēnešiem ārsti ieteica man operēt aklo zarnu.)

Mūsu sarunas laikā Iriša lūkojās uz Finku, nepamirkšķinādama acis, laikam juzdama neskaidru satraukumu.

Un pēkšņi viņš pievērsās viņai:

— Jums ir vājas acis? Domājat par brillēm? Par agru, par agru. Vēl nav laiks. (Bet ārsts neilgi pirms tam tika uzstājis, ka jāvalkā brilles! Jau desmit gadu pagājis, bet viņa vēl nav iepazīnusi acenes...)

— Jūs strīdaties ar savu draugu? — viņš turpināja, lūkodamies Irisā.

— Domstarpības vienmēr? Par daudz ko nosodāt? Domājat, — te viņš palūkojās arī uz mani, — par šķiršanos? Liecieties mierā, neiesaku. Laime novērsīsies no jums abiem. Jūs esat dažādi ļaudis, taču jums veiksies tik ilgi, kamēr būsiet kopā. Baidieties no zirgiem, — viņš pievērsās atkal Irisai. Un noguris aplkusa.

Tad stādījos viņam priekšā, cieši paspiedu viņam roku un sevišķā pacēlumā pateicoties un, ticot katram viņa vārdam, nolasisju "Pavasara dienu".

Finks vēlējās mūs nofotografēt un izdarīja astoņus dažādus uzņēmumus — augstā mākslinieciskā līmenī un patīkami līdzīgu vienu otram.

Cik neparasti!

Belgradā pirmais cilvēks, ar kuru mēs pēc trim četrām dienām iepazīnāmies, bija "Jaunā Laika" līdzstrādnieks ALEKSEJS Ivanovičs Ksjuņins. Otrais — Krievu emigrantu lietu komisijas priekšsēdētājs, universitātes rektors un troņmantinieka Pētera audzinātājs, akadēmiķis ALEKSANDRS Ivanovičs Beličs.

Jau no tā vien redzams, ka divi pareģojumi piepildījās pirmajās dienās.

Man izrādītā viesmīlība Belgradā bija kaut kas sevišķs. Dienvidslāvijā mēs pavadījām turpat vai trīs mēnešus. Es saņēmu bezmaksas biļeti braucienam I klasē visas valsts teritorijā, un, pabijis apmēram desmit pilsētās, izlēmu izmantot biļeti braucienam uz Adriatiku. 1931. gada janvāra vidū mēs turp arī devāmies...

Naktī mēs šķērsojām Hercegovinu, vienmuļu un akmeņaini haotisku. Piepeši caur vagona logiem mūsu acu priekšā smaragdkrāsās

teizaigojās jūra, vilciens tai tuvojās pa kalna terasēm, arvien straujāk, arvien zemāk, beidzot tas apstājās, mēs izkāpām no vagona, — ak, kāds gais! Kāds siltums! Kāda sajūsma! Saule mirdzēja, debess — viena vienīga zilgme, palmas, agaves, apelsīni, mimozas, rozes, gličnijas!...

Vairākas dienas nodzīvojuši Dubrovníkā, mēs grasījāmie doties atpakaļ uz Belgradu...

Vilcienam bija divi pirmās klases vagoni — viens blakus bagāžas vagonam, otrs sastāva beigās. Es, protams, vēlējos braukt pēdējā vagonā, taču tajā bija daudz pasažieru, bet man, kā vienmēr līdzīgos gadījumos, gribējās vientulības.

Gribot negribot nācās ieņemt kupeju priekšgala vagonā. Visas pārējās kupejas bija tukšas. Tikai vienā sēdēja kāds vācu tūrists. Drīz pēc vilciena atiešanas nolija apžilbinošs un skanīgs dienviņu pārkonlietus. Nemitīgie zibens raksti debesīs līdzinājās violetiem, savādiem, spilgti individuāli uzšņāptiem autogrāfiem.

Kalni svinīgi un draudīgi dārdēja. Kupejā bija četri izvelkamie krēsli, kuri veidoja divus divānus. Bijām sagatavojušies naktsguļai. Es apgūlos labajā pusē pie loga ar kājām pret lokomotīvi, Iriša — kreisajā pusē ar galvu pret lokomotīvi. Sarunājoties un jūsmojot par zibsnījošo un dārdošo “debesu ūdenskritumu”, mēs nemanot iemīgām.

... Dzelžu un akmeņu dārdoņas pavadījumā, sasvēries 90 slīpumā, vagoni gareniski lidoja bezdibenī. Iriša krita ar galvu, es — ar kājām uz leju. Dvēselē — nāves izjūtas. Baiļu, — es to apgalvoju, — nebija. Drīzāk bija nolemtības apziņa. Iespējams, mēs vienkārši nespējām nobīties; krišana ilga dažas sekundes. Vagoni negaidīti pret kaut ko atdūrās. Mani trieca ar galvu pret sienu. Triecienu mīkstināja samta polsterējums. Tomēr zilums iznāca pamatīgs. Iriša nebija cietusi nemaz. Piezīmēšu vēl kādu detaļu: krišanas brīdī starp mums — tas nav aizmirstams — notika šāds dialogs:

— Šķiet, ka ejam bojā?

— Droši vien, — mierīgi atbildēja viņa. Vagonam krītot, čemodāni savēlās kur kurais, par laimi, neskarot mūs. Irisa kaut kur uz durvīm, vagona sienas vai krēsla atzveltnes — skaidri neatceros — izņēma no somiņas spogulīti, tualetes piederumus un sāka sakārtoties, it kā nekas nebūtu noticis.

— Jūs esat jukusi, — es sadusmojos. — Ar kādiem niekiem jūs noņematies! — Viņas aukstasinība līdzinājās bezjūtīgumam.

Ķepurojāmies pa vagonu uz augšu, atspiežot vaļā kupeju durvis, ik pa brīdim pa linoleju slidēdami atpakaļ un vilkdami līdz nesese-rus un čemodānus.

Ar grūtībām ticis līdz augšējai platformai, kuras durvju stikls bija izsists, es izliecos ārā. Negaiss bija norimis. Necaurredzama tumsa. Apakšā bija dzirdamas balsis. Tur liesmoja lāpas.

— Draugi, nobeidziet mani, — sirdi plosošā balsī vaidēja nāvīgi ievainotais mašīnists...

Veltīgi mēģinājām attaisīt durvis; lai kā mēs pūlējāmies, durvis nepadevās.

Beidzot mūs caur izsisto logu izvilka konduktors, kurš kāpa lejup pie lokomotīves, un mēs pekles tumsā sākām rāpties pa slideno nogāzi uz dzelzceļa stīgu. Daļa čemodānu palika lejā pie vagona un pēc tiem nācās sūtīt kādu albāni, dāsni apveltot viņu ar dināriem. Izrādījās, ka viss sastāvs atrodas uz sliedēm. Nogāzusies bija tikai lokomotīve, bagāžas vagoni un mūsējais... Katastrofu bija izraisījis negaiss: milzīga klints atlūza bija novēlusies vilcienam priekšā uz sliedēm. Tajā vietā ceļš ir ārkārtīgi likumains: mašīnists no tālienes dzelzceļa izvirzījuma dēļ nepamanījis briesmas, lokomotīve ietriekusies klints-blukī, palēkusies, paslienoties gluži kā uz pakājkājām un metusies lejup mazajā un krācainajā Neretvas upītē. Krītot bagāžas vagoni sadragājās lokomotīvi un daļēji pats sevi skaidās, mūsējais atdūries pret tiem un tādā veidā trieciens ticis daļēji mīkstināts. Tas viss noticis posmā starp Mostaras un Jablanicas stacijām... Ar lielu nokavēšanos ieradāmies Sarajevā, kur mūs sagaidīja norūpējušies paziņas...

Igoris Severjajins, krievu dzejnieks. 1930. gads. E. Finka foto.

M. Petrova krājumā

1931. gadā liktenis mums no jauna vēlēja pavadīt Ziemassvētku laiku zaļās Adriatikas svētītajos krastos...

1933. gadā mēs turp aizbraucām trešo reizi.

Un katru reizi, kad vilciens tuvojās slavenajam Mostaras — Jablanicas posmam, vai tā būtu diena vai nakts, mūs pārņēma it kā gaidas un atmiņā atkal no jauna tēlojās nakts, kuru pareģoja iedvesmas pilnais pareģis. Piepildījās arī Finka pareģojums par pili. 1933. gada vasaru, rudeni un daļu ziemas mums nācās pavadīt Hras-tovecas pili Slovēnijā, netālu no Marī boras, kur bija gan kalni, gan daudz puķu, gan Dravas upes pieteka Pesnica...

Igors Severjaņins
Junostj, 1987. Nr. 4

PIE NOTĀRA

Rīgā, 1930. gada 3. septembrī, starp apakšā parakstījušajiem Kārlī Jēkaba dēlu Grikupeli, kā pārdevēju, no vienas puses, un Eiženu Jāņa dēlu Finku, kā pircēju, no otras puses, ir noslēgts sekošs pārdevuma—pirkuma līgums, saistošs kā priekš līguma slēdzējiem, tā arī priekš viņu mantiniekiem un tiesību tālāk ieguvējiem.

1.

Kārlis Grikupelis pārdod un nodod Eiženam Finkam viņam — pārdevējam — piederošo nekustamo mantu, kura sastāv no Slokas muižas (ar zemes grāmatu reģistra Nr. 242) atdalītā neapbūvētā zemes gabala Nr. 2591 F. ar zemes grāmatu reģistra Nr. 2535 un atrodas Rīgas Jūrmalas pilsētā, Dubultos, līdz ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem, tādā stāvoklī, izskatā un robežās, kādā pārdevuma—pirkuma objekts pašreiz atrodas un līguma slēdzējiem ir zināms, par savstarpīgi nolīgtu pārdevuma—pirkuma cenu divi tūkstoši viens simts latiem (Ls 2100).

2.

Augstāk minēto pirkumu summu Ls 2100 — pircējs sedz sekošā kārtībā: 1) viņš uzņemās uz sevis kā savu parādu uz nekustamo mantu apstiprināto hipotekarisko parādu par labu Latvijas hipotēku bankai par viens tūkstotis viens simts latiem..... Ls 1100 —

un 2) pirkuma summas atlikumu viens tūkstots latu viņš ir nomaksājis pārdevējam visu jau pirms šī līguma parakstīšanas, ko pārdevējs, šo līgumu parakstot, vēlreiz apstiprina 1000 —

līdz ar ko visa pirkuma summa Ls 2100 —

ir segta.

3.

Pārdotais objekts tiek nodots pircējam viņa īpašumā, lietošanā un valdīšanā ar šī līguma parakstīšanu.

4.

Līguma slēdzēji noteikti atsakās no šī līguma vienpusīgas apstrīdēšanas tiesībām pārmērīgu zaudējumu vai cita kāda iemesla dēļ, kas tas paredzēts viet. priv. lik. 3849., 3893. un turpmākos pantos.

5.

Pircējs apņemās pildīt visus pienākumus un noteikumus attiecībā uz šī līguma §, 2.p.l. minēto hipotekarisko parādu Latvijas hipotēku bankai par labu.

6.

Par visām trešo personu sūdzībām un prasībām pret pārdoto objektu, kuras pircējs ar šo līgumu nav uzņēmis uz sevis, atbild pārdevējs un dod viņam likumos paredzēto garantiju.

7.

Visus bez izņēmuma nodokļus un izdevumus par šī līguma noslēgšanu, apliecināšanu, kā arī ieviešanu zemes grāmatās sedz pircējs.

8.

Beidzot līguma slēdzēji izsaka savu piekrišanu šī līguma ievēšanai zemes grāmatās, resp., pārdotās nekustamās mantas koroborēšanai uz pircēja vārda, par ko gādāt, saņemot no Latvijas hipotēku bankas attiecīgu atļauju, kā arī saņemt zemes grāmatu aktu, līguma slēdzēji pilnvaro Rīgas notāru V. Kanski vai personu, kuru viņš pilnvaros. —

Kārlis Jēkaba d. Grikupels.

E. Finks.

Reģistra Nr. 8562

Tūkstots deviņi simti trīsdesmitā gada trešā septembrī šo līgumu apliecināšanai uzrādīja man, Rīgas notāra Vjačeslava Kanska vietas izpildītājam Ģedertam Bērentam, notāra kantorī Rīgā, Tirgoņu ielā 1. man personīgi nepazīstamie un likumīgi pilntiesīgie Latvijas pilsoņi: Kārlis Jēkaba d. Grikupels, dzīvojošais Daugavpilī, Viļņas ielā 143, kurš savu personību apliecināja ar Latvijas pasi Nr. 27435, izsniegta 1929. gada 29. augustā no Daugavpils prefektūras, un Eižens Jāņa dēls Finks, dzīvojošais Rīgā, Kaļķu ielā 12 dz. 7, kurš savu personību apliecināja ar Latvijas pasi Nr. 168118, izsniegtu 1928. gada 19. jūnijā no Rīgas prefektūras IX iecirkņa. Līdz ar to es, notāra v. i., apliecinu, ka šo līgumu pašrocīgi parakstīja minētie pilsoņi, kuriem not. nl. 137. pants ir paskaidrots. —

(Z. v.) Notāra v. i. Ģed. Bērents.

Par šo līgumu zīmognodeva Ls 21 — un akta nodeva Ls 3 — nomaksātas zīmogmarkās uz līguma; atsavināšanas nodeva Ls 105 — iemaksāta Latvijas Bankā, Rīgā, 1930. gada 4. septembrī pret kvīti ar Nr. 17/36666.

(Z. v.) Notāra v. i. Ģed. Bērents.

Uz likuma par nekustamas mantas atsavināšanu prgf. 1. p. 14 un prgf. 4. par šo līgumu vērtības pieauguma nodoklis nav maksājams. —

(Z. v.) Notārs V. Kanskis

I.VVA. 1615. f., 4 apr., Nr. 20504, 10.—11. lp.

GAIŠREĢA FINKA "GARS" STRĀDĀ RĒVELĒ

Šinīs dienās Rēveles igauņu laikrakstā "Pävaleht" parādījās sludinājums, ka no Rīgas ieradies Rēvelē pazīstamais gaišreģis Finks un pieņem publiku tādās un tādās stundas.

Šis sludinājums stipri vilcis, nezināmo "Finku" apsēduši rēveļieši. Kāds nezināms labvēlis Finkam Rīgā piesūtiis sludinājuma izgriezumu ar aizrādījumu, ka būtu vēlams "dubultniekam" apgriezt spārnus".

Cik zinām, Rīgas gaišreģis Finks nekad nav atstājis Latvijas robežas un savas spējas neizpauž uz ārieni. Viņš jau sen Kaļķu ielā nodarbojas tikai savā fotouzņēmumā. Nesen kādi Finka "dubultnieki" bij izklīduši arī dažās Latvijas mazākās pilsētās, bet pēc presē parādīšamies aizrādījumiem, šie "gari" nozuda.

Pēdējā Bridi, 1930. Nr. 250

PIE FINKA

Daudz biju dzirdējis gan no svešiem, gan no pazīstamiem par Finku, bet pašam vēl nebija bijusi izdevība to sastapt.

Tāgad personīgi satiku Finku, uzņēmos pie viņa un vēl parunājos.

Rīgā, Kaļķu ielā 12 ir Finka fotogrāfijas iestāde. Pats Finks laipns cilvēks.

Jau uzskatot mani, viņš sacīja, ka es esot mākslinieks. Kad es viņam pateicu, ka esmu dzejnieks, sākām pārrunāt par vienu, otru pasaules garu. <...>

Finks atzinīgi izsakās ne tikai par cittautiešu literāriskiem darbiniekiem, bet arī par latviešiem.

Cienīgu darbu Bizē esot radījis ar "Karmen", tas iet pāri laikam — gadu simteņus uz priekšu un nenoveco.

Par Tolstoju Finks nejušmo. Viņš personīgi redzējis Tolstoju Pēterpilī, kurš gājis kādreiz pa ielu — domās nogrimis un sitis nospieķi kādu akmentiņu.

Viens zēns, iznākdams no maiznīcas, ieraudzījis to un pasitis akmeni sāņus.

Tolstojs pasaucis zēnu pie sevis, kratījis ar pirkstu un teicis:

— Kādēļ tā? Tā nevajaga darīt! Katram ir sava rotaļlieta.

Tas jau gan esot bijis no Tolstoja lieliski...

Finks ir sašutis par tiem tautiešiem, kuri nav valstiski un cilvēcīgi.

Tiem vajagot stāvēt ne zem triju Latvijas zvaigžņu un saules apsardzības, bet zem "Suns uz siena vezuma".

Es par šo Finka asprātību nevarēju vien nobrīnīties. Te jau ir ģenijs, gaišrēģis, kurš runā ar mūsu senču mēli. <...>

Ziedonis

Vidzemes Šveice, 1930. Nr. 16

SLIKTI RĀDĀS — LABI BŪS

Jaungada zīlējumi

Visi zīlē, min un domā:

Jaunais gads ko nesis somā?

"Finka brālis" stāv kā klucis

Nepatīk tam velna ducis...

<...>

"Finka brālis" sēd un "borē",

Lati birst — krauj tos kaut orē!

Ļaudis nāk un projām dodas...

Muļķi mazāk mirst, kā rodas.

J. Dreslers

Atpūta, 1930. Nr. 269

FINKA PAREDZĒJUMI 1931. GADĀ

Ne kara, ne apvērsuma PSRS nebūs. — Sakarīgāk domājoši nacionālsociālisti. — Saeima ar buržuāzisku vairākumu. — Nedienas Latviju neskars. — “Miss Strādniece” — pusvāciete, puslatviete.

“Segodņa” līdzstrādnieks Latvijas populāro gaišreģi E. Finku satapa viņa “svētnīcā”, kur viņš vispār nevienu labprāt neielaiž — foto laboratorijā, jau vēlu vakarā. Viņš bija aizņemts ar plates attīstīšanu, uz kuras sarkanajā apgaismojumā sāka parādīties kāda kareivja negatīva aprīse...

— Jūs interesē nākošā, 1931. gada perspektīvas? — viņš jautāja, apskatot negatīvu. — Bet jaunais gads taču nav tā uzreiz redzams visās viņa raksturīgajās līnijās... Pie tam vēl — es neesmu politiķis.

— Pēdējā laikā daudz runā par karu...

— Par karu es atsakos runāt, — izlēmīgi paziņo Finks. — Bet vai tad tikai karš ar ieročiem ir karš? Es redzu “karu” visās miera zemēs, un šis “karš” būs neatlaidīgs un smags, pilns lielu ciešanu, bet tas vedīs pie cilvēces atveseļošanās.

Ļaudis sāks pārvērtēt tagadējās vērtības, savus ideālus un notaks pie slēdziena, ka ne jau nauda vien vai materiālā labklājība ir ārkārtējā un vienīgā cilvēku laime. Ļaudis meklēs mierinājumu un jaunus, veselīgus dzīves pamatus reliģijā un mistikā. Būs ne mazums finansiālu krahu visās zemēs, pat tādās, kur vismazāk tos var gaidīt. Vienīgi būs pēckara periodā iesakņojušies paņēmieni un kombinācijas. Bet tomēr arī krahi vedīs pie visas pasaules saimniecības atveseļošanās, kaut arī ne uzreiz...

— Ko jūs gaidāt PSRS?

— Austrumi, vispār, nākošajā gadā aizvelkas ar drūmiem mākoņiem... Tur grūti kaut ko saskatīt skaidri un viegli var kļūdīties, novērtējot vai izskaidrojot atsevišķi kādu nebūt ainu, kas neskaidri iezīmējās mākoņu tumsā... Pašreizējie PSRS darbinieki par visu labāk redzami pēc viņu darbiem ārpus savas zemes, un nākamajā gadā

viņi ar savām eksporta operācijām Eiropā nositis cenas. Pie tam krievu laudīm nākamajā gadā pavērsies reālākas cerības uz labākiem laikiem...

— Vai nākamajā gadā Vācijā nacionālsociālisti nāks pie varas?

— Iespējams, bet viņu politika būs saprātīgāka. Nekārtības uzliesmos šur un tur, kā iepriekš, bet izšķiroša iespaids uz dzīves atveļošanās procesiem šajā zemē vairs nebūs... Šī zeme jaunajā gadā zaudēs kādu savu ļoti redzamu un populāru darbinieku, bet tas, iespējams, būs tikai gada beigās... Vācija pakāpeniski nostiprinās savu starptautisko stāvokli un spēlēs lielu lomu pasaules dzīvē.

— Bet kādi būs, jūsuprāt, Saeimas vēlēšanu rezultāti?

— Partiju cīņa būs nikna. Saeimā būs buržuāzisks vairākums. Jaunajā Saeimā lielu lomu spēlēs viens no mūsu valsts sākuma perioda galvenajiem darbiniekiem.

— Kādas dzīves perspektīvas Latvijā nākamajā gadā?

— Būs saimnieciskas grūtības, bet lielus satricinājumus neparedzu. Nākošajā gadā būs daudz "vairāksolīšanu", bet tā tikai tāda vienu īpašnieku, pa lielākai daļai sliktu, apmaiņa ar citiem, gribošiem un varošiem strādāt... Izpaudīsies ievērojama tieksme uz lauksaimniecību pat tādām personām, kas ar to nekad nav nodarbojušās. Nākamajā gadā Latvijā nomirs divi ievērojami finansu rūpnieciskā un sabiedriskā plāna darbinieki...

Negaisu vētras un satricinājumi Latviju neskarš un tā pat saņems no Rietumiem lielu atbalstu savām vajadzībām...

— Nu, bet kas būs "Miss Strādniece" 1931. gadā?

— Mans Dievs, ko jūs jautājat man par tādām lietām, par kurām es nekad nedomāju!... Miss Strādniece? Kaut kā slikti viņu redzu... Liekas, šatēna, pusvāciete, puslatvieta, vidēji pārtikusī... Šī meitene pagaidām aplāta ar kaut kādu miglainu plīvuru... Droši vien ne tik ātri viņu vēlēs!...

K. L. N.

Segodņa, 1931. Nr. 1

KO FINKS PAREĢO PAR JAUNO VALDĪBU

Pie mums, Latvijā, pēdējā laikā notiek dažādas pārmaiņas: aiziet uz mūžīgu dusu ievērojami vīri, demisionē valdība, tās vietā nāk jaunā utt. Ko tu, mirstīgais, vari saprast, kas būs un kas nebūs, pie kura lai iet prasīt padomu? Oho! — tepat Rīgā, Kaļķu ielā 12 dzīvo pazīstamais gaišreģis E. Finks, kurš gan ar pareģošanu nenodarbojas.

Jākāpj pa trepēm augšā, kā padebešos, tur uz izkārtnes skaidri lasāms: “Fotogrāfija — E. Finks”. Pie galdiem sēž skaistas dāmas, kuras pieteikušās fotografēties. Finks notītās kājās, smaidīgs kungs.

— Labdien, labdien — kādā pozā vēlaties nofotografēties? — viņš uzreiz tā.

— Taisnību sakot... es...

— Ak tā, — Visā augumā?

— Ne, ne — ko jūs varētu pateikt pa pašreizējo stāvokli???

— Par stāvokli? — Ne, mīļais, es gan nekā nedrīkstu stāstīt. Taisnību sakot, esmu arī dikti noguris...

— Nu, kaut par jauno valdību pāris vārdus...

— Es jau pagājušā gadā teicu, ka šogad daudz augstu vīru mirs un pēc tam par ministru prezidentu nāks K. Ulmanis. — Finks nemanot paliek runīgāks.

— Labi. Bet cik gara būs Ulmaņa kunga valdīšana, un kā šis kabinets veiks savus uzdevumus?

Finks padomā un tad atbild:

— Par kabineta mūžu gan es nedrīkstu runāt, bail, ka neiesēdina, bet stiprs mūžs daudz ko nozīmē... Ulmanis tautai daudz laba darīs, bet... e, tagad tādi laiki, ka vari grūst kaut zeltu, arī cilvēki nebūs apmierināti. Ulmanis nokārto lielas lietas arī ar ārvalstīm, es redzu, ka viņš ir tālredzīgs politiķis. Bet viens, kas jāsaka: Ulmaņa kungam jāsargā sava veselība, viņam kaut kas nav kārtībā ar... sirdi, kaut kas tur pie māgas...

— Tie nieki, ka šogad raža būšot sliktā! Tikai būs daudz tārupu.

Pēc šī vārda Finks smeļ — tad piezīmē: Latvijai būs labi, bet visa pasaule ož pēc pulvera...

— Ko tas nozīmē?

— O, es daudz ko redzu: mirs kādas draudzīgas lielvalsts karalis. Spānijā būs buntē un tad... visā pasaulē vārīsies kā putras katlā.

Tad Finks ilgi domā. Tanī brīdī pie arējas sienas dzirdami dobji klauvienu kā spoku pilī. Klauvienu atkārtojas.

— Kas tur, ko tas nozīmē?

Viņš neatbild.

— Taču pasakāt!

— Oh! — jūs no tādām lietām nekā nesaprotat, ko lai saku.

— Ož pēc pulvera...

Pēc šīs sarunas Finks piekodina, lai tikai nekā nerakstot avīzē. Un tad uz pirkstu galiem dodas foto zālē. Tur darba pilnas rokas.

Ms.

PB, 1931. Nr. 69

SVEICIENS NO PARĪZES

Ļoti cienījamais Jevgeņij Ivanovič!

Biju tik priecīga uzzināt, ka Jūs mani neesat aizmirsis, atbildi uz manu pirmo vēstuli es nesaņēmu, lai gan zinu, ka Jūs uzrakstījāt, tā ir pazudusi. Jums pazīstamā dāma kopā ar vīru mani uzmeklēja un visu man nodeva, viņi ir ļoti jauki, viņi man pasacīja, ka Jūs gribējāt braukt uz Parīzi? Protams, Jums šeit nebūtu slikti, Jūs varētu nopelnīt, bet vienīgi grūti ar dzīvokli. Jums taču ir ģimene un ar vienu istabu ir par maz, bet ņemt divistabu dzīvokli maksā dārgi, pie tam vēl svarīgs ir rajons. Tas šeit ir ļoti sarežģīti. Viens var iekārtoties labi.

Brāli? Es lūdzu Tevi, kas ar mums būs? Man ļoti sāp sirds, esmu ļoti nogurusi no darba un neredzu gaismas. Man ir divi dēli, bet viņi ir ļoti jauni. Viņi ir gudri, bet nesaņem daudz. Varētu saņemt vairāk, tad man būs labi, nezinu, kā Dievs gribēs.

Raksti man ātrāk. Un pastāsti man kaut ko. Piedod, ka es tevi traucēju, raksti man, kā Tu dzīvo. Paliec ar Dievu.

*Tava māsa Nura Masaļska adrese: 51 Cile des Flerirs, Paris (17) Massalskaja
1931. gada 17. jūnijā**

“FINKA DĒLS” ŅEZĀ

Pēdējās dienās Saldū ieradies kāds bijušais students Žanis Zaķis-Sārķis, kurš pie sava dzīvokļa durvīm izlīcis uzrakstu: “*Okultists, hiromants, hipnotists Zaķis — Finka dēls*”, kā arī izplatījis veikalos paziņojumus par savu ierašanos. Noskaidrojās, ka Zaķis pareģošanu izdarījis no roku līnijām un spēļu kārtīm, kā arī hipnotizējis. Viņš saņēmis atlīdzību pēc katra spējam no 10–30 sant. Saldus iecirkņa mērtiesnesis Zaķi sodījis ar Ls 15 vai 3 dienām arestā.

xs.

Latvijas Kareivis, 1931. Nr. 262

KO SAKA FINKS PAR NĀKOŠĀ GADA NOTIKUMIEM

Latvijā dzīvo cilvēks, par kuru sabiedrības domas dalās divos lēģeros: vieni saka — vienkāršs šarlatāns, otri — cilvēks ar aprbrīnojāmam gaišreģa spējam. Runa iet par pazīstamo pareģi Finku, kura vardu gan reti kāds nebūs dzirdējis. Ap viņu šķēpus lauzuši mūsu augstskolas profesori, ārsti, psihopētņieki. Pie Finka cienītajiem un labākiem draugiem pieskaitāmi tādi cilvēku garīgās pasaules pazinēji, kā, p. piem., profesori Neireiters, Buduls, Maldons u. c. Viņa

* Vēstule uzrakstīta krievu un čigāņu valodā. No čigāņu valodas tulkoja V. Rudēvičs.

dzīvokli bieži var redzēt mūsu augstākos valstsvīrus, neizslēdzot bijušo ministru prezidentu, kura auto pirms katra svarīgāka notikuma valstī saskatāms pie gaišreģa ateljē durvīm. Jāpiezīmē, ka Finks pēc nodarbošanās ir fotogrāfs, ar ko arī pelna dienišķo maizi sev un ģimenei, kura sastāv no sievas, meitas un dēla. Bērni apmeklē latviešu vidusskolu. Ir nepareizas un pilnīgi no gaisa grābtas baumas par to, ka Finks esot sakrājis lielas bagātības no honorāriem par pareģošanu. Tas nav taisnība: viņš knapi sitas cauri ar saviem ienākumiem un bieži ir spiests aizņemties naudu no draugiem un paziņām, lai segtu tekošos izdevumus par dzīvokli un saimniecību. Jāsaka vēl tas, ka Finks jau gadiem ilgi nepieņem tādus apmeklētājus, kas gribētu caur viņu iepazīties ar nākotnes dienām. Izņēmums pastāv vienīgi priekš tādiem draugiem, kuru starpā ir žurnālisti, zinātnieki un dažī populāri valstsvīri. Ar viņu palīdzību, varbūt, vienam, otram izdodas pie gaišreģa piekļūt, bet tas ļoti reti. Negribot ceļas jautājums, kamdēļ Finks tā rikojas, ignorēdams pats tiešos ienākumus, jo droši var teikt, ja pieņemtu apmeklētājus, tad pie gaišreģa durvīm ļaudis astēs stāvētu. Atbildi uz šo jautājumu dod viņš pats: pareģošana Latvijā noliegta. Tas pirmkārt. Otrkārt — katrs seanss radot Finkā stipru fizisku un garīgu nogurumu, kas varot ar laiku iznīcināt viņa pareģa spējas. Tāmdēļ arī liela atturība. Šeit jāpaskaidro, ka Finks nerikojas ar kārtīm vai rokas līnijām, bet koncentrē savu domu aparātu ap cilvēku, kura nākotne viņam jāpasaka. Koncentrējuma rezultātā rodas bildes, kuru saturs arī noteic un zīmē nākotnes vai aizgājušās dienas. Nav noslēpums, ka Finks mēnesi iepriekš pateica Z. Meierovica nāvi, tāpat J. Čakstes, asi un noteikti klausītāju priekšā uzmetot slimības un nāves ainas, kas vēlāk pilnīgi sakrita ar patiesajiem apstākļiem. Šo klausītāju starpā tādas personas, kā, p. piem., prof. Maldons, K. Ulmanis, žurnālists J. Kalniņš u. c. Patreiz interesanti atzīmēt mūsu lasītājiem, ko saka Finks par nākošo 1932. gadu. Kādā seansā, tas noticis nesen atpakaļ dažu tuvu draugu klātbūtnē, viņš uzmetis tādu bildi: "Es redzu uz nāves gultas Anglijas karali Georgu. Viņš noteikti mirs. Tālāk

sāksies karš starp Poliju un Padomju Krieviju. Latvija viņā tieši netiks ierauta, bet tomēr varu saskatīt tādu ainu: Rīgas stacijā no vilciena kāpj ārā sveši kareivji un apmetas nometnē gar Daugavmalu un pie dzelzs tiltiem. Viņi nekaro ar Latviju, bet brauc tikai cauri mūsu valstij. Visumā mēs no šī kara iegūstam materiāli, bet zaudējam politiskā ziņā. Pret Poliju uzstājas arī Vācija, bet tiek aizturēta no frančiem, kuru kareivjus saskatu Berlīnes ielās. Padomju Krievijā sākas lielas iekšējas jukas. Visur redzu apbruņotus ļaužu pūļus. Jukas tiek gan noslāpētas, bet krieviem nākas zaudēt lielu savas valsts apgabalu”.

Tālāk Finks saka, ka viņš Rīgas Meža kapos redzot milzīgu bērū procesiju, kur tiekot pavadīts uz beidzamo dusu cilvēks, kas Latvijas valsts dzīvē no pat republikas dibināšanas laika spēlējis lielu lomu. Viņa vārdu tomēr mēs neminēsim. Apbedīšanas laiks esot pavasarī, jo visapkārt ziedot ceriņi un ievas. Latvijas iekšējā dzīvē tā nāve lielu iespaidu neatstāšot, radišoties tikai radikālas pārmaiņas kādā no mūsu lielākām politiskām partijām.

Uz jautājumu, kādu stāvokli Polijas-Krievijas karā ieņemšot Lietuvai, Finks devis tādu atbildi: “Redzu Kauņas ielās dzīvu kustību un karogus. Ļaudis nes plakātus ar uzrakstiem kas liecina, ka Viļna nākusi atpakaļ lietuvju rokās. Karu nevaru saskatīt, kaut gan visur manāmi kareivji un virsnieki pilnā apbruņojumā”.

Tiktālu Finks par nākošā gada izredzēm valstu dzīvē. Mēs šiem pareģojumiem varam ticēt vai neticēt, bet viens gan jāsaka: šī gada jūlijā gaišregis pateica, ka drīz sāksoties karš starp Ķīnu un Japānu, kas beigšoties ar Mandžūrijas zaudēšanu pēdējai par labu. Tanī laikā vēl par ķīniešu-japāņu konfliktu nevarēja būt runa, bet tagad karš ir sācies, — nogaidīsim, kādas būs viņa beigas.

Talsu Balss, 1931. Nr. 46

Par to pašu sk.: Ventas Balss, 1931. Nr. 93; Madonas Ziņas, 1931. Nr. 50

NEPATIESAS BAUMAS PAR FINKU

Pēdējās dienās plašākā sabiedrībā daži tumši elementi, kurus gan vēl nav izdevies notvert, izplata pilnīgi no gaisa grābtas baumas par Rīgā populārākā gaišreģa Eiž. Finka it kā apcietināšanu, sakarā ar kādu it kā viņa politiska rakstura pareģojumu.

Mums no kompetentas puses ziņo, ka vispirms, Finku kā godīgu pilsoni neviens nav pat domājis apcietināt un, otrkārt, viņš ar politikām pareģošanām kā arī vispār zilēšanu, nenodarbojas.

Tas, ko viņš kādreiz pateicoties savām tiešām izcilus intuitīvām spējām, vienam otram privātā kārtā pasaka, attiecas tikai uz šo cilvēku individuālo dzīvi un nekādā gadījumā neskar politiski-sabiedrisko pusi.

Pēdējā Bridī, 1931. Nr. 262

CILVĒKS, KAS REDZ GAIŠĀK KĀ CITI

Eižena Finka prieki un bēdas

Kā dzīvo Rīgas slavenais gaišreģis? — Kas viņa vecāki? — Mazais Eižens. — Viļņas katedrālēs — Finks ceļojošā cirkū. — Čigānu kort Pēterpilī. — Finka daudzie aizstāvji un draugi. — Gaišreģa lepnums — viņa bērni. — Kur tēvainis, tur valda prieks. Brīnišķīgi piedzīvojumi, ko pat profesori nevar izskaidrot.

Ne par vienu cilvēku, liekas, tik daudz nerunā, kā par slaveno Rīgas gaišreģi Eiženu Finku.

Tādi izteicieni, kā — “Nez, ko uz to Finks teiktu?” — jeb “To tikai Finks zin” — jau pilnīgi iegājuši tautas mutē.

Cik liela Finka populārī tāte ļaužu masās, arī augstākā sabiedrībā pierāda taisni pēdējās dienas, kad derēja tikai vienam cilvēkam palaist, acimredzot ļaunprātīgos nolūkos, nepatiesas baumas par gaiš-

reģa it kā apcietināšanu, laj šī ziņa zibeņa ātrumā izplatītos visā pilsētā.

Ierodos Eiž. Finka fotoateljē, Kaļķu ielā. Plašas, gaišas telpas. Gar sienām daudz fotouzņēmumu. Redzu tur pazīstamas sejas. Lūk, Doma baznīcas ērgelnieka Haralda Kreicburga sirmā galva, tālāk Annas Rūman-Ķeniņ uzņēmums, tad Igors Severjaņins, Važa Pšihoda, Arturs Priednieks-Kavarra, E. Vinerts, Rīgas dzelzceļa policijas priekšnieks Ceriņš, Marī ja Leiko, Vedrinskaja, inženieris Keihels, Lāčplēša ordeņa kavalieris kapteinis Sirks, Čerkaskaja u. c.

Istabā pie loga sēž kāda cienījama izskata dāma pasirmiemiem matiem un cītīgi retušē. Tā m-me Koltipina.

Pats namatēvs kaut kur raujas tālākās istabās — pie fotoaparātiem vai arī laboratorijā. Šeit agrāk skanēja Finka arfa.

Manā priekšā stalts, vidēja auguma vīrs pasīku kaulu uzbūvi, melniem viļņojošiem matiem, mazām apcirptām ūsām. Zilās acis skatās taisni, caurbļoši, pētoši. Gaita, neraugoties uz viņa 45 gadiem, vēl jauneklīgi — vingra. Tērpies viņš tumši zilā žaketē, pelēkās samta biksēs, kājās melni šņorzābaki garās “zečtenēs”. Brižiem viņš acīm uzliek melnās “Haralda Loida” brilles. Seja iedzeltena.

Tāds — Eižens Finks.

Kad saku: “Nu par jums kā “arestēto”, runā tagad atkal visa Rīga”. Finks smiedamies atbild: “Tā man slikta slava: es tikai vienu nevaru saprast, ko tie ļaudis ar to grib panākt?”

Lūdzu Finku drusku pakavēties pie viņa biogrāfijas. To viņš dara nelabprāt. Tomēr šo to uzzinu.

Tēvs viņam nomiris jau mazotnē, tādēļ viņu neatceroties. Tas bijis čigāns. Māte (arī nav vairs dzīva) Finkam bijusi vāciete. Dzimis Limbažos, kur audzis pie sava patēva — vietējā kalēja.

Bērnība pagājusi vienā klejošanā.

Vēl tagad Finks labi atceroties to, kā viņa vecmāmuļa, kas bijusi ļoti dievticīga, to, kā zēnu vadījusi pie rokas pa Viļņas skaistām katedrālēm. No šīs vecmāmuļas viņš galvenokārt arī mantojis savas gaišreģa spējas.

Finkam bijusi grūta un raiba klaidoņa dzīve.

Jau kā zēns sācis pats pelnīt sev maizi, iestādamies savā laikā kādā ceļojošā cirkā, ar kura trupu apbraukājis visu Krieviju.

Vēlāk Finks dzied Pēterpilī čigānu kori, — labākai arī stokrātu sabiedrībai.

Bet visiemīlotākā nodarbošanās Finkam vienmēr bijusi foto-māksla, kurā viņš jau strādā ar pārtraukumiem 30 gadus, galvenokārt Rīgā. Šīs gaitas sācis pie Valmieras fotogrāfa Sarkangalvja, tad mācījies Rīgā pie Rieksta, Baumaņa un citiem.

Tagad jau ilgus gadus viņam pašam savs fotopasākums.

Un tiešam, liekas, fotomākslā Finks tikpat ievērojams, kā gaišredzībā. Galvenais, kas šeit uzsverams, viņam katrā darbā sava īpatnība. Finks skaidri runā 4 valodās. Saņem daudz vēstuļu no ārzemēm. Bet lūk: ateljē lielai zālei veikli izskrien cauri sprigana jaunkundze, pavisam tumši brūnu bubi*. Tās gaišreģa 16 gadu vecā meita Rita, kas pašreiz ļoti čakli mācās Beķera ģimnāzijā. Viņa arī liela deju mākslas cienītāja. Sekmīgi gājusi A. Kerē baletskolā. Lestinoviča špagats pret viņas špagatu nieks, par puantēm nemaz nerunājot.

Apdāvināto māsu cenšas konkurēt Finka 18 gadu vecais dēls. Ritas brālis Klaudijs, kurš pašreiz, nabadziņš, saslimis ar influenci un atlaidies kušetē, guļ.

Dēls apmeklē 1. pilsētas ģimnāziju, tikai ar latīņu valodu ejot tā pagrūtāk. Bet Finka pastāvīgs mājas viesis Dr. phil. Alfr. Pipirs, kas Klaudim šai ziņā piepalīdz, saka, ka no dūšīgā skolnieka vēl iznākšot īsts "latīniskās rases pārstāvis". Klaudis mācās arī Peina mūzikas skolā.

Bērni ir Finka lepnums: viņš viņus mīl par visu vairāk pasaulē. Jo vairāk vēl tādēļ, ka bērni palikuši bez mātes. Finks tuvākā nākotnē no savas sievas šķiras, jo tā, pēc viņa izteicieniem, pietiekoši bērnu neesot mudinājusi uz labu, cēlu.

Šo šķiršanās lietu, kas pašreiz atrodas tiesā, Finks, kā jau gaiš-

* Bubi — toreiz moderna sieviešu frizūra, "zēngalviņa".

reģis paredzējis agrāk, bet — saka viņš, — “vai nav savādi, — šoreiz neticēju pats sev”.

Ko teikt par Finka gaišredzību? Neticīgais tam neticēs tik un tā. To vajag pašam redzēt un pārliecināties. Protams, ne katram tas iespējams, jo Finks ne visiem pieejams, kaut arī neatrodas aiz Ķīnas mūriem. Kā zināms, Finks ar zilēšanu nenodarbojas un ar to nepelnās.

Gaišredzība Finkam ir paša Dieva dota un viņš tai nododas tikai kā savam aicinājumam, palīdzēdams, kur var ar gaišredzību līdz cilvēkiem.

Es vairākkārt esmu bijis kā liecinieks gadījumiem, kuros Finks ar savām gaišredzības spējām palīdzējis dažai labai mātei atrast kara jau pirms ilgiem gadiem zudušos dēlus, kad pēdējos sen jau visi skaitīja kā mirušus; uziet dažādus zudušus priekšmetus, pateikt kādas slimības iznākumu, paredzēt cilvēku laimes un nelaiemes.

Kā šie gaišredzības gadījumi piepildījušies, var apliecināt arī vairāki mūsu universitātes profesori, kas arī pie Finka pieredzējuši brīnišķas lietas, bet ar zinātniskām metodēm tās vēl izskaidrot nevar.

Visvairāk gan brīnumu par Finku var pastāstīt viņa ilggadējais draugs, viens no mūsu vecākiem žurnālistiem, students Jānis Kalniņš.

Finkam ir arī “apakšīrnieks” — students J. Klavcāns.

Atzīmējams, ka Finks nedēļām ilgi neiziet uz ielas, respektīvi neatstāj telpas.

“Es nevaru ciest tos daudzos tumšos “šeftmaņu” tipus, ko redz tagad uz ielas un kas man sevišķi duras acīs” — izsaucas Finks.

Citādi viņš dzīvo kā visi cilvēki: ēd gaļu, smēķē, mīl puķes, dzīvniekus, bērnus.

Šokoladio

Pēdējā Bridi, 1931. Nr. 270

REKLAMĒ FINKU

“Pēdējais Brīdis” bieži raksta par Finku un dažu dāmu gādību par viņu, kuras tam sūtot gan puķes, gan arī apjautājoties par viņa veselību. Un ziņo arī par baumu nepatiesību, kuras izpaukušās par it kā Finka apcietināšanu.

Jādomā, ka Finks par to “Pēdējam Brīdim” pareģo labu nākotni.

Laikrakstu Apskats, 1931. Nr. 3

LUSTĪGAS NOTIKŠANAS PROVINĒ

Feletoniskas piezīmes

<...> “Ventas Balss” līdzstrādnieks intervējis Finku un pēdējais izteicies:

— Redzu Kauņas ielās dzīvu kustību un karogus. Ļaudis nes plakātus ar uzrakstiem, kas liecina, ka Viļņa atkal nākusi lietuvju rokās. Karu nevaru saskatīt, kaut gan visur manāmi kareivji un virsnieki pilnā apbruņojumā.

Redzat nu, cik vienkārša lieta. Vajaga tikai, piemērām, Smetonam atbraukt uz Rīgu un paprasīt, kad īsti tas notiks, lai zin goda vārtus celt un alu brūvēt.

Pēc Finka domām šogad katrā ziņā jāmirst arī vienam lielam vīram. Bēres notikšot pavasarī, “kad visapkārt zied ceriņi un ievas”. Tātad, nāves kandidāti, turaties! Tikko ziedēs ceriņi un ievas, kādam vajadzēs dziedāt:

— Es zārkā gulēdams, pidrallā, pidrallā, spļauj, griestos svilpodams, pidrallallā... <...>

Žanis Bezpūders

Sociāldemokrāts, 1931. Nr. 277

ES BIJU PIE FINKA, UN VIŅŠ MAN TEICA...

Rīgas gaišreģis mājas apstākļos. — Viesi, kuri viņam nejautā par nākotni, un viesis, kurš jautā par visu. — Ģimenes drāma. — Tas, kas dodas pie gaišreģa — muļķis, — saka Finks.

Un tomēr viņš runā par Hitleru, "austrumiem" un Latviju.

Nesen kādā jautrā skaņufilmā parādīja gaišreģa kabinetu. Viņš sēdēja fantastiskā ietērpā, baltā parūkā, melnās brillēs un viņu apkalpoja sētnieks, tā ir nepateikt — apģērbs kā indiešu jogs vai pavārs. Šis sētnieks vandījās pa apmeklētāja kabatām, uzzināja viņu vecumu, uzvārdus, lasīja nodokļu inspektoru pavēstis un uz visu šo ziņu pamata sastādīja aptverošu klienta "dosjē" un nodeva to sava gaišredzīgā saimnieka rīcībā.

Tā, protams, bezjēdzība, toties svinīgi, jo tad, kad atnāc uzzināt liktens noslēpumu, prasi arī attiecīgus apstākļus.

Pie Finka no visa tā nebija ne vēsts. Jau ieejot nemājīgajā pieņemamā telpā, nobrīnies, cik ikdienišķi un bez kāda svinīguma pieņem savus nelūgtos klientus šis Rīgas populārais gaišreģis. Pa Finka dzīvokļa koridoru lodā kaut kādi jauni cilvēki, atskan Finka meitas priecīgā balstiņa, bet otrā koridora galā kāds skaļi sauc kalpotāju.

Tādos apstākļos grūti iedomāties Finku togā, sakrustotām rokām uz krūtīm. Apmeklētājiem viņš parādās negaidīti, nedaudz noguris no histēriķu, aizrāvušamies ar misticismu, biežajām vizītēm.

Finks nedaudz atgādina Hitleru — tās pašas melnās ūsiņas, bet lejāk Finks — vairs ne Hitlers. Finkam nemoderns svārks un izdilisās bikses. Bet apavi — tādi Rīgā viņam vienīgajam — gari šņorabaki, tā sauktās vengerkas.

Šī apģērba detaļa Finkam pilnīgi atņem jebkuru noslēpumainības oreolu. Bez tam viņa runa... Tā diez vai izsakās citi gaišreģi. Viņa balsī nav nekā no Delfu orākula. Viņš sarunājas kā īsts rīdzinieks, ar visiem sīkpilsoņu izteicieniem.

— Miļais, nu ko tad jūs gribat, es šodien esmu nevesels. Slimoju,

un mans dakters man iešļircināja zem ādas. Es jūtos sadauzīts, nu pie labākās gribas nevaru neko redzēt.

Jāievēro, ka "redzēt" no Finka mutes nozīmē "paredzēt". Šajā momentā pie Finka dzīvoklī iedrāzās jautra kompānija jaunu un pat ne visai jaunu ļaužu, un Finks uzreiz atdzīvojās. Viņu ielūdz uz medībām kaut kur tālu Latvijas ziemeļos. Finks ar lielu prieku piedalītos šajā zvēru dzišanā, kaut arī viņš galīgi nesaprot, kā var nogalināt nevainīgus zaķus vai skaistus briežus.

Sākās mednieku stāsti, un te nu Finks acīmredzot pārrāva jebkurus sakarus ar viņpasauli. Tādos apstākļos pavisam neiedomājami gaidīt no viņa kaut kādu atklāsmi. Un savādi — neviens no Finka viesiem neuzdod viņam uzmācīgus jautājumus par nākotni. Vai nu šos Finka viesus vada takta izjūta, vai arī Finks viņiem jau visu pateicis. Uz saviem kārtējiem ciemiņiem Finks raugās droši, uz žurnālistu — nedaudz greizi, lai tik tas neuzraksta ko lieku.

Bet Finks neslēpj patiku, ja par viņu raksta, ka viņš ir visparastākais cilvēks, kam piemīt retas spējas redzēt nākotni.

Tas bija sestdien, kad Finks bija noguris. Viņš tikko piecēlās no gultas un nopurināja termometru, kas rādīja vairāk par 40 grādiem. Bet tomēr uz atvadām Finks uzdeva jautājumu:

— Jūs, protams, gribat zināt, vai taisnība, ka es paredzēju visādas briesmas uz otrajiem Ziemassvētkiem?

— Jā, runā, jūs teicis, ka otrajā svētku dienā Rīgu ieņemšot bolševiki.

— Šis pasakas es dzirdu jau sen, bet ticiet, tās ir tādas blēņas, ka pat apstrīdēt kaut kā neērti. Tomēr, es domāju, būs pareizi, ja jūs uzrakstīsiet, ka es nekad nevienam neesmu neko tamlīdzīgu teicis. Un vispār, veselais saprāts... Kā izskaidrot šis baumas? Tas ir ieinteresētu personu darbs, ļaunu ļaužu. Tas ir diezgan nepatīkams gadījums un par to vairs nerunāsim. Ticiet — otrā svētku diena paies mierīgi. Tuvākajās nedēļās neredzu nekā slihta.

Tas ir Finkam raksturīgi: viņš nesaka "paredzu", bet gan "redzu".

Viņš apgalvo, ka nākotnes notikumi veidojas viņa acu priekšā kā skaidras ainas.

Pēc divām dienām Finks izveseļojās un bija lieliskā garastāvoklī. Bet tomēr viņam neveicās tā uzreiz aizsākt sarunu.

— Sakiet, vai tiešām tik svarīgi, ko Finks domā un zina par nākotni? — viņš jautāja.

— Tagad tādi laiki, ļaudīm gribas aizsteigties notikumiem priekšā, paskatīties kaut vai pa nākotnes atslēgas caurumu.

— Tiesa, es jau noskaidroju, ka nākošais gads paies zem misti cisma zīmes. Ļaudis ielenks zilniekus, un visādi šarlatāni labi uzdarbosies. Tas taisnība, ka tagad cilvēki briesmīgi grib ieskatīties nākotnē. Jā, un vēl — saulei palielināsies plankumi. Tas arī nav uz labu.

Te Finks ieturēja pauzi un uzmanīgi paskatījās uz sarunu biedru.

— Sakiet, — jautāja viņš, — vai jūs nežēlojaties par iekšējām slimībām? Nē? Nu tad skatieties, jūs pārcietīsiet nopietnu vēderslimību... Starp citu, par ko mēs runājām? Jā, nākošajā gadā daudzi slimos ar smadzeņu iekaisumu, tas ir — ar pakauša smadzeņu iekaisumu. Šī slimība būs visizplatītākā.

Gads būs smags, slimīgs. Saules plankumi atstās iespaidu uz cilvēka organismu un sirdi.

Pakāpeniski Finks pāriet uz ikdienišķiem jautājumiem. Viņš ļoti aizraujas ar medicīnu, bet, izsmēlis tēmu, viņš labprāt stāsta par savu personīgo dzīvi. Der atzīmēt, ka Finks nesen pārdzīvoja smagu ģimenes drāmu, kas beidzās ar attiecību pārtraukšanu.

— Šis gads būs grūts arī man, — paziņoja Finks. — Mani tagad ielenc sievietes, lūdzas, lai saku viņām kaut ko par nākotni. Bet es pagalam nevaru ciest laudis, kas par visu varī grib ieskatīties likteņa noslēpumos. Jūs varat droši uzrakstīt, ka tas, kas dodas pie gaišreģa — muļķis, jo no likteņa tik un tā neizbēgsi. Kas ir no tā, ka es paredzu nelaimes gadījumus? Man netic, bet, ja arī notic, tad tā kā tā neviens nav spējīgs novērst neizbēgamo. — Finks aplusa un aizklāja seju ar rokām. Pēc piecēlās un teica:

— Vai jūs ievērojāt, ka es pavisam nevaros no loģikas? Es, piemēram, maz ko saprotu Anglijas miera politikā, bet patreiz es varu ar pārliecību teikt, ka nākošā gada jūlijā vai augustā Anglija hitleriešiem izdarīs lielu pakalpojumu. Es nezinu, kā saucas tāds politiskais akts, bet Anglija un hitlerieši kļūs lieli draugi, es redzu, ka viņi pasāk kaut ko tādu, kas Eiropā visu izmainīs.

— Kas gaida Latviju 1932. gadā? Es ļoti negribētu atbildēt uz šo jautājumu, bet varu teikt vienīgi to, ka nākošais gads Latvijai būs vēl grūtāks nekā šis. Bet es neredzu, ka Latvija nākošajā gadā tiktu ierauta karā. Kaut arī Vācijā būs lielas pārmaiņas un tas atsauksies arī uz Latviju, taču pašu briesmīgāko Latvijai es neredzu.

Tas, kas notiks Eiropā 1932. gadā, Finkam liekas kā slimīgs process. — Nākamā gada notikumus es salīdzinu ar ļaudabīga audzēja pārplīšanu, bet audzējs šis — jūs, protams, saprotiet — komunisms. Nākošais gads viņiem tur iezīmēsies ar lielām pārmaiņām.

Par nožēlu, Finks nespēj noteikt, kas īsti notiks tur (viņš norādīja uz austrumiem). Un vienīgi aizver acis, un vairākas reizes atkārtoti par audzēju, kas plīsīs 1932. gadā. Tad mierīgā balsī atkārtoti, ka nākošais gads būs visai grūts.

Kāds īpatsvars Finka paredzējumiem? Es devos pie viņa pilns aizspriedumu un sākumā neatlaidīgi smaidīju cerībā izsist viņu no sliedēm. Bet tad sākās brīnumu josla, kas Finku darījusi slavenu. Viņš atklāja tādas manas dzīves sīkumus, ka es biju spiests uz karstām pēdām nomainīt savu smaidu pret izbrīnu. Ko es, piemēram, varēju izjust, kad Finks nekļūdīgi noteica, no kādas slimības nomira man tuvs cilvēks. Nosakot vecumu, viņš kļūdījās par vienu gadu. Veselu rindu intīmu jautājumu Finks atklāja ar pārsteidzošu precizitāti.

Par nākotni, tiesa, viņš stāstīja pavisam neticamas lietas. Piemēram, kā man, žurnālistam, varēja būt ap dūšu, dzirdot Finka pareģojumu, ka es pēc četriem gadiem būšu komerciāla uzņēmuma vadībā, starp citu, ka es neprotu kā pienākās aizpildīt vekseļu blanku. Bet vesela gūzma Finka pareģojumu jau piepildījušies! To ir tik

daudz, un par šiem brīnumiem lietas kursā it visi. Kapteiņa Bauces nāvi viņš paredzēja jau divas nedēļas iepriekš, bet rakstnieka Janševska slimību noteica, pat nezinot par tāda rakstnieka eksistenci. Tādā gadījumā, kāpēc gan Finkam neparedzēt tā audzēja uzplīšanu — vēl jo vairāk, ja tam tik ļoti gribētos ticēt.

R. Celms

Segodņa Večerom, 1931. Nr. 289

MODERNAS DAINAS

*“Būšot kari”, Fiņkis saka —
Kādā dienas rietumā.
Vai nav šāda lieta traka,
Fiņki iestieps cietumā.*

* * *

*Ak tu priecīga, ak tu lustīga!
Ziemassvētku naksniņa.
Ēdisim šķiņķi, atsauksim Fiņķi,
Priecājies, priecājies, ak tauta.*

B. a.; Saims de Putato

Aizkulises, 1931. Nr. 47, 52

POLITISKIE UN SAIMNIECISKIE PAREĢOJUMI 1932. G.

<...> Mūsu pašu gaišreģis Eižens Finks nav <...> drūmi noskaņots. Viņš saka, ka grūtības būs, bet tauta tās pārvarēs. Latvijas

brīvība un neatkarība netiks apdraudētas. Turpretī austrumu kaimiņvalstī Finks saskata lielas pārmaiņas un dziļus satricinājumus.

Latvija, 1932. Nr. 1

KO FINKS... PAREĢO 1932. GADĀ

Ieejot Finka foto ateljē, priekšstelpās sastopu ap 10 uzposušās un rindu gaidošas klientes. Finks sviedriem vaigos ņemas ar dekorāciju bīdīšanu; katrs grib nofotogrāfēties citādā pozā un interesantākos apstākļos... Laiks steidzas. Beidzot pienāk rinda man. Pēc pāris F. uzstādītiem jautājumiem viņš izskatās apmēram šādi:

— Tie ļautiņi ir paši vainīgi. Krīze jau sen būtu aiz kalniem, ja ļaužu vairākums paši bez dibināta iemesla un paniskām bailēm nevilktu krīzi garumā. Citās zemēs vēl smagāka saimnieciskā krīze iestājas ātrāk un jau sen izlīdzināta.

Ko sniegs Latvijai 1932. g.? Es neredzu, ka Latvija tekošajā gadā tiktu ierauta karā. Lai gan Vācijā sagaidāmas ievērojamas pārmaiņas un tās varētu arī zināmā mērā atsaukties uz Latviju, bet visbaigāko es tomēr neparedzu. Būs jau, kā parasti, profesionālie “nemiernieki” un šur tur pa “rūgtumam”. Tam tomēr nav nekādas nozīmes iekšējā miera un kārtības traucēšanai. Par ārpolitikas notikumiem nav viegli izteikties. Varu savus pareģojumus attiecināt galvenām kārtām uz atsevišķām, izcilus stāvošām personām — politiķiem. Bet vienu pie gadījuma gribu piemetināt: ka baumas, kuras nesen tikušas palaistas sabiedrībā par mani un maniem pareģojumiem (it kā par sagaidāmām briesmām un tml.) ir pilnīgi no gaisa grābtas. Neesmu nevienam “paredzējis” ne galu, ne nāvi.

Pilnīgs “blefs” ir arī baumas, it kā es būtu paredzējis diezin kādu tur “boļševismu”.

Uz tekošā gada beigām es paredzu viena liela “augoņa” pārtrūkšanu.

Šis visiem pazīstamais "augonis" ir galīgi nobriedis un pats par sevi plīsis bez operatora naža.

Starp citu, es paredzu 2 politiķu piepešu nāvi kādā lielā valstī. Tie kritīs par upuri atentātam. Gadu atpakaļ tik liktenis tos apžēloja un tie izglābās no nāves. Dotais "pagarinājums" tad nu tekošajā gadā notecēs.

Meteors

Pēdējā Bridī, 1932. Nr. 7

"GAIŠREĢIS" FINKS — DAILES TEĀTRA DIREKTORA ED. SMILĢA DRAUGS

Šis blēdību meistars patlaban šķīries no savas sievas pēc 18 gadu laulības dzīves. Esot viņam dēls un meita. Tie dzīvojot pie tēva, un pēdējais tos audzinot un skolojot. Viņš sievu aizlaidis, jo tā apnikusi. Gribot saistīties ar citu — jaunāku un daiļāku. Un arī šo katastrofu ģimenē viņš esot sen pirms gadiem paredzējis... Viens no lielākiem blēžiem Rīgā. Pēc tautības — čigāns. Pēc profesijas — vājš fotogrāfs un pēc sava augstā amata — pareģis, gaišreģis etc. Neizglītots, brutāls tips.

Viņa fotogrāfiskais "ateljē" — tikai ārēja izkārtne viņa burvju veikaliem, kurus atklāti piekopt no likuma nav atļauts, jo tā būtu atklāta ļaužu mānīšana un muļķošana. Tagad to viņš dara aizklāti, zem fotogrāfa maskas. Fotografē galvenā kārtā naudasmaiusus.

Un pie viņa iet "visa" bagātā, idiotiskā Rīga! Naudas aristokrāti, sevišķi viņa dāmu personāls, valdības vīri, sabiedriski un pat ievērojami kultūras un mākslas darbinieki. Iet savā apbrīnojamā māntīcībā, lai slīpētāis ļaužu muļķības izmantotājs pasacītu viņiem, kas viņiem patlaban kaiš? Un lai atklātu tiem nākotnes aizkarus, dzīves noslēpumus. Lai pazīlētu uz kārtīm, lai parādītu pie viņiem savu hiromantiņas mākslu. Un nekautrīgu melošanu.

Un gudrais, viltīgais čigānzēns izmanto šo lētticību un klientiem liek to labi samaksāt. Viņš ņem augstākus honorārus nekā ārsts vai advokats, vai mācītājs. Bez 10 latiem viņš nemaz nerunānot. Šo muļķo dakteri sauc par Finku. Un pintiķi ir visi viņa apmeklētāji.

Pāvils Gruzna

P. Gruznas dienasgrāmata. 1932. g., marts

Rakstniecības un mūzikas muzejs.

Nr. 73095

PAREĢIS JEVGĒNIJS FINKS ŠĶIRAS NO SAVAS SIEVAS

Jevgēnijs Finks, bez šaubām, viens no vispopulārākajiem ļaudīm Rīgā, tagad atkal saviem līdzpilsoņiem liek runāt par sevi. Pēc 18 gadu laulības dzīves viņš šķiras no savas sievas.

Savam advokātam J. Arājam viņš jau uzdeva ierosināt šķiršanās lietu, bet viņa sieva savu interešu aizstāvību uzticēja zvērinātam advokātam Dambekalnam.

Kad Finkam jautā, kā tas nācās, ka viņš nav spējis paredzēt savas laulības dzīves liktenīgo gaitu, viņš atbild, ka nekad nav iešāviens prātā izmantot savas spējas paša vajadzībām.

— Starp citu, — saka viņš, — kad es pirms 18 gadiem gāju pie altāra, kāda iekšēja balss man burtiski čukstēja: “Neej, tik un tā ar šo sievieti visu mūžu nenodzīvosi.” Bet cilvēks jau nekad pats sevi neklausā. Es negribēju ticēt savai iekšējai balsij, taču cilvēka liktenis ir nepielūdzams, no tā neviens nevar aizbēgt.

Finka sieva jau pirms gada aizgāja no viņa, atstājot tam abus savus bērnus — meitu Ritu un dēlu Klaudiju.

— Viņu dēļ, — saka Finks, — es tik daudzus gadus turpināju laulības dzīvi ar cilvēku, kas pēc rakstura un iedabas man diametrāli pretējs.

Finks apvaino sievu, ka tā nepareizi audzināja viņa meitu, pret

viņa gribu izņēma no ģimnāzijas un grasījās izdot par sievu jaunam cilvēkam, kurš īstenībā viņu nemīlēja.

Kā viņš pats apgalvo, pret savu sievu vienmēr izturējies ļoti labi un, kad ar Itālijas konsula Rīgā starpniecību saņēma lielu naudas summu par to, ka viņš pareizi paredzēja virkni atentātu pret Musolini, uz viņas vārda nopirka muižu netālu no Talsiem.

Šķiroties viņš grib vienīgi atbrīvoties no laulības važām, bet precēties no jauna netaisās.

Anna Finka — dzimusi Dreimane. Viņa nedaudz vecāka par savu vīru, ar kuru iepazinās pirms divdesmit gadiem viņa vecajā foto ateljē Kalnciema ielā. Finka kundze apgalvo, ka līdz pat pēdējam laikam viņa laulības dzīve ritējusi īsti saskanīgi un tikai tad, kad starp viņu un vīru uzradās "cita sievietē", viņu laulība izrādījās izjukusi.

Pēc viņas vārdiem, šī sievietē it kā līdz šim bridim strādā Finka ateljē.

Segodņa Večerom, 1932. Nr. 29

FINKS SAVĀ PERSONĪGĀ DZĪVĒ —

bijis slikts gaišrēģis, jo pēc 18 gadiem kopdzīves spiests šķirties. Viņa sieva jau gadu atpakaļ aizgāja, atstājot tam dēlu Klaudiju un meitu Ritu, kuri iet vēl skolā. Uz sievas vārda nopirka par Musolini naudu (par atentāta pareģojumu) lauku mājas pie Talsiem. No jauna precēties Finks nedomānot. Anna Fink-Dreiman vecāka par vīru, izskaidro šķiršanos ar kādu sievieti, kura stājusies starp abiem. Viņa strādā Finka ateljē. Bijušā sieva sava vīra spējas nemaz neatzīst un smejas par vieglprātīgām dāmām, kas nedod Finkam mieru.

Finks pēc šķiršanās atkopies un jūtas ļoti labi. Dāmas jau gudro par nākošām laulībām, runā, ka tās esot lielākas firmas nelaiķa īpašnieka meita, kas esot Finka talanta cienītāja.

Aizkulises, 1932. Nr. 7

FINKS PĀRCĒLĀS UZ JAUNU DZĪVOKLI

Kā ziņots rīta numurā, Jelgavas apgabala tiesa izšķīra populāro Rīgas gaišreģi Jevgeņiju Finku un viņa sievu, ar kuru viņš nodzīvoja laulībā 18 gadus.

“Tagad Finks nolēma sākt jaunu dzīvi”. Viņš pārcēlās no Kaļķu ielas, kur atradās viņa ateljē, uz Raiņa bulvāri. Šī pārbraukšana tika pavadīta ar sevišķām ceremonijām, kuru sīkākās detaļas viņš neatklāj. Šīm ceremonijām jānodrošina dzīvokļa labklājību. Tajā pat laikā dzīvoklis tika iesvētīts pēc baznīcas rituāla. Kā visi okultisti, Finks ir ļoti dievbijīgs cilvēks, kaut arī reliģiskās dogmas, pie kurām viņš pieturās, ievērojami atšķiras no parastajām.

Segodņa Večerom, 1932. Nr. 95

FINKS BEIDZOT ŠĶIRTS NO SIEVAS

Rīgas gaišreģis uzsāk jaunu dzīvi. — Eižens Finks ceļa jūtīs. — Viņa foto-ateljē turpmāk būs Raiņa bulv. — Ko par visu to saka pats gaišreģis? — Viņa jaunā dzīvoklī.

Mūsu metropoles sabiedrībai atkal interesants sarunu temats: populārais Rīgas gaišreģis, medijs un fotogrāfs Eižens Finks šinīs dienās pārbrauc jaunā dzīvoklī.

Pārkrāvšanās jau sākusies. Kaļķu iela, kur Tāla namā Finks pēdējos gadus dzīvoja un strādāja, gaišreģim apnikusies.

Finks, kā jau čigānu bērns (vismaz no tēva puses), mīl pārceļot no vienas vietas otrā — jaunā dzīvē, jaunos apstākļos.

Tomēr 30 gadu laikā, kamēr Finks uzturas Rīgā, šis būs tikai viņa ceturtais dzīvoklis.

Šoreiz gaišreģis veikalniecisko Iekšrīgas ielu apmainījis pret arī stokrātisku bulvāri — proti, Raiņa bulvāri, kur 3. numurā, Konrāda namā,

tas tagad pārvieto savu foto-ateljē. Blakusnamā atrodas Dr. Haha klinka.

Savā jaunajā mājoklī slavenais gaišrēģis varēs uzsakt arī jaunu dzīvi.

Jo — tā vēsta pēdējās ziņas no Jelgavas apgabaltiesas — Finks beidzot šķirts no sievas, ar kuru sadzīvoja nelaimīgā laulībā 18 gadus.

Abi Finka bērni, no mātes novērsdamies, palikuši pie tēva.

Meita Rita un dēls Klaudijs — abi pašreiz dūšīgi mācās vidusskolā. Gaišrēģi satieku vēl viņa Iekšrīgas ateljē. Finks, kā vienmēr, priecīgi — smaidošs un jauneklīga spara pilns.

— Nu, jūs tagad ceļa jūtis? — izsaucos.

— Jā, — nosmīn Finks, — tikpat visu mūžu vienā mājā nendzīvosī.

Tur, Kaļķu ielā, viņam pretī caur logiem raudzījās tikai pilsētas pelēkie augsto namu mūri: viņš tur dzīvoja 5. stāvā; šeit, Raiņa bulvāri, Finka dzīvoklis turpretim atrodas beletāzā — parterī un pa tā logiem atveras priekšā pilsētas kanāla gleznainie krasti.

— Jaunā dzīves vietā man tikai viens nepatīk: rudenī vajadzēs skatīties krītošās, dzeltējošās lapās, — piebilst liriskais melnmatis — gaišrēģis, kas necieš dabas skaistumu.

Jaunam Finka dzīvoklim 6 glīti izremontētas istabas. Sevišķi labu iespaidu atstāj sarkanā zāle (Finks mīl spilgtas krāsas) ar romantisko kamīnu, kur vakaros gaišrēģis varēs sapņaini trinkšķināt savu iemīloto arfu.

Pārvilkšanās jaunā dzīvoklī Eiženam Finkam saistās ar dažām, tik viņam vienam zināmām, ceremonijām, kas dzīvoklim atnesot svētību.

Tā, pirms dažām dienām, gaišrēģis šai sakarā bija izbraucis uz Valmieru, kur pie fotogrāfa Sarkanbārda tas savā laikā strādājis kā mācekļis.

Bez tam paredzēta Finka jaunā mājokļa iesvētīšana arī kristīgā garā.

Atzīmējams, ka E. Finks, kā jau okultists, ļoti dievticīgs cilvēks, tikai ne parastā, konvencionāli-koncesionālā nozīmē.

Visvairāk viņš paļaujas liktenim, kas līdz šim viņam bijis gan raibs, bet labvēlīgs.

— Pret likteni ar gaišredzību nevar iet, jo tad jau ar pēdējās palīdzību cilvēks savam liktenim varētu izbēgt, — saka Finks.

Šai laikā foto-ateljē ienāk no ielas kāds pusmūža, vienkārši ģērbies cilvēks.

Finks ar savu pētošo skatu ieurbjas uz acumirkli svešā ienācēja sejā, stāvā un kustībās; tad pēkšņi, tam taisni acīs raudzīdamies, stingri — nemaldīgā tonī nosaka:

— Jūs esat zaglis!

Šis apliecinājums svešinieku tā pārsteidza, ka viņam atliek ģaišregim tikai pateikt taisnību: jā, viņš tikko iznācis no cietuma, kur sēdējis par zādzību.

— Bet tas nekas, — uzmundrinoši saka viņam Finks, — tikai citreiz vairs nezodz; še (gaišregis iespiež tam sauļā dažus sudrabus) un staigā vesels.

Svešais vīrs, kautri palocīdamies, bailīgi, bet apmierināts, tiklīdz pa durvīm.

Bet, pagriezdamies pret publiku, Finks daudznozīmīgi nosaka: — Ja tik tādi mums būtu tie zagļi, tad mēs visi varētu dzīvot, cepures kuldami...

Un simpātiskais gaišregis pazūd atkal savos plašos apartamentos.

Šokoladio

Pēdējā Bridī, 1932. Nr. 95

NOZIEDZNIKI TIKS NOĶERTI NE VĒLĀK KĀ OTRDIEN, — APGALVO FINKS

Divus viņš skaidri redz

Finks nav lasījis vakardienas avīzi un līdz manai atnākšanai viņam nekas nebija zināms par briesmīgo noziegumu Smuškinu dzi-

voklī. Finks noguris pēc darba dienas, viņš runā nelabprāt. Stāsta, ka visu dienu staigājis kā sapnī, neievērojot apkārtējos, nomākts kaut kādām uzmācīgām priekšnojautām.

— Man kaut kā nepatik plankumi uz saules. Smaga, smacējoša atmosfēra. Ļaudis kļūst aizvien zvērīgāki, zaudē līdzību Dievam.

Finks runā ātri un saraustīti. Viņš negrib, viņš ir noguris zilēt. Viņš atdod visus savus spēkus un neko neņem pretī. Neviens negrib dot padomu viņam, neviens negrib viņam palīdzēt. Un pie tam vēl viņu uztraukuši šī slepkavība. Šausmas, šausmas...

— ... Slepkavas... Viņi taču bija vairāki, vai ne? Četri? Jā, varētu būt. Viņš skaidri redz tikai divus. Jauni puīši, kaut kādi "puikas".

— Duraki, cik muļķīgi viņi rikojās! Bet kas viņi? Nē, nekādā ziņā tie nav profesionāļi. Vienam it kā bijušas kādas attiecības ar Smuškinu ģimeni, iespējams, viņš kaut kad kalpojis pie viņiem... — Taču pie viņiem kalpoja, droši vien, tikai ebreji, un Finkam liekas neiespējami, ka ebrejs varētu nogalināt. Viss kaut kā savādi, neskaidri...

Viens no slepkavām kaut kad bijis karavīrs, labi apģērbts...

— Viņus noteikti atradīs. Par to es nešaubos ne minūti. Dažu dienu jautājums... Ne vēlāk par otrdienu, citādi nemaz nevar būt.

Viņi — kaut kur Maskavas forštatē. Ko, viens no viņiem noslēpās Kalnu ielā? Nu, lūk, redziet, es taču jums saku... Atradīs, noteikti atradīs...

Re, tikai savāds gadījums ar kalpotāju... Kā viņi to uzreiz nenobeidza?... Viens, divi — iesituši pa galvu un nebūtu bijis liecinieka. Bet arī tas noskaidrosies, ne tik ātri, bet noteikti noskaidrosies.

Par šoferi grūti ko teikt... Sevišķi tuvā saistībā ar slepkavību šoferi viņš neredz. Viņam vispār tik grūti kaut ko teikt šodien.

— Ak! — Finks pēkšņi atdzīvojas. — Kad atnāk iedvesma, es redzu visu, es zinu, es jūtu, es dzirdu kaut kādu iekšēju balsi. Dažkārt tik skaidri, ka to dzird arī apkārtējie.

Viņš ar aizrautību sāk stāstīt, kā nojauta Čakstes nāvi, kā iekšējā

balss viņam teica: "Čakste nomirs". Taņina, viņa laba paziņas, noslepkažošanas naktī Finks patiesi dzirdējis šāvienu. Pēc tam, kad Finks brauca garām viņa lauku mājām Latgalē, viņu sagraba nesa-protamas šausmas. Tikai vēlāk līdzbraucēji pateica Finkam, ka šī ir tā lauku sēta, kur tika nogalināts Taņins. Bet Taņina sievai viņš pareģoja šīs šausmas jau tad, kad viņa vēl nebija ar to precējusies un pat nepazina viņu.

Finks atceras gadījumu pēc gadījuma. Cik gan noziegumu viņš atklājis jau līdz tam, iekams kāds par to izdarīšanu aizdomājies...

Viņš noguris atmetas pret krēsla muguru un apklust. Aizsmēķē. Klusums. Mans papiross dziest, viņa arī. Viņš to aizdedzina no jauna un dzēš sērkociņu. Un tad es izšķiros par mazu eksperimentu. Es nolaižu roku ar nodzisušo papirosu zem galda un domās pieprasu: "Man arī sērkociņu!" Finks kļūst nemierīgs, viņa roka sniedzas pēc sērkociņa, viņš aizdedzina un sniedz man. Viņš tā arī paliek ar pastieptu sērkociņu un izbrīnīts skatās uz mani — kur tad ir mans papiross... Tad es paceļu roku un aizsmēķēju. Viņa sejā atkal iegulst mierīga izteiksme, bet man sametas neveikli.

— Es nevaru jums neko daudz pateikt, — uz atvadām viņš noguris saka, — bet tomēr ar pārliecību teikšu: slepkavu noķeršana — tuvāko dienu jautājums.

Hel.

Segodņa, 1932. Nr. 156

FINKA PAREĢOJUMS PAR DALIŅA UN DIMZAS IZREDZĒM LOSANDŽELOSAS OLIMPIĀDĒ

Daliņš olimpiādē visus uzvarēs. — Dimzas olimpiādē līdzvērtīgi stāvēs uzvarētājam blakus, bet uzvarēt gan neuzvarēs. — Daliņam mīksta daba, Dimzam liels gribas spēks. — Artūram Motmilleram

jābūt ļoti uzmanīgam. — Latvija slavu pasaulē iegūs ar sportu kā otrā Somija.

Kad Finku iepazīstinu, kāds mans mērķis — tas maz pamazām tai nodziļinājās, un, kad, sēdot tā viņa mistiski iekārtotā darba kabinetā, man izslīd jautājums: — Ko sakat, un ko redzat mūsu lielā soļošanas malača — Jāņa Daļiņa un klasiskā sporta daudzciņu meistara Jāņa Dimzas izredzēs olimpiādē?” — Finks brīdi sevi iedziļinājās. Sejā rodas koncentrēta izteiksme. Par Daļiņa sporta gaitām Finks zin vēstīt sekojošo:

— Daliņš iet un uzvar. Viņa izjūta dzen viņu uzvarēt. Viņa pretiniekiem tādu ieroču gandrīz nav; ir tikai divi, kuriem tas piemīt mazākā mērā. Daliņš tic, un tas ir jau vairāk kā puse no uzvaras. Viņam ir savs takts, ko neviens nezin, pat to grūti konstatēt man. Priekšā stāvošā cīņa Daliņam nebūs cīņa, bet bezcīņas gājiens preti uzvarai. Daliņam olimpiskā 50 klm. soļojumā konkurentu nav. Viņš uzvarēs fenomenālā laikā un nekādi sarežģījumi nebūs, pēc uzvaras nāks vēl uzvaras. Daliņš ir mikstsirdīgs, ar ātrām asarām. Ievēro dzīves likumību un to pilda. Varat droši gatavoties uz Daļiņa sagaidīšanu, atgriežoties no Amerikas, jo katrā ziņā, tas ne tikai šai cīņā nav pārspējams, bet, ka viņu nav domājams pārspēt arī turpmāk, līdz iestāsies dabas neizbēgamais vecuma likums.

Par otro “lauvas” startu olimpiādē, Jāņa Dimzas izredzēm desmitcīņā, Finks saka, ka tās soloties labas, bet uzvaru nesaskatot. Viņa uzvaras traucējums ir kāds dzīvei nepielāgots “bet”, kas graužot spīdošāko uzvaru pasaules mērogā. Ja nebūtot daudzciņnieks ierauts arī šajā “bet” — tad arī tam uzvara būtu droša. — Viņš olimpiādē gan daudz ko gūs — bet uzvaras ziņā viņš stāvēs līdzās uzvarētājam.

Viņam ir tik liela gribas koncentrācija, ka visu piepūlošāko — neticamāko tas sasniedz it kā spēlējoties. Viņa sniegtais rezultāts olimpiādē būs nedaudz sliktāks par uzvarētāja rezultātu. Ja Dimza sportam neatbilstošo atstātu Amerikā, tad Dimzas rezultāts vēlāk kļūs tāpat kā Daļiņa sasniegums, kas pasaulē nepārspējams, — beidz stāstīt par mūsu fenomenu izredzēm priekšā stāvošās olimpiskās cīņās.

Kad no portfeļa izvelku liela apmēra Artura Motmillera ģimetni — Finks skaļā balsi zibeņa ātrumā izgrūž: — Man ļoti nepatīktu, ja ar Motmilleru uz ūdens notīktu kas traģisks un tāpēc lūdzu brīdiniet viņu.

Kad intervijas “seanss” nobeidzies, Finks manāmi noguris sāk arī man pastāstīt par visu ko vēlējos. Viņš pareizi pateica, cik pašreiz mājās atrodas personas. Kā sauc tēva vārdā. Uz ko nesas prāts un ko pašreiz darot. Kad laiks pienācis atstāt Finka mājokli Raiņa bulvārī Nr. 3, sirsnīgi atvadoties viņš spiež roku.

Pēdējā Bridī, 1932. Nr. 169

MODERNĀ DAINA

*Ogrē gaida pastardienu;
Nu būs Fiņķim konkurence.
Nu tik visi zilēsim,
Pastardienas gaidīsim.*

Saims de Putato
Aizkulises, 1932. Nr. 38

“GAIŠREĢA” FINKA LĪGAVA ALĪSE LILIENFELDE IR NAPOLEONA UN MUSOLĪNI PIELŪDZĒJA

Viņa bija “redīsiņš” un dienēja “mežonīgajā divīzijā”

Rīgā izplatījās sensacionāla vēsts: populārais “gaišreģis” Finks precās. Viņa līgava — Alise Hristiāna meita Lilienfelde, pazīstamā restorāna, kafejnīcas, vīnu un liķieru fabrikas “Otto Švarcs” īpašnieka Hr. Jurgensona meita.

Kā ligava, tā ligavainis jau bijuši precējušies un viņiem ir pat bērni. A. Lilienfeldei ir sešpadsmitgadīga meita, kura dzīvo pie tēva. Lilienfeldes k-dze šķīrās no sava vīra pirms trim gadiem, bet Finks no savas sievas — pirms diviem gadiem. Finka bērni — astoņpadsmitgadīgs dēls un divdesmitgadīga meita — palika pie viņa.

Lilienfeldes k-dze pēc tēva nāves ir visu Hr. Jurgensona uzņemumu līdzīpašniece, no tā izrietoši — bagāta sieviete.

Laulības ar Finku, pēc Lilienfeldes vārdiem, jau izlemtas un notiks pēc trim nedēļām. Jaunie pat pieteica baznīcā par savu saderināšanos. Laulāšana notiks pareizticīgo baznīcā, jo Finks ir pareizticīgais.

A. H. Lilienfelde dzīvo lielā dzīvoklī Aspazijas bulvārī, kādā no mājām, kas pieder Jurgensonu ģimenei. Šajā dzīvoklī viņa dzīvoja arī ar pirmo vīru. Milzīga istaba, vecmodīgas mēbeles. Lilienfeldes k-dze — labi saglabājusies sieviete, melniem, gludi atpakaļ sasukātiem matiem. Viņa pieņem laipni.

— Tikai ne šeit! Ieiesim manā istabā, šeit ir tik nemājīgi.

Lilienfeldes k-dzes istaba krasi atšķiras no pirmās. Tā ievērojami mazāka un ļoti mājīga. Plata tahta, kaktā liesmo kamīns, pie sienām daudz portretu.

Portretu izvēle mazliet īpatnēja. Te arī milzīgs Napoleona portrets, te arī Musolini dažādās pozās. Starp viņiem — liels Finka portrets, mākslinieka Krausa darbs. No pretējās sienas noraugās pašas saimnieces portrets.

— Šie te jau ģimenes portreti?

— Jā, tā būtu, — ar smaidu apstiprina saimniece. Viņa ar neparastu vieglumu uzlec uz tahtas un apsēžas, paraujot kājas zem sevis, pa turku modei.

— Šajā istabā savākts viss, kas man dārgs. Šeit ir dižu ļaužu portreti, kurus es pielūdzu, šeit ir mans štābs...

— Štābs?!

— Ak, tā es saucu savus vecākus un radniekus. Bet šeit, lūk, es.

Šis ir Jevgēnija Ivanoviča uzņēmums. Jevgēnijs Ivanovčs — tas taču Finks. Viņš man teica: te tu pēc Steņka Razina izskaties. Redziet, taisnība, es patiešām līdzīga, vai ne? Es jau vispār tāda...

— Kāda?

— Redziet, es dienēju Kaukāzā mežonīgajā divīzijā. Reiz ģenerālis Ruzskis, jūs zināt, viņu boļševiki vēlāk dzīvu ieraka zemē, man teica: nāciet dienēt pie mums, mežonīgajā divīzijā. Un es atraucu: ietu jau, bet mani tur neņems. Taču viņš iekārtoja mani pēc tam. Es biju vienīgā sievietē starp 14 000 vīriešiem. Mans darbs bija sevišķi bīstams. Es taču biju redīsiņš...

— Redīsiņš?

— Ak, jums nav zināms šis izteiciens? Tas nozīmē, ka es no ārpusē biju sarkana, bet iekšpusē — balta. Redziet, man nācās strādāt pie sarkanajiem, — es biju izlūks... Bet man veicās. Vienīgi Rīgā boļševiku laikā vajadzēja pasēdēt cietumā.

— Kad jūs iepazīnāties ar Finku?

— O, tas bija pirms gadiem desmit. Mana māte aizsūtīja mani pie viņa pazīlēt. Mēs, redziet, gribējām pirkt māju uz Kaļķu ielas stūra, kurā atrodas kafejnīca. Bet nezinājām, vai tas būs izdevīgi. Māte man teica: — Tu taču esi varonīga sievietē, mežonīgajā divīzijā dienēji, tev ne no kā nav bail. Tad aizej pie tā čigāna Maskavas forštatē. Lai dod padomu. — Bet tomēr viņa uzstāja, lai, drošības labad, ņemu līdzī kalponi. Finks ieteica pirkt šo māju. Tā arī sākās mūsu pazišanās.

Par savām precībām ar Finku A. Lilienfelde runā kā par notikušu faktu. Finka dēls jau dzīvo viņas dzīvoklī.

— Tā, ziniet, mierīgāk, — viņa paziņo, — citādi — vientuļa sievietē viena... Mani ir tā jau vairākas reizes mēģināja apzagt...

Kur "jaunie" dzīvos pēc kāzām, Lilienfeldes k-dze vēl nevar pateikt, tas vēl nav izlemts. Bet, droši vien, viņas dzīvoklī.

Hel.

Segodņa Večerom, 1933. Nr. 34

AP FINKA UN LILIENFELDT LAULĪBĀM

Populārais gaišrēģis Finks, kuru pazīst pat ārzemēs un pie viņa griežas ļoti slaveni vīri, tuvākā nākotnē iebrauc laulības ostā ar Alisi Lilienfeldt, dzim. Jurgenson (firmas "Otto Švarc" līdzīpašnieci). Gaišrēģis pazīstams ar savu līgavu jau no Kaukāza laikiem, kad tā bija mežonīgā divīzijā (*dikaja divīzija*) kā drošsirdīga amazone. Lilienfeldt kundzi augstākā Rīgas sabiedrībā pazīst kā sirsnīgu un atsaucīgu sievieti. Daudzi izmanto viņas labsirdību. Finkam daudz skauģu, kuri visi ir pret viņa laulībām, bet, ja Finks gribēs, tad laulības notiks pēc diviem mēnešiem.

Pats Finks jūtas spīrgts un vesels. Piekopj masāžu, kuru iesācis pirms diviem gadiem, kad viņam uznākusi nervu lēkme. Populārā augstākā sabiedrībā masēze Lilija Gelders viņu atkal uzcēlusi uz kājām. Viņa pazīstama ar saviem brīnumdarbiem. Kādu augsti stāvošu personu Gelders izārstējusi no išiasa 30 dienās, kamēr parasti ārstēšanās velkas pāris gadu. Gaišrēģis viņu ļoti ciena un saka, ka gatavs atdot visus zemes labumus par viņas masāžu. Finks galveno uzmanību veltī savai miesai, sevišķi kājām. "Lai būtu uzģērbti kaut kā kari, bet miesa un kājas lai būtu tīras. Ja tīras kājas, smadzenes labāki strādā" (okulta zinība). Masāžu viņš mīl vakarā un pēc tam iet gulēt. Tagad gaišrēģis jūtas lieliski un par prieku savām daudzām cienītājam iegūst arvienu lielākas gaišredzības spējas un kļūst arvienu populārāks.

PAR SENSACIONĀLĀM FINKA LAULĪBĀM

Sakarā ar Finka un Alises Lilienfeldt kāzām interesanti atzīmēt dažus kuriozus sīkumus. Alises Lilienfeldt labsirdību izmanto arī viņai tuvi cilvēki, kuri ir pret "tik prastām" laulībām. Sevišķi divas viņai tuvi stāvošas dāmas visādi cenšas izjaukt laulības. Un tomēr, neskatoties uz visu, kāzas notiksot visdrīzākā laikā. Tā ka visas intriģas

izjuks. Alise L. esot enerģiska sieviete, un nav jābrīnās, ka visi ir pret viņu. Savu māju viņa sauc par "trešo internacionāli". Viņas vecākā māsa Irma precējusies ar angli, bet brālis ar armēnieti, bet jaunākā divas reizes jau precējusies. Agrāk viņas māte piekrita laulībām, bet tagad arī viņa ir pret. Lilienfeldt kdze brīnās, kamdēļ viņas radnieki tagad sacēluši tādu troksni. Toreiz, kad viņas pirmais vīrs atstāja tukšu dzīvokli, paņēma meitiņu un visas mēbeles, radi klusēja un neko neteica, bet tagad, kad viņa atradusi savu laimi, visi pret viņu?

Viņas materiālais stāvoklis nav sevišķi spīdošs, jo no mantojuma viņa neko nesaņem. Visu saņēmusi savās rokās viena no radniecēm. Alises L. devīze izteikta uz viņas somiņas: "Kur ņems, kad nav." Kantorī viņa sauc par "čeku", bet Romas viesnīcu par "Žila Verna un Ala Kapones maisījumu". Mīļie labie radnieki viņai apgādājuši pat ārzemju pasi, lai tikai brauc uz ārzemēm (vai tālāk no Finka?), bet viņa to apmainījusi pret vietējo. Radi apgalvo, ka Finks ar viņu precās naudas dēļ, bet viņa pati atklāti saka, ka visas viņu pazīšanās 10 gadus Finks nav ņēmis no viņas ne santīma. Saprotais, ka Finka — Lilienfeldt kāzas ir ļoti nepatīkams Jurgensoniem un tamdēļ viņi stājas tam ceļā gan likumīgi, gan nelikumīgi.

"J. Z." nevar ciest Finku, asi uzbrūk "gaišrēģim". Viņš esot neizglītots un rupjš čigāns, pie kura sievai tik un tā būšot nepanesama dzīve. F. gribot tikt par Švarca firmas līdzīpašnieku. Ka Lilienfeldt nonākusi zem Finka iespaids, par to "Jaun. Ziņ." nebrīnās. Arī "J. Z." savā laikā rakstīja par Finka pārdabiskām spējām (..).

Kuriozi, ka "J. Z." raksta: "Ja Lilienfelde tiešām domā stāties laulībā, tad viņa atradīs daudz piemērotāku vīru (vai caur "J. Z." precību sludinājumu nodaļu?).

Dora Jurgensone, apgalvo reportieris, nekad Finka un savas meitas laulības neatzīšot, bet atraus visus pabalstus. Viņa jau devusi tam gadījumam vajadzīgos rīkojumus (?).

ĀRZEMNIEKI PIE FINKA

Vijolniekam Marto Finks pareģojis, ka koncertā ārzemēs viņam uzkritīšot uz galvas dekorācijas, bet viņš izglābšoties. Un tas piepildījies. Dzejniekam Igoram Severjaņinam F. pareģojis nelaimi un ka to izglābs viņa sieva. Pie Finka griezušies prof. Filknors, notārs Ozoliņš, kuram viņš pareģojis vietu Valmierā, prof. Atšķils u. c. Par nākamo valdību viņš domā, ka būs "tie paši vēži, tikai citā kultītē". Hitleram viņš pareģojis jau kopš desmit gadiem uzvaru.

Uz sievietēm Finks skatās šādi: "Miljoniem gadu mēs meklēsim sievieti, bet to neatradīsim. Ticēt sievietei nevar, bet no viņas jāņem visu, ko var."

Finks sevi neskaita par "gaišreģi", bet viņš ar intuīciju nojauš cilvēku.

AP FINKA UN LILIENFELD LAULĪBAM

Alisei Lilienfeld pēc tēva novēlējuma noteikti Ls 500 — mēnesi. Lilienfeld k-dze uz rokas šo naudu nesaņem. Kantoris viņai izsniedz naudu mazākās summās, jo viņa esot pārāk labsirdīga un varot iztēret lielo summu vienā dienā. Bieži viņai pietrūkstot naudas pat visnepieciešamākam. Viņa ieķīlājusi lombardā pat savus tepikus. Visvairāk savai meitai palīdz labsirdīgā un ideālā māte. Bet viņas mīļie radnieki nemaz nav tik sirsnīgi un labi. Interesanti, ka redzēdama savu bezspēcību Finka un Lilienfeld lietā, kāda laba padomdevēja teikusi sekojošo asprātību: "Kamdēļ Jums jālaulājas, Jūs varat dzīvot tāpat." Bet Alise L. strupi atbildējusi: "Paldies, es Jums atstāju tādu neļedzību." Neskatoties, ka viņas materiālais stāvoklis nav spidošs, laulības tomēr notikšot tuvākās dienās.

Sakarā ar pēdējiem notikumiem un mezaliansi, Lilienfeld k-dze vai katru dienu saņem precību piedāvājumus. Viņa domā, ka tas ir zināmu aprindu darbs, kuri ieinteresēti, lai viņa neapprecētos ar Finku.

NO NAKTSI.OKĀLU DZĪVES

Populāro kafejnīcu, kas atrodas Operas laukumā, publika nokristījusi par "Finka kafejnīcu". Kāds augstāks virsnieks pie rakstnieku galda solījās pat boikotēt kafejnīcu, ja par znotu nāktu čigāns.

Aizkulisēs, 1933. Nr. 6, 7, 8

"UN TOMĒR ARĪ LAULĪBAS BŪS!"

saka gaišreģis Eižens Finks.

Viņš jau saderinājies ar "Otto Švarc" līdzmantinieci Alisi Lilienfeldt kdzi. — Vai gaišreģis Finks ir "rupjš čigāns"? — Par pareizo un nepareizo zilēšanu. — Rautenfelda laiki pagājuši. — Dzīve kā pasakā. — "Katlakalna kroģeri". — Visuvarenais liktenis. — Puķes un dzīvnieki kā mīlas mēraukla. — Finka fotoateljē. — Gaišreģa saulainība. — Daži no "karaļa" aprindām ņemšot sliktu galu.

Populārais Rīgas gaišreģis un fotogrāfs Eižens Finks, kad viņš vēl dzīvoja savā nelielā, krēslainā dzīvoklītī (tas bija pirms vairākiem gadiem) Maskavas "forštātē", no visām profesijām visvairāk necieta žurnālistus un skolotājus, kaut viņa tuvākais draugs stud. J. Kalniņš ir pats viens no mūsu vecākiem preses darbiniekiem.

Tagad jau labi sen gaišreģis par šo profesiju piederīgiem ir citādās domās.

— Tas acīmredzot toreiz bija manas Annas (Finka bij. sievas) iespaids, kas pret žurnālistiem izturējās sevišķi nelaipni — saka Eiž. Finks.

Tomēr populārī tāti arī tagad Finks nemeklē. Neskatoties uz to, viņš pašreiz atkal ir plašākas sabiedrības sarunu centrā. Jo, lūk, no pirmās sievas pirms gada šķīries, viņš tagad atrodas jau otrreiz ceļā uz laulības un mīlas ostu.

Šoreiz gaišreģa izredzētā nav visvienkārša sieviete, bet viena no

pazīstamākām Rīgas labākās sabiedrības dāmām — vecās “Otto Švarc” firmas galvenās īpašnieces Doras Jirgenšones meita Alise Liliēfeldt, kas arī pirms gadiem šķīrusies no sava pirmā vīra.

Nesen abi — Eižens un Alise — jau saderinājušies, un visā drīzumā arī gaidāmas kāzas, ko viņi paši arī nenoliedz.

Tomēr atradies Rīgā kāds pēcpusdienas laikraksts, kam šīs laulības nepatīk un kas savā vakardienas numurā tās mēģina padarīt par neiespējamām. Finks, lūk, esot — kā tur rakstīts — neizglītots un rupjš čigāns, pie kura sievai tik un tā būšot nepanesama dzīve.

Kad gaišrēģim šo avīzi parādu, viņš gardi iesmejas un saka:

— Viņi acīmredzot arī gribētu zilēt, bet neprot: nepareizi zilēt — nav nekāda māksla. Un tomēr, vai tas nu viņiem patīk vai nepatīk, manas laulības ar Liliēfeldt kdzi notiks: Benjamiņiem atļauju jau neprasisim... Es Liliēfeldt kdzi pazīstu kā ļoti krietnu un augsti cienījamu sievieti jau 10 gadus; viņa man ir tuvs un mīļš cilvēks. Ne par kādu “nonākšanu Finka iespaidā” (tā avīzē minēts) nevar būt ne runas. Arī materiāli nekad viņu neesmu izmantojis.

Attiecībā un Finka čigānisko it kā “rupjumu” gaišrēģis piebilst, ka no Katlakalna “kroģeriem” citu valodu jau arī bijis grūti sagaidīt.

Cik mums zināms, tad, kaut Finkam arī nav varbūt formālās izglītības, viņš tomēr stipri inteligenta personība, sarunās ar kuru pat augstskolas profesori un ievērojami mākslinieki gūst tikamu baudu.

Kā pats Finks, tā viņa draudzene Alise nepiegrīž lielu vērību arī radu tenkām pret viņa drīzo laulību. Viņi saprot, ka vairs nav barona Rautenfelda laiki, kad pēdējo par nodomātām nevienādām laulībām mēģināja padarīt par traku.

Čigāna un latvietes mezalianses dalībnieki abi ir normāli cilvēki, tāpat kā viņu bērni no pirmām laulībām, kaut arī ne bez savām īpatnībām.

Finka bērni — meita Rita un dēls Klaudijs — apmeklē Rīgas vidusskolas un dzīvo pie tēva, kas par tiem ļoti rūpējas. Bet Liliēfeldt kdzei tās meitu atņēmis pirmais vīrs. Kundzes sirmā māte Dora

Jirgensone uz meitas Alises jaunām laulībām skatās labvēlīgi, kaut to daži cenšas noskaņot pretēji.

— Jā, visa mana dzīve ir kā viena pasaka, — sapņaini saka gaišreģis, — to varētu izjaukt tikai visuvarenais liktenis, bet nevis skauģi un nelabvēļi. Un šoreiz es zinu — liktenis nav pret mūsu laulībām.

Bet runāsim labāk par ko citu, — ierosina Finks.

Un sākām tērzēt jau par tiri okultām lietām.

— Gaišreģim, protams, — saka Finks, — jābūt arī lielam cilvēku pazinējam. Bet pēdējo īpašību bieži var iegūt no novērotām blakus lietām. Tā noteikti gribu apgalvot, ka visi lielie puķu un dzīvnieku milētāji gandrīz nekad nebūs ļauni, drīzāk labi cilvēki.

Arī pašam gaišreģim viņa fotoateljē un dzīvoklī Raiņa bulv. 3 vienmēr vāzēs daudz skaistu ziedu, kā alpu vijolītes, orhidejas u. c. Bez tam Finks ļoti mīl čūskas, kaut arī tās savulaik cilvēkus pievīla...

Bet, lūk, fotoateljē ienāk gaišreģa simpātiskie bērni un mūsu mierīgo sarunu pāršalc jaunatnes skaļie smieklī.

Arī tie nupat izlasījuši nenopietnos uzbrukumus presē tēvam. Tomēr meita Rita drīz paliek nopietna un brīnās, kā tā tēvu var nola-māt par “rupju”, viņa ieteic laikrakstu iesūdzēt tiesā.

— Ak, ko! — izsaucas Finks un piebilst:

— Mušas kodieni jau nesāp. — Acīmredzot konflikts pamatojas uz to, ka “rupjais” gaišreģis dažiem “smalkiem” no “Jaunākām Ziņām” savlaik paredzējis sliktu galu, kas pa daļai jau arī piepildās.

— Neredzamiem gari gandrīz nekad nemelo! — beigās nosaka gaišreģis un, saulaini smiedamies, pazūd ar kādu savu klientu blakus telpās, kur pēdējo nofotografē un šo to pastāsta... Ateljē pie sienām Anri Marto, Priednieka-Kavaras, Važas Pšihodas un citu ievērojamu mākslinieku fotouzņēmumi.

Šokoladio

Pēdējā Briedi, 1933. Nr. 38

E. Finks. 20. gadsimta 20. gadu vidus.
B. Brokas krājumā

E. Finks ar saviem bērniem.
20. gadsimta 30. gadu vidus.
L. Upesjūras krājumā

VAI GAIŠREĢIS FINKS IEPRECĒSIES OTO ŠVARCA FIRMĀ?

Lielu interesi Rīgas sabiedrībā radījušas baumas, ka "gaišreģis" un fotogrāfs Finks precot Alisi Lilienfeldi, dzim. Jirgenson. Lilienfelde ir Oto Švarca firmas īpašnieces Jirgensonas kdzes meita, tāpēc, pateicoties šim precībām, Finks kļūšot lielās firmas līdzīpašnieks. Pati līgava iztēlota kā kinematogrāfiska dēku varone, kas Krievijas pilsoņu karā strādājusi pie sarkaniem kā balto izlūks — vai kas tam līdzīgs. Kas Lilienfeldi pazīst, zin, ka tādās dēkās viņa gan nav piedalījusies un pēc savas dabas ir ļoti labsirdīgs, bet arī ārkārtīgi nervozs cilvēks. Viņu ātri aizkustina katrs lūdzējs, un tādus gadījumos viņa ļoti izpalīdzīga un pašai dziedīga. Par to, ka viņa būtu nonākusi Finka iespaidā — nav nekāds brīnums, jo par šo "gaišreģi" tik daudz rakstīts un runāts, ka viņš iztēlots par cilvēku ar pārdabiskām spējām, bez kura padomiem nevarot iztikt pat redzami valstsvīri. Turpretim par Lilienfeldes laulībām ar Finku apstākļu pazinēji stipri šaubās: tās var iznākt vienkārši joks vai preses pile. Neko nenozīmē tas, ka pati L. it kā izteikusies par šo laulību iespējamību: tikpat ātri var nākt pretējs lēmums. Un, ja Lilienfelde tiešām domā stāties laulībā, tad viņa atradīs daudz piemērotāku vīru nekā neizglītotu, rupju čigānu, pie kura viņai tik un tā dzīve drīz kļūtu nepanesama. Vismaz tuvākā nākotnē šīs laulības nav paredzamas. Un pavisam maldīgs ieskaits, ka Finks varētu kļūt vecās, solidās firmas līdzīpašnieks. Kā gaišreģis viņš droši vien arī pats to zin, kas zināms daudziem bez kādas gaišredzības, proti, ka vecā kundze ir mirušā vīra universālmantiniiece un galvenā noteicēja par firmas īpašumiem, veikaliem un ģimenes locekļu līdzdalību ienākumos. Līdz šim Lilienfelde dzīvo atsevišķā dzīvoklī un saņem visus dzīves līdzekļus no savas mātes. Lilienfeldei ar Finku apprecoties, šie līdzekļi aprūks, jo māte šādas precības nekad neatzīšot un ir jau devusi tam gadījumam vajadzīgos rīkojumus.

Jaunākās Ziņas, 1933. Nr. 37

LAULĪBAS AR FINKU NE TIKAI NOTIKS, BET JAU NOLIKTA PAT KĀZU DIENA

Ko par to saka gaišreģa līgava A. Lilienfeldt kundze?

Vakar mūsu līdzstrādniekam bija saruna arī ar gaišreģa E. Finka nākamo dzīvesbiedri Alisi Lilienfeldt kdzi.

Viņa patīkama izskata sieviete, tumši melniem matiem, tāpat kā viņas līgavainim Finkam.

Par dažu personu cīņu pret viņas laulībām ar gaišreģi Lilienfeldt k-dze laipni izteicās:

— Visai šai nelabvēļu un skaugu cīņai pret mums nav nekādas nozīmes, jo nav jāaizmirst vecais krievu sakāmvārds: “*Sobaka lajet, veter nosit*”, t. i., “suns rej, vējš nes”.

— Varu paziņot, ka esam ar Finku jau uzsaukti baznīcā un mūsu laulības noteikti notiks... (te kundze man slepus pasaka mēnesi, datumu un vietu, kur kāzas būs, bet nozvērīna mani to nerakstīt).

— Ziniet, tas visiem nav jāzin! — piebilst viņa.

Par uzbrukumiem pret Eiž. Finku Lilienfeldt kundze lūdz mūs uzstādīt jautājumu:

— Vai Finks ir kādu izvarojis? — un tūliņ pati atbild: — Nē, mēs neesam tādi...

Jaunā pāra vienīgā vēlēšanās esot — ļaut tam dzīvot, kā viņi ļauj citiem. Nekādu mantkārīgu nolūku Finkam pret “Švarca” firmu neesot.

—kte

Pēdējā Bridi, 1933. Nr. 39

KO SAKA FINKS PAR SAVĀM PRECĪBĀM AR LILIENFELDES K-DZI

Pieņemšanu alkstošie. — Avīzes nelasa, bet zina visu, kas avīzēs! — “Es viņiem parādišu, ko iespēj čigāna purns!” — Finka plāni. — Un Lilienfeldes kundze “uzmin”. — Neofitka

Ar Finku parunāt nav viegli. No rīta tas vienkārši neiespējami, jo viņš ceļas ne agrāk kā pulksten vienos dienā. Bet klientu pieņemšana sākas jau no rīta. Pieņem sekretāre. Jā, Finkam ir sekretāre — enerģiska dāma, kas sevišķi veikli tiek galā ar saviem uzdevumiem. Viņu nevarēja pievarēt ne žurnālistu uzstājība, ne zemnieces pazemīgie lūgumi, kas atbraukusi no provinces un kāro nokļūt pie Finka uz “audienci” līdz sava vilciena atiešanai. Sekretāre palikusi nepielūdzama:

— Tikai pēc vieniem!

Bet arī pēc vieniem pie Finka izlauzties nav viegli. Nelielā pieņemamā istaba, piekārtā ar portretiem, galvenokārt — teātra slavenībām, paša Finka darbiem, bija piebāzta ļaudīm. Publikas sastāvs — visraibākais. Te zemiece, tomēr palikusi dienu Rīgā, liela konfekcijas (gatavu apģērbu) veikala vadītājs, mētelī ar bebrādas apkakli, un tipiska spiritiste, iegrimusi bieza, spiritiska žurnāla lasīšanā un vēl daudz parastu, ne ar ko īpaši neievērojamu personu. Visi šie ļaudis pacietīgi gaida pieņemšanu.

Sekretāre iesaka nākt pēc darba dienas beigām, tas ir — pēc pieciem. Labi, atnāksim. Jo, lūk, runa ir ne jau par kaut kādu vienkāršu mirstīgo, bet par pašu Finku.

Bet arī pēc pieciem Finks vēl nav atbrīvojies no apmeklētājiem, viņam, acīmredzot, neklājas viegli. Beidzot tomēr izdodas pievērst viņa uzmanību.

— Ak, no avīzes? — viņš vilies novelk. — Kādu fotogrāfiju jūs ielikāt, tur taču es izskatos pēc Hitlera! Vai tiešām jūs neko labāku nevarējāt atrast? Es, protams, cienu Hitleru, bet tomēr... Re, jau 10 gadus

runāju, ka Hitlers nāks pie varas, bet neviens man netic. Redziet nu, atnāca arī... Ko viņš tagad izdarīs, nezinu, bet kaut ko tadu jau noteikti sadarīs...

Un Finks turpina par politiskām tēmām. Neraugoties uz to, ka pēc paša apgalvojumiem, avīzes viņš nelasa, izrādās, Finks ir pilnīgi lietas kursā visos politiskajos jautājumos.

Ne tik labprāt Finks ielaižas runās par savām kāzām. Sakumā viņš pat mēģina pārliecināt, ka viss vēl ir ļoti nenoteikts un nebūt nav izlemts.

— Kāpēc Lilienfeldes madāma runā, ka mēs apprecēsimies? Nezinu! Vai es varu viņai aizliegt runāt?... Bet, starp citu, ja viņa to saka, tas nozīmē, ka tā ir taisnība.

Tālāk seko vēl miklainākas frāzes. Te Finks dedzīgi apgalvo, ka vēl nekas nav zināms par kāzām, ka viss "likteņa rokās", ka viņš vispār par kaut ko tādu nedomā, te atkal pilnīgi maina toni un izmet tādas frāzes, kā: — Ja viņi tā uztraucas un baidās šo kāzu, tad es viņiem par spīti ņemšu un apprecēšos, — vai: — Gan es viņiem parādīšu, ko iespēj čigāna purns!...

— Viņi domā, — viņš pēkšņi atdzīvojas, — ka es visu to materiālo labumu dēļ. Bet viņi kļūdās, es dzīvoju ar gluži citām interesēm, citā pasaulē. Jūs domājat, ka Finks nevarēja būt bagāts, ja vien gribējis? Cik gan reižu bagātība pati nākusi man rokās, bet es pat pirkstiņa nepakustināju, lai to saņemtu.

Tālāk viņš atkal atsaucās uz likteni, uz to, ka viņš pats nekad neko nedara, lai izkārtotu savas lietas, ka viņš ir fatālists utt. Viņš, tā sakot, neko nedarija, lai šķirtos no pirmās sievas, un neko nedara tālab, lai savienotos ar šo.

— Bet viņa, paties, labs cilvēks. Maigs, labs. Viņas labsirdību ne mazums izmantojuši. Arī viņa dzīvo nereālā pasaulē un, ziniet, ir bijušas reizes, kad viņa lieliski uzmin... Viņa man būs laba sieva (te nu Finks pa īstam aizmirst, ka "jautājums par kāzām vēl nav izlemts"), viņa ir tāda, ka viss man būs atļauts. Es varēšu darīt visu, ko gribēšu.

Un čigāniem varēšu palīdzēt. Viņa man atļaus, un arī līdzekļus nepažēlos, — viņa pati mīl “čigānu būšanu”, brīvību. Bet pirmā sieva man neatļāva saieties ar čigāniem.

Ko, viņas radnieki pret mūsu kāzām? Kas tur par brīnumu! Viņi vienkārši negrib saradoties ar čigānu. Tikai tas vēl nav viss. Tur viņiem ir vēl citi aprēķini, taču par to es negribu runāt... Bet viņas māte piekrīt mūsu kāzām, tas man skaidri zināms. Un, ja es gribētu precēties, tad neviens mums nevarēs stāties ceļā.

Mēs salaulāsimies slepus, lai nezinātu neviens. Pat ne Rīgā.

Tikai skatieties, nerakstiet par mani sliktu. Citādi jūs trāpīs čigānu atriebība... — Un viņa acis šķelmīgi nozibsnī...

Hel

Segodņa Večerom, 1933. Nr. 17

RĪGAS GAIŠREĢI UN HIROMANTI — PAR PROJEKTU, KAS PAREDZ VIŅU IZSŪTĪŠANU NO LATVIJAS

“Es gribētu paskatīties, kā mani izsūtīs,” — saka Finks. — Viņš nebaidās pat no ielas. — “Vai tiešām nav citu rūpju, kā “karot” ar Finku?” — Vai dos rezultātus jaunais karagājiens pret “pareģiem”?

Pareģu, hiromantu un zīlnieku pasaulīte uztraukta. Avīzēs parādījās paziņojumi, ka ierosināts jautājums par viņu profesijas pārstāvju izsūtīšanu no Latvijas. Šis paziņojums sabangoja daudzus. Un ne tikai pašus nākotnes pareģus, bet arī viņu klientūru, kura, kā izrādās, daudzskaitlīga.

Arī pašu pareģoņu armija, “paredzoša tagadni, nākotni un pagātņi”, ļoti liela. Pamēģiniet uzprasīt dāmai, kas interesējas par zīlēšanu, labas zīlētājas adresi, — viņa sāks nosaukt to tik daudz, ka ir pierakstīt nepaspēsīt. Un visas tās — “viena par otru labāka”. Viena

zīle pēc rokas līnijām, otra — uz kārtīm, trešā — pēc fotogrāfijām, ceturtā — kafijas biežumos... Ir arī tāda, un ne tikai skaista vārda pēc, bet tā ir tīrā patiesība. Un visām viņām ir lieliska klientūra, neteļojoša naudu, kaut vai pēdējo. Dažas no tām, kā stāsta mazāk veiksmīgās konkurentes, savā arodā kļuva bagātas, personīgās mājas meča.

Kā izturējās Rīgas gaišreģi un hiromanti pret šo jauno viņu vajāšanu? Tak dažādi. Bet neviens no viņiem neparedzēja tādu savas profesijas apkaršanu, pat paši izslavētākie gaišreģi, kuriem nākotne — "atvērta grāmata"...

Rīgas "gaišreģu karalis" Finks arī neko nezināja par karagājienu pret viņa "ceha" pārstāvjiem. Taču šis jaunums viņu neizbiedēja.

— Es gribētu paskatīties, kā mani izsūtīs! — mundri paziņo Finks. — Esmu Latvijas pilsonis un nevienam nav tiesību mani izsūtīt. Ja nu man aizliedz zīlēt? Bet kas man to var aizliegt? Gribru — zīlēju. Man patīk zīlēt, vienmēr zīlēju, zīlēšu arī turpmāk. Smēķēt — kaitīgi, bet vai jums kāds var aizliegt smēķēt? Nodarboties ar zīlēšanu profesionāli? Es ar to nenodarbojos, vienkārši zīlēju, kad man iegribas, pazīstamiem, draugiem. Es taču esmu fotogrāfs. Vai man kāds var aizliegt ļaudis fotografēt?

Bet pēc tam Finks tomēr sāk drusku uztraukties un pazemina toni. Viņš pat iegrimst lirikā:

— Izsūtīs, sakāt? Nu ko, lai izsūta. Finkam tās būtu ne pirmās ciešanas. Finks visu veicis. Iela mani nebaida, ielu arī es pazīstu... Tagad pavasaris un uz ielas arī labi. Lai izsūta, acīmredzot, tāds liktenis. Pret likteni neko neiespēsi...

Redzams, Finks ir ļoti pārliecināts, ka represijas pret pareģiem un hiromantiem viņu neskars. Bet šī jautājuma ierosināšanu viņš sliecas izskaidrot ar savu nelabvēļu izlēcienu tieši pret viņu.

— Te jau nu nebūs bez daž-dažādu tumšo spēku iejaukšanās. Te gan mani ienaidnieki rīkojas, gan skaugi... Tikai es viņus nebaidos. Viens gan mani izbrīna: vai patiešām patreiz nav svarīgāku lietu par

karošanu ar Finku. Mēs taču sēžam uz pulvera mucas, bet viņi, lūk, par ko domā. Hitlers pavisam citādi rikojas...

Finks — liels Hitlera cienītājs. Bez tam — viņš ir veikls un ne jau glups cilvēks, savas intereses aizstāvēt prot. Diez vai viņu skars “izskaušanas pasākums” pret zīlniekiem un hiromantiem.

Kompetenti ļaudis apgalvo, ka, patiesi, rīkojums par zīlnieku un gaišreģu izsūtīšanu no Latvijas nekādus konkrētus rezultātus nevar dot. Viņu vajāšana — tas nav nekāds jaunums. To mēģināja darīt ne tikai Latvijā, bet gandrīz vienmēr rezultāts bija ļoti niecīgs. Šo godājamo profesiju pārstāvji vienīgi dziļāk ieiet “pagrīdē”, bet tie, kam ir vajadzība, šā vai tā, tak atrod ceļu pie viņiem. Bijis vien pieprasījums, piedāvājums atradīsies.

Zilēšanas mīļotājas un mīļotāji — tādi arī ir — paties, uztraucas vairāk par visiem.

— Vienīgi — būs grūtāk atrast un vajadzēs dārgāk maksāt. Tas, kas tic, vienalga, pie zīlnieces ies, tur jums nekādi policijas pasākumi nepalīdzēs. Lūk, Amerikā bija sausais likums — un ko, vai ļaudis sāka dzert mazāk? Nekā tamlīdzīga. Tikai dārgāk un sliktāk...

E. K.

Segodņa Večerom, 1933. Nr. 64

GAIŠREĢA PĀRAGRĀ DZIMŠANAS DIENA

Daži bija iedomājušies, ka Lielā Piektdienā gaišreģim Eiž. Finkam esot dzimšanas diena (kaut viņš dzimis tikai vēl vecos Jāņos), tamdēļ saradās pie gaišreģa dzīvokļa aizvakar daudz gratulantu. Bija atnācis arī stiprinieks Gr., gaišreģa ligava Al. L<ilienfeldt> kdze, žurnālisti K<alniņš J.> un B<lekte E.>, Finka draugs Jul. B<aumeisters?>, krustēvs Krišiņš u.c. <...>.

-kt.-

Pēdējā Bridi, 1933. Nr. 86

PRASĪBA PAR AIZBILDŅA IECELŠANU ALISEI LILIENFELDEI

Rīgas apgabaltiesā ierosināta lieta par aizbildņa iecelšanu Lilienfeldei, dzim. Jurgensonei. Lietu par izšķērdēšanu ierosinājuši A. Lilienfeldes radinieki.

Pirms vairākiem mēnešiem par A. Lilienfeldi Rīgā daudz runāja saistībā ar viņas saderināšanos ar Finku. A. Lilienfelde — viena no l. Jurgensona Otto Švarca firmas īpašnieka līdzmantiniecēm. Šis mantojums dod viņai visai pieklājīgus ikmēneša ienākumus. Kā apgalvo radinieki, pēdējo divu gadu laikā iztērējusi summu, kas ievērojami pārsniedz ienākumus, iekļūdamā parādos.

Segodņa, 1933. Nr. 104.

FINKA GARI UN GAIŠREDZĪBA

Stāsta "gaišrēģa" sieva un draugs

Rīgā plaši izdaudzinātais fotogrāfs Finks. Tas esot gaišrēģis un garu izsaucejs. Pat augstskolas profesori un citi inteligenti cilvēki ar Finka palīdzību stājoties sakaros ar garu valsti un redzot un dzirdot tiros brīnumus. Nesen kāds laikraksts, kas parasti daudz raksta par šo Finku, pastāstīja par viņa laulības šķiršanu. Finks šķīries no savas sievas tāpēc, ka tā gribējusi izprecināt viņu nepilngadīgo meitu kādām Valterim Skujam. Pēc šķiršanās šis V. Skuja it kā kļuvis par šķirtenes tuvu draugu, uzdzīvodams un kopā ar to notriecis 10 000 Ls, ko Finks izmaksājis savai šķirtajai sievai. Šķirtene Anna Finka, dzim. Dreimane, sāpju sagrauzta, pusmūža sieviete, ar asarām acīs griezās pie manis:

— Vai es izskatos pēc uzdzīvotājas? Es esmu vienkārša sieviete, bet redzat, par ko mani Finks pataisa! Tas ir tāpēc, ka es no viņa tagad prasū alimentus, bet viņš negrib maksāt.

— Bet jūs taču saņēmāt 10 000 latus?

— Nav tiesa! Tā lieta pavisam citāda. Es pēc vecāku nāves man-toju nelielu mājiņu Talsos. Kad Finks pārgāja no Latgales priekšpil-sētas uz Kaļķu ielu, viņam vajadzēja naudu un viņš izņēma uz manu māju 2000 Ls aizņēmuma. Vēlāk par māju vajadzēja maksāt 200 Ls nodokļa, bet Finks naudu nedeava un tāpēc māju pārdeva. Šķiroties no Finka, man palika nepilni 3000 Ls. No tiem es maksāju tiesas iz-devumus un dzīvoju vairāk kā divus gadus. Tagad es dzīvoju jumta istabiņā Laboratorijas ielā 5 un pārtieku no šūšanas un citiem gadi-juma darbiem.

Laulības dzīvē Finkiem nesaskaņas radušās vīra “gaišredzības” dēļ. Šķirtā sieva saka:

— Man nekad nav paticis, ka viņš māžojas ar tiem gariem un zilēšanu. Ne viņš kādus garus redz, nedz viņš ko var pareģot. Tā ir vienkārša cilvēka mānīšana. Tur viņam ir daži tādi lētticīgi cilvēciņi, kurus viņš vazā aiz deguna un tie savā vientiesībā visiem stāsta par viņa spējām. Es vēl cietos, kamēr viņš viens pats rīkojās, bet kad viņš sāka ņemt palīgā arī bērņus...

Anna Finka stāsta, ka dēls Klaudijs uz tēva vēlēšanos tēlojis gar-us: paslēpies kaut kur dzīvokļa tumsā, sitis cilvēkiem, sviedis dažā-dus priekšmetus utt. Vēlāk zēns sācis rīkoties garu vārdā vienkārši palaidnības dēļ. Vienreiz, piem., dzīvoklī atradies Finka uzticīgākais pielūdžējs “mūžīgais students” un žurnālists K. Finka dēls, redzot, ka K. iesnaudies, paņēmis no plaukta sarkanās tintes pudeli un uzlējis tinti K. uz galvas. Tas pamodies jautā: “Māmiņ, vai tu man uzlēji svē-tīto ūdeni?” Ieraudzījis no galvas pilam kaut ko sarkanu, K. sācis ru-nāt kaut ko par mātes asinīm. Finks drusku protot vēderrunāšanu un bieži runājis ar K. kā mirušās mātes gars. Kādreiz Finka k-dzei ar meitu Ritu citā dzīvoklī atrodoties, šo K. mātes gara balsi izmēģinā-jusi arī Rita. Smalkā balstiņā viņa ieteikusies: “Jāni, nu tev būs laiks iet prom!” Pēc tam K. uztraukts stāstīja Finkam, ka mātes gars runā arī bez viņa un tad Finks milzīgi noskaities un pateicis, ka tās ir blē-

ņas: gars runā tikai tur, kur pats Finks atrodas. — Otrs “ticīgais”, kas pastāvīgi uzturas Finka tuvumā, ir kāds B. Reiz tā klātbūtnē pie Finka ienācis viens Pārdaugavas namsaimnieks. Finks nemanot paņēmis namsaimnieka “oktoberi”, ienesis otrā istabā un nosēdinājis uz tā dēlu Klaudiju. Tad gaišreģis sācis vērot kādu gleznu pie sienas: “Skatieties? Vai jūs neko nemanāt?! Man liekas, ka tur kaut kas ir, glezna kustas!” Namsaimnieks ar B. vērīgi aplūko gleznu, Finks paķer sasēdēto katliņu un nosviež zemē. Nu viņiem liels brīnums par “parādību”. Ilgi pētījuši, kas tas par priekšmetu, tomēr pazinuši “garu” salauzto katliņu. Šo Finka “garu” uzstāšanos B. likvidējis, nopirkdams namsaimniekam jaunu cepuri. Visi Finka “brīnumi” esot tik vienkārši un muļķīgi, ka nevar saprast cilvēku lētticību, kas tos uzņem kā ko pārdabīgu.

To pašu aplicina agrāk minētais Valters Skuja:

— Es taču ilgu laiku biju Finka sirdsdraugs, — viņš saka. — Finks pats mani sāka saukt par savu znotiņu un gribēja, lai es precu Ritu un darbojos kopā ar viņu. Solīja man naudu un lepnu dzīvokļa iekārtu, bet es nekad neesmu domājis viņa meitu precēt. Es ar Finku iepazinos tāpēc, ka interesējos par okultām parādībām un gaišredzību, bet drīzi vien pārliecinājos, ka Finks nav ne medijs, ne gaišreģis.

Skuja atstāta vairākus Finka “eksperimentus”, kuros ņēmuši daļību Rīgā pazīstami profesori. Piem., par neļķēm. Pustumšā, sarkani apgaismotā istabā Finks pēkšņi satvēris gaisā vairākus neļķu ziedus. Prof. Bl., kas pilnīgi tic Finkam, izskaidrojis, ka neļķes pārnestas šurp okultā ceļā.

— Bet kāpēc pie neļķēm redzams sarkana diega gals? — jautā Skuja.

— Tās taču karājās pie griestiem diegā! — Profesors norājis Skuju kā okultisma neprašu. Neļķes, lūk, bijušas kādā puķu saišķī, tāpēc tas diegs. Otrā dienā profesora “komisija” devusies meklēt pa Rīgu, no kurienes nākušas neļķes un konstatējuši, ka Finka gari tās

atnesuši no Strēlnieku dārza dobēm. Kāds cits profesors — K. pēc pāris reizēm atmaskojis Finka garus un pārtraucis savus apciemojumus. Reiz vecais profesors, atrazdamies pie Finka, izteic nožēlošanu, ka piemirsis mājās papirosu. Pēc britiņa no tumšās blakusistabas pie profesora atlido 4 papirosi. Tas ātri ieskrien tumšajā istabā un noķer Finka “garu” — dēlu Klaudiju...

Tāpat ar Finka gaišredzību neesot labāk. Ko Finks zilē privātiem apmeklētājiem, to, saprotams, grūti pārbaudīt. Neviens jau arī labprāt neatzīsies, ka viņš piemulķots. Bet Finkam pakalpīgā prese šad tad ziņo par Finka pravietojumiem, kurus katrs var pārbaudīt. Piem., 1930. g. 14. decembrī pazuda žurnālists Mihelsons. 1931. g. 14. maijā kāds rīta laikraksts ziņoja:

“Pazīstamais Rīgas gaišreģis nupat izteicies, ka pēc viņa jaunākajiem atklājumiem Rīgā nozudušais žurnālists Mihelsons patlaban uzturas Parīzē. Viņam esot zaļš automobilis un viņš nodarbojoties kā taksometra šoferis.”

Taisni 2 ned. vēlāk 1931. g. 28. maijā Viktora Mihelsona liķi atrada Andreja ostā un medicīniski policejiskā apskatē konstatēja, ka liķis vairākus mēnešus gulējis ūdenī.

Avižu komplektos uzšķirami Finka pareģojumi 1932. gadam: “Es redzu uz nāves gultas Anglijas karali Georgu. Viņš noteikti mirs. Sāksies karš starp Poliju un Padomju Krieviju. Redzu Kauņas ielās dzīvu kustību un karogus. Ļaudis nes plakātus ar uzrakstiem, kas liecina, ka Viļņa nākusi atpakaļ lietuvju rokās.”

Pag. gada 31. jūlijā Finks pareģoja par olimpiādi: “Daliņš iet un uzvar... Priekšā stāvošā ciņa Daliņam nebūs ciņa, bet bezciņas gājieni preti uzvarai. Daliņam olimpiskā 50 km. soļojumā konkurentu nav. Viņš uzvarēs fenomenālā laikā un nekādi sarežģījumi nebūs...”

“Tā pareģot nav liela māksla,” saka Finka bijušais sirds draugs Skuja. “Tad jau es esmu daudz labāks gaišreģis nekā Finks. Atceraties, dažus mēnešus atpakaļ Finka prese rakstīja, ka gaišreģis precēšoties ar pazīstamās firmas īpašnieces meitu I. Bija nolikta pat kāzu diena.

Es jau toreiz teicu, ka Finks i nedomā precēties, bet gaida, ka "līgas" māte piedāvās viņam kādu miljonu "pūranaudas", lai liek meitu mierā. Tas nenotika un arī par kāzām nekas vairs nav dzirdams."

"Kamēr es vēl bērņus uzmanīju," saka Finka k-dze, "Klaudijš mācījās fleiti spēlēt, bet Rita apmeklēja ģimnāziju un mācījās dejas kursus, bet tagad"... gaišreģa sieva nopūšas, viņai asaras saskrien acis," ... tagad viņi pazuduši cilvēki... tādi pat kā tēvs!

Kārlis Krūmājs

Jaunākās Ziņas, 1933. Nr. 182

KO SAKA FINKS PAR SAVAS SIEVAS UN "BIJUŠĀ DRAUGA" APVAINOJUMIEM

Šo "atmaskošanu" viņš uzskata par atreibības aktu un noliedz apvainojumus par publikas "apmuļķošanu"

Vakar vienā no latviešu avīzēm parādījās intervija ar Rīgas "gaišreģa" Finka šķirto sievu Annu Dreimani un gaišreģa "bijušo draugu" Valteru Skuju.

Anna Dreimane apvaino Finku, ka tieši viņa dēļ tā bija spiesta pārdot savu māju, kā arī tāpēc, ka viņš bērņiem nedeva iespēju mācīties un spieda viņus palīdzēt "publikas apmuļķošanā", zilēšanas seansos un "okultajās izdarībās". V. Skuja arī no savas puses apgalvo, ka visas Finka okultās spējas — viens vienīgs šarlatānisms.

Pats Finks, atbildot uz visiem šiem apvainojumiem, paziņo, ka viņš netaisās tiem pievērst uzmanību.

— Gan redzēsīt, patiesība reiz tik un tā nāks gaismā, — viņš saka, sapurinot melnās, viļņainās matu krēpes un nozibinot tumšām, "čigāniskām" acīm.

— Lai viņa runā, ko grib, lai raud. Tās nav īstas asaras, nav patiesas. Ne no bēdām raud, bet no ļaunuma un dusmām, ka neko nevar

padarīt ne man, ne bērniem. Bērni — tie ir mani uzticīgi draugi. Viņi zina patiesību, bet tas, ko ļaudis par mani runā, mani galīgi neinteresē.

— Tas viss, ko viņa stāsta par māju, par to, ka viņa it kā manis dēļ to pārdeva un izputēja — nav taisnība. Tajā mājā es pats ieguldīju veselu lērumu naudas.

Sarunas laikā Finks iedegas un uztraucas. Redzams, bijušās sievas “atmaskojums” viņu tomēr stipri satraucis.

— Jūs padomājiet, — turpina viņš, — viņa saka, ka es traucēju bērniem mācīties, piespiedu viņus palīdzēt apmānīt publiku. Bet kas izņēma meiteni no skolas? Kas aizveda viņu uz Kurzemi, turēja tur, nelaida uz pilsētu. Taču ar viltu man nācās aizvest meitu no turienes. Meitene pazaudēja pusotra gada, bet kāpēc? Tāpēc, ka māte, redziet nu, gribēja viņu izdot pie vīra. Pie tam — piecpadsmitgadīgu un vēl kam — Skujam! Un ja jau reiz sākts, teikšu tieši — ja arī viņš bijis kādam draugs, tad ne man, bez sievai. Un ļoti tuvs. Es jau sen to nopratu, un arī viņa pati pēdējā laikā runāja: es tos melnīgsnējos čigānus vairs nemīlu, man blondie vairāk patīk.

Tad arī pamanīju, ka viņai allaž naudas nepietiek, cik vien nedod. Jautāsi, kur lika — izgrozās. Nu meloja viņa, vispār, diezgan bieži, redzu — kādam tak atdod. Bet Skuja arvien nāca un nāca pie manis, un vienmēr izlūdzās naudu. Kad es atteicu viņam, piesitās sievai. Un ne ar to vien nodarbojās, arī savu māti pie mums uz māju veda, kopīgi ubagoja, un ne pie mums vien, pie visiem pazīstamiem. Es cietos, līdz apriebās. Domāju, kāpēc gan lai tāds liekēdis manu naudu šķiestu! Nolēmu šķirties.

Skuja stāsta, ka es “apmuļķoju” publiku. Vai tad tāds nejēga var runāt par nopietnām lietām. Tikai divas klases beidzis, bet spriež kā profesors. Ja es prastu taisīt trikus, tad droši vien man būtu daudz vairāk naudas nekā tagad.

Nē, tas viss ir meli. Jau pēc šķiršanās sieva gribēja pie manis atgriezties. Vairākas reizes lūdzās, lai es ņemtu viņu atpakaļ vai pali-

dzētu viņai. Es arī būtu palīdzējis, taču bērni neļāva, — muļķis, saka, tu būsi, ja no jauna atļausi uzsēsties kaklā.

Viņi taču labāk par kuru katru zina, kā viss bija. Sievai vajadzēja agrāk domāt, pirms ar puisieti sapīties. Viņai taču bija 58 gadi, viņa vecāka par mani, bet viņam 26. Starpība ir.

Lai arī ko par mani nerunātu, bet mēs ar bērniem labi dzivosim un pie manis viņi noteikti mācīsies. Zinātni es ļoti cienu, nepieļaušu palikt neprašām. Meita bez tam vēl mācās baletu un deju... ak, labi gan. Tā ir visa trīc uz vietas. Es viņai mūziku uzrakstīju, tieši tā, pats no sevis, guli un dzirdi pavisam ko jaunu, un dejas arī. Pagaidiet, varbūt kādreiz redzēsīt.

Finks uz brīdi aizdomājas un atkal nopurina savus kuplos matus.

— Kas attiecas uz manu zilēšanu un “apmuļķošanu”, ko es arī turpināšu, prasiet tiem, kuri bijuši klāt tais reizēs. Nav mazie bērni — profesori, zinātnieki — pilnā apgaismojumā, gaišā dienas laikā redzējuši dažādas parādības, bet kāpēc tas notika — par to citi spēki zina, ne es.

Sliktu vilku pat suņi neaprej, kā saka. No svešām mēlēm nepasargāsies.

K. V.

Segodņa Večerom, 1933. Nr. 187

FINKA SIEVA — GALĒJĀ NABADZĪBĀ

Laikraksts “Segodņa” ziņoja, ka Finka sieva gribējusi savu meitu izprecināt Valteram Skujam, ar ko nav bijis mierā Finks. Pēc tam Finks no sievas šķīries, taču bērni mātei nav sekojuši, bet palikuši pie tēva. Finka sieva aizgājusi pie savas meitas kavaliera. No šķiršanās brīža pagājis jau gads. Pareģis atstājis sievai diezgan lielu īpašumu Talsenē, bez tam arī visu dzīvokļa iekārtu. Kā tagad noskaidrojies, Finka kundze paspējusi likvidēt visu vīra atstāto mantojumu un iztērējusi to kopā ar Skuju.

Pēdējā laikā viņas materiālais stāvoklis ir visai grūts, viņa strādā stikla fabrikā, saņemot 80 santīmus dienā. Tagad Finka kundze saņēmusi no policijas mazturīgā apliecību un aisākusi lietu pret Finku, pieprasot no viņa alimentus — 1000 latu gadā. Finks “Pēdējā brīdī” darbiniekam sacījis, ka viņš paredz savai bijušajai sievai bēdīgu iznākumu. Viņš zinājis, ka dzīve ar jaunu cilvēku viņu pie laba gala neveidīs. Bērni par māti negribot neko dzirdēt.

Segoņa, 1933. Nr. 216

TĀ RUNĀJA “GAIŠREGĪS” FINKS

Pēc Finka šķirtās sievas un bijušā drauga stāstiem par Finku, viņa gariem un gaišredzību, man nācās uzklaut arī pretējo pusi — pašu “gaišreģi”.

— Vai dieņiņ, ko viņi par mani sastāstījuši! — uzbudināts iesaucās Finks. — Tie ir meli! Valters Skuja man nekāds draugs nav bijis. Viņš ir hochstaplers [blēdis]. Viņš pārtiek no cilvēku izmantošanas. Bet taisnība uzvarēs!

— Tad, lūdzu, kāda ir tā taisnība?

— Vispirms par sievas mantoto māju Talsos. Es izmaksāju trīs līdzmantiniekiem — katram 45 000 rbļ. Tāpat daļu aizņēmuma es biju jau nomaksājis. Sieva māju pārdeva par 9000 latiem, bet, lai nebūtu jāmaksā daudz nodokļu, līgumā uzrādīja mazāku summu. Es nekad to māju nebūtu pārdevis. Es teicu, lai paliek mūsu bērniem, bet, kad mums kopdzīve tik un tā bija izjukusi, es atmetu ar roku, — lai viņa dara kā grib! Un viņas padomdevējs bija tas Valters Skuja. Es viņu ciest nevarēju, tāpēc ka es vispār neciešu Baltijas vāciešus. Sieva izņēma no ģimnāzijas meiteni — Ritai vēl nebija 15 gadu — un kopā ar Skuju aizveda uz Talsiem. Sieva viņus gribēja saprecināt. Skuja esot smalks kungs, no labākām aprindām, — tad arī mūsu bērni tik-

šot par kungiem. Tad es uzdevu vienam cilvēkam nozagt Ritu un atvest pie manis. Rita, panāc šurp!...

Ienāk Finka meita, tagad jau 19 g. veca jaunkundze.

— Nu pasaki, vai tā nebija? — Finks jautā pavēlošā balsī.

Rita nodreb un apliecina, ka tā bija. Viņa pavisam sliktās domās par “veceni” un Skuju. Par precēšanos toreiz nekā pat nezinājusi.

— Bet tu neuztraucies, Rita, — es ticu kādai augstākai inteliģencei, kas ir ap mums, — taisnībai jāuzvar. Agrāk es uztraucos, bet tagad vairs ne, redzat, es tikai vibrēju...

Pēc balss un žestiem spriežot liekas, ka vibrēšana ir tā pati uztraukšanās.

— Es teicu sievai, ka mūsu bērni jāizskolo, lai nebūtu tādi pat neprāšas kā mēs. Es skolu neesmu baudījis. Es biju audzubērns, čigānēns. Es no tiem sitieniem aizbēgu līdz cirkam. Un es strādāju tagad pāri pusnaktij un cīnos, lai bērniem būtu labāki, bet sieva ar to Skuju uz vienu roku. Kad viņam bija jāiet karadienestā, viņš prasīja no manis 35 000, lai atpirktos no dienesta. Sieva gribēja, lai gādāju naudu, bet man nebija un es nedotu, ja arī būtu. Es vēl pabrīnījos, vai tā var atpirkties. Tad Skuja solīja mani izputināt. Sieva, aizejot no manis, teica, ka viņai apnicis tumšmatains, tagad viņa gribot blondu. Tāds ir Skuja. Nu viņi nodzīvojuši naudu, ko saņēma par māju, un izgudrojuši prasīt no manis alimentus, lai gan laulības šķiršana notika uz abpusēju vēlēšanos.

Par savām attiecībām ar pazīstamās Rīgas firmas īpašnieces meitu L. kdzi, ar kuru viņš it kā gribot precēties, Finks saka, ka nekādus materiālus labumus neesot gaidījis. Pašlaik nevarot precēties, jo L. ieradusi dzīvot lepnāk, nekā Finka ienākumi atļauj, bet, kad bērni kļūs patstāvīgi, tad viņš ar L. varbūt arī apprecēšoties. Pašlaik pie L. dzīvojot dēls Klaudijs, jo L. kdzei vajagot, lai kāds pastāvīgi būtu pie viņas. Rudenī dēls iešot karadienestā. Un noklīduši viņa bērni nebūt neesot.

Tad mūsu saruna novirzās uz Finka gariem un gaišredzību. Te

nu kā liecinieku Finks sauc talkā vakar manā rakstā minēto B. — Jūliju Baumeisteru. Tas jau vecāks kungs ar nedzīvu skatu un nedrošu uzstāšanos, — liekas tiešām vairāk pieradis pie “gariem” nekā šīs pasaules. Finks runā un laiku pa laikam skaļi uzsauc Baumeisteram: “Jūli, vai tā nebija?!” Baumeisters tikai apliecina, ka tā bija gan. Un tiešām neticamas lietas! Piemēram, Finka tagadējā šķirtene kūrusi krāsni, bet nebijis sērkokciņu. Pēc brīža malka esot iedegusies pati no sevis. Tad gadījums ar neļķēm. Tās parādījušās istabā gaišā dienas laikā, saulei spīdot. Bijis klāt prof. K., bet ar Skuju Finks toreiz pat pazīstams vēl neesot bijis. Kādreiz Finkam saslimis kakls; viņš tam nepiegrīzījis vērību, bet prof. K. iebāzījis karoti Finkam mutē, aplūkojis iekaisušās mandeles un teicis, ka atnesīšot zāles. Tai laikā istabas kaktā esot atskanējusi balss: “*Ist nicht notig, ivird gesund!*” kāda tur vēderrunāšana varējusi būt, kad profesors tur karoti gaišreģa riklē? Un pēc 3 stundām tiešām kakls esot kļuvis vesels. Dažādas balsis bieži runājot Finka dzīvoklī; daudzreiz, kad pats F. atrodas pavisam citā istabā. Tāpat ar to Pārdaugavas namsaimnieka “oktoberi” nekāda mānīšanās neesot notikusi un dēlam Finks neesot licis sēdēt uz tā. Baumeisters no savas puses apliecina, ka “oktoberis” pagalam bijis gan, bet jaunu neesot pircis. Ar gleznu bijis tā: apmeklētājs teicis: “Kā būtu, ja šī glezna paceltos gaisā?” Finks atbildējis, ka to viņš nevarot izdarīt, bet tai brīdī glezna esot gan pacēlusies gaisā. Un bez kādām saitēm vai slepenām stiepulēm.

Tāpat neesot tiesa, ka dēls Klaudijs uzlējis žurnālistam Kalniņam sarkano tinti uz galvas, bet kaut kas sarkans uzlijis gan. Šis K. esot laimīgs cilvēks, ap to mājot kādas citas, nezināmas sfēras “inteliģence”, — vai nu to sauc par mātes garu, vai citādi. Ka šī mātes gara balsī kādreiz būtu runājusi arī Finka meita, to viņi abi noliedz, tas esot Finka sievas sagudrojums.

Kādreiz Finks gulējis ar sievu gultā, un piepeši viņi pamanījuši, ka blakus tiem guļ trešais. Abi reizē sataustījuši trešo gulētāju. Pēc laiciņa tas pazudis kā nebijis.

Vienreiz viņi ar Baumeisteru gājuši pa Maskavas ielu un kādā pievārtē pamanījuši, ka vesels bars kaķu, kādi desmit, uzbrukuši vienam melnam runcim. Tas redzot, ka plāni būs, pēkšņi iesaucies cilvēka balsi: "Nenākat man klāt!" Kaķi nav nobijušies, bet tai laikā garām gājusi kāda krieviete, — tā gan izbailēs nometusi nesamo un aizmukusi iesaukdamās: "Ak Dievs, kaķi sāk runāt cilvēciski!"

Par zīlēšanu Finks saka:

— Tā man tāda pat patikas nodarbošanās kā citam medības, marku krāšana vai zirgu skriešanās. Mans peļņas avots — fotografēšana, un tiešām pasūtītāju netrūkst.

— Cilvēki taču nāk pie jums fotografēties tikai tāpēc, lai jūs tiem pazīlētu!

— Tā jau gan ir, — Finks atzīstas, — bet tomēr viens otrs fotografēties arī tāpat bez zīlēšanas. Galu galā vai tas kas ļauns, ka man patīk uz cilvēku paskatīties un kaut ko pateikt par viņu? Mana sieva jau arī zīlēnot. Tagad viņa stāsta, ka es neprotot, bet vai viņa prot labāk?

Jautājums sarežģīts, lai izšķir, kas grib, es neņemos spriest. Bet tā runāja "gaišreģis" Finks...

Kārlis Krūmājs

Jaunākās Ziņas, 1933. Nr. 183

GAIŠREĢIS FINKS TOMĒR DOSIES LAULĪBAS OSTĀ

Ceļojums uz Parīzi. — Likteņa pateikšana pēc fotogrāfijas

Gaišreģa E. Finka laulības ar populāro Jurgensoni apklusē — interesanti par šo lietu aprunāties ar pašu Finku. <...>.

— Kā, Finka kungs, būs ar jūsu laulībām? — Sabiedrībā runā, ka tās izjukšot...

— Ne-ne-ne — Finks smeļ — kāzas būs! Man tikai vajadzīga

nauda kāzu rikošanai, es sievas naudas negaidu, kā citi runā. Kāzas būs drīz. Esmu uzaicināts uz Parīzi — tur nopelnišu naudu, tad rikošu kāzas.

— Brauksiet uz Parīzi?

— Kā tad — drīz vien došos ceļā. Uzaicinājums jau kabatā. Viņš mani tur gaida jau sen...

— Ko varat pateikt par politisko stāvokli? — Ah, par tādām lietām ar žurnālistiem negribu runāt.

Sarunā Finks stāsta, ka viņš saņemot fotogrāfijas no ārzemēm, pēc kurām gribot, lai pasakot nākotni. — Nudie, es nevaru glābties no cilvēkiem. — viņš piezīmē, — mani zin visur. — Vai pēc fotogrāfijas arī varat kaut ko pateikt? — Man izliekas, ka varu...

— Kā tas iespējams?

— To pats nezinu. Kaut kas paradās... <...>.

Ms.

Pēdējā Brīdī, 1933. Nr. 275

GAIŠREGĪS FINKS

Gaišregīis Finks sakarā ar sensacionāliem atklājumiem presē par viņa gaišredzības aizkulisēm tagad lielā mērā esot zaudējis ienākumus, ka gandrīz Latvijā vairs neesot ko darīt un jau tuvākā nākotnē braukšot uz Parīzi. Pēc viņa domām, Parīzē ar gaišredzību varot tal sīt labus veikalus tādēļ, ka tur visvairāk saplūstot bagātnieki no dažādām pasaules malām. Parīzē viņam darbs esot nodrošināts, jo pastāvīgi no turienes zilēšanai saņemot daudz ievērojamu personu ģimenes. Finka cienītāji sašutuši par gaišreģa aizceļošanas nodomu.

Dzimtene, 1933. Nr. 1

KARAGĀJIENS PRET "GAIŠREĢIEM"

Lielā presē parādījās sensacionāla ziņa, ka visus gaišreģus, kas nodarbojas ar pareģošanu, zilēšanu, kāršu likšanu un ļaužu muļķošanu, izsūtīšot no Latvijas. Lai cik kritiski mēs neizturamies pret visādiem gaišreģiem, lētticīgo ļaužu muļķotājiem, tomēr neviens latviešu pavalstniekus no Latvijas izraidīt nevar, jo Latvija ir tiesiska valsts.

Vietējos gaišreģus var tikai sodīt. Čigānu karalis bija ļoti uztraucies par šo lietu. Ja starptautiskais afērists, kas visur Eiropā sodīts, ar "J. Z." reklāmas palīdzību var muļķot publiku, vai Rīgas gaišreģi par to būtu vēl bargāki sodāmi? Starptautiskiem afēristiem ar visu Latvijā tekasēto naudu ļauj mierīgi aizbraukt prom, un tos arestē tikai leiši. Varbūt pārāk džentlmeniska izturēšanās pret Marī onu būtu izskaidrojama ar to, ka "lekcijā" kā goda viesi piedalījušies arī augstie mandarīni. Stāsta, ka telepātijas prof. prefektūrā demonstrējis speciālus trikus. Preses galms pats sevi izpēris, paziņodams, ka Freda Mariona "telepātija" ir tikai vienkārša mānīšanās, savus trikus prof. izved ar publikā noslēpta sekretāra palīdzību! Vai "Jaun. Ziņu" redaktoriem nav kauns, ka viņi tik briesmīgi reklamējuši savu "profesoru", kuru tagad paši atzīst par afēristu un vēl pat par "noziedznieku".

Aizkulisēs, 1933. Nr. 12

FINKS RĪGAS JŪRMALĀ

Mellužos nopircis gruntsgabalu, kuru jau sen bij izraudzījis. Tagad būvēšot vasarnīcu.

Aizkulisēs, 1932. Nr. 26

EIŽENS FINKS VALSTIJ PARĀDĀ...

Rīgas–Valmieras Zemesgrāmatu nodaļā Eižens Finks valstij parādā sekošus nodokļus:

1) 1931. g. ienākuma nodokli Ls 40 ar soda naudu 1% mēnesī, sākot ar 1932. g. 1. jūniju, un Ls 2 piedzišanas izdevumus;

2) 1932. g. ienākuma nodokli Ls 194,50 ar soda naudu 1% mēnesī, sākot ar 1933. g. 1. janvāri, un 3% piedzišanas izdevumiem no visas summas;

3) 1932. g. krīzes apkaršanas nodokli, piemaksa pie ienākuma nodokļa Ls 92,25 ar soda naudu un piedzišanas izdevumiem;

4) 1930. g. % peļņas nodokli Ls 127,50 ar soda naudu 1% mēnesī, sākot ar 1932. g. 7. martu, un 3% piedzišanas izdevumus no visas summas;

5) 1931. g. % peļņas nodokli Ls 84 ar soda naudu 1% mēnesī, sākot ar 1932. g. 7. jūniju, un 3% piedzišanas izdevumus;

6) 1932. g. % peļņas nodokli Ls 117, soda naudu 1% mēnesī, sākot ar 1932. g. 27. novembri, un 3% piedzišanas izdevumus no visas summas (..).

Lai nodrošinātu nodokļu parāda nomaksu, Nodokļu departaments lūdz ievest zemesgrāmatu reģistros atzīmi par Ls 727,25 ar % un piedzišanas izdevumiem kā nodrošinājumu uz nekustāmu īpašumu Rīgas Jūrmalā, Jaundubultos, Pl. Brieža ielā Nr. 13, ar zemesgrāmatu reģistra Nr. 2535.

Par izpildīšanu departaments lūdz paziņot.

Direktors /Paraksts/

LVVA. 1615. f., 4. apr., Nr. 20504, 15. lp.

TIESU SLUDINĀJUMI

<...> 1933. g. 12. augustā, 10. rītā, Rīgas apgabaltiesas civilnodalās sēžu zālē pārdos publiskā izsolē Eižena Finka nekustamo mantu, kas atrodas Rīgas Jūrmalas pils., Dubultos, ar zemes grāmatu reģistra № 2535, un sastāv no Slokas muižas muižu zemes atdalītā zemes gabala № 2591F, 3715 kv. m. platībā; 2) nekustamās mantas izsoles vērtība — Ls 1100, — 3) nekustamai mantai ir hipotēku parādi Ls 1100.

<...>

Rīgā, 1933. g. 20. maijā.

Valdības Vēstnesis, 1933. Nr. 127

KAS ĪSTI SAGAI DĀMS 1934. GADĀ?

Lielas pārmaiņas Krievijā un Amerikā. Karš tomēr būs

Kopš seniem laikiem pirms Jaunā gada ļaudis pieraduši sev jautāt — kas gaida mūs nākošajā gadā? Kāda laime, kādas bēdas un prieki?

Rīgā dzīvojošais gaišreģis un pravietis Jevgēnijs Finks, kas ar daudziem veiksmīgiem paredzējumiem ieguvis lielu popularitāti un slavu, saka: 1934. gadā lielajā politikā būs vesela rinda visai būtisku izmaiņu. Gada vidū plaši izplatīsies jauna, līdz šim laikam nezināma, politiska mācība, kas aptvers ierindas masas un dos lielu triecienu marksismam un fašismam. Šo mācību radīs izcils cilvēks no tautas, kurš paliks nezināms. Šīs mācības popularizētāji iekaros tautas atziņību un ietekmēs daudzu valstu likteņus. Tie visi būs ļaudis no tautas, bet spēcīgi un garā stipri, nelokāmu gribu, uzticīgi miera un kārtības interesēm.

Attiecībā uz Krieviju var teikt, ka nākošais gads būs liktenīgs padomju režīmam.

— Es redzu, kā neaptveramā līdzenumā uz visām pusēm braukā jātnieku vienības. Starp tiem ir labi un slikti ļaudis. Ļaunie aiziet no zemes centra un glābjas bēgot, aiz labajiem iet tauta un viņi saņems varu.

— Vai tas nozīmē galu padomēm? — jautās man.

— Jā... jādomā, beigu sākums. Grūti teikt. Kas būs tālāk ar Krieviju? To es neredzu, bet... Karš tomēr būs. Un karš kaut kur pavisam tuvu, ne Tālajos Austrumos, kur kara perēklis vēl nav pilnībā nobriedis, bet kaut kur pavisam tuvu, varētu būt ap Poliju, Rumāniju vai ap Vāciju, bet kaut kur tajās vietās, kur gatavo karu tie paši ļaudis, kas Tālajos Austrumos.

— Bet tagad pāriesim pie Amerikas. Tur es redzu lielus nemiernus. Iedzīvotājos uzkrājas neapmierinātība ar patreizējo prezidentu Rūzveltu. 1934. gadā — Rūzvelta karjeras noriets. Viņa vārds masās būs tikpat neieredzēts, cik nesen bija populārs.

Vācijā 1934. g. nostiprināsies pastāvošā iekārta un kārtība. Hitleram izdosies izvest vairākas sevišķi veiksmīgas sociālas reformas, kas radīs jaunu pacēlumu masās un vadoņa dievināšanu. Šajā gadā Vācija būs sērās: nomirs viens no ievērojamākiem valsts darbiniekiem.

Anglijā pastiprināsies fašistiskā kustība. Viens no patreizējās valdības redzamākajiem ministriem būs spiests atteikties no amata.

Anglijas starptautiskais stāvoklis atkal nedaudz pasliktināsies. Nekārtības Indijā un Īrijā Anglijai radīs jaunas nepatīkšanas. Anglija arī zaudēs vienu no redzamākajiem valsts darbiniekiem.

Beidzot — nākamajā gadā būs masveidīgas saslimšanas ar paralizī un dažādām sirds slimībām.

Tajā pat laikā var sacīt, ka vispārējais stāvoklis, kā ekonomiskais, tā politiskais visā pasaulē pakāpeniski gada laikā pat uzlabosies. Uz skatuves uznāks jauni ļaudis, veselīgi un stipri. Viņi nesīs jaunas strāvas, kas atdzīvinās tirdzniecību un rūpniecību, daļēji atjaunojot sen izzudušo uzticību.

Dļa Vas, 1934. Nr. 2

BOHĒMAS MELNĀ BIRŽA

Populārais gaišreģis Eizens Finks, kad tam jautāts, kādēļ pēdējā laikā cilvēki tik lielā skaitā nāvējas, teicis:

— Tas vēl nav nekas. Tuvākā nākotnē uz īsu brīdi mums būs vēl vairāk ko uztraukties! (Lai pasarg' dievi!)

S. S.

Bohēma, 1934. Nr. 1

TAS SIMTPROCENTĪGI PIEPILDĪJĀS

Mana māte kopā ar mani atbrauca no Krievijas uz Latviju 1921. vai 1922. gadā, kad man bija pieci gadi. Mans tēvs pilsoņu kara laikā bija miris ar tifu. Viņam bija tikai 24 gadi. Mūs uzaicināja pie sevis mans vectētiņš no tēva puses Fēlikss Karū, un pie viņa mēs arī apmetāmies uz dzīvi. Mums ar māti, tāpat kā manam mirušajam tēvam, bija Lielbritānijas pavalstniecība. Bet vectētiņš bija dzimis Odesā, dzīvojis Kijevā, pēc tam — Maskavā, bet pēc revolūcijas viņu liktenis atveda uz Latviju. Vērmanes dārzā viņš nomāja telpas, kurās atradās kino "Marīnē". Šajā kinoteātrī notika ne tikai kinoseansi, bet arī kino-
varjatē uzstājās dziedātāji un aktieri. Vectētiņam bija kinoaparātu un filmu nomāšanas kantoris. Vēl pēc kara uz Merķeļa ielas 17. nama fasādes bija redzams uzraksts "PATE—NORD".

Varēja būt 1924. gads, kad māte apmeklēja pareģi Finku pirmo reizi. Finks māti pieņēmis, vērīgi ielūkojies sejā, pētījis rokas līnijas un tad sacījis, ka viņa esot atraitne un viņas nelaiķa vīrs bijis saistīts ar armiju. Mans mirušais tēvs tiešām bija cara armijas virsnieks. Teicis, ka viņai esot mazgadīga meitiņa un tuvākā laikā māte apprecētos otrreiz. Arī viņas otrais vīrs būšot armijas cilvēks, taču abu kopdzīve nebūšot visai ilga un māte kļūšot atraitne vēlreiz. (Jāsaka, ka šis pareģojums vēlāk simtprocentīgi piepildījās.)

1926. gadā, kad māte jau bija iepazinusies un apprecējusies ar manu patēvu, viņa atkal apmeklēja Finku.

— Nu redz, apprecējāties gan! Es jau teicu, ka apprecēsieties. Un drīzumā jums būs kāds lielāks pirkums. Māja gan tā nebūs, bet šis īpašums tā kā varētu būt zeme. Arī Rīgā tas nebūs — jūsu zemei tuvumā būs kaut kāda robeža. Šo īpašumu jūs iegādāsieties par svešu naudu — ne jūsu, ne jūsu vīra nauda tā nebūs. — Tāds bijis Finka pareģojums šoreiz. Un tiešām 1927. gadā māte un patēvs nopirka zemes gabalu Ilūkstes apriņķī. Naudu zemes gabala iegādei viņiem uzdāvināja vectētiņš. (Viņš ļoti mīlēja manu māti un mani. Kad mēs pārcēlāmies uz dzīvi Daugavpilī, kur Daugavpils cietoksnī dienēja mans patēvs, vectētiņš gribēja, lai es palieku pie viņa Rīgā. Tomēr māte un patēvs vēlējās, lai dzīvoju kopā ar viņiem, un tā es braukāju — padzīvoju gan Daugavpilī, gan Rīgā pie vectētiņa.) Taisnība bija arī Finka pareģojumam par robežu — mūsu zemes gabals robežojās ar Lietuvas valsti.

Tas varēja būt 1934. gadā, kad māte vēlreiz devās pie Finka, jau pēc mana patēva nāves. Es tajā laikā mācījos Lišinas ģimnāzijā. Šajā reizē Finks mātei sacījis, ka viņa vairs neapprecēšoties, viņas turpmākā dzīve būšot saistīta tikai ar meitu — tas ir, ar mani. Es beigšot augstskolu un savā dzīvē būšot saistīta ar daudziem cilvēkiem. Ar šis Finka pareģojums piepildījās — jau pēc kara es beidzu Rīgas Pedagoģisko institūtu un visu mūžu strādāju par skolotāju. Gribu vēl piebilst, ka toreiz mana māte bija pie Finka aizgājusi kopā ar mana vectētiņa otro sievu, kura bija pēc tautības francūziete un ļoti slikti runāja krieviski, bet latviski — nemaz. Vectētiņa sievu sauca Viktorija Depenvejē, viņa bija ieradusies Maskavā vēl cara laikos, lai pasniegtu franču valodas stundas, par kurām toreiz Krievijā bija liela interese. Maskavā Viktorija Depenvejē bija iepazinusies ar manu vectētiņu un kopā ar viņu ieradusies Rīgā. Finks sacījis, ka viņa dzīvojot svešā zemē starp svešiem ļaudīm. Taču toreiz vectētiņš vēl bija dzīvs un Depenvejē nebija viena.

Arī pēdējo reizi māte apmeklēja Finku kopā ar Viktoriju Depenveijē. Tas varēja būt jau pēc vectētiņa nāves, un Depenveijē tiešām bija palikusi svešā zemē viena. Bērnu viņai nebija. Šoreiz slavenais pareģis nav bijis sevišķi laipns — runājies ar abām sievietēm turpat pie sliekšņa.

— Ko jūs gribat? — viņš vērsies pie manas mātes. — Es jums jau visu pateicu un vairāk nevaru neko pateikt. Nenāciet pie manis vairs. Un jūs, — Finks uzrunājis Viktoriju Depenveijē un pacēlis gaisā vienu pirkstu, — jūs esat pasaulē viena kā pirksts. Sveši ļaudis ir jums visapkārt, sveši ļaudis jūs apglabās, un neviens nezinās, kur ir jūsu kapa vieta.

Vēlāk tā tas arī patiešām notika. Vectētiņa sieva nomira vācu laikā, un, kad mēs ar māti atgriezāmies no Daugavpils pēc Otrā pasaules kara, es ilgi meklēju viņas kapa vietu. Beidzot Raiņa kapu kantorī uzzināju, ka Viktorija Depenveijē apglabāta turpat Raiņa kapos.

Mana māte Marī ja Suhija, kura man visus šos notikumus izstāstīja, mira 1959. gadā un ir apglabāta Lielupes kapos.

Emilijas Grigānes stāstījumu pierakstīja Silvija Apine
1995

CIEMOS PIE RĪGAS GAIŠREĢA EIŽ. FINKA

<...> Viņa fotodarbnīcā gar sienām redz daudzus mūsu un ār-
zemju ievērojamus kultūras darbiniekus. Tos visus Finks padarījis
"nemirstīgus" savās fotoplatēs, ka arī tiem, droši vien, nākotni zilējis.
Lūk, trīs vijoļvirtuozu ģimētnes — slavenais Anrī Marto, Pšihoda un
mūsu pašu Roberts Miķelsons. Bet, lūk, no sienas smaida arī latvju
tenoru karalis Art. Priednieks-Kavarra u. d. c. <...>.

Par mūsu valstī notikušām 15.-16. maija pārgrozībām Eižens
Finks ļoti priecīgs.

— Gaisu vajadzēja iztīrīt. Tas bija labs darbs. Gods un slava tam, kas to darījis! — lakoniski nosaka Finks. <...>.

— Nu, kā iet ar gaišredzību un pareigošanu? — beigās vaicāju Finkam.

— Ak, ziniet, tas ir lietas, par kurām mums, cilvēkiem, labāk nerunāt. Jo tikpat gudrāki nekļūsim. Varu tikai sacīt, ka cilvēka likteņi jau rakstīti viņa šūpulī. Neesmu Dievs, bet tomēr katram varu ko pateikt arī par viņa nākotni — beidz sarunu Finks.

-kte

Pēdējā Briedi, 1934. Nr. 173

VĒLREIZ PAR EIŽENU FINKU

<...> Viena no ievērojamākajām gaišreģa tikšanās reizēm bijusi ar toreizējo valsts un ministru prezidentu Kārli Ulmani.

Augusts Rudzītis: — Kad es reiz jautāju Finkam, ko viņš domā par mūsu vadoni, tad saņēmu atbildi: “Viss uz šīs pasaules — gan valdnieki, gan tautu likteņi — ir Dieva nolikti, un tā tam ir jābūt.” Un tomēr, vai daži nav melnā kunga gribas pildītāji, to skaitā arī mūsu paps? — es neatlaidos. Finks atbildēja: “Tas atkarīgs no mūsu rīdzes viedokļa, kā mēs uz to raugāties.” Apmēram pusgadu pirms 1934. gada maija apvērsuma Finks ieradās pie Ulmaņa un centās to atrunāt no apvērsuma kauna darba. (Jāatzīmē, ka tai laikā deputāta Kārļa Ulmaņa politiskā karjera slidēja arvien zemāk, un nākamajās vēlēšanās viņam nebija izredžu iekļūt ne deputātos, ne arī kādā valdības amatā.) Ulmanis jautājis: “Ko jūs man labu vēstīsiet, ja jau esat nācis, tad, jādodomā, gaidāmas kādas pārmaiņas?” Finks: “Jā, tieši par pārmaiņām nāku runāt. Jums, Ulmaņa kungs, sirdī ieperinājies mazs godkāribas velniņš un aug aizvien lielāks, mēģiniet tikt vaļā no tā, jo citādi daudziem kļāsies slikti. Jūs esat iecerējis izdarīt apvērsumu, bet

F. Finks. 20. gadsimta 20.–30. gadi.

B. Brokas krājumā

esiet goda cilvēks un atmetiet tā godkārības velniņa uzkurināto ideju. Vai jūs mazums esat ēdis labumus no latviešu tautas, vai jums nav bijis solīds atalgojums premjera amatā, un arī, ministra postenī esot, tas ir pietiekams, lai iekrātu nepieciešamos līdzekļus vecumdienām. Vēl vairāk, ja arī ceturtā Saeima vēlēšanās jūs neievēlēs, tad uzkrājumi un politiskais kapitāls jums ļautu pat divus mūžus nodzīvot un godu saglabāt. Kāpēc gatavot apvērsumu un apgānīt latviešu tautas likumīgi ievēlēto valdību?" Ulmanis nemaz nav ļaunojies par tik atklātu valodu, tik interesējies, vai apvērsums izdosies. "Jā, apvērsums izdosies, bet valdīsiet jūs ne vairāk kā sešus gadus, pēc tam apmēram pusi no valdīšanas laika pavadīsiet aiz restēm un tur pabeigsit savu dzīvi. Padomājiet, vai tas ir to vērts? Turklāt, krītot no troņa, jūs daudzus tūkstošus, desmitiem tūkstošu savu piekritēju ierausiet līdzī ne-laimē." Šķīrušies viņi ļoti draudzīgi, bet Ulmanis turpinājis sekot savam godkāres velniņam un, acimredzot, šīs pašapliecināšanās idejas pārņemts, nav nopietni ieklausījies Finka brīdinājumos.

Vēlāk, jau pēc apvērsuma, prezidents Eiženu Finku uzaicinājis uz preses balli, kur viņa vieta bijusi blakus Benjamiņa kundzei. Dāma bijusi ļoti neapmierināta ar to, ka jāsēž pie viena galda ar čigānu (resp. — Finku), kaut arī zinājusi, kas viņš tāds ir. Runājusi ar galda klājējiem, lai izmaina vietas, bet ko tur vairs līdzēsi, pats prezidents tā vēlējis, lai Eižens Finks sēdētu viņam pretī. Tā viņa purpinādama apsēdusies noliktajā vietā, un tad Finks pateicis slaveno prognozi: "Ko jūs ēdat cilvēku pie bagātīgi klāta galda, ēdiet un stiprinieties, jo jānomirst jums būs uz plikiem dēļiem un badā."

— Vai Finks arī kādreiz nav cietis par tik tiešiem un atklātiem pareģojumiem?

— To gan es ar viņu nepārrunāju, bet tautā runāja, ka pirms prezidenta Čakstes nāves viņš bija izrunājies par šo vēl nenotikušo faktu un ielikts cietumā, bet, līdzko Čakste nomiris, tā palaists vaļā.

— Vai arī ārlietu ministram Zigrīdam Meierovicam lemtais liktenis bija zināms gaišreģim?

— Tik vien, ka nāves brīdī viņa seja atspīdēs ūdenī, to zinot vai ne, Meierovics tomēr parasti ārzemju ceļojumos devies pa sauszemes ceļiem. Taču autokatastrofas brīdī, tepat Latvijā, viņš nelaimīgi kritis un seja atspīdējusi netālajā ūdens pelķē. Arī šī drūmā stāsta priekšvēsture bija pavisam citāda, nekā to stāsta tautā, proti, vēl divdesmitajos gados Rīgā stacijas laukumā bija maza pareizticīgo baznīca, ko licis uzcelt Krievijas ķeizars kā pateicību Dievam par neveiksmīgo atentātu, kas noticis pret viņu pa ceļam uz Rīgu. Baznīciņa bijusi pareizticīgo mācītāja apvārdota. Latvijas laikā tā nav īsti iederējusies Rīgas eiropeiskā sejā, tādēļ pēc Meierovica pavēles pārvietota. Finks esot brīdinājis, ka to nedrīkst darīt, jo pārvietošana var izsaukt nelaimi, protams, neviens nav ieklausījies. Tā arī drīz vien noticis. Runājot vēl par Ulmani, Finks minēja pat skaitļus viņa darbības izvērtējumam: “Ulmanis latviešu tautai darījis labu ne mazāk par 10% un ne vairāk par 25%. Pienāks laiks, kad tauta to apjautīs un pārliecināsies par šo skaitļu pareizību.” Tātad Finks paredzēja, ka analizē piedalīsies ne tikai vēsturnieki un šādi precīzi skaitļi tiešām tiks nosaukti. Arī es vēl ceru sagaidīt tādus laikus, jo patlaban jau par Ulmanīti stāv tie, kas savulaik peldēja taukos, bet ko saka pārējie? Te viss vēl nav pateikts.

Ieva Upleja
Veselība, 1992. Nr. 1

KUR SĀKSIES NĀKAMĀIS KARŠ?

Savienotās Valstis — Francija — Padomju Krievija... Varbūt arī Ķīna... Tas ir viens milzu bloks, kuram iepretim organizējas otrs: Japāna — Vācija — Anglija (pēdējo gan tik cieši vēl mūsu nogrupējumam nepiesaistot). Veselās divās daļās, šķiet, ir atkal sadalījusies pasaule. To redz katrs, kas kaut cik seko ziņām, kuras sūta telegrāfs

no Londonas, Parīzes, Maskavas, Berlīnes un Aizokeānijas. <...>. Un mēs nu jau esam tik tālu, ka bez kādām Finka spējām varam pareģot: katastrofa ir neizbēgama un tā notiks. Kad? Mēneši, vai pat pāris gadi nekrīt svarā. Bet katastrofa notiks katrā ziņā. <...>.

Kārlis Lapins

Pēdējā Brīdī, 1934. Nr. 178

KO STĀSTA PAR MŪSU GAIŠREĢIEM VIŅU KLIENTI?

[..]

No sākuma Finks bija tikai neievērojams fotogrāfs Latgales priekšpilsētā. Kā fotogrāfam tam bija reta izdevība iedziļināties ļauzu psiholoģijā. Kā uz delnas tas redzēja cilvēku vājības, viņu māņticību un lētticību.

Fotogrāfa amats nebija sevišķi ienesīgs. Tādēļ Finks drīz vien sāka nodarboties arī ar zīlēšanu un beidzot šis arods kļuva viņa pamatprofesija. Finkam bija sevišķi "baumu palaidēji", kas tautā stāstīja par viņa apbrīnojamām spējām, ka viņu apmeklē labākās sabiedrības dāmas un pat ministri. Šiem Finka aģentiem, kuru pakalpojumus tas arī vēl tagad izlieto, arvien pie rokas konkrēti gadījumi, kas pierāda, cik brīnišķīgi "piepildījušies" gaišreģa pareģojumi. Starp šiem Finka slavas nodibinātājiem ir arī "mūžīgais students", pavecais žurnālists Kalniņš. Daļu no saviem aģentiem Finks algo vai pacienā grandiozās viesībās, kuras pie sevis sarīko. Tomēr ir arī "volontieri", kas Finka slavu ceļ aiz naivas pārliecības vai arī vienkāršas plāpības.

Finka slava auga. Lai labāk apkalpotu savus klientus, viņš pārnāca uz dzīvi Kaļķu ielā, lepnā 6 istabu dzīvoklī. Vēlāk arī šis dzīvoklis priekš bagātā čigāna izrādījās par mazu, un tagad tas dzīvo jau Raiņa bulvārī 12 istabu dzīvoklī...

Finka "gaišredzība" ir samērā vienkārša. Ja noticis kāds liels notikums iekšzemē vai ārzemēs, Finks uzdod saviem cilvēkiem nekavējoties izlaist baumas: lūk, Finks to pareģoja jau veselu gadu iepriekš! Pakalpīgie reportieri to tūliņ atzīmē arī laikrakstos, un tā Finka slavas vaiņagā atkal ievijas krāšņi ziedi. Vienkāršā tauta nosaka: "Ir gan tas Finks malacis!"

Finka aģenti viņu tomēr reizēm ir arī smagi iegāzuši. Piem., jau 1932. g. decembri Finks pareģoja kādā laikrakstā, ka 1933. g. izcelšoties karš starp Krieviju un Japānu. 1933. gads ir pagājis, bet nekādu karu Tālos Austrumos neredzam.

Tāpat pagājušā vasarā F. pareģoja, ka Hitlers gada beigās pēkšņi miršot. Atkal — Hitlers dzīvs vēl šodien...

Ļoti interesantas lietas par Finku pastāsta kāds valsts darbinieks N., kurš to apmeklējis vienkāršas intereses dēļ pirms trim gadiem. Kad "klients" ieradās plkst. 11, kāda sirma sieviete — gaišreģa sekretāre — pateikusi, lai nākot vēlāk, jo F. pieņemot tikai pēc 12 dienā. Ierodoties otru reizi, priekšā bijis jau daudz apmeklētāju. N. pateica, ka grib fotografēties. Vecā sekretāre apskatījusi N. no galvas līdz kājām un noprasījusi vēl, vai esot pirmo reizi.

Par "fotografēšanu" no N. iekasēti Ls 10 un pateikts, ka ar izsniegto zīmi tas varēšot nākt pie gaišreģa vairākas reizes. Pa plašo dzīvokli šurp un turp skraidījuši arī Finka palīgi viņa "gaišredzībā" un "spiritismā" — meita Rita ar saviem pielūdzējiem. Tie bieži vērojuši publiku, grozījušies pie viesu garderobes koridoros un devušies Finka pieņemšanas apartamentos. N. ievests "fotogrāfa" telpā. Norimājusies šāda komēdija. Finks licis N. pozēt, paņēmis kādu fotoaparātu un bez nevienas plates steidzīgi noknipsējis. Pēc tam pasaucis savā mazajā gaišreģa istabiņā un sācis zilēt.

Vispirms "slavenais gaišreģis" aprakstījis N. roku un pateicis dažus tikumus, ko vēl daudz labāk spēj ikviens hirologs bez jebkādam specialālam gaišreģa spējām. Tad F. sajaucis kādas mistiskas mazas kārtis ar uzrakstiem franču valodā un dažādiem fantastiskiem zīmējumiem

kā pūķis, dīvaini putni utt. Ar pareģošanu tomēr gājis pavāji. Finks vairākas reizes skrējis citās telpās, it kā lai koncentrētos. Tad piepeši teicis: "Jūs strādājiet... ministrijā." N. kā no plaukta nokritis un sācis tīri vai ticēt gaišrēģim. Tomēr tālāk ar to pareģošanu vairs nav gājis tik gludi. Piem., F. teicis: "Drīzumā jūs zaudēsiet kādu krusttēvu, kurš jums atstās mantojumu. Viņu sauc Jānis..."

— Bet man neviena krusttēva ar vārdu Jānis nav...

— To nevar gluži tā noteikt. Tikai pirmais burts ir J, varbūt tas ir Jēkabs.

— Bet manos rados arī neviena Jēkaba nav...

Tas Finku galīgi izsitis no sliedēm. Lai iespaidu labotu, viņš mēģināja uzminēt N. gadus:

— Jūs esat dzimis 1895. gadā.

— Nē.

— Tad — 1897. gadā!

— Arī nē!

— 1899. gadā!

— Nē, esmu drusku vecāks — 1892. gadā.

Pēc šīm neveiksmēm gaišrēģis pārgājis tikai pie nākotnes: "Jūs gatavojaties kāzām. Vai ne?" Un, saņēmis apstiprinošu atbildi, turpinājis:

— Viņa ir tā kā atraitne, redzami arī tā kā bērni. Vai nē?

— Nē?

— Varbūt tie bērni vēl būs! — "gaišrēģis" pārlabo un turpinā — Liekas, viņa dzīvo tālu no jums...

— Nepavisam ne: viņa tepat Rīgā...

— Ak tā! Bet jūs abi pēc apprecēšanās aizceļosiet...

— Bet kad es apprecēšos?

— Nākošā pavasarī...

(Pēc šī pareģojuma pagājuši jau 3 pavasari, bet N. vēl nav apprecējies!)

— Drīz jūs dabūsiet maksāt draugu vekselus. Tad — jums uzbruks kāda slimība — plaušu kaite...

Arī neviens no šiem pareģojumiem nav piepildījies.

N. ilgi domājis, kā Finks pateicis viņa darba vietu. Beidzot apķēries — viņa portfelis ar dažādiem iestādes papīriem pēc tam, kad iznācis no Finka kabineta, nav bijis agrākā kārtībā...

Tātad — arī šis “noslēpums” atklājies!

Arī Finka lieliskie spiritisma seansi tiek speciāli inscenēti. Pie šī darba “gaišreģu karalim” piepalīdz viņa dēls un meita Rita ar saviem draugiem. Viņu uzdevums arī ir tēlot “izsaukto garu” balsis un dažādus savādus trokšņus.

Tādēļ arī daudzi brīnās, kādēļ Finka spiritiķa spējas parādās tikai viņa paša dzīvoklī, bet citur viņš ir bezspēcīgs...

Finka spējas jau agrāk apšaubīja Rīgas psihiskās pētišanas biedrība ar prof. K. Blaheri priekšgalā. Tāpat arī ļoti spējīgie hirologi V. Vrede un Rinne pēc rokas līnijām vien spēj pateikt daudz vairāk patiesības, nekā Finks ar savu “gaišredzību”. Arī Finka šķirtā sieva (latviete) paziņo, ka no vīra šķirusies galvenā kārtā tādēļ, ka nevarējusi vairs ilgāk paciest viņa krāpšanas paņēmienus. Sevišķi viņai pie sirds ķēries tas, ka Finks savos šarlatāna pasākumos ieinteresējis arī abus bērnus, kurus māte gribējusi izaudzināt par godīgiem cilvēkiem.

Apskatīsim arī dažus citus gaišreģus. Lai gan likums stingri aizliedz nodarboties ar “pareģošanu” un zīlēšanu, tomēr Rīgā vēl arvien “praktizē” ļoti daudzi hiromanti, kāršu licējas u. c. Brīnums, ka valsts iestādes tos neaizskar. Sevišķi pārsteidzoša ir Finka pilnīgi atklātā nodarbošanās ar zīlēšanu, ņemot no katra klienta pa Ls 10.

Par kādu kāršu licēju “tanti Otīliju” stāsta, ka tai esot ļoti plaša klientūra, pie tam vislabāko dāmu aprindās. “Tante Otīlija” prot savu veikalu vadīt. Viņa parasti iedraudzējas ar apkalpotājām visās tanīs ģimenēs, kur sākusi zīlēšanu. Klientus tā apmeklē dzīvokļos.

Parasti pie pirmās zīlēšanas šī “gaišreģe” aprobežojas ar nenoteiktām, miklainām frāzēm. Toties, otrreiz kārtis liekot, viņa jau zin stāstīt tīri pārsteidzošas lietas... Sevišķi pareizi tā izsakās par klientu pagātni un tagadni. Turpretim pie pareģotās nākotnes “rādīšanas” arī ļoti reti bieži vien ir piepalīdzīga.

Tā kādai namsaimnieka kundzei, kura dzīvo pirmā stāvā, "tante Otilija" bija pareģojusi, ka kādu nakti tai radīšoties lielas izbailes, bet nekas ļauns nenotikšot. Patiešām pēc pāris dienām kundze naktī pietrūkās no stipra trokšņa zālē. Plīsa priekšmeti un likās, ka tur ielauzušies laupītāji. Izbailēs kundze skrēja pie loga un sāka saukt pēc palīdzības. Tikai, kad saskrēja ļaudis, pārbiedētā namsaimniece uzdrošinājās atvērt zāles durvis. Uz grīdas atradās pāris nogāzušies, sasisi puķu podi, bet neviena cilvēka... Vienīgi viena loga rūts bija izsista. Kā tas viss noticis, to zināja vienīgi kundzes iecienītā gaišreģe...

Tomēr nav noliedzams, ka dažiem cilvēkiem piemīt gaišredzības spējas. Sevišķi apdāvināta šinī ziņā ir igauņiete Helene Tenisons Metus, kura reizēm ierodas Rīgā no Tallinas. Jau kara laikā Tenisons kļuva slavena. Viņas vīrs bija Jaroslavas gubernators. Kā jau labākā sabiedrībā parasts, Helene Tenisons iestājās par žēlsirdīgo māsu kādā lazaretē. 1915.–1916. g. viņa nokļuva piefrontes rajonā. Redzot ievainoto kareivju ciešanas, jūtīgā gubernatora kundze nonāca savādā gaišredzības stāvoklī. Bieži vien viņa precīzi nojauta ienaidnieka uzbrukumu tuvošanos.

Jaunā māsa dzīvoja līdz kareivju liktenim un mēģināja to visādi atvieglot. Kad Tenisones pareģojumi vairākkārt piepildījās, korpusa komandieris beidzot atļāva tai piedalīties krievu izlūku gājienos. Šie izlūku gājieni ar igauņu "Žannas d'Arkas" piedalīšanos izdevās tik spīdoši, ka izsauca armijas vadībā veselu sensāciju. Pie Skerņevičas Tenisons aizveda vācu aizmugurē spēcīgu krievu izlūku nodaļu, kas sacēla tam paniku un izšķīra visu kauju par labu krievu armijai. Par šiem nopelniem Heleni Tenisons apbalvoja ar Jura krustu...

Pēckara gados T. vairākkārt braukusi uz Berlīni un Parīzi, kur viņas spējas apbrīnojuši psihisko zinātņu profesori. Rīgā kādai studentei T. pareģojusi: "Redzu ap jūsu galvu lodes lidojot..." Pēc pusgada šo studenti smagi ievainoja kādā greisirdības drāmā...

Pirms vairākiem gadiem, kad Latvijas aviācijā sākās biežās lidmašīnu katastrofas, Helene Tenisons no Tallinas rakstīja kādam rīdzi-

niekam: “Jūs vairākkārt esmu redzējusi vīzijās, kuras man piepeši uz-
nākušas. Redzu Rīgas aerodromu. Pie lidmašīnām piezogas kāds
milzu auguma, rētainu, riebigu seju vīrietis un atskrūvē dažas skrūvī-
tes... Dažreiz viņam piepalīdz kāds zēns. Liekas, tie ir komunisti... Šīs
vīzijas man arvien radījušas šausmīgas sajūtas, jo pēc tam skaidri
zināju, ka jau tuvākajās dienās Latvijā notiks kāda lidmašīnu avā-
rija... Patiešām drīz vien lasu igauņu laikrakstos, ka Rīgā atkal nokri-
tusi lidmašīna un nosītušies lidotāji...”

Intīmā Rīga, 1934. Nr. 11–13

CITU IESTĀŽU SLUDINĀJUMI

Nodokļu departamenta nodokļu piedzinējs paziņo, ka 1934. g.
26. septembrī plkst. 11.30 Rīgā, Raiņa bulv. 3, dz. 1, pārdos vairākso-
lišānā Eižena Finka fotoaparātu, novērtētu par Ls 706,— viņa dažādu
nodokļu parāda segšanai.

Rīgā, 1934. g., 11. septembrī.

Valdības Vēstnesis, 1934. Nr. 212

KO JAUNAJĀ GADĀ PAREDZ GAIŠREĢIS FINKS?

— Neredzu nekā nopietna un briesmīga, — saka Finks.

Ik nākošais jaunais gads allaž nes līdzī veltēšanos ieskatīties nā-
kotnē. Pat tie ļaudis, kas visskeptiskāk noskaņoti pret visādām mis-
tiskām un “viņpasaules” lietām, Jaungada priekšvakarā ar aizrautību
lej svinu un vasku un, mulsi čukstot kaut ko par “bērnu rotaļām”, uz-
manīgi aplūko savādas figūriņas, kam jāpavēsta viņiem visas tās bē-
das un priekus, kas sagaida viņus nākamajā gadā.

Bet, ja uz Ziemassvētkiem un Jauno gadu nākotnē ieskatīties cenšas paši parastākie ierindas mietpilsoņi, kā par to nepajautāt tiem, kuri varētu būt speciālisti šajā jomā, tiem gudriniekiem, kuri, kā tautā saka, prot lasīt nākotnes grāmatu un slepenās zīmes, kas ievilkta zvaigžņotajās debesīs, tā sakot — profesionāliem gaišreģiem un astrologiem.

Populārais Rīgas gaišreģis Finks, jautāts par nākošo gadu, vienīgi enerģiski atgaiņājās:

— Nu re, atraduši! Trāpījies Finks — viņam viss jāzina. Vienīgi Dievs ir visvarens. Viņš visu zina, kas būs, un kāpēc un kādēļ. Bet Finkam tikai šad un tad redzami pavisam mazi, neskaidri gabaliņi. Vai tad ir vērts par to runāt. Kas būs? Šajā gadā visi melos, tā arī rakstiet — melos. Lūk! — Finks purina sprogaino, melno matu biezo gubu un dusmīgi groza uz pirksta senatnīgu gredzenu, izgreznotu ar lielu tirkīzu. Taču viņš ir pielaidīgs un ilgi skaisties neprot.

— Es tak to nesaku no ļauna, Dievs, atpestī! Ko nozīmē — melos? Vienkārši ļaudīm nāksies savā labā šur tur pablēdīties, diplomāti maisīs savu politiku pa visu pasauli, bet nekā nopietna vai briesmīga neredzu.

Nav nekā. Un vēl ko jums teikšu. Dvēsele cilvēkos pieņemas, pie Dieva atgriežas. Lai dara visu, ko grib, cenšoties ļaudis piesiet vienīgi zemei, lai karo pret reliģiju, vienalga, kurā zemē, nekas neiznāks. Dievs ir varens, o, cik varens, visur ir Dievs, ir baznīca, pat tur, kur patreiz nav.

TABU

Segodņa Večerom, 1934. Nr. 299

SŪDZĪBA PAR “FINKA GARU”

Sūdzētājai tas traucējot naktsmieru

Kriminālpolicijā ieradusies kāda pusmūža gados sievietē, un uzdodamās par Magdalēnu Cilpu, lūgusi sarakstīt protokolu pret Eiženu Finku un saukt viņu pie atbildības par krāpšanu. Viņa sava

vīra vietā (tās vīrs Ernests Cilpa par svešas naudas piesavināšanos notiesāts pārmācības namā un izcieš sodu) esot bijusi pie Finka un tas viņai izlicis kārtis. Pēc tam viņai vairs nebijis miera. Naktīs līdz “gaišiem” to terorizējot gaišreģa “Finka gars”. Tas parādotes kā vējiņš, un visā istabā tūlīt iestājoties tumsa un naktīs esot dzirdama savāda švikoņa. Nodziesot svētbildes uguns, un viņa zem segas jūtot, ka “Finka gars” tai skrāpē miesā. Nezturamās bailēs tai esot jāmeklē palīdzība pie kaimiņiem.

Ns.

Pēdējā brīdī, 1935. Nr. 233

“NEVAR APSŪDZĒT DEBESIS, JA MĒNESS IESPĪD ISTABĀ”

Ko gaišreģis Finks saka par Magdalēnas Cilpas sūdzību tiesai?

<...> Sakarā ar šo neparasto sūdzību, mūsu līdzstrādnieks vakar ieradās pie “apsūdzētā” gaišreģa, viņa fotoateljē, Rīgā, Raiņa bulv. 3.

Sprogaino melnmati čigānu Eiženu Finku sastapu kā vienmēr smaidīgu.

Sūdzētāju Magdalēnu Cilpu viņš labi atceroties, kaut arī, kā Finks saka, šī sieviete pie viņa bijusi pēdējo reizi pirms vairāk kā gada. Pēc tam vairs nav redzējušies.

— Magdalēna Cilpa manā fotodarbnīcā ieradās pirmo reizi 1929. gadā Kaļķu iela, kur toreiz dzīvoju. Viņa fotografējusies pie manis 2 reizes. Sarunā ar mani viņa ļoti žēlojās par savu dzīvi, izteikdamās, ka ļauni ļaudis viņai darot sliktu. Esot pārliecināta, ka kāds viņu pat nolādējis. Teicu viņai, ka tas viss ir nieki un iedomas: lai met tās no galvas laukā. Kad starp citu šai sievietei pastāstīju lietas, ko pēc viņas domām viņa tikai viena varēja zināt, tad manīju, ka viņa pārvēršas un paliek tāda savāda. Viņa sāka man apgalvot, ka es būšot

bijis viņas dzīvoklī. Jo kā es citādi varot zināt, kā iekārtots viņas dzīvoklis un kas tur atrodas!? Par to viņa nevarēja vien beigt brīnīties un, nesaprazdama, acīmredzot, nekā no gaišredzības un parapsiholoģijas, šī sieviete drīz vien nāca pie slēdziena, ka ja ne es, tad mans “gars” regulāri apmeklējot viņas dzīvokli un nedodot tai miera.

— Šādu domu gājienu, — sāka tālāk Finks — uzskatu, kā saspīlētu nervu rezultātu, jeb arī varbūt viņa tiešām redz manu “garu”. Ja arī no manis būtu atdalījies astrālais ķermenis, kura esamībai tic spirīti, tad jāaizrāda, ka pēc viņu mācībām, tas spējot atdalīties no cilvēkā fiziskā ķermeņa, bet pats cilvēks par to nemaz nezinot. Tātad, par tamlīdzīgām parādībām cilvēku pašu nevar darīt atbildīgu. Tad jau debesis arī varētu apsūdzēt par to, ka kādreiz mēness pa logu iespīd istabā.

Vispār, es domāju, Cilpas izteicieni, respektīvi viņas “gara” darbības attēlojums nav nopietni ņemams. Viņas dzīvoklī nekad neesmu bijis, pat nezinu viņas adresi. Arī manam “garam”, šķiet, nebūs bijusi nekāda interesei to apmeklēt, par “skrāpēšanu” jau nemaz nerunājot — beidz savu sarunu gaišreģis.

—kte

Pēdējā Brīdī, 1935, Nr. 234

RĪGAS PAREĢI STĀSTA PAR TO, KAS NOTIKS 1936. GADĀ

Tuvojas Jaunais gads... Pazīstamais Rīgas gaišreģis un pareģis E. Finks skatās uz nākotni 1936. gadā optimistiski.

— Labi būs, — viņš īsi paziņo. — Jūs sakiet, lai neviens neuztraucas, visiem būs labi. Ļaudīm par to jāpateicas pašiem sev — tagad viņi sākuši saprast, ka dzīvē ne visu var sasniegt ar spēku, ka daudz stiprāks ir gars. Mostas īstenības izjūta, tieksme pēc garīgā un no tā arī uzlabojas dzīve visā pasaulē.

Bet tas viss nenotiks tā uzreiz. Redzu, visapkārt būs vēl daudz klapatu un nemiera. It sevišķi nemierīgi būs vasarā, tā pēc 20. jūlija. Tikai visus šos nemierus un uztraukumus redzu ne šeit. Latvija, kā mierīga saliņa, stāv tik noturīgi, ka viņu nekas un neviens nevar sašūpot.

Bet nekādus sevišķi lielus un izcilus notikumus es nevaru paredzēt. Tikai kaut kur, vienā no ļoti tālām dienvidu zemēm, redzu kāda diža cilvēka nāvi, pie tam ne vienkāršu, bet tādu sevišķu, iespējams, tā būs katastrofa. Bet tas gan ļoti, ļoti tālu no šejienes.

TABU

Segodņa Večerom, 1935. Nr. 300

VISS, ITIN VISS PIEPILDĪJĀS

Pie Finka biju 1936. gada vasaras sākumā. Viņa adresi uzzināju nejauši. Tad viņš dzīvoja Raiņa bulvārī 3, pirmajā stāvā. Par vizīti bija jamaksā 10 latu. Tajā gadā gatavojos beigt Rīgas pilsētas 1. slimnīcas vecmāšu skolu, bet nezināju, kurā Latvijas stūrī mani norīkos darbā. Vēl interesējos par savu personīgo dzīvi, tas ir, apprecēšos vai palikšu vecmeitās.

Pirmais gājiens pie Finka bija neveiksmīgs. Viņa dzīvokļa pirmā telpa bija garena, ar logiem uz ielu. Gar sienu stāvēja cilvēku rinda līdz durvīm, kas veda uz citu telpu. Rindā pārsvarā bija labi ģērbti dažāda vecuma vīrieši. Sievietes varbūt bija tikai divas. Ieņēmu rindu un vēroju, kā no tumšās istabas iznāca paklībs, bet diezgan glīts čigāns. Viņš dusmīgi kļiedza uz mums un dzina visus projām. Izrādās, ka Finks jau bija noguris, bet divi ventspilnieki plijās viņam virsū, lūdzot viņu pieņemt. Tad viņš kļiedza: "Velns lai jūs parauj, ka jūs mani neklausāt. Tagad es tikai melot varu. Jūs negribat saprast, ka es vairs neesmu spējīgs kaut ko pateikt!" Tad rindā stāvošie pieklājīgi

un pazemīgi jautāja, kad varētu atnākt. "Pēc diviem mēnešiem!" no-
dimdēja strupa atbilde.

Tā mēs visi izklidām. Finks aizbrauca uz Kurzemi, prom no cil-
vēkiem, un Usmas ezera vientulībā, laivā sēžot, makšķerēja zivis.

Pēc diviem mēnešiem jau uz pazīstamu vietu gāju fotografēties
(uzņēmumi saglabājušies). Zilēšana bija aizliegta, bet fotografēja arī
labi.

Rindas kārtībā tiku pie Finka. Ar zināmu satraukumu ienācu
pilnīgi tumšā istabā, kuras vidū stāvēja neliels četrstūrainis galdiņš,
apsegts ar zaļu plīša galdautu. Uz galdiņa dega svece un kaudzītē bija
noliktas mazās spēļu kārtis.

Finks sēdēja pie galdiņa. Otrs krēsls otrpus galdiņam bija priekš
apmeklētājiem. Es ar bailēm apsēdos uz tā. Viņš pētoši paskatījās
man sejā, paņēma kārtis, izlika, tad palūdza pēc kārtas vienu un otru
roku, sāka pētīt delnu musturus.

Finks sāka runāt. Pirmkārt jau pateica, ka esmu nākusi no ma-
zas pilsētas, kura atrodas starp ezeriem. Jā, mana dzimtā pilsēta ir
Ludza, kura atrodas starp trim ezeriem. Tālāk teica, ka tēvs miris,
esam vairāki bērni, no kuriem vienīgais brālis pašreiz atrodas tālu
jūrā aiz ekvatora, drīz būšot mājās. Arī taisnība, jo mans brālis tad
mācījās Krišjāņa Valdemāra jūrskolā un praksē brauca uz Argentīnu.

Kad Finks nosauca manu vārdu, tad es izbrīnā kaut ko pateicu,
par ko viņš mani norāja: "Es tagad runāju, jums nav jāsaka ne nē, ne
jā!" Tālāk viņš turpināja stāstīt, ka es mācos kaut kādā skolā, kur jā-
valkā balts ķitelis. Pēc skolas beigšanas sākumā būs labs darbs pro-
vincē, bet pēc vairākiem gadiem mācīšoties augstskolā. Te es izteicu
savu nevēlēšanos tālāk mācīties. Viņš stingrā balsī atkārtoja: "Jūs no-
teikti studēsiet un iegūsiet augstāko izglītību un citu sabiedrību!" Es
apklusu un domāju, lai viņš runā, ko vien grib.

Bet ko viņš tālāk pareģoja, tas bija pavisam neticami, jo es no-
kļūšot nenormālos dzīves apstākļos, uz laiku pajukšot ģimene, visu
iedzīvi zaudēšot. Pēc gadiem atkopšos un atkal būšot zaudējumi. Bet

tālāk stāstīja vēl trakāk. Mani vairākkārt īslaicīgi apcietināšot un atbrīvošot, tad vēl šo un to. Es par to visu tikai pasmaidīju un promejot tomēr vēl pajautāju: "Vai es būšu kādreiz bagāta?" Viņš kārtīgi manī paskatījās — sevišķi sejā starp acīm — un tad kategoriski pateica: "Nemūžam, bet maizes galds arvien būs klāts."

Viss, itin viss piepildījās, ko viņš man pareģoja.

Nebija ilgi jāgaida, kad jau 1939. gadā Eiropā sāka plosīties karš un mūsu zemītē 1940./41. gadā valdīja bargais lielais kaimiņš, ievēdot postošo komunisma sistēmu un tautu paverdzināšanu. Pēc tam fronte gāja pāri mūsu zemei. Vācu laikā vīru mobilizēja — paņēma vācu armijā. Es ar diviem maziem bērniem nokļuvu Kurzemes katlā. Pēc kara — 1945. gada vasarā — atgriezos Rīgā ar savu bērnu izmocieto mammu un mazajiem bērniem. Ne man vairs dzīvoklis bija (to jau apdzīvoja krievu kapteiņa ģimene), ne mantu. Ilgāku laiku man palīdzēja radi.

Bet tad sāka mani vajāt. No Reimersa ielas, kur valdīja kaut kāda iekšlietu daļa, divu gadu laikā vairākkārt ar mašīnu (bobiku) mani vadāja uz divu vai triju diennakšu pratināšanu. Vēl līdz šim nesaprotu, par ko mani pratināja. Atceros, vienreiz kaut ko man prasīja par kaut kādiem policistiem Anglijā. Man tas viss bija svešs.

Tādos smagos brīžos atcerējos Finku, un tas man deva cerību un spēku izturēt, jo viņš bija pareģojis manu vairākkārtējo atbrīvošanu. 35 gadu vecumā es jau pilnīgi nosirmoju un biju lepna par to, jo godam visu izturēju. Pēc kara ieguvu augstāko izglītību. Kļuva ģeoloģe — mineraloģe. Līdz ar to nokļuvu arī citā sabiedrībā.

Ko es Finka labā varu izdarīt? Tikai lūgt Dieva žēlastību, lai viņa dvēsele nokļūtu Mūžīgā gaismā.

Anna Muceniece

Neatkarīgā Cīņa. Pielikums. 1994. gada 9. decembris

PIRMS UN PĒC 17. JŪNIJA

1937. gadā vectēvs bija aizgājis pie izcilā pareģotāja Eižena Finka viņa fotodarbnīcā. Finks bija teicis, ka viņam kāds gribēs noņemt mājas, bet, tā kā viņš būs kādam palīdzējis, tad tas nenotiks. Un ka viņš nomirs savā dzimšanas dienā. Vectēvs toreiz tikai pasmaidījis un iedevis Finkam piecus latus. Taču pēc 1949. gada viņš ticēja Finka vārdiem un katru gadu pēc dzimšanas dienas priecājās, ka redzēs arī otru gadu.

Vectēvs nomira 1969. gada Ogres slimnīcā tieši savā dzimšanas dienā.

Aivars Puga

Liesma, 1989. Nr. 9

KO JŪS NĀKAT?

Kad sāku domāt, kā Rīgā piekļūt budismam un jogiem, metos uz Annu Rūmani-Ķeniņu. Zināju, ka viņa tikko atgriezusies no Šveices, kur satikās ar Eiropas divdesmito gadu modes filozofu — skaisto indieti Krišnamurti. Par Krišnamurti indiešu filozofijas eiropeizēšanu ģība, jūsmoja un pie viņa Šveicē skolojās Eiropas intelektuālās sievietes. Krišnamurti patiesi bija neredzēti skaists un gudrs.

Telefonu Rīgā bija nedaudz vairāk nekā automobiļu, bet telefons bija Ķeniņiem un man arī. Piezvanīju kundzei Annai Rūmanei-Ķeniņai un pieteicu apmeklējumu...

Kad ierados pie kundzes Rūmanes-Ķeniņas, lai mācītos budismu un jogismu, viņa man izrādīja Krišnamurti bildes, grāmatas un ieteica satīties ar Latvijas Universitātes profesoriem ķīmijā — Blaheru un Kupci.

Ķīmija ir savāda zinātne. Ķīmiķi Blahers un Kupcis ar jogisma

studijām bija ķimizējušies līdz garu izsaukšanai, spiritismam un ticēja spokiem. Pie jogisma ar viņu palīdzību netiku, bet ar mirušo gariem satikos. Agrāk tam nebūtu ticējis. Bija atkal jauns piedzīvojums.

Satikšanās ar gariem tika norunāta baltvācu ģimenes savrupmājā Pulkveža Brieža ielā, kur mitinājās Rīgas garu jeb spiritistu klubs. Ar ķīmijas fakultātes palīdzību man atvērās kluba durvis un ieeja izmaksāja divi latas. Vispirms kopā bijām tikai cilvēki, kāds nu kurš. Es biju visjaunākais un visglītākais. Tā nav lielišanās, šoreiz ne. Lai to saprastu, būtu jāredz citi cilvēki Rīgas garu klubā.

Iestājās krēsla. Vecākā jaunava mūsu vidū sāka raustīties. Iestājās tumsa. Vecākā jaunava mūsu vidū stenēja. Gaisā parādījās bāli fosforizējoša roka ar sarkanu rozi. Roka pazuda, bet izkritušo rozi atrādām starp cilvēkiem, kad vecākā jaunava pārstāja stenēt un iedegās gaismas. Starp cilvēkiem redzēju garu, brūnu bārdu, kas izskatījās pēc Maldoņa tēva [bārdas].

Zinu, ka prof. Voldemārs Maldonis blakus teoloģijai diezgan stipri interesējās par spiritisko ķīmiju jeb — ķīmisko spiritismu? Pēc mana piedzīvojuma ar fosforizējošo roku pēdējais apzīmējums man šķiet pareizāks un piemērotāks. Nezinu turpretim, vai tas patiesi bija Maldoņa tēvs, ko redzēju Pulkveža Brieža ielā blakus garu materializētai rozei, vai mirušo gari no viņpasauls ar spiritisko ķīmiju bija materializējuši bez fosforizācijām Maldoņa tēva bārdu. Runāties netiku. Aizbēgu. Man bija žēl savu divu latu.

Gāju uz Brīvības bulvāri pie Annas Rūmanes-Ķeniņas un sūdzējos, ka par divi lati, domāju, man pienāktos garu roze, bet — rozi nedeava. Anna Rūmane-Ķeniņa bija brīnumains cilvēks. Viņa pasmaidīja...

Kad Anna Rūmane-Ķeniņa dzirdēja par manu divlatu piedzīvojumu ar gariem un ķīmiju, šis jautājums viņu iekairināja. Viņa neka vējoties iepazīnās un arī man atļāva iepazīties ar izslavēto mediju Eiženu Finku.

Eižens Finks pats teicās esam čigānu atvase. Tas ir iespējams, viņa sejā bija melnīgnējās čigānu cilts iezīmes, bet viņa dzīvesveids nebija čigānisks. Viņš bija fotogrāfs ar labu amata prasmi, un viņam bija savs namiņš Latgales ielā šaipus Kuzņecova fabrikas, pret lielo klajumu. Ķīmijas fakultāte viņa pārdabīgās medija un pareģa spējas bija tā izslavējusi, ka Finku apciemoja pat tālu zemju spiritisti.

Ar Eiženu Finku pirmo reizi satikos pie Annas Rūmanes-Ķeniņas pēc vakariņām...

Kad Ella Ilbaka, Anna Ašmane un pārējie saradās Brīvības bulvāra piektā stāvā, tur nebija nedz bērnu, nedz mazgadīgo. Tā vietā pie aknu pastētes un žāvētā zuša bija dāņu akvavits, pie vāritā laša — baltais mozelis, bet cūku cepeti pavadīja burgundietis, biezs un sarkans kā asinis. Ēdot tika runāts par teātriem, koncertiem un spiritistiem. Pie galda nebija neviena, kas nicinātu pārdabīgus spēkus un neizpētītos garus.

Stāstīju par piedzīvoto bāli fosforizējošo roku un sarkano rozi ar Maldončēva bārdu. Neviens nesmējās. Arī pats nezināju, ko domāt par savu divu latu piedzīvojumu. Gluži tā, kā redzēju — nevarēja būt.

Rožu vēlā rudenī nav daudz, bet — ir, un roze bija arī Pulkveža Brieža ielas garu sanāksmē. Maijpulkstenītis un ziedošs ceriņu zars gara rokās mani būtu vairāk pārliecinājis, ka arī brūnā bārda bija garu spirituālais realizācijas produkts.

— Jūs esat skeptiķis, — teica goda viešņa Ella Ilbaka. — Jūs neticat pat tam, ko redzat.

Mājas māte Rūmane-Ķeniņa mani aizstāvēja.

— Var gadīties, ka acis apmāna, — viņa sacīja. — Lai ticētu, ir jāiedziļinās neticamā.

— ...un jāsaprot, — gribēju viņu papildināt.

— Tas gan ne, — viņa atsmaidīja. — Ticēt var nesaprotot. Kad iejaucas saprāta analīze, ticība pazūd un ticības vietā iestājas loģikas likumi. Ja tic, saprast nevajag. Bet ticība ir jāpārbauda, neticamajā iedziļinoties un izjūtot neticamā ticamību. Kā kuriozu šovakaram

uzaicināju vēl vienu viesi — Eiženu Finku. Katrs, kam būtu interese pārliecināties par viņa sakariem ar garu pasauli, ir laipni lūgts pēc vakariņām personīgi iedziļināties viņa izslavētās, neticamās gaišreģa spējās.

Vakariņas beidzās. Kafija un viesi sapulcējās lielajā istabā ar palmu un klavierēm. Stūra kambarī ar logiem uz Raiņa un Aspazijas bulvāri aiz slēgtām durvīm pacientus pareģojumiem pieņēma slavenais fotogrāfs ar viņasaulas sakariem. Ilgi bija jāgaida, līdz pienāca mana kāрта. Kas iznāca no Finka slēptuves, bija nerunīgs un kluss.

Kad beidzot no spoži apgaismotās zāles arī man izdevās ielauzties puskrēslā pie orākula, manī ieurbās divas melnas, dzēlīgas acis un barga viņasaulas balss sauca:

— Ko jūs nākat? Ko jūs gribat? Jūs neticat gariem.

— Gribu ticēt, — atbildēju, — tāpēc nāku.

— Tad sēstieties, — medijs man uzsauca mierīgāku, mazāk apvainotu balsi un skatījās tik dziļi acīs, it kā būtu iemilējies. Ar roku pirkstiem viņš aizklāja savu skatu un šķielēja caur pirkstu starpām. Viņa garie pirksti sažņaudzās un izstiepās, līdz melnā galva pieliecās, melnās acis nodzisa un garie pirksti ievijās garajos matos.

— Nē, nē, tas viss ir velti, — sacīja balss, kas nāca no medija pakrūtes ar pieliekto galvu. — Mēnesnīca, visur tikai mēnesnīca. Pilnais mēness mani satrauc. Ja mēness spīd, neredzu nedz nākotnes, nedz pagātnes. Pie jums nekā nevaru saredzēt. Ja gribat, atnāciet pie manis uz Maskavas ielu nākošajā nedēļā. Dilstošs mēness netraucē.

Arī man nekā nebija ko stāstīt pārējiem viesiem par savu audienci pie slavenā medija.

Ik naktis nu vēroju, kā saplok mēnesnīca, un, tikko tā bija sarāvusies sirpī, kāpu Latgales ielas tramvajā.

Durvis savā mājēlē man atvēra pats garu meistars. Stāvs viņam bija garš un izdēdējis. Viņa acis bija melnas, bet ne tik kodīgas kā ķeniņu mājās. Viņš mani vairs neuzskatīja par neticīgo smējēju, bet par savu mācekli neticamam. Parādījis savu fotodarbnicu, Eižens

Finks mani ieveda nama dibenkambarī un ilgi stāstīja par savu draudzību ar Universitātes profesoriem. Viņš minēja arī daudz citu labi pazīstamu vārdu, kas viņu apmeklējot, viņu studējot un kam viņš esot palīdzējis ar padomiem no garu pasaules. — Ješka vai, kā citi viņu sauc, — Aleksandrs Grīns neviena stāsta neuzrakstīt, ar mani iepriekš neaprunājies, — stāstīja starp citu slavenais mags.

Tas varēja būt. Par Finku bija daudz dzirdēts un lasīts. Profesors Blahers sarīkoja arī atklātu pārrunu vakaru Melngalvju zālē ar priekšlasījumiem un lieciniekiem, kas ticēja neticamam. Tur pierādījās, ka Finka mājās mirušo gari uzvedoties skaļi un nekaunīgi. Tie ierodoties bez izsaukšanas, kad paši iegribot, un staigājot pa istabām, ka visas grīdas skaļi čīkstot. Esot arī tādi gari, kas lecot pret sienu ar pātagas cirtiena troksni.

Pie Finka nonākot, man ļoti gribējās viņam ticēt un paklausīties viņpasaules garu nerātnībās.

Viss bija kluss un mierīgs, tikai slaidais kungs ar melnajām acīm daudz runāja, brīžiem iemetot nesakarīgus teikumus stāstos par profesoriem.

— Ap jums ir saule, jūs esat dzimis saulainā dienā, — viņš sacīja bez kādas vajadzības un turpināja stāstīt, kā pirms mēneša viņu apciemojuši divi spiritisti — zinātnieki no Anglijas.

Neatcerējos, vai bija saule vai lietus, kad piedzimu. Finka inspi-rācijas starpsaucienam noticēju bez acu mirkšķināšanas.

— Jā, kas tad tas? — viņš atkal pārtrauca savu stāstījumu un skatījās man garām. — Jūs stāvat pret mākoņiem. Dzelzis. Tā kā tilts. Nē. Tas ir tornis. Augsts dzelzs tornis. Nu zinu — tas ir Eifeļa tornis. Jūs nesen bijāt Parīzē.

Man diemžēl gaišrēģim bija jānorāda, ka viņa vīzijā ir misēklis. Parīzē vēl nebiju bijis un Eifeļa torni pazinu tikai no attēliem.

— Tad tas nav Eifeļa tornis. Es jau to nepazīstu. Parīzē nekad neesmu bijis, — gaišrēģis nebūt nejutās manas pretrunas aizskarts. — Bet dzelzis ir, augstu debesis. Jūsu mātei ir vārgas kājas, bet tas nekas: paplašinātas vēnas. Nav nekas bīstams. Dzelzis pret māko-

ņiem. Tas tomēr ir Eifeļa tornis, kādu esmu redzējis uz pastkartēm. M-me Deboir man atsūtīja, kad biju atradis viņas Parizē pazaudēto briljantu. Jā, Eifeļa tornis Parizē... Bet tā ir nākotne, ne pagātne. Jūs brauksit uz Parizi un stāvēsit Eifeļa tornī.

Pie nama durvīm atskanēja zvans. Finks gaišredzēja pastnieku un aizgāja pēc vēstulēm, mani atstājot vienu savā viesistabā. Bija savāda sajūta. Manai mātei bija paplašinātas vēnas labajā kājā, un es sen jau ilgojos redzēt Parizi... Apnika sēdēt. Piecēlos un staigāju pa medija viesistabu. Gar sienām bija nemākulīgi izmāletas bildes un vecas fotogrāfijas. Pētīju eļļas mālderu darbu, kad pēkšņi aiz tā atskanēja ass pātagas cirtiens. Satrūkos un atlecu sāņus. Otrs pātagas bliukšķis bija vēl spēcīgāks, bet es vairs nesabijos. Biju jau pieradis. Zem grīdas kaut kas tā kā kauca, kā čikstēja. Nu bija labi — biju viņpasaulē garu vidū un ticēju neticamam.

Kad lielais medijs atkal atgriezās manā sabiedrībā, aiz tīras muļķības joka pēc iejautājos:

— Vai jūs gribējāt mani nobaidīt?

Tā bija muļķība, jo es ticēju, ka gari ir salasījušies pie sava lielmeistara un tūdaļ sāksies brīnumainas lietas. Diemžēl pats lielmeistars izjauca manu ilūziju. Viņš mani atkal noturēja par neticīgo un ziņkāriģo. Viņš laikam nebija arī drošs, vai es viņa prombūtnes laikā neesmu pabāzis galvu pa durvju spraugu un pētījis viņa gaitas ārpusē. Viņš smaidīja.

— Gribēju jums parādīt, kā tas izklausās, — viņš teica, — kad te tā īsti iet vaļā. Lai jūs to vismaz iedomāties varat. Nudien, man pašam dažreiz bailes paliek. Tā kā trako mājā. Viņi ir nevaldāmi. Es nekā — ar labu vien, ar labu vien, bet, nudien, šermuļi skrien pa visām dzīslām, ja to sanāk pāri divdesmit...

Man vajadzēja ticēt. Neticēju. Žēl, ka Eižens atzinās, ka viņš mani baidījis.

Ar jogismu pēc tam esmu saticies un iepazīnies, ar viņpasaules gariem — it nekad vairs.

Parizē esmu bijis daudzkārtīgi, dzīvojot nedēļām ilgi, bet man neiznāca laika uzkāpt Eifeļa torni un stāvēt starp mākoņiem.

Mani personīgie piedzīvojumi ar neticamo diemžēl izvērtās ļoti ticami, taču ne vienmēr cilvēks drīkst paļauties tikai uz sevi un saviem piedzīvojumiem. Esot tādi ļaudis, kurus nevar hipnotizēt, bet vai tāpēc var noliegt hipnozes vēl neizskaidrotos spēkus? Man gari nerādās. Pat viņpasaules kapu āzis pārvērtās šīspasaules kapu sarga kazā. Mirušo gari acimredzot par mani neinteresējas un negrib pat runāt par mani. Vai tāpēc vien man būtu tiesības noliegt ļoti nopietnu zinātnieku un pat Maldoņtēva uzticību neticamam?

Visus citus cilvēkus Eižens Finks sauca par "tu" kā savus pavalstniekus. Manī no pirmā brīža viņš saskatīja svešinieku un jūsoja.

Aleksandrs Grīns vai Ješka, Finka valodā runājot, par Finka paredzējumiem bija ļoti augstās domās. Viņš patiesi neuzsāka darbu, ar lielo magu neaprunājies. Aleksandrs Grīns bija pārāk inteligents un gudrs, lai padotos šarlatānam.

Kad vācu Ribentrops saskūpstījās ar sarkano Molotovu un krieviem pārdeva Baltijas valstis, viņš uzaicināja repatriēties un glābties no Baltijas zemēm ikkatru, kas jūt sevi vāciskas asinis. Kādas lielākas Rīgas spiestuves pārzinis bija vāciskas izcelsmes, bet viņam negribējās par vācieti būt. Ko darīt? Viņš prasīja padomu Eiženam Finkam un — sāka kravāties svešniecības ceļam.

— Bet ilgi tas nebūšot, — stāstīja pārzinis pēc savas vizītes pie maga un iepleta acis, it kā attēlojot izdaudzīnātā pareģa uzstāšanos: "Latviešu kareivji drīz būs Pleskavā. Es skaidri redzu viņus staigājam pār Pleskavas tiltu, kur pats kādreiz esmu staigājis... Tā kā latviešu kokardes pierē, bet mundieri tādi savādi, tādi kā vāciešiem... Un, ja latviešu zaldāti būs Pleskavā, tad tie s... komunisti te būs padzīti ratā...", bet man viņš tomēr ieteica izceļot.

Man nebija cienības nedz pret aizceļošanu, nedz pret Finka pareģojumu. Smiekls nāca, iedomājot latviešu karavīrus Pleskavas ielā un vēl — vācu mundieros.

Atceroties smieklis vairs nenāk.

Ne vienmēr personīgais un paša piedzīvotais spēj it visu izskaidrot. Ir stipri jātic, lai saskartos ar neticamo. Var būt, ka arī Eižens Finks nespēja ticēt, kam negribējās, un tāpēc neredzēja nākotnē, kā Litenes nometnē s... komunisti pievāc viņa draugu Ješku — Aleksandru Grīnu un viņu pašu — Rīgā.

Mariss Vētra

Rīga toreiz... Atmiņas. R. 1994, 246.–254. lpp.

NU TAD AIZIESIM PIE FINKA...

Divdesmito gadu beigas iezīmējās ar Aleksandra Grīna ļoti aktīvu darbību apgādā. “Pasaules vēsture” un “Zemes un tautas” bija izdevumi, kurus nevarēja neievērot. Grīns arī trīsdesmitajos gados gribēja strādāt tikpat strauji kā līdz šim jeb, kā skauģi teica, “rakstīt abām rokām”. Tādēļ stāstījumu par jauno dekādi sākšu ar Aleksandru Grīnu.

1929. gadā noslēdzās “Zemes un tautas”. Pie “Veselības leksikonā” Grīnam nebija ko darīt. Bet Grīns negribēja kļūt bezdarbnieks. Viņš bija izplānojis jaunu populārzinātnisku izdevumu, šoreiz gan mazāku, tikai 12 burtnīcās vai 2 sējumos — “Kultūras un tikumu vēsture”. Par šo projektu nebiju sajūsmināts. Bet Grīns bija iededzies, jau sācis vākt materiālus un neatlaidās.

Šai vietā man jāpastāsta kāda “storija” par Grīna rakstura īpatnību, kas retam bija pazīstama. Grīns bija... mānticīgs.

Jau vairākus gadus kopā strādājot un pastāvīgi tiekoties, Grīns man tika stāstījis, ka dažas problēmas savā dzīvē atrisinājis pēc čigāna Finka padomiem. Man tas, ka inteligēnts cilvēks var paļauties uz šī, kaut izslavinātā čigāna padomiem, likās visai dīvaini.

Kad es tik viegli nebiju pārliecināms par “Kultūras un tikumu vēstures” izdošanu, Grīns kādā dienā mani uzvedināja:

— Nu tad aiziesim pie Finka un paprasisim padomu.

Man par šādu piedāvājumu bija jāpasmaida. Finku nekad nebiju satīcis, bet par viņu Rīgā daudz baumoja. Nebija jau Grīns vienīgais, kas aizstaigāja pie Finka pēc padomiem. Finks bija zināmā veidā slavenība. Redzēt šo slavenību vaigu vaigā arī man nebija iebildumu. Tādēļ, ne jau lai paklausītu padomam izdot vai neizdot “Kultūras un tikumu vēsturi”, bet lai redzētu Finku, piekritu Grīna ierosinājumam. Apmeklējumu pie Finka gribu šeit atstāt.

Finks toreiz dzīvoja vai arī tikai “pieņēma” apmeklētājus Kaļķu ielā, namā, kur bija arī kino “AT”. Kad mēs tur ieradāmies, Finks mūs pieņēma, sēdēdams aiz liela rakstāmgalda. Draudzīgi apsveicinājies ar Grīnu kā ar vecu paziņu, viņš diezgan neuzticīgu, pētošu skatienu uzmeta man, kādu laiciņu vēl cieši mani noraudzījās, tad vairs man nepiegrieza nekādas vērības.

Grīns izstāstīja mūsu nācienu iemeslu. Finks uzcēla savas garos zābakos ieautās kājas uz galda, padomāja un tad pēc klusuma brīža paziņoja, ka “Kultūras vēsturi” varot izdot, nekas liels no tā nesanākšot, bet zaudējumos mēs neiegrābšoties. Lai “laižot vien to grāmatu ārā”.

Kādu brīdi Finks vēl parunājās ar Grīnu, man neveltījot uzmanību. Sākām atvadīties. Piepeši Finks pagriezās pret mani un, ar pirkstu gandrīz vai krūtīs bakstot, skaļi uzkliedza:

— Met to Kārli ārā, viņš taisa lielus mēslus! — (Finks gan lietoja tautiskāku izteicienu, un viņš visus uzrunāja ar “tu”).

— Kādu Kārli? — es nobrīnējies atjautāju. Nevarēju iedomāt nevienu Kārli, kas tā būtu apgrēkojies.

— Bet es tavu Kārli redzu. Met ārā. Mēsli vārās! — Man atlika tikai paraustīt plecus.

Celā atpakaļ uz apgādu izdomājos visādi, kurš būtu tas mistiskais Kārlis, bet pie skaidrības netiku. Pārcilāju atmiņā savu darbinieku vārdus, nevienu Kārli neatradu. Traks čigāns, nolēmu un vairs nedomāju.

Apciemojums pie Finka tomēr bija interesants, biju iepazinies ar jaunu slavenību. Apciemojumu uzņēmu kā joku, bet nobrīnijos, kā Grīns varēja būt šāda vulgāra čigāna iespaidā.

Bet šī "storija" ar to vēl nav galā. Pagāja tikai dažas nedēļas un uzpeldēja mistiskais Kārlis! Jau kopš apmēram gada bijām iesākuši noslēgtos izdevumus — kā "Pasaules vēsturi", "Zemes un tautas", "Dzīvnieku valsti" — un pārdot un nodot — visu izdevumu kopā — uz nomaksu, tas ir, saņemot samaksu pa daļām noteiktās mēnešmaksās. Vēlāk šāda grāmatu pārdošana izvērtās it plaša un pie šīs pārdošanas bija nodarbināti daudzi ceļojoši aģenti, kas pārdeva ne tikai mana, bet arī citu apgādu grāmatas. Trīsdesmito gadu sākumā vēl bija tikai nedaudzi šādi ceļojoši aģenti.

Dažas nedēļas pēc apciemojuma pie Finka atklājās, ka kāds no aģentiem bija viltojis parakstus uz nomaksas līgumiem, neesošu personu vārdā saņēmis grāmatas nogādāšanai pasūtītajiem, bet patiesībā tās stiepis uz Avotu ielu pārdot pazīstamam zagtu grāmatu kāram uzpircējam Viņķelim. Izrādījās, ka šis aģents bija izkrāpis no "Grāmatu Drauga" vien grāmatas pāris tūkstošu latu vērtībā. Un šī aģenta vārds bija... Kārlis Liepiņš!

Pārcilājot atmiņā darbinieku vārdus, nekādu ievēribu netiku pievērsis aģentiem. Tie jau arī nebij mani darbinieki, tie apkalpoja visus apgādus, kas vien tiem uzticēja grāmatas. Tā Kārli Liepiņu arī nepamanīju. Arī pamanījis nebūtu iedomājies, ka Finks savu apsūdzību vērs pret viņu. Bet Finks Kārli saredzēja. Viens pluss par labu čigānam Finkam.

Un šī stāsta noslēgums — "Kultūras un tikumu vēsturi" izdot Grīns mani tomēr pierunāja. Uzrakstīja. Grāmatas iznāca glītas. Tomēr tādu popularitāti un metienu kā "Pasaules vēsture" un "Zemes un tautas" "Kultūras vēsture" nerasniedza, bet arī zaudējumus apgāds necieta. Finkam atkal izrādījās taisnība!

Taču arī tagad vēl "storija" par Finku nav galā. Ja jau esmu sācis stāstīt par viņu, tad jāpiemin arī mana otrreizējā tikšanās ar gaišreģi,

kaut arī tā notika daudzus gadus vēlāk pavisam citādos apstākļos un nebūtu šeit ietilpināma. Bet pati "storija" ir ne mazāk zīmīga kā gadījums ar Kārli, un, lai pie Finka vairs nebūtu jāatgriežas, dokumentēšu viņu jau tagad.

Otrreizējā tikšanās ar Finku notika daudzus, daudzus gadus vēlāk, jau baigajā gadā. Toreiz dzīvoju Ausekļa ielā pie Viestura dārza. Kādu rītu, tas bija jau 1941. gadā uz pavasara pusi, nāku no mājām gar Strēlnieku dārzu. Redzu pretī nākam kādu vīru garos zābakos, garā mētelī, naģeni galvā — izskatās nu gluži kā Finks. Domāju, būtu tagad interesanti ar viņu parunāt. Tā nedroši tuvojos svešajam un jautāju, vai varu ar Finka kungu parunāties?

— Es nekāds kungs neesmu, esmu čigāns, vai tu to nezini, — skan barga atbilde. Bet nu es zinu, ka tiešām esmu saticis Finku. Ieminos, ka esmu Ješkas Grīna draugs (tā viņu Finks toreiz dēvēja) un kādreiz viņu apciemoju Kaļķu ielā.

— Domā, ka es tavu ģīmi neatceros? Čigāns visu atceras, — atcērt Finks.

Eju viņam līdz, un sākam runāties. Sarunājam šo to, ar runāšanu jau bija jābūt uzmanīgam. Bet Finka runa, kā parasts, bija atklāta.

Un tad nāca Finka pareģojums, kas dziļi iespaidās manā atmiņā.

— Šie maitas te vairs ilgi nepaliks. Drīz viņi lasīsies, — teica Finks. — Mūsējie viņus trieks pie velna. — Es klusēju.

— Vai esi bijis Pleskavā? — piepeši jautāja Finks.

Atbildēju, ka Pleskavā nekad neesmu bijis.

— Bet es esmu tur bijis. Redzi, tur ir upe un pār to ir tilts. To tiltu esmu redzējis. Un tagad es to atkal redzu. Un redzu, ka pa šo tiltu staigā karavīri tādos pelēkos tērpos un uz piedurknēm tiem uzšuves Latvijas krāsās. Ja latvieši ar latviešu krāsām ir Pleskavā, tad tie maitas ir padzīti. Vai tas tev skaidrs?

Skaidrs tas man toreiz nebija, bet Finka vārdi kā dzīvi iespaidās atmiņā.

Kad tie "maitas" tiešām bija padzīti, kad nodibinājās latviešu

leģions, kad karavīri pelēkos tērpos ar Latvijas krāsu uzšuvēm varbūt tiešām staigāja pa to tiltu Pleskavā, ko Finks saredzēja jau 1941. gada sākumā, es atcerējos viņa vārdus un man kļuva “skaidrs”, ko Finks bija redzējis. Neviļus radās cienība pret šo gaišreģi. Šoreiz atkal varētu teikt: viens pluss par labu Finkam, šoreiz tāds pamatīgs pluss.

Pats savu likteni viņš tomēr laikam nesaredzēja vai arī saredzēja un zināja, ka tam nespēj izbēgt. Viņš palika Rīgā, un “šie maitas” laikam viņu nobendēja. Nabaga Finks. Tā beidzas “storija” par Rīgas slaveno gaišreģi.

Helmārs Rudzītis

Manas dzīves dēkas. [Bruklina]. 1984, 108.–111. lpp.

JŪS MAN TĀPAT NETICĒSIET!

1938. vai 1939. gadā bija jāatrisina kāda man svarīga problēma. Taču es nekādi nespēju pieņemt lēmumu. Iedomājos — vai tikai tādā gadījumā man neaiziet pie Finka? Un kaut diez ko neticēju gaišreģu pareģojumiem, tomēr devos uz visai pilsētai zināmo Finka fotoateljē, kas atradās Raiņa bulvārī.

Iegāju pieņemamajā istabā. Atnāca Finks. Es noliku uz galda piecus latus un sāku gaidīt sarunu. Finks klusēja. Es arī brīdi klusēju, pēc tam palūdzu atļauju apsēsties.

“Nē!” Finks sacīja. “Paņemiet savu naudu un ejiet prom. Es jums neko nestāstīšu — tik un tā neticēsiet!”

Nācās iet prom tukšā un tikt galā ar problēmu bez “pārdabisku spēku” līdzdalības.

Mavrika Vulfsona atmiņas pierakstīja B. R.

2002

JUMS KABATĀ IR JAUNAS SIEVIETES ĢĪMETNE...

Latvijas pirmskara šaha lielmeistars Aleksandrs Petrovs bija mans pirmais vīrs. 1939. gadā viņš devās uz šaha turnīru Argentīnā. Es vīram līdz nebraucu, jo tajā laikā kārtu valsts eksāmenu universitātē. Bez tam, mums mājās bija tikai piecus mēnešus veca meitiņa. Pirms brauciena vīrs apmeklēja pareģi Eiženu Finku. Taču par šo apmeklējumu viņš toreiz man neko nestāstīja.

No Argentīnas Šaha federācijas uzdevumā vīrs aizbrauca uz Ameriku un atgriezās Rīgā tikai 1940. gada Ziemassvētku priekšvakarā. Rietumeiropā jau bija sācies karš. Tikai tad vīrs pastāstīja man par vizīti pie Finka un par pareģojumu.

— Jūsu zvaigzne ir spoža, bet drīz tā nodzīsīs. Kabatā jums ir jaunas sievietes fotogrāfija. Ar šo sievieti jūs izšķirsieties un nekad vairs neredzēsieties.

Fotogrāfiju, kurā es biju uzņemta kopā ar mūsu meitiņu Marinu, vīrs vienmēr nēsāja sev līdz.

— Redzi, — vīrs man sacīja, izstāstījis šo notikumu, — Es esmu atgriezies. Un visa šī pareģošana ir vieni vienīgi meli un muļķības.

1941. gadā vīrs saņēma uzaicinājumu piedalīties Maskavas šaha turnīrā. Ar jums jau zināmo fotogrāfiju kabatā viņš aizbrauca uz Maskavu un vairs no turienes neatgriezās. Viņu arestēja, piecus mēnešus viņš nosēdēja Butirku cietumā, manu fotogrāfiju kopā ar citām mantām atņēma (vēlāk es to uzzināju no vīra kameras biedriem). Pēc tam Aleksandru Petrovu aizsūtīja uz nometnēm, un tur viņš gāja bojā. Tā nu iznāca, ka Finka pareģojums bija tomēr piepildījies visā savā nežēlīgajā patiesībā.

Arī pati esmu apmeklējusi Finku.

Kad vīrs neatgriezās no Maskavas turnīra paredzētajā laikā, sāku uztraukties un izlēmu arī pati aiziet pie pareģa, lai uzzinātu kaut ko

par vīra likteni. Varbūt tāpēc, ka runāju krieviski, vai arī kāda cita nezināma iemesla dēļ Finks bija dusmīgs un rupji iztrieca mani ārā. Biju sašutusi līdz asarām.

Ar šādiem notikumiem sākās mans un manas paaudzes ciešanu un pārbaudes laiks.

Rīgas "Memoriāla" vadītājas Gaļinas Matisa-Petrovas
atmiņas pierakstija Silvija Apine
1995

JUMS DRAUD BRIESMA

<...> 1939. gadā, pirms sava brauciena uz Ameriku, dzejnieks [Vilis Veldre] apmeklēja pat pazīstamo gaišreģi Finku, kurš tam pa reģoja: "Jums draud briesma, ūdenī. Jūs tālu ceļosiet, bet pārbrauksiet un nomirsiet dzimtenē." <...>

Juris Mētra. Viļa Veldres nāves noslēpums tiesā.
Talsu Vārds, 1942. Nr. 50

SLUDINĀJUMI

Nodokļu departamenta nodokļu piedzinējs paziņo, ka 1936. g. 25. jūnijā plkst. 11 Rīgā, Raiņa bulv. 3, 2. dz. pārdos vairāksolišanā Eižena Finka fotoaparātu, novērtētu par Ls 578, viņa dažādu nodokļu parāda piedzišanai.

Rīgā, 1936. g. 15. jūnijā.
Nod. piedz. I. Cimurs.

Nodokļu departamenta nodokļu piedzinējs paziņo, ka 1939. g. 5. septembrī, plkst. 11, Rīgā, Raiņa bulv. 3, 2. dz., pārdos vairāksolīšanā Eižena Finka, mēbeles, kas novērtētais par Ls 205 — viņa dažādu nodokļu parāda piedzišanai.

Rīgā, 1939. g. 26. augustā.

Nod. piedz. A. Lavrovskis.

Valdības Vēstnesis, 1936. Nr. 134; 1939. Nr. 193

POLITISKĀS POLICIJAS AĢENTA MIHAILOVA ZIŅOJUMS

Politiskās policijas pārvalde

P. Slepeni

Aģentūras lapiņa

Ziņas sniedza Mihailovs.

Ziņas pieņēma Drošības polic. departamenta direktors

1940. g. 5. martā.

Rīgas gaišregis Eižens Finks kādam savam draugam izteicies, ka šajā vasarā notikšot Eiropā lielas pārgrozības. Latvijā komunisms nenodibināšoties. Krievijā viņš paredz lielus nemierus jau pēc pāris mēnešiem. Tur izveidošoties jauna iekārta. Uz rudens pusi Latvijai nākšoties izsludināt mobilizāciju, lai nosargātu savu robežu pret žīdu plūdiem no Krievijas, kur sākšoties žīdu vajāšana. Vācijā Hitlera režīms kritīšot un viņa karu zaudēšot. Bet palikšot savās robežās. Polija un Čehoslovākija atjaunošoties. Vairākās valstīs mainīšoties iekārtas un valdības.

Sabiedrisko lietu ministrs Bērziņš aicinājis pie sevis gaišreģi Finku un līcis zilēt nākotni. Finks sākumā atteicies, aizrādot, ka viņš atturas no politiskiem pareģojumiem, jo baidās no nepatīkšānam, bet B. viņu nomierinājis, teikdams, ka viņu neviens netraucēsot un par viņa pareģojumiem interesējoties arī pats Prezidents. Finks teicis, ka tiešām pie viņa bijusi Rudziša k-dze un Prezidenta uzdevumā viņu iztaujājusi un visu pierakstījusi, ko viņš varējis pateikt. — Kas tad jūs sevišķi interesē? — Finks prasījis. Uz to B. jautājis: — Pasakiet, kurš no trim vecajiem pirmais mīrs, Ulmanis vai Balodis? — Finks ļoti uztraucies un sadusmojies. — Jūs laikam gribiet mani cietumā iedabūt? Kas tas par jautājumu! — Tad B. teicis: — Nu, kas tur tik savāds, viņi taču abi ir veci un slimīgi, var tak nomirt. — Jā, — teicis Finks, — Prezidents slimo ar bruku, astmu, sirdi un cukura slimību, bet mirt viņš vēl nemīrs. Balodis ir labs cilvēks, un es lūdzu Dievu par viņu. Bet ko manas lūgšanas var palīdzēt. Ja es pazītu viņa kundzi, es to brīdinātu no nemākulīgiem ārstiem un jauniem iespricējumiem. Bet es viņu nepazīstu un jūs jau ziniet, cik neērti tādās lietās iemaisīties cilvēkam, par kuru daudzi smejas. Lai nu Dievs viņam palīdz. Vairāk es nevaru teikt. — Uz B. lūgumu pastāstīt kaut ko par valsts nākotni, F. teicis, ka Latvija ir un paliks brīva. Viņas iedzīvotājiem varētu labāk klāties, ja būtu vēl mazliet vairāk taisnības. Prezidents jau labi grib, bet viņam ir daži slikti cilvēki apkārt. — Es tur redzu divus vienročus, vienu lielāku, otru mazāku. Tiem nav lāga aspekti apkārt. Kas viņi tādi ir, es nezinu.

Grūtības saimnieciskā dzīvē būs vēl lielas, bet beigsies viss labi un dzīve atkal atplauks. To jau es teicu arī Rudziša k-dzei.

Beidzot Bērziņš lūdzis kaut ko pateikt par viņu. Finks atbildējis: — Jums rokā trīsstūris, jūs nekritisiet.

Pie Finka pēdējā laikā ierodas daudzas pazīstamas personas, bet viņš no pareģošanas atsakās. Finks pārcietis šarlaku un tagad slimo

ar išiasu. Ir ļoti nervozs un rupjš, sevišķi pret dāmām. Kādai pazīstamai aktrisei, citu dāmu klātbūtnē, viņš uzkļiedzis: — Jūs varētu mazāk maucoties un vairāk savus bērņus uzmanīt, — bet kādai smalkai ministra kundzei teicis: — Jums apakša vairāk smird, kā augša. — Kad kundze sākusi skaidroties, teikdama, ka katru dienu iet vannā, F. atbildējis: — Es runāju par jūsu morālisko netīrību. — Dāmas tomēr pie viņa atklātības esot tā pieradušas, ka ļaunā neņemot.

LVVA, 3235 f. 1/22 apr., 31.–32., 35.–36. lpp.

AĢENTA "AUGUSTA" ZIŅOJUMS

Latv. PSR Iekšl. TK SP daļa 3. nodaļa 25. martā, 1941. g.

Pilnīgi slepeni

Avots: "Augusts" Pieņēma: Anpilogovs

Aģ. ziņojums Nr.

Objekts

Saturs	Piezīmes
--------	----------

Pagājušajā nedēļā no piektdienas uz sestdienu pie manis atkal nakšņoja garīdznieks Kirils Zaics. Atklāti var teikt, ka viņš ir viens no labākajiem garīdzniekiem un ļaudīm šeit vispār, bet, protams, arī viņš noskaņots pret padomju varu, neraugoties uz to, ka, ierodoties padomju karaspēkam, bija liels piekritējs un slavēja "Krievu sarkano armiju".

Viņš man stāstīja, ka bijis pie Finka. Nebija viņu redzējis apmēram 16–17 gadus. Finks viņam teica, ka "nav nekādu šaubu, krievu boļševiki aizies no mums, visi šie notikumi izvērtīsies aprīļa mēneša laikā un maijā viss jau būs beidzies, un dzīvosim mēs klusu, mierīgu dzīvi. (..)

Pasākumi: Kopsavilkumu iesniegt SPD 4. nodaļā.

Ticami: LPSR VDTK SPD vec. oper. pilnvarotais

Paraksts

(Anpilogovs)

* * *

AĢENTA "NEZVANOVA" ZIŅOJUMS

Latv. PSR Iekšl. TK
SP daļa
4. nodaļa
24. maijā, 1941. g.

Pilnīgi slepeni
Avots "Nezvanovs"
Pieņēma Doronkins

Ziņojums Nr.

Objekts

Saturs	Piezīmes
--------	----------

12. maijā pie manis bija Dorins. Sarunā viņš ziņoja: <...> Lieta tā, ka es apmeklēju kādu visā Rīgā pazīstamu fotogrāfu — hiromantu Finku. Pēdējā laikā viņu apsēdušas padomju kundzenes, kuras par zilēšanu maksā kolosālu naudu. No sarunām ar tām viņam pilnīgi skaidrs, ka neviena no viņām nejūtas savā vietā un pamats zem kājām zūd ik dienu. Bet nesen pie viņa bija vācietis, kurš ilgstošas sarunas gaitā atzinās, ka ir 5. kolonnas dalībnieks Latvijā. Citus viņš nenosauca, bet pats izteica visādas cerības drīzam apvērsumam Latvijā un sacīja, ka, pēc viņu domām, visas latviešu tautas simpātijas ir Vācijas pusē. Par Finku Dorins teicis, ka pēc apvērsuma viņš bija vairākas dienas arestēts, bet pēc tam atbrīvots un tagad turpina savu "darbošanos". <...> Ticami:

I.PSR VDTK SPD 4. nodaļas priekšnieks
Zabelins

LVA, 1986. f. 1240—II, lp.

PSR VALSTS DROŠĪBAS TAUTAS KOMISARIĀTS.
E. FINKA IZMEKLĒŠANAS UN TIESAS –
PROCESA MATERIĀLI 1941.–1942. G.

“Apstiprinu”

LPSR Iekšl. Tautas Komisārs

“...” 194... g.

Paraksts: S. Šustins

LĒMUMS (apcietināšanai)

Pils. Rīga 1941. g. “...” jūnijā.

Es, operatīvi pilnvarotais LPSR VDTK KRĀD 1. nodaļas valsts drošības seržants Afoņins,

caurskatot ienākušos Iekšl. TK VDP materiālus par noziedzīgu darbību — Eizēna Finka, dzi. 1885. g., Limbažu apgabalā, pēc tautības — čigāns, pēc profesijas — fotogrāfs un zilnieks,

atradu:

Ka Finks ieradās Rīgā 1922. g. no PSRS. Būdam ateljē īpašnieks, tā aizsegā nodarbojas ar hiromantiju (zilēšana un tml.).

Agrāk Finka dzīvokli apmeklēja ārzemnieki, ārzemju pārstāvniecību darbinieki, tai skaitā bijušais vācu sūtnis fon Kotce un viņa sieva. Finkam ir pareģa un gaišreģa reputācija. Ulmaņa laikā par viņa ministru bojāejas paredzēšanu policija vairākkārt arestējusi.

Repatriācijas periodā uz Vāciju Finks nodarbojās ar izteiktu aģitāciju savas klientūras vidū, aicinot izbraukt uz Vāciju, solot repatriantiem visādus labumus.

Aģitējot par aizbraukšanu, apsola izbraucējiem, ka Hitlers atdos viņiem viņu īpašumus, mājas, fabrikas. Pašreizējo karu nosauc par "Kristus" sacensību ar "antikristu", domājot par Kristu — Hitleru, ar antikristiem — sarkanos.

Pareģo Hitleram uzvaru karā ar Angliju, liekot saprast, ka pēc tam tāds pat liktenis sagaida PSRS.

Ar esošajiem materiāliem Finks raksturojas kā dedzīgs antipadomists, kas veic plašu provācisku, fašistisku aģitāciju, izplatot dažādas apmelojošas baumas par Padomju varu un Sarkano Armiju.

Nolēmu:

Finku Eižēnu,
dzīvojošu Raiņa bulvārī 3, dz. 2, Rīgā,
apcietināt un izdarīt pie viņa kratišanu.

Izmeklēšanas ierēdnis
Oper. pilnvar. VDTK KRĀ 1. nod.
Valsts drošības seržants (AFONINS)
Paraksts

Piekrītu: Izmekl. daļas priekšn.
LPSR VDTK KRĀ (M. ROZENTĀLS)
Paraksts

* * *

**LPSR IEKŠLIETU TAUTAS KOMISARIĀTS
VALSTS DROŠĪBAS PĀRVALDE
IZTAUJAS PROTOKOLS
PIE LIETAS NR. 5709**

1941. g. oktobra mēn., 6. dienā. Es, oper. pilnvarotais LPSR TV VDP Berkovičs, nopratināju kā apsūdzēto:

1. Uzvārds.... Finks.
2. Vārds un tēva vārds.... Jevgenijs Ivanovičs.
3. Dzimšanas datums.... 1885.
4. Dzimšanas vieta.... p. Limbaži, Latv. PSR.
5. Dzīves vieta.... Rīga, Raiņa bulvārī 3, dz. 2.
6. Tautība un pavalstniecība.... čigāns, PSRS.
7. Pase.... Latv. pase, sēr. VK Nr. 002165, izdota 1928. g. 19. jūnijā, Rīgas prefektūras IX nodaļā.
8. Nodarbošanās.... fotogrāfs — savā ateljē.
9. Sociālā izcelšanās.... tēvs — muzikants, māte — šuvēja, īpašumi nepiederēja.
10. Sociālais stāvoklis (nodarbošanās un mantiskais stāv.):
 - a) pirms LPSR nodibināšanās.... 6. kategorijas foto ateljē īpašnieks, Rīgas jūrmalā pieder zemes gabals 2000 Ls vērtībā.
 - b) Pēc LPSR nodibināšanās.... arī.
11. Ģimenes sastāvs.... meita — Kārkliņa Rita, Rīgā, bez noteiktas nodarbošanās, znots — Kārkliņš Jevgeņijs, Rīga, LVU students, dēls — Klaudijs Finks, Rīga, sargs fabrikā.
12. Izglītība (vidējā, speciālā)... zemākā.
13. Partejiskā piederība (pagātnē un tagad)... bezpartejisks.
14. Kādas represijas pret viņu tika vērstas: tiesāšana, arests...
 - a) pirms LPSR nodibināšanas.... netika sodīts.
 - b) pēc LPSR nodibināšanas.... netika sodīts.
15. Kādi apbalvojumi (ordeņi, raksti, ieroči u. c.) ir no pad. varas.... nav.
16. No aktīvā dienesta atvaļināto kategorija un kur reģistrēts.... nav karaklausībai padots.
17. Dienests Sarkanā Armijā (Sarkanā gvardē, partizānu nod.), kad un kādā amatā... nav dienējis.
18. Dienests Latvijas armijā un dienesta pakāpe.... nav dienējis..
19. Dienests baltās un citās k.-r. armijās (kad un kādā amatā)... nav dienējis.

20. Piedalīšanās bandās, k.-r. organizācijās un sacelšanās.... nav piedalījies.

21. Ziņas par sabiedriski-politisko darbību.... nepiedalījās.

Paraksts J. Finks

Piezīme: Katrai protokola lapas pusei jābūt apstiprinātai ar nopratināmā parakstu, bet pēdējai arī ar nopratinātāja parakstu.

* * *

APSŪDZĒTĀ LIECĪBAS <...>
FINKA, JEVĢĒNIJA IVANOVIČA

6. oktobris, 1941. g.

Nopratināšana sāka plkst. 11.20.

Jautājums: Pastāstiet savu autobiogrāfiju.

Atbilde: Esmu dzimis 1885. gadā Limbažos, Latvijas PSR. Mans tēvs bija čigāns, māte — vāciete, 8 gadu vecumā sāku apmeklēt skolu. 14 gadu vecumā sāku strādāt. Kādu laiku biju jātnieks cirkā. 1912. g. apprecējos ar latvieti Dreimani. 1915. g. kā bēglis aizbraucu uz Harkovu, kur strādāju savā specialitātē — par fotogrāfu. 1922. g. es legāli atgriezos Latvijā. 1926. g. šķīros no sievas. Latvijā es atvēru foto studiju. Bez tam es nodarbojos ar zilēšanu līdz pat aresta dienai. Es pārvaldu krievu, latviešu, vācu, poļu un čigānu valodu.

Jautājums: Pastāstiet par savu īpašumu un nodarbošanos.

Atbilde: Rīgā, Raiņa bulvāri 3, dz. 2 man personīgi piederēja 6. kategorijas fotostudija, kuras iekārtošana izmaksāja apmēram 8000 Ls. Bez tam Jūrmalā man piederēja zemes gabals 2000 Ls vērtībā. Cita īpašuma man nav bijis. Bez fotografēšanas es vēl nodarbojos ar zilēšanu — hiromantiju. Saviem klientiem es pareģoju likteni pēc roku līnijām un pēc intuīcijas. Ar zilēšanu es nodarbojos visu mūžu, sākot ar bērna gadiem.

Jautājums: Pastāstiet par savu zilēšanas klientūru!

Atbilde: Pie manis nāca ļoti daudz ļaužu no aktieru, diplomātu, zinātnieku, garīdznieku un virsnieku vides, kā no Latvijas, tā no aizrobežas. No tiem: franču sūtnis Latvijā Tripjē, itāļu sūtnis Pienštini un Mamelli, angļu kara atašejs Faierbress ar sievu un zviedru sūtnis, viņa uzvārdu aizmirsu, tāpat gruzīnu kņazs Mdivani un augstākās garīdzniecības pārstāvji: Zaicevs — Rīgas pareizticīgās katedrāles pārzinis un Dorins — pareizticīgās baznīcas protodiakons.

Jautājums: Nosauciet savus vācu nacionalitātes klientus.

Atbilde: Pie manis nāca sekojošas vācu nacionalitātes personas: Vācu sūtnis Latvijā Stivē ar sievu 1932. gadā, vācu sūtņa Ķestera sieva, pēdējā vācu sūtņa Latvijā fon Kotca radniece, vācu sūtniecības līdzstrādnieki Cobels, Tipelskirhe, Furmans, Fersters, Zeiberlihs. Pie manis nāca vēl daudzas vācu nacionalitātes personas, bet viņu uzvārdus es nezinu. Viņu vidū bija — barons Helsen, muižnieks Hiness ar sievu, ārsts Videnbergs, repatriējies uz Vāciju, uz Dancigu. No Vācijas viņš man atsūtīja baltu bareljefu ar Hitlera attēlu un 4 vai 5-as karikatūras zem stikla, ar apmelojošu saturu, vērstu pret PSRS. Vēstulē viņš man piedāvāja tās pavairot, bet es atteicos to darīt. Mani apmeklēja arī Baumeisters Ādolfs ar savu neprecēto māsu Hertu, viņš strādāja kā elektroinstalators Rīgas pilsētas pārvaldē. Viņš man piedāvāja braukt uz Vāciju, un, man atsakoties, pārmeta, ka es, tātad, gribu sagaidīt krievus. No Dancigas viņš man atsūtīja atklātnīti, kurā slavēja Hitlera režīmu. Uz atklātnīti es viņam neatbildēju. Arī bavārietis Filzerns, iebraucis vācietis, pirms vairākiem gadiem kopā ar citiem vāciešiem devās atklātā jūrā balsot par Hitleru. Atpakaļceļā, izkāpjot no vagona, viņš ar nūju piekāva kādu antifaišistu, kurš demonstratīvi izrādīja savu neapmierinātību par atbraukušo vāciešu balsošanu. Filzernu par to sauca pie atbildības, bet Latvijas tiesa viņu attaisnoja.

Jautājums: Vai jums Vācijā ir radnieki?

Atbilde: Jā, Vīnē dzīvo mans radnieks — doktors Finks. Ar

viņu pēdējo reizi sarakstījos 1936. gadā. Savās vēstulēs viņš apjautājās par visiem mūsu radniekiem Latvijā. Ar priekšpēdējo repatriāciju uz Vāciju aizbrauca arī mana radniece Finka Alise, pianiste. Ar viņu es nesarakstījos.

Jautājums: Kurus vāciešus jūs pazināt pēc pēdējās repatriācijas uz Vāciju?

Atbilde: Pēc pēdējās repatriācijas pazīstamus vāciešus vairs ne satiku.

Jautājums: Ar kuriem vācu spiegiem Latvijā jūs bijāt pazīstams?

Atbilde: No vācu spiegiem Latvijā es pazinu Šinki. Pirmo reizi viņš atnāca pie manis zilēt 1934. gadā. Pēc tam viņš bieži iegriezās pie manis iedzert krūzi tējas. Jau mūsu pazišanās sākumā man radās iespaids, ka viņš ir spiegs, bet viņš to noliedza. 1940. g. martā, runājot par okupēto Dancigu, viņš man pastāstīja, ka vācieši Dancigā izliekot no dzīvokļiem poļus un viņu vietā iekārtojot vāciešus. Uz manu padomu — būt sarunās uzmanīgākam, viņš izņēma no kabatas kaut kādu karti ar vācu ērgļa un svastikas attēlu, atklāti sakot man, ka viņš ir vācu spiegs.

Jautājums: Ar ko Šinke draudzējās un uzturēja sakarus?

Atbilde: Vairākkārt viņš atveda pie manis fotogrāfētis savus draugus un paziņas no komersantu vides. Viņu uzvārdi man nav zināmi. No sāka gala viņš draudzējās ar kādu tur Hammeru, apm. 23-gadīgu. Citus viņa draugus es nepazīstu.

Jautājums: Kāpēc jūs neziņojāt valdībai, ka Šinke ir spiegs?

Atbilde: Par Šinki es neziņoju, negribēdams maisīties citu darīšanās.

Jautājums: Jūs tiekāt apvainots par to, ka jūs repatriācijas periodā klientiem, kas nāca pie jums zilēt, cildinājāt Hitleru un veicāt lielu aģitāciju, aicinot izbraukt uz Vāciju. Vai jūs atzīstat sevi par vainīgu?

Atbilde: Jā, atzīstu sevi par vainīgu tajā, ka nodarbojos ar pretpadomju aģitāciju atnākušo klientu vidū, aicinot izbraukt uz Vāciju,

sakot viņiem, ka viņiem neatliekami jābrauc uz Vāciju, ka viņu roku līnijas norāda ceļu turp. Katram klientam, kurš griezās pie manis pēc padoma, es teicu, lai brauc uz Vāciju, tur viņam būs labāk kā Padomju Latvijā, ka šeit viņus nekas labs negaida un ka Vācijā viņam atdos viņa īpašumus, mājas, fabrikas, ka padomju vara Latvijā tik un tā ilgi nenoturēsies. Tāpat es atklāti slavēju Hitleru, sajūsminājos par viņa prātu un spējām pakļaut tik daudzas zemes. Es apgalvoju, ka viņš ir gudrs un labs cilvēks. Es biju pārliecināts — un savas domas izteicu citiem, ka Hitlers uzvarēs Angliju un ka viņš nekad nenorims, iekams neizdzīs visus “žīdus” un neiznīcinās komūnu.

Jautājums: Kā uzdevumā jūs veicāt aģitāciju klientu vidū?

Atbilde: Neviens man nav devis tādu uzdevumu.

Jautājums: Tas nav tiesa. Šajā jautājumā jūs saņēmāt norādījumus no vācu izlūkdienesta.

Atbilde: Ne no viena un nekādus norādījumus es neesmu saņēmis. Par izbraukšanu uz Vāciju es aģitēju, vadoties vienīgi no savu klientu roku līniju zīmējuma.

Jautājums: Jūs, būdams naidīgi noskaņots pret padomju varu, saviem klientiem teicāt, ka krievi no Latvijas izzudīs līdz ar pirmo sniegu.

Atbilde: Es teicu, kad uzziedēs kastaņi, Latvijā būs lielas pārmaiņas. To varēja iztulkot tā, ka krieviem nāksies atstāt Latviju. Es biju pārliecināts un visiem teicu, ka Hitlers uzvarēs, un kur vien viņš dosies karagājienā, tur arī paliks. Saviem tuvākajiem paziņām teicu, ka padomju vara Latvijā ilgi nenoturēsies, karš starp PSRS un Vāciju neizbēgams, un ka Vācija uzvarēs PSRS isā laika sprīdī.

Jautājums: Jūsu attieksme pret ebrejiem?

Atbilde: Pret ebrejiem esmu naidīgi noskaņots, tāpēc, ka ebreji bija pirmie, kas uzkāra sev visādas sarkanas lentītes un nozīmītes, līdzko Latvijā ienāca Sarkanā Armija. Es to uzskatu par liekulību no viņu puses, tā kā viņi nebūt nav ieinteresēti, lai Latvijā iestātos padomju vara, un viņi nekad nevar būt komunisti, jo, kā man sacīja,

Vācijā un Itālijā viņi nepavisam nedzīvo slikti. Būdams naidīgi nosakņots pret ebrejiem, es sacīju arī, ka viņi grūž PSRS karā ar Vāciju.

Jautājums: Izmeklēšanai zināms, ka 1941. g. maija vidū starp sa-
vjiem paziņām jūs izteicāties, ka vācieši jau ieņem bāzes Igaunijā, ka
drīzi ieņems arī Latvijā, ka 7 vācu karakuģi jau pietuvojušies Liepājai,
kā arī citus melus par Padomju Savienību. Vai jūs atzīstat savu vainu
šai lietā?

Atbilde: Jā, es patiesi izplatīju minētās apmelojošās baumas par
PSRS. Es tās dzirdēju no citiem, no kā tieši — neatceros, un tā arī
stāstīju tālāk citiem.

Jautājums: Nosauciet jums zināmās personas, kas nodarbojās ar
aģitācijas propagandu?

Atbilde: Bijušajā Ārlietu ministrijā strādājošā Andersone, viņas
vārdu un adresi es nezinu, — 1941. g. marta sākumā man pastāstīja,
ka no Rīgas jau evakuē ūdensvadu filtrus, un ka čekai jāevakuējas no
Rīgas no 5. līdz 10. martam. Bija vēl daži pretpadomju aģitācijas ga-
dījumi, bet es nevaru atcerēties šo cilvēku uzvārdus.

Protokols uzrakstīts pēc maniem vārdiem pareizi un nolasīts skaļi
man saprotamā krievu valodā.

Nopratināšana beigta plkst. 0 un 30 min., ar pārtraukumu no
plkst. 18–20.

(J. Finks) Paraksts

Nopratināja: LPSR Iekšl. TK oper. pilnvarotais
(Berkovičs) Paraksts

* * *

APSŪDZĒTĀ LIECĪBAS:
FINKA, JEVGĒNIJA IVANOVIČA

1941. g. 7. oktobrī.

Liecinājumu turpinājums III. Nopratināšana sāka plkst. 11.00.

Jautājums: Pie jums nāca zilēt personas no Sarkanās Armijas komandējošā sastāva?

Atbilde: Tikai divi gadījumi bija, kad pie manis atnāca zilēt Sarkanās Armijas komandieru sievas. Viena no tām atnāca kopā ar mazu puisēnu. Viņu uzvārds man nav zināmi.

Jautājums: Jūs uzdāvinājāt komandiera Bogdanova sievai sudraba krustiņu?

Atbilde: Es uzdāvināju viena komandiera sievai sudraba krustiņu sudraba ķēdītē. To es darīju reliģisku jūtu mudināts, tā kā esmu dziļi ticīgs cilvēks. Viņas uzvārdu es nezinu. Viņa nāca pie manis zilēt kādas trīs reizes. Viņa taisījās šķirties no sava vīra. Viņa pie manis arī nofotografējās kopā ar savu puisēnu.

Jautājums: Par ko jūs runājāt ar Sarkanās Armijas komandieru sievām?

Atbilde: Mēs runājām par personīgām lietām.

Jautājums: Sakiet taisnību. Jūs interesējāties arī par Sarkanās Armijas karaspēka pārvietošanos. Pastāstiet par to.

Atbilde: 1941. g. aprīlī es vienai no komandieru sievām jautāju, ar ko izskaidrojama tāda izteikta karaspēka pārvietošanās Latvijā. Uz to viņa man atbildēja, ka tas notiek sakarā ar PSRS un Vācijas robežu tuvumu un ka līdz šim Latvijas teritorijā bija nepietiekošs daudzums karaspēka.

Jautājums: Kādā nolūkā jūs viņai uzdevāt šo jautājumu?

Atbilde: Es viņai to jautāju personīgas intereses dēļ, jo tajā laikā notika ļoti ievērojama karaspēka pārgrupēšanās.

Jautājums: Jūs nerunājat taisnību. Jums bija dots uzdevums izziņāt, kā pārvietojas Padomju karaspēks. Kas jums deva šos uzdevumus?

Atbilde: Nevienam man šādu uzdevumu nav devis.

Jautājums: Ar kuru vācieti jūs bijāt saistīti spiegošanā?

Atbilde: Es ne ar vienu nebiju saistīts spiegošanā.

Protokols uzrakstīts pēc maniem vārdiem pareizi un nolasīts skaļi man saprotamā krievu valodā.

Paraksts (J. Finks)

Nopratināšana beigta plkst. 22-os ar pārtraukumu no plkst. 13–14.

Nopratināja: LPSR Iekšl. TK oper. pilnvarotais
Paraksts (Berkovičs)

* * *

APSŪDZĒTĀ LIECĪBAS:
FINKA, JEVGĒNIJA IVANOVIČA

1941. g. 11. oktobrī.

Liecinājumu turpinājums. Nopratināšana sākta plkst. 11.10.

Jautājums: Turpiniet stāstīt par personām, kas nodarbojas ar spiegošanu.

Atbilde: Es zināju vienu vācieti, uzvārdā Detmerings Hugo, 55 gadus vecs, dzīvoja Rīgā, Ivanovska ielā, nodarbojās ar mākslīgo ziedu izgatavošanu no zīda priekš dāmu apģērbiem. Vienreiz viņš man atnesa pār fotogrāfēt savas fotogrāfijas, kur viņš bija uzņemts cara armijas virsnieka formā. Personīgā sarunā ar viņu es uzzināju, ka agrāk viņš bijis baltgwards. Viņš īrēja istabu mājas īpašnieka dzīvoklī Ivanovskas ielā Nr. 3, dz. 6, pie vācietes, uzvārdā Minut. Pieminētā

Minut man stāstīja, ka Detmerings, pēc viņas domām, ir Vācijas spiegs. Detmerings bija saistīts arī ar emigrantiem — baltgvardiem Latvijā un ar monarhistisko organizāciju "Sokoli". Pieminētie Detmerings un Minut repatriējās uz Vāciju. Citas personas, kas nodarbotos ar spiegošanu, es nezinu.

Jautājums: Pastāstiet par savu spiega darbību.

Atbilde: Es ar spiegošanu nenodarbojos.

Jautājums: Nav taisnība. Izmeklēšana uzdod jums pastāstīt par Jūsu sakariem ar vācu izlūkdienestu. Ar ko jums bija sakari spiegošanā?

Atbilde: Es atkārtāju: ar spiega darbību es nenodarbojos.

Protokols uzrakstīts pēc maniem vārdiem pareizi un man nolašs skaļi man saprotamā krievu valodā.

Paraksts (J. Finks)

Pratināšana beigta pulksten 20.

Nopratināja: LPSR Iekšl. TK oper. pilnvarotais

Paraksts (Berkovičs)

"Apstiprinu"

Molotova apg. Iekšl. TK priekšnieks

Valsts Drošības majors Potaņņiks (paraksts)

23. martā, 1942. g.

"Apstiprinu"

Molotova apg. prokurors A. Jeksejvs (paraksts)

24. martā, 1942. g.

* * *

APSŪDZĪBAS SLĒDZIENS

(pēc izmeklējamās lietas Nr. 5709)

Pēc apsūdzības Finks Jevgēnijs Ivanovičs, noz. p. p. 58 6. d. 1, 58 10 d. 1 KPFSR KK

1941. g. 14. jūnijā LPSR Iekšl. TK par kontrrevolucionāru darbību tika arestēts Finks Jevgēnijs Ivanovičs.

Izmeklējot lietu, konstatēts, ka Finks J. I. ir fotostudijas īpašnieks un tās aizsegā nodarbojās ar hiromantiju, (lietas lp. 12)

Būdam naidīgi noskaņots pret PSRS, zilēt atnākušajām personām cildināja Hitleru un hitlerismu, veica provokatorisku darbību, mudinot izbraukt uz Vāciju, (lietas lp. 12)

Savā sakāvnieciskajā aģitācijā apgalvoja, ka neizbēgamā karā starp PSRS un Vāciju, Vācija uzvarēs PSRS neilgā laikā, (lietas lp. 13)

Bija plaša pazišanās ar vācu tautības personām Latvijā, uzturēja rakstiskus sakarus ar viņiem pēc to repatriēšanās uz Vāciju, (lietas lp. 12)

Rīgā bija pazīstams ar vācu spiegu Šinki, ko vēlāk arestēja Iekšl. TK orgāni. Interesējās par Sarkanās Armijas daļu pārvietošanos Latvijas PSR. (lietas lp. 13,15)

Nopratinātais apsūdzētais Finks J. I., viņam piestādītajā apvainojumā atzina, ka savā apkaimē paziņu lokā veicis sadomātu, apmelojošu pretpadomju aģitāciju, noliedza piestādīto apvainojumu spiegošanā, (lietas lp. 18)

Uz izklāstītā pamata tiek apsūdzēts:

FINKS Jevgēnijs Ivanovičs, dzimis 1885. gadā Limbažu pilsētā, Latv. PSR, čigāns, PSRS pilsonis, b/p, no kalpotājiem, ar zemāko izglītību, sodīts nav, šķirtenis, ir meita, līdz arestam dzīvoja Rīgā, Latv. PSR, piederēja foto studija Rīgā.

Pat to, ka viņš:

Pēc Latv. PSR nodibināšanas veica satriecošu pretpadomju aģitāciju un spiegošanu,

tas ir noz. p. p. 58 — 6 d. I un 58 — 10 d. I KPFSR KK Vadoties no p. 208 KPFSR KPK un iekšl. TK pavēles Nr. 001613 no 1941. gada 21. novembra, izmeklēšanas lietu Nr. 5709 par Finka Jevgēnija

Ivanoviča apsūdzību nosūtīt izskatīšanai uz PSRS Iekšl. TK Sevišķo Apspriedi.

Kā soda mēru apsūdzētajam Finkam J. I. būtu lietderīgi piespriest augstāko soda mēru — NOŠAUŠANU, ar personīgi piederošās mantas konfiskāciju valsts labā.

Apsūdzības slēdziens sastādīts 10. martā, 1941. g., Soļikamskas pilsētā.

Latv. PSR Iekšl. TK izmeklēšanas grupas izmeklētājs
(Berkovičs) Paraksts

LVA. 1986. f. 5709/1273.

* * *

IZZIŅA

Finks J. I. arestēts 14. VI – 41. g. un ieslodzīts Iekšl. TK “Usoļlag”. Lietišķo pierādījumu lietā nav.

Latv. PSR Iekšl. TK izmeklēšanas grupas izmeklētājs
(Berkovičs) Paraksts

Rezolūcija: Lietu nodot izskatīšanai PSRS Iekšl. TK S/A.
42. g. 15/5 Prokurors Ovčiņņikovs (paraksts)

IZRAKSTS NO PROTOKOLA NR. 36–M

Sevišķā Apspriede pie PSRS Iekšlietu Tautas Komisāra 16. maijā, 1942.

Klausījās

474. Latv. PSR Iekšl. TK lietu Nr. 5709 Finka J. I. apsūdzībā, dz. 1885. g., Limbažu pilsētā, čigāns, PSRS pilsonis.

Nolēma

Finku Jevgeņiju Ivana d. par pretpadomju aģitāciju ieslodzīt

labošanas darbu nometnē uz ASTOŅIEM gadiem, skaitot no 14. jūnija 1941. g. Molot. apg. 8/10070 — 16./VI 42. "Karlag".

Zīmogs

Sevišķās Apspriedes Sekretariāta priekšnieks pie PSRS Iekšlietu Tautas Komisāra: (Paraksts) Hvats

LVA. 1986. f., P.—10393

IZTAUJAS PROTOKOLS PIE LIETAS NR. 5799/1300

1941. g. novembra mēneša 8. diena. Es, Latvijas PSR Iekšl. TK VDP Ludzas apriņķa priekšnieks V. Tušins, nopratināju Finku Jevgēniju Ivanoviču kā liecinieku.

Jautājums: Vai jūs pazīstat Ivanovu Georgiju Ļvoviču?

Atbilde: Jā, Ivanovu Georgiju Ļvoviču es pazīstu no 1916. gada.

Jautājums: Pastāstiet, kā jūs iepazīstāties ar Ivanovu Georgiju Ļvoviču un ko jūs par viņu zināt?

Atbilde: Es iepazīnos ar Ivanovu Georgiju Ļvoviču Harkovas pilsētā. 1916. gadā Harkovā es strādāju par fotogrāfu un pa vakariem nodarbojos ar likteņa pāreģošanu pēc roku līnijām. <...> Apmēram 1938. gadā viņš atnāca pie manis [Rīgā] un lūdza, lai eju viņam par liecinieku, viņu apvainojot komunistiskā darbībā. Es gāju par liecinieku, tiesa viņu attaisnoja, kaut arī bija 8 liecinieki, kuri apstiprināja viņa komunistisko darbību Harkovā un Rīgā. Vai viņš bija komunisti, tas man nav zināms. Zinu, ka viņa sievastēvs bija vācietis un viņam piederēja aptieka Ogres pilsētā, pats Ivanovs un viņa sieva bija audzināti vācu garā un simpatizēja hitlerismam. Vairāk par viņu es neko nezinu. <...>

Protokols pierakstīts pēc maniem vārdiem pareizi, man saprotamā krievu valodā, esmu izlasījis un par to arī parakstos

Jevgēnijs Finks

Nopratināja: Latvijas PSR Iekš. TK VDP Ludzas apriņķa priekšnieks

V. Tušins

LVA. 1986. f., II—8740. lp.

LABI BŪS...

Stāsta Ausma Ruka

— Liktenis saveda mani kopā ar Finku nejauši un tikai uz īsu brīdi. 1941. gada 14. jūnijā mūsu ģimeni arestēja un ievietoja vagonā Šķirotavas stacijā. Naktī, jau uz rīta pusi, vēl atveda dažus cilvēkus. Viņu vidū bija Emilija Benjamiņa un Eižens Finks. Benjamiņa gribēja gulēt uz augšējā plaukta, un mēs ar māsu sarūmējāmies, lai dotu viņai vietu.

Gulējām uz viena spilvena, un es vēl šodien atceros viņas smaržu aromātu.

Finku atveda pēc Benjamiņas, viņš palika turpat pie durvīm. Rokās viņam bija pauniņa. Cilvēki sāka sačukstēties: — Finks! Finks!

Stāsta Inta Prauliņa, dzim. Ruka

— Arī Benjamiņa sarosījās, kļuva nervoza un bieži lūkojās uz durvju pusi, kur stāvēja Finks.

— Man jāiet ar viņu aprunāties, — viņa sacīja. — Bet kā lai eju, es taču iesplāvu viņam sejā. — Tomēr beidzot Benjamiņa saņēmās un nokāpa lejā. No tā, ko Finks viņai teicis, atceros šādus skarbus vārdus:

— Es braukšu mājās, kad ceriņi ziedēs, bet tu nebrauksi nekad.

Stāsta Ausma Ruka

Ceļā pie dažām stacijām sastāvu apstādināja un cilvēkiem ļāva paņemt ūdeni. Pēc ūdens gāja jaunākie, un mēs ar māsu arī pieteicāmies. Bijām norunājušas izmantot gadījumu un, ejot garām pareģim, pavaicāt par savu likteni. Kāpjot ārā no vagona, vaicāju Finkam, kas ar mums notiks. Viņš palūkojās uz mums īsu brīdi un pateica tikai divus vārdus: “Labi būs...”

Drīz Finku aizveda uz citu vagonu, un vairāk viņu nekad nesmu redzējusi.

Stāstījumu pierakstīja Silvija Apine

1995

JŪS BIJĀT PIE GALDA SEŠI CILVĒKI

Es biju to vidū, kurus arestēja un ielika vagonos 1941. gada 14. jūnijā. 15. jūnijā mūs šķiroja un sūtīja uz austrumiem. Pirmā pieturvieta bija Juhnova — bijusi muiža, pielāgota padomju laika vajadzībām. Mūs izvietoja divās zonās — sieviešu un vīriešu, kuras šķīra dzeloņstieplu žogs. Caur žogu sarunājāmies. Vīriešu sektorā atradās arī mans Rīgas paziņa, korporācijas “Artika” pēdējais seniors Aleksandrs Popovs. Viņš pastāstīja, ka pie viņiem atrodoties arī slavenais Rīgas pareģis Eižens Finks.

25. jūnijā Popovs pavēstīja jaunu ziņu: “Šodien, sēdēdams pie galda nometnes ēdnīcā, Finks paskandināja ar karoti pa bļodu un sacīja: “Es redzu pa Rīgas ielām staigājam vācu zaldātus.” Tā mēs uzzinājām, ka sācies karš.

Pēc vairākiem mēnešiem mūs pārvietoja uz Usoļlagu Urālos. Soļikamska bija ļoti skaista pilsēta ar 16. un 17. gs. baznīcām — gluži kā arhitektūras muzejs. Usoļlags arī bija pārsūtīšanas nometne.

Pirmajā ziemā es Finku neredzēju. Sals bija vienkārši briesmīgs — bija bargā 1941. gada ziema. Ūdens lejot sasala. No 500 cilvēkiem pavasarī piedzīvoja tikai kādi 100 vai 150. Pavasarī mūs pārreģistrēja, pratināja un iedeva termiņus: 5, 10 vai 15 gadus. Sekretāre visu ierakstīja kantora grāmatā. Notika arī kāds smieklīgs atgadījums. Saņemot no sekretāres spalvaskātu, parakstījāmies grāmatā un pateicāmies, protams, par spalvaskāta pasniegšanu. Bet sekretāre to uztvēra savādāk. Viņa pielēca kājās un, ieskrējusi priekšnieka kabinetā, iesaucās:

— Viņi visi ir jukuši! Viņi vēl pateicas!

Ko lai dara, bijām izglītoti un pieklājīgi cilvēki.

Pēc kāda laika es arī pati iepazinos ar slaveno pareģi. Viņš nometnē atradās privileģētā stāvoklī: smagajos darbos negāja, strādāja tikai zonā. Pirmkārt, Finks bija klibis, otrkārt, viņa pareģošanas spēja un slava nevienam nebija noslēpums, jo nometnē pārsvarā bija

Baltijas kontingents. To, protams, uzzināja arī nometnes vadība. Sevišķi par Finku interesējās virsnieku sievas, tādēļ viņš badu necieta. Par pareģošanu maksāja graudā.

Kad uzzināju, ka mūs atkal gatavojas sūtīt tālāk, nolēmu aiziet pie Finka un pavaicāt, vai kādreiz atgriezīšos Rīgā un kāds būs mans turpmākais liktenis. Atceros, ka Finks sēdēja uz augšējām nārām un vērās tālumā, bet es — uz apakšējām.

— Jā, jūs būsiet Rīgā, — viņš teica. — Taču ne tik drīz. Jūs atbrīvos, bet Rīgā jūs nedzīvosiet. Jūs apprecēsieties, bet Rīgā nedzīvosiet. — Finka pareģojums man šķita neiespējams. Kā tā — apprecēšos, bet nedzīvošu Rīgā!

— Jums būs labs vīrs un jūs labi sadzīvosiet, — Finks turpināja. Es jautāju par mājiniekiem. — Jūs bijāt pie galda seši cilvēki — pareģis lēni teica. — Tagad palikuši četri.

— Četri! — es domāju. — Tātad, kāds no mājiniekiem ir miris. — Ievaicājos, sieviete vai vīrietis?

— Sieviete, — Finks atbildēja.

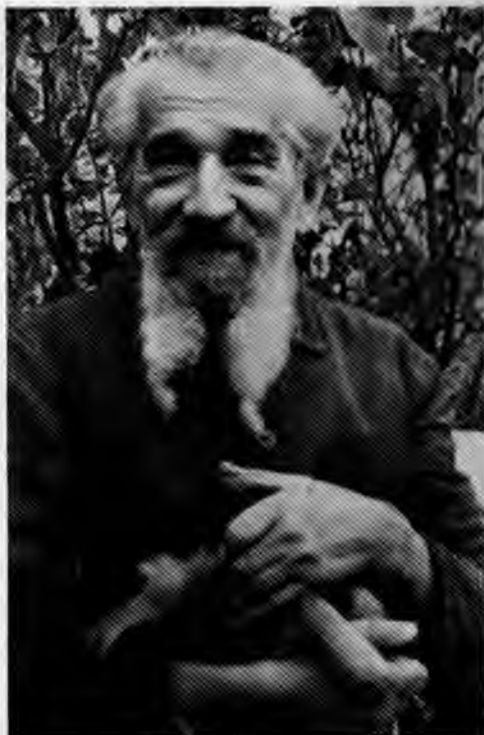
Tikai vēlāk, kad sākās sarakstīšanās, uzzināju, ka miris mans tēvs. Šajā ziņā Finks bija kļūdījies. Finka kļūdu attaisnoju ar savu nezinašanu — pareģošanu nedrīkstot pārtraukt ar jautājumiem.

Sekoja vairāki etapi — uz ziemeļiem, pēc pusgada atkal atpakaļ un tikai 1943. g. no mūsu kontingenta izveidoja grupu nosūtīšanai uz Vidusāziju. Finks arī aizbrauca uz Vidusāziju.

Mani atbrīvoja 1947. gadā. Rīgā tiešām neatgriezās. Nometnē iepazinās ar savu nākamo vīru, un mēs aizbraucām uz Tjumeņas apgabalu. Latvijā atgriezās tikai 1959. gadā. Vīrs man bija labs, un manā dzīvē tā arī viss norisinājās, kā Finks bija pareģojis.

Olgas Solovejas (dzim. Univere) stāstījumu
pierakstīja Silvija Apine
1995

E. Finks 20. gadsimta
50. gados

E. Finks ar
mazmeitu Larisu.
1955.–1956. gads
C. Dukša
krājumā

JUHNOVAS LĒĢERĪ SASTOPOS...

Finks satinis galvu dvielī. Pie viņa ziņkārīgo bija daudz, jo grib zināt par likteni, cik ilgi dzīve apcietinājumā vilksies, tomēr Finks bija mazrunīgs. Dažam apcietinājuma laiku noteica garu, bet dažam īsu. Tā arī bija — rudenī sākās lielā mirstība un cilvēki no lēģera dzīves šķīrās un devās viņšaulē...

27. jūnijs. Atnāk Zaļinieku Folkmanis un pastāsta ziņas, ka esot sācies karš.

Stradiņš A.

Es sapni par dzimteni pagalvi likšu. Latviešu padomju vergi noietnēs un izsūtījumā. Atmiņu un dokumentu krājums I. R. 1993. 205.–206. lpp.

LĒĢERA SLIMNĪCĀ

Pēc profesijas, tāpat kā mani vecāki, esmu ārsts. Māte bija bērnu ārste, bet tēvs — Sarkanā Krusta slimnīcas māsu skolas direktors. Mani arestēja 14. jūnijā 26 gadu vecumā kā studentu korporācijas locekli un nosūtīja uz Soļikamskas noietnēm. Tur atradās arī Finks. Kad mani norīkoja darbā “Prižima” noietnes punkta stacionārā, lūdzu priekšniecībai, lai Finku nozīmē par sanitāru, bet iekšlietu ministra Bērziņa sievu — par medicīnas māsu. To atļāva, un Finks ieradās stacionārā. Pirms tam viņš noietnē veica dažādus saimniecības darbus. Pie slimnīcas atradās tāda kā baraka, un tajā mēs dzīvojām. Novietoju Finku savā nodalījumā, kurā mitinājāmies kopā ar dakteri Stoligvu. Dakteris Stoligva pārraudzīja visu stacionāra darbu. Es gulēju uz augšējām nārām, bet Finks apakšā — viņš nebija vairs pārāk jauns, pie tam viņam bija slima kāja.

Finks strādāja sanitāra darbu, taču pamazām pie viņa sāka nākt cilvēki. Viņi ieradās it kā pie ārsta, taču patiesībā vēlējās satikt Finku. Sevišķi sievietes. Sanitārās daļas priekšiece Ņina Ņemcova it kā

neiebilda pret zilēšanu slimnīcas telpās. Pie tam Finks bija piesardzīgs un ne vienmēr arī bija ar mieru zilēt. Dažreiz ielaidu viņu savā kabinetā, un tur viņš sarunājās ar cilvēkiem, kuri vēlējās uzzināt savu likteni. Taču bez Ņemcovas bija arī Poļakova — gandrīz vai nometnes priekšniece, lāgā neatceros amatu. Poļakova kādu dienu paziņoja, ka Finks par sanitāru vairāk nestrādāšot, jo viņa norikojusi to meža darbos. Finks aizgāja, taču diezgan drīz atkal atgriezās. No tā, ko Finks man stāstīja, sapratu — viņš bija Poļakovai atklājis kādu dzīves noslēpumu, saistītu ar viņas bērnu*. Tad nu Poļakova pārcēla Finku atpakaļ sanitāra darbā un vēl piešķīra “īpašo pārtikas devu”, kādas deva tikai slimniekiem. Bet ēdamā pareģim tāpat pietika, to atnesa viņa apmeklētāji. Viņš dalījās arī ar citiem. Ļaudis nāca pie viņa ne tikai no zonas, bet arī no ārpuszonas.

Kā cilvēks Finks bija labsirdīgs, daudziem palīdzēja. Arī man. Reiz palūdzu viņu pateikt, kā klājas maniem mājiniekiem. Pareģis paziņoja, ka man piedzimis dēls. Neatceros, ka būtu viņam stāstījis par sievu un par to, ka aresta brīdī mana sieva bija grūtniece.

Mans tēvs esot atkal atgriezies darbā Sarkanā Krusta slimnīcā. (Boļševiki viņu atbrīvoja no amata). Vēlāk uzzināju, ka viss tieši tā arī norisinājies. Saruna ar Finku notika 1942. gadā, varēja būt janvārī.

Atceros, daudzi pareģim vaicāja, kas notiks ar Latviju. Uz šo jautājumu viņš gandrīz nekad neatbildēja, acīmredzot baidījās. Taču nometnē runāja, ka kādam tomēr izteicies — padomju vara būšot ilgi, kaut gan plīvošot Latvijas karogi. Bet galu galā tomēr atnākšot istā brīvība.

* Ārsts grāmatā visai delikāti informējis žurnālistu. Savam dēlam Aleksim un kaimiņam Viesturam Šuris uzticējies vairāk. Saudzējot Finku no pazemojumiem gulaga veļas mazgātavā un no fiziskas izmocišanas mežu cirmās, ārsts “pārskolojis” Finku par sanitāru. Kad priekšniece dakterim draudējusi ar karceri — par to, ka viņš pārāk devīgi izrakstot darba nespējas lapas, Finks savam labdarim atlīdzinājis, draudētājai biedrenei Poļakovai pajautājot: “Vai negribat, lai es jūs aizvedu uz to vietu, kur jūs nogalinājāt un ierušinājāt savu ārlaulībā dzimušo bērnu?” (Kārlis Pamše. Vecāki laiku un laikmetu kūleņos. Brīvā Latvija, 2001. Nr. 24.)

Finkam bija ļoti spēcīga intuīcija, pēc manām domām, viņš bija telepāts — prata lasīt domas. Tāpēc viņš tik labi varēja pastāstīt saviem sarunu biedriem par viņu pagātņi, viņu domām un cerībām. Uz šī pamata Finks būvēja savus paredzējumus, un ļoti bieži tie bija pareizi.

Visiem zināms Finka senais pareģojums miljonārei Emīlijai Benjamiņai par viņas nāvi trūkumā. Un tas patiešām piepildījās. Ar Benjamiņa kundzi satikos Soļikamskas nometnēs. Mūs pārvietoja no viena nometnes punkta uz otru, viņai bija līdzī liels maiss. Piedāvājos palīdzēt nest, bet viņa atteicās. Viņa man stāstīja par iepriekšējiem pareģojumiem.

Dzīvojam ar Finku kopā ne visai ilgi. Pēc kāda laika mani pār-cēla tieši uz Soļikamsku strādāt bērnu slimnīcā. Ārstus no Latvijas nometnēs prata novērtēt. Tur bija daudz mūsu ārstu — Egons Šnekvalds, dakteris Lediņš, dakteris Alks vecākais, dakteris Emersons, dakteris Glīdiņš, dakteri Stoligvu es jau minēju. Cik atceros, viņš Finkam neko netika vaicājis ne par ģimeni, nedz arī par nākotni.

1948. gadā atgriezās Latvijā. Dzirdēju, ka vēlāk arī Finks atgriezies, taču mēs nesatikāmies. Es strādāju provincē, viņš dzīvoja Rīgā. Vienkārši neiznāca vairs tikties.

Aleksandra Neiberģa stāstījumu pierakstīja B. R.
1995

GAIŠREĢIS EIŽENS FINKS

Valmierietis Tāļivaldis Rāviņš mums atsūtīja vēstuli.

“Finks bija kopā ar manu māti Kirovas apgabalā, Vjatkā, vienā lēģerī. Viņus nodarbināja mežu izciršanas darbos. 1941. gada vasaras nogalē pēc darba kopā bija maza grupiņa šo nelaimīgo, starp viņiem arī mana māte, Finks un Cīrulis, vēstures skolotājs no Ludzas. Viņi pār-runāja savu dzīvi, atcerējās Latviju. Bet netālu no viņiem jaunieši bravurīgi sīta kārtis. Viens no viņiem pienācis klāt Finkam un bez-kaunīgi teicis: “Čigān, kā tad tu te gadījies, lielais gaišreģi? Ja tiešām

tāds esi, kāpēc nevarēji savu likteni paredzēt, nelaisties komunistu nagos?" Tā pateicis un gribējis uzzināt savu nākotni.

Finks paskatījies uz viņu un mierīgi noteicis: "Tava nākotne ir tāda, ka tu šovakar saules rietu nesagaidīsi..." Jaunieši turpinājuši bezbēdīgi spēlēt kārtis. Vakarā, pirms saules rieta, izcēlies kautiņš. Šis jauneklis iesviests akā, tur dabūjis galu. (Finkam taisnība!) To man pastāstīja skolotājs Cīrulis.

Skolotājs ne visai ticējis zilniekiem. Taču kādā vakarā, kad ieslodzītie no meža darbiem dzīti uz lēģeri, viņam blakus gājis Finks. Prasījis pareģim: "Vai man, Eižen, ir izredzes tikt no šīs elles ārā?" Atbilde bijusi: tiksi brīvībā, kad pumpuri raisīsies vaļā...

Saruna notikusi ziemas nogalē. Un kādā pavasara vakarā, kad cietumnieki pēc darba atdzīti lēģerī, pārbaudīti, kā jau ierasts, pie skolotāja pienācis kāds no varenajiem un pavēstījis, ka viņš ir brīvs, rīt varēs braukt mājās... (Koki jau bijuši pirmajos pumpuros!)

Arī to pēc atgriešanās man pastāstīja skolotājs Cīrulis. Bet mana mamma palika mūža mežos. Uz mūžiem. Mēs ar tēvu bijām no viņas šķirti. Un mans tēvs palika Sibīrijā. Uz mūžīgiem laikiem. Pēc tēva nāves bēgu no turienes, Latviju izdevās sasniegt pēc diviem gadiem: 1947. gadā.

Finku neesmu redzējis. Zinu, ka viņam izdevās atgriezties Latvijā. Viņš ir miris, apglabāts Pokrovas kapos Rīgā. Zinu, ka viņa atdusas vietā ir kapu plāksne. Ceru vasarā aizbraukt uz Rīgu, sameklēt viņa atdusas vietu."

Valmierietis Romāns Dūnis zina teikt, ka viņa tēvs Jānis Dūnis fotografēšanu mācījies kopā ar Finku pie izcilā meistara Sarkanbārža. Tas noticis Valmierā vēl pirms Pirmā pasaules kara. Finkam tolaik īpašas gaišreģa spējas nav manītas, mēnessērdzīgs gan viņš bijis. Tāpēc, lai nenotiktu nelaime, naktis pie viņa gultas likta ūdensbloda: lai, naktī pamostoties, tajā iekāpj un atjēdzas.

Andris Briedis

Liesma, 2001. Nr. 39

AIZBĒGT NO LIKTEŅA NAV IESPĒJAMS

Uzzināju, ka mūsu jaunais izcilais mācītājs Rumba ar visu ģimeni atrodas mūsu vilcienā. Viņa vagonā bija daudzi paziņas no Rīgas. To vidū arī "Jaunāko Ziņu" izdevēja Benjamiņa kundze un slavenais pareģis Finks. Daži jautājuši tam, kādēļ viņš nav paredzējis arī pats savu likteni un aizbēdzis. Finks atbildējis, ka aizbēgt no likteņa nav iespējams un ka, visu to zinādams, viņš jau laikus iegādājies siltos velteņus.

Rasma Aizupe

Sešpadsmit gadi Sibīrijā. (Toronto). 1974, 55.–56. lpp.

PĒTERIS ROŽLAPA — ČETRDESMITGADNIEKS

Pieminēt Rožlapu nav arī tik viegla lieta. Šim vārdam nāk līdzī milzīgs smagums, ne mazāks kā baltais Nacionālās operas nams. Lūdzu, tā ir tāda iestāde, kuru pazīst pat ārzemnieks, kam nekad, nekur neko nav gadījies dzirdēt par Latviju...

Kad atkal mums atvērsies operas durvis, varbūt varētu pateikt Nostradāmuss vai Finks, bet tā kā viņu abu jau labi sen nav vairs mūsu vidū, tad atliek tikai cerēt.

*Teodora Zeltiņa vēstule no Vircburgas
Latviešu Ziņas [Vācija], 1946. Nr. 4*

DEPORTĒTO LATVIEŠU BOJĀEJA PADOMJU SAVIENĪBĀ

Aculiecinieka stāsts par latviešu likteni Sibīrijā

[Solikamskas nometnes] rets kāds bija spējīgs strādāt no vietas 10–15 dienas. Saslima un palika par ambulances pacientiem uz vairākām dienām. Ambulances apkalpoja pašu apcietināto ārsti; Dr. Va-

sermanis, Hofš, Jēkobsons un citi. Viņus bieži nomainija, lai nepieļautu pakalpojumu atsevišķām personām. Viņu darbu pārskatīja kāds "Komsomolcs", t. s. "jaunākais ārsts", un viņš sodīja ārstus, ja atrada, ka tie "ļauņprātīgi" piešķīra saslimušiem atvaļinājumus. Tā Dr. Maizelis (bij. Saeimas deputāts) nosēdēja "izolatorā", tāpat D. Hofš u. c. Pazīstamais gaišreģis Finks, kas bij mūsu grupā, izolatora dēļ aizgāja bojā.

Laiks [ASV], 1951. Nr. 4

DZĪVAM KOKAM DZĪVU GALOTNI

Kāds būs mūsu nākotnes sociālais un ekonomiskais slāņojums, par to būtu jāpajautā Finkam, ja arī viņš nebūtu aizgājis traģisma apmirdzētājā baiguma tumsā, kur kā ēnas klist arī pirms turpat divdesmit gadiem Latvijas kapsētas apzvanītās tais laikos izaugušās politiskās partijas.

Erbus

Austrālijas Latvietis, 1952. Nr. 160

BAGĀTĀ LĪZE

Atmiņu tēlojums

Bet kad caur Talsiem sāk plūst latviešu bēgļu pajūgi un kājnieku pulciņi uz Ventspili un Liepāju, tad Līze mirkst asarās.

"Visu savu mūžu neesmu dzīvojusi, bet visas zīmes rāda, ka krūmos gan man būs jānomirst. Un man šķiet, arī daudziem daudziem citiem! ... Man gribas pasacīt, ka jau piecus gadus atpakaļ man to pārēgoja Rīgas čigāns Finks, kas pats sevi arī teicās redzam kailu un beigtu izmestu purvā.

Alfrēds Ābers

Latvju Sieviete [ASV], 1952. Nr. 6

MANI PIEKRĀPA MĒNESS

Viņš bija dzimis Jelgavas pilsētā. Viņa vārds bija Finks. Maz kas ir zināms par viņa ģimeni vai bērnību. Divdesmito gadu beigās visi, ne tikai Latvijā, sāka runāt par Finku kā par ievērojamu pareģi. Augstāko ierēdņu un komersantu sievas strīpām nāca un brauca pie viņa uzzināt, ko slēpj liktenis nākotnē. Klīda tenkas, ka viesnīcas “Roma” īpašniece (pati lielākā viesnīca Rīgā) esot viņa mīļākā.

Viņa popularitātes kulminācijas punkts pienāca 1932. gadā, kad Berlīnes avīze “*Berliner Tageblatt*” publicēja ziņas par viņu un viņa pareģojumiem, par to, ka viņš skaidri saskata, ka tuvākajos gados pie Triumfa arkas Parīzē pastaigāsies vācu karavīri.

Diemžēl viņš nepareģoja, ka Latvijā iebruks Padomju Savienība.

Kad liktenis mani noved Ziemeļurālos, koncentrācijas nometnē, kurā politieslodzītie no bada un pārstrādāšanās mira kā mušas, es uzdūros Finkam.

Viņam ieslodzījumā neklājās daudz labāk par pārējiem — viņš strādāja veļas mazgātavā. Bez ieslodzīto lupatu mazgāšanas viņš apkalpoja arī sargu un citu brīvā līguma darbinieku sievas. Viņas galvenokārt interesējās par Finka pareģojumiem. Maksāja viņam ar rūgušpienu, iebojātām olām, puvušiem kartupeļiem u.c.

Tas Finku apmierināja. Savam palīgam, invalidam ķīnietim, viņš atstāja kartupeļu mizas un savu cietuma zupas porciju (visu dienas devu). Ieslodzītos tas uzjautrināja. Viņi jokojot taujāja Finkam, vai viņš nav pieņēmis svarā.

Reiz redzēju, ka Finks raud. Izrādījās, viņa vienīgā sega bija nozagta. Es piegāju pie viņa un ironizēdams piezīmēju, ka viņš taču ir ļoti apdāvināts, ka viņam tas būtu tīrais nieks novērst zādzību vai vismaz pateikt, kurš nozaga. Finks tikai atcirta kaut ko pretī un piebilda, ka uz sīkumiem viņa pareģojumi neattiecas. Taču uzzinājis, ka esmu no Rīgas, viņš kļuva runīgāks un pastāstīja, ka viņu arestējuši dienu pirms viņa izplānotās bēgšanas uz Zviedriju kā sociāli bīstamu elementu.

Vecgada vakarā ieslodzītie ielenca Finka lāviņu un lūdza, lai viņš pasakot, cik ilgi katram vēl atlicis tā mocīties.

Viņš piekrita.

Veroties debesis caur kameras lodziņu, viņš, klusi čukstot, ar vienu vai diviem teikumiem paziņoja maz iepriecinošo nākotni:

— Tu, Jāni, vēl nodzīvosi vairāk par gadu. Nomirsi miegā.

— Tu, Ņikita, mocīsies vēl divus gadus, nomirsi pirms kara beigām.

Ilgi skatījās uz mani, kad mana rinda pienāca:

— Tāds jauniņš — tev paveiksies, nomirsi 88. gadā. Veiksme pie pilna Mēness.

Visi sāka smieties. “Ko tu, nu ko tu, Fink, negribu dzīvot tik ilgi. Pat ja būs veiksme.” Nospļāvos un apgūlos uz savas lāviņas. Atcerējos savu laimīgo jaunību.

Brīvdiena mums bija vienreiz mēnesī, plus 1. maijs un 7. novembris. Šajā dienā ieslodzītie centās izklaidēties. Starp politikieslodzītajiem bija vairāki slaveni mākslinieki. Viņi izrādīja savus talantus, pēc atmiņas nolasot humoristiskus sacerējumus. Zinot, ka dzimtenē mani humoristiskie stāsti ar panākumiem publicēti, viņi lūdza, lai es uzrakstot kādu gabalu viņu priekšnesumiem. Es ar prieku piekritu.

Tajā liktenīgajā brīvdienā es sacerēju smieklīgu fabulu par Finku — par to, kā viņš ar lielu baudu mazgā sargu sievu apakšveļu un, notiesājot viņu piegādātās iepuvušās olas, pareģo katrai lielu mīlestību un veiksmi dzīvē, kā viņš ar kartupeļu mizām uztur pie dzīvības savu palīgu, kā viņš pieņēmis svarā, mielodamies ar atkritumiem, un kā pēc atbrīvošanas viņš pareģos Pad. Savienībai lielus ekonomiskus panākumus, bāzējoties uz tām pārtikas atliekām, ko piegādā Amerika.

Agrāk slavenais klauns bija sajūsmā par šo sacerējumu un tūdaļ ķērās pie fabulas lasīšanas, imitējot ne tikai Finka kustības, bet arī sargu sievu lielo prieku par Finka pareģotajiem nākotnes labumiem.

Vakarā sapulcējāmies barakas priekšā (barakā elektrības nebija un bez tam smirdēja briesmīgi). Bija pilns Mēness, es biju lieliskā

noskaņojumā un ticēju, ka mana fabula gūs milzīgu piekrišanu kolēģu vidū.

Klausoties klaunu, visi smējās. Finks, kas arī bija skatītājos, sākumā viebās, bet vēlāk sāka smaidīt. Neviens neievēroja, ka stūrī, pieslējušies barakas sienai, stāv trīs vīri ne no ieslodzīto vidus.

Kā mēs vēlāk uzzinājām, viens bija nometnes priekšnieks, bet abi pārējie NKVD vīri no Soļikamskas. Otrā rītā skaitīšanā tika nolasīta pavēle:

“Atcelt no darba veļas mazgātavā un nosūtīt uz meža darbiem ieslodzīto Finku! Stingri aizliegt viņam nodarboties ar nākotnes pārēģojumiem, pretējā gadījumā tiks pieņemti radikāli mēri.”

Divas dienas karcerī muļķīgās programmas sastādītājam un izpildītājam — Rūdolfam Krīgeram un Valerijam Durovam — par nejēdzīgajām piezīmēm attiecībā uz padomju ekonomiku.

Izteikt stingro rājienu tiem, kas, kā mums kļuvis zināms, dzinās pēc Finka “idiotiskajiem pārēģojumiem”.

Vieninieka kamerā mani mocīja sirdsapziņas pārmetumi. Kāda velna pēc es sacerēju to idiotisko fabulu par Finku! Domāju, ka viņš to man nekad nepiedos.

Nolēmu lūgt Finkam piedošanu. Taču vēl nekad mūsu “uzvedumos” nebija iekūlusies administrācija.

Nētīrs, izmociņš un badains pievakarē izkļuva no karcera. Iegājušu barakā, mani apstāja nelaimes biedri:

— Tu zini, vakar, atnācis no meža darbiem, pakārās Finks.

Mēnešiem nevarēju atjēgties. Te tev nu bija — pilna Mēness nakts! Mēness mani piekrāpa.

Gadi ir pagājuši. Dīvaini, bet es vēl esmu dzīvs. Vienotreiz atceļos Finku. Smieklīgi, taču cenšos visus svarīgos lēmumus pieņemt pilnā Mēnesī, lai gan lielākoties tas izrādās nesvarīgi.

Rūdolfs Krīgers

Laiks, 1988. gada 28. decembris

1995. g. piezīme:

Manās atmiņās patiesībai neatbilst vienīgi nobeigums. Nometnes administrācija mums paziņoja, ka Finks izdarījis pašnāvību. Tie bija meli — Finku pārvietoja uz citu nometni un, kā uzzināju daudz gadu vēlāk (pēc manu atmiņu publicēšanas šeit — ASV), viņš palicis dzīvs un pat atgriezies dzimtenē.

SVEICIENS!

Rīgā
12. novembrī
1947. gadā.

Sveicināts!

Ļoti lūdzu atrakstiet, vai pie Jums dzīvo tāda Rita Kārkliņa.

Ja viņa tur ir, tad esiet tik labs un uzdodiet man pareizu viņas adresi, jo man ir svarīgs kas jāpastāsta par viņas tēvu un varbūt jāuzdod adrese, jo tā ir nākusi manās rokās no viena zēna, kas tika izsūtīts un tagad ir atgriezies dzimtenē.

Gaidīšu drīzu atbildi:

Regīna Kuplis

Adrese: Rīgā
Brīvības ielā 113-2.
R. Kuplis

No L. Upesjūras krājuma.

KARAĻA SOLĪJUMS

Latvijā populārākais čigāns bija Rīgas fotogrāfs — un galvenokārt zilnieks — Finks, kas pats bija paredzējis savu deportāciju uz Sibīriju, bet viņa optimistiskie nākotnes pareģojumi bija ietekmējuši simtiem latviešu, ieskaitot arī vairākus manus draugus, kas tāpēc vien palika neizbraukuši.

Māc. Elmārs Caune

Latvija Amerikā, 1977. Nr. 27

SPROSTĀ

2. oktobris. Beidzamā diena Latvijā. Jepriekšējās dienas pavadītas kā murgos. Dzirdēju vistrakākas baumas. Daži aģitatori un sievu bars pie veikaliem ieteica nebraukt, jo Vācijā mūs gaidīšot vislielākās nelaimes. Citi gaidīja visādus brīnumus, atkārtojot gaišreģa Finka pareģojumu, ka ap Rīgu viss gaišs. Būšot politiskas pārmaiņas. Vācieši iziešot, bet krievus Rīgā nelaidīšot. Kas gan viņus varēs nelaist? Vai pareģojums nenozīmē Rīgas nodedzināšanu? Esmu augšā jau 3:30 rītā, jo uz kuģa klāja jābūt jau 8:00 rītā. Ir vēl pilnīga nakts tumsa. Sakrāmējam savas nedaudzās mantiņas ratos un dodamies nezināmā tālē pretim nezināmam liktenim. Es cenšos sevī uzsūkt vēl pēdējos iespaidus no savas dzimtās Rīgas, no savas dzimtenes.

Raimonds Stūre

Treji Vārti [ASV], 1982. Nr. 85

KĀDĒĻ MAN JĀPAMET DZIMTĀ PILSĒTA?

... Tai laikā, kad kara gaitā bija iestājies lūzums un vācu iebrucējiem jau izdzīta nekaunīgā augstprātība, Rīgā mani bieži apciemoja Kārlis Jēkabsons...

Drīzumā bija sagaidāma padomju armijas atnākšana. Jēkabsons, kas sīvi neieredzēja gan vāciešus, gan komunistus, tomēr izlēma nebēgt prom no Rīgas. Nodomu palikt Rīgā bija veicinājusi tikšanās ar trako "pravieti", kādu Finku, pie kura, kad vajadzēja izšķirties par kādu riskantu vai vienkārši grūtu soli, devās daudzi latvieši un vietējie krievi.

Laiki mainās, taču cilvēki pārsvarā palikuši tādi paši kā pirms simts gadiem. Pagājušā gadsimta trīsdesmitajos-sešdesmitajos gados Krievijas galvaspilsētas trako namā bija taču Ivans Jakovļevičs Koreiša, pie kura skrēja pēc padoma ne tikai ievērojami tirgoņi, bet arī daudzi inteliģenti. Un cik daudz bija rakstījuši par Koreišu gan Ļeskovs, gan Dostojevskis, gan arī citi krievu rakstnieki... Es tad arī atgādināju Jēkabsonam par Koreišu: vai tik šis latviešu Finks nav tāds pat kā Ivans Jakovļevičs?

Nē, — Jēkabsons atbildēja. — Kaut arī Finks ir pusjucis, taču viss, ko viņš pareģo, vienmēr piepildās. Lūk, un tagad viņš saka, ka visu Latviju, saprotams, sagrābs Lācis, proti, krievi, taču Lauva un Vienradzis (Anglija) neielaidīs Lāci Rīgā un Liepājā: šis pilsētas paliks Lauvai un Vienradzim... Kādēļ tad man jāpamet dzimtā pilsēta?!

Pie Rīgas Delfu orākula bija viesojies arī N. K. Pečkovskis, un, saticis mani uz ielas, centās pārliecināt, ka prom no Rīgas nav jābēg: Finks esot pavisam īsts gaišreģis... Vai Jēkabsons pēdējā brīdī saprata brīža bezcerību, vai arī, klausot Finka padomam, tā arī palika pilsētā? Nezinu. Pēc 1944. gada pavasara ar viņu vairs neesmu ticies.

Boriss Filipovs

Pārlasot Remizovu // *Novoje Ruskoje Slovo*, Ņujorka,

1984. gada 1. decembris

NEDĒĻAS PIEZĪMES

<...> tad nu ir tas “teļa optimists”, kam, tāpat kā pareģim Finkam 1944. gada septembrī — “virs Rīgas viss gaišs”! Mēs visi labi zinām, kas notika ar Finku un kas notika ar Rīgu mēnesi vēlāk.

Velta Skujiņa

Austrālijas Latvietis, 1986. Nr. 1822

MANAS ATMIŅAS PAR VILHELMU PURVĪTI

Paceļas nenoskaidrotais un mokošais jautājums, kāpēc Purvītis, neskatoties uz savu lēmumu Dzimteni neatstāt, pēdējā brīdī rikojies citādi. Acīmredzot bijuši kādi blakusapstākļi, kas viņu ietekmējuši vai piespieduši tā darīt. Vairākās vēstulēs atkārtota frāze, ka viņi aizbraukuši no Dzimtenes ļoti negribīgi. Purviša tēva brāļa pēcnācējs agronoms K. Švanka 1985. g. J<urģim> Skulmem teicis, ka aizbraukšanu esot ietekmējis gaišreģa Finka pareģojums.

Mārtiņš Krūmiņš

Latvju Māksla [ASV], 1989. Nr. 15

“AP RĪGU VISS GAIŠS”

Liktenīgie notikumi priekš 10 gadiem

Vācu bruņoto spēku virspavēlniecības ziņojumi visu 1944. gada septembra pirmo pusi, vai nu ar vai bez nolūka, par ciņām Latvijas teritorijā neminēja ne vārda. <...> Taču ar katru dienu garākas kļuva bēgļu pajūgu rindas, kas ieradās Rīgā pa Vidzemes un Lubānas šoseju un virzījās pāri Daugavai, lai pa šauro spraugu gar Rīgas Jūrmalu dotos uz Kurzemi. <...> Arvien biežākas kļuva gaisa trauksmes.

Un tomēr netrūka arī tādu, kas ķērās pie katra salmiņa, lai ne nosliktu bezcerībā. Vispopulārākā persona Rīgā 1944. gada septembrī bija kāds Dravnieks, par kura “brīnišķīgajām” gaišreģa spējām klīda slava, kāda agrāk nebija dzirdēta pat par daudzzināto Raiņa bulvāra fotogrāfu Finku, ko boļševiki apcietināja 1940.–41. gadā. Ka Dravnieka redzējumos “ap Rīgu viss gaišs”, tas gāja no mutēs mutē, un radās pat ļoti nopietni cilvēki no augstākās inteliģences aprindām, kas atmeta nodomu par pilsētas atstāšanu. Dravnieka optimistiskos “redzējumus” atbalstīja savādais fakts, ka citad, kad cauri Rīgai plūda ne vien latviešu bēgļi, bet arī lielas vācu armijas daļas, kas steigā atkāpa no Igaunijas un Ziemeļvidzemes kaujām, boļševiki pēkšņi kādas diennaktis pilnīgi pārtrauca savu uzlidojumus. Vispirms izplatījās baumas, ka Rīga izsludināta par atklātu pilsētu. Bet blakus tām sāka runāt, ka tomēr gaidāms kāds pagrieziena punkts, ka vai nu Zviedrija vai Anglija un Amerika piespiedusi Kremli cīņās Latvijas telpā (kāpēc gan tieši Latvijas telpā?!) pārtraukt un domāt par atvilkšanos aiz Zilupes.

Kas īsti bija Dravnieks, šis vidēja auguma pusmūža vīrs, laipns, runīgs kungs, mazliet urbigām acīm, cilvēks, kas tiešām nevienam neliedza savus “pakalpojumus”? Kad viss jau bija zaudēts, sāka sarunāt, ka viņš esot bijis boļševiku aģents ar uzdevumu tēlot gaišreģa lomu, lai bremsētu masu bēgšanu no sarkanajiem. Dzirdēja pat, kā pēc kapitulācijas boļševiki esi iecēlušī Dravnieku kādā augstā amatā Rīgas pilsētas izpildu komitejā. Patiesībā šos augstos amatus bija izgudrojuši un palaidusi baumas Latviešu leģiona slimnīcas zobgaļi, un par Dravnieka likteni nekādu ticamu ziņu nav.

Šo rindu rakstītājam nejausi gadījās redzēt Dravnieku “darbā” kaut kad septembra vidū, kad tas bija ielūgts ciemos pie kāda inteliģenta kunga. Noklausoties, ko populārais gaišreģis stāsta par nama-tēva pagātņi un pašreizējo situāciju, kā arī dzirdot atbildes uz provocētiem jautājumiem par mani, ko viņš noteikti nekad agrāk nebija ne redzējis, ne pazinis, jāsecina, ka Dravniekam gan laikam bija zināmas

spējas, par kādām runā mūsdienu parapsiholoģija. Taču šīs spējas jutāmā mērā zaudēja efektu, tiklīdz Dravnieks sāka klāstīt, ka “ap Rīgu viss gaišs”, citiem vārdiem — kad viņš no individuāliem gadījumiem pārgāja uz vispārīgo notikumu attīstību. Katrā ziņā viņš savu varēšanu pārspilēja, un vēl vēlāk to pārspilēja viņa klienti. Vai Dravnieks bija boļševiku kalps, par to grūti spriest, bet ka viņam klausīdami, vairāki klienti latvieši neizmantoja bēgšanas iespējas un kļuva par boļševiku terora upuriem, tas arī skaidrs*.

F. A.

Laiks, 1954. Nr. 71

PA BERLĪNES IELĀM...

...satiku Jelgavas Hercoga Pētera ģimnāzijas skolotāju A. Veisbergu, kuru kopā ar pareģi Finku un daļu citiem izsūtītajiem sagūstīja vācieši un izsūtīja atpakaļ uz Latviju. Bet Finku atkal vācieši ielika savā koncentrācijas nometnē, jo tas bija paredzējis, ka “sveši zābaki staigās pa Berlīnes ielām”.

Voldemāra Veldres atmiņas pierakstīja A. Hartmanis
Jelgava. 1988. g.

* Par Dravnieku sk. arī: K. [Pauls Kovaļevskis] “Ap Rīgu viss ir gaišs” // Tēvija un Kurzemes Vārds. 1944. Nr. 248, 24. oktobris.

Dravnieks Aleksandrs (dzimis 1906. g. Pēterburgā), kancelejas darbinieks, grāmatvedis, dziedātājs-amatieris, Rēriha sabiedrības biedrs; apcietināts 1949. g., viena no apsūdzībām — dokumentu viltošana; piespriests 10 gadu ilgs cietumsods pārmācības darba nometnēs (pants 58.1. “a”), atbrīvots 1956. g. 60.–70. gados draugu lokā bijusi iesauka “laika prognoze zvejniekiem” (tajos laikos pazīstama radio pārraide); viņa vēlino paziņu lokā saglabājies viens no viņa paredzējumiem par Latvijas nākotni: “*Латвия будет поднята вверх по руке*” (“Latvija tiks pacelta augšup pa roku” [!?] — burtisks tulkojums no krievu valodas). Saskaņā ar dažām izmeklēšanas liecībām zināms vēl kāds viņa “pravietojums”: “Dravnieks paredzēja drīzu varas maiņu” (Skat. A. Dravnieka tiesu izmeklēšanas lietu: LVA, 1986. f., 39669. l., 1 s., 115. lp.).

GAIŠREĢIS FINKS

<...> Vēlāk dzīvē gan izrādījās, ka Finka pareģojums tomēr piepildījās, vismaz man un, liekas, pa daļai arī mātai. <...> Tomēr pats savu likteni Finks nav varējis noredzēt — tiek stāstīts, ka vācu okupācijas laikā viņš ticis nošauts.

M. Ozola

Latvija [Vācija], 1983. Nr. 3

PAR GAIŠREĢI FINKU

“Latvijas” š. g. 17. janvāra numurā bija ievietots M. Ozolas raksts par gaišreģi Finku. Vēlos sniegt dažas piebildes.

Varbūt M. Ozolai interesēs zināt, ka Finks no 1941. gada 14. jūnija bija uz ilgiem gadiem ieslodzīts apcietināto nometnē Soļikamskā un pēc tam atgriezās Rīgā, kur dzīvoja pie savas meitas. Viņš nomira krietnā vecumā ap 50-to gadu beigām. Tā kā esam kopā ar viņu bijuši nometnē un esmu piedalījusies viņa bērēs Rīgā, noteikti varu apgalvot, ka stāsti par viņa nošaušanu vācu okupācijas laikā ir tīrās baumas.

Iza Nolle

Latvija [Vācija], 1983. Nr. 7

SAPŅI KĀ PĀRDABISKAS PARĀDĪBAS

Niecīgs ir to personu skaits, kurām piemīt neizskaidrojamā īpašība sapņos un parādībās pieredzēt nākotnes notikumus vai pat noteikt otra cilvēka tuvāko dienu likteni. Lai kaut tikai atceramies Eiženu Finku, plaši daudzīnāto Rīgas Raiņa bulvāra fotogrāfu, kuru

apmeklēja gan Rīgas sabiedrības zieds, gan vienkārši ļaudis no tuvienes un tālienes, ne jau lai fotografētos, bet lai "čigāns", kāds Finkam bija iedots pavārds, pazīlētu nākotni. Bija pat cilvēki, kas visu savu saimniecisko, politisko vai sabiedrisko dzīvi kārtvoja pēc Finka izteikumiem. Trimdā varam sastapt daudzus, kas vēl tagad stāsta, cik pareizi viņiem piepildījies viss tas, ko Finks tiem pateicis.

K. Krsa

Latvija Amerikā, 1953. Nr. 49

KAS MŪS SAGAIDA, STĀVOT UZ ASTOŅDESMITO GADU SLIEKŠŅA?

Atbildes došanai gauži noderīgs būtu bijis seno dienu nākotnes pareģis Rīgā Finks. Tas pats Finks, par kura izsūtījuma gaitām Sibīrijā vēl šajā mēnesī stāstīja Daugavas Vanagu Rietumvācijas valdes vanadžu darbiniece Iza Nolle, viesojoties Austrālijā. Pati viena no 1941. gada 14. jūnija, tad atkal no jauna 1950. gadā uz Sibīriju izsūtītajiem latviešiem, Iza Nolle atcerējās kādu gadījumu, kur strīdīnā ar Sibīrijas darba noņemšanas baigajiem kriminālistiem, Finks kādam bandītam atbildējis: "Neesi tik varens. Ilgāk par trim dienām tik un tā vairs nedzīvosi."

Un kas notika? Pēc trijām dienām bandītu vadonis, kas līdz tam spēja terorizēt noņemšanas politisko ieslodzīto lielāko daļu, vairs nebija starp dzīvajiem.

Ja, Finkam bija viegli. Ne tik viegli mums, meklējot ceļus un takas pēc 1980. gada 1. janvāra.

Emils Dēliņš

Austrālijas Latvietis, 1979. Nr. 1509–1510

LATVIJĀ ATGRIEZIES... GAIŠREGĪS FINKS...

Jauni dati par apstākļiem dzimtenē

Rīgā kopš apmēram gada atgriezies arī pazīstamais gaišregis Finks. Kas pasacīs, kādēļ viņa deportācija savā laikā boļševikiem likas nepieciešama? Režīmam nepatīkamu zīlējumu dēļ? Vai aiz bailēm, ka viņa nākotni redzētājs skatiens varētu samānīt tumšus traipus “visdemokrātiskākās iekārtas” nākotnē? Katrā ziņā viņš atkal ir musu metropolē, ir atturīgs, ar ļaudīm neielaižas un savu mākslu vairs nepiekopj. Tā ir arī pareizi, jo viņam neizdosies pierādīt, ka varētu būt arī tādas cilvēku spēju jomas, kuras kontrolēt partijai nav varas.

Latvija [Vācija], 1956. Nr. 30

NO EIŽENA FINKA LĪDZ VISPASAULES GAIŠREDZĪBAI

Par Latvijas laika zīlnieku Eiženu Finku un viņa pareģojumiem runā daudz, raksta mazāk, bet zina pavisam maz. Tomēr mūsu vidū ir vēl daži cilvēki, kas personiski pazinuši šo slaveno vīru un pat bijuši tā tuvumā neilgi pirms Finka kunga nāves 1953. gadā. Tādēļ arī šī intervija ar Augustu Rudzīti, tagad pensionāru, bet agrāk Latvijas jomas biedrības biedru ar dalībnieka karti Nr. 1. Šim cilvēkam piemīt līdzīgas spējas, un tieši tādēļ Eižena Finka un Augusta Rudzīša dzīves ceļi krustojušies.

— Jums ir zināma Eižena Finka pēdējā prognoze par Latvijas nākotni?

— Jā, kādā no sarunām ar mani viņš sacīja šādus vārdus: “Latvija būs brīva. To es redzu, bet, kad tieši tas notiks, nevaru pateikt, jo laiks neeksistē tai sfērā. Un, lai gan latvieši šķībi skatās uz krieviem, tomēr krievi būs tie, kas šo iekārtu gāzīs. Turklāt Latvijas krievu sabiedrība bez neviena šāviena pati mūs atstās — viņi aizies savas

zemes robežās. Tikai žēl, ka līdz ar viņiem aizies daudz labu un gudru krievu kopienas cilvēku.

Bet bijušās Padomju Savienības robežās iespējams pat pilsoņu karš, tur var iet bojā miljoni, tomēr beigās komunisms tiks gāzts uz visiem laikiem. Tāpēc ir svarīgi saglabāt labas attiecības ar krieviem, jo tie ir mūsu sabiedrotie.” Šo prognozi, kaut arī viņš to par tādu neuzskatīja, Finks mums pavēstīja vienā no mūsu pēdējām sarunām neilgi pirms nāves.

— Un tomēr Finks, kurš paredzēja valstu un tautu likteņus, nespēja sevi paglābt no Sibīrijas?

— 1940. gadā Finku apcietināja un pēc tam izsūtīja — par nepiedienīgu izteikšanos par padomju varu (resp., nepareizu prognozēšanu). Un viņš to zināja — ka apcietinās. Bet ko viņš varēja darīt? Nebija taču, kur sprukt. Jau 1936. gadā Ādolfs Hitlers bija atmuguriski piespriedis Eiženam Finkam nāvessodu. Un par šo pašu pareģošanu — Hitlers kritis, tā viņš bija teicis.

— Kas īsti bija šis mistiskais vīrs? Un kā jūs ar viņu sastapāties?

— Ar Finku sastapos jau pēc kara, pēc Staļina nāves, kad viņš atgriezās no noietnēm, kur bija pavadījis 14 gadus. Tā paša gada rudenī viņš nomira. Tai laikā Finkam bija pāri astoņdesmit un viņš dzīvoja pie Jāņa Vesēļa Bauskas ielā 101.

— Vai viņam nebija ģimenes, pie kā atgriezties?

— Bija gan, bet, atgriežoties pie sievas, viņam būtu jāpārtrauc zīlēšana, jo sieva kategoriski protestēja pret šādām lietām.

— ?!!

— Šādas nodarbības tomēr ir saistītas ar mums neredzamo astrālo pasauli, un parastam cilvēkam nav patikami, ja naktīs pa tavu dzīvokli klaiņo Finka izsauktie “draugi un padomdevēji”. Šis interesantais cilvēks savas dzīves laikā ir sastapies pat ar Rasputjīnu, kas taču arī bija gaišrēģis, bet jogi Finku pazina un atzina par savējo. Kad 30. gados Harijs Aikmanis, jogas sabiedrības vadītājs, aizrakstīja uz Indiju par Finku, tad viņš saņēma atbildi — jā, mēs zinām, viņš te ir

bijis pirms 400 gadiem. Viņi pat varot parādīt vietu kalnos, kur Finks kā jogs esot sēdējis un uzkrājis vajadzīgās zināšanas šai dzīvei. Arī Finks pats uzskatīja, ka 400 gadu esot pavadījis astrālajā pasaulē, līdz piedzimis šeit Latvijā. Viņa tēvs bijis čigāns, bet māte Baltijas vāciete. Pats Finks bija valmierietis, starp citu, Dinsberga skolnieks.

— Kā viņš izskaidroja savu spēju kontaktēties ar astrālo pasauli?

— Izskaidrot var pavisam vienkārši. Gandrīz ikviens no mums var iestādīt savas acis tā, lai attēls dubultotos, bet Finks varēja iestādīt acis un sevi tā, ka iespējams redzēt cilvēka astrālo ķermeni. Viņš man tā skaidroja: “Ir tikai vienas debesis šai pasaulei zemes virsu, un tās ir vienas priekš visiem.” Okultisti to sauc par astrālo plāksni. Ja uzskata, ka nāves nav, ir tikai pārdzimšanas, tad jāpieņem, ka dvēsele, atdalījusies no ķermeņa, paliek starp mums un nekur neaiziet. Un gaišredzība slēpjas šai spējā ieskatīties astrālajā plāksnē. Tur esot redzami visi cilvēki, kas ir bijuši un būs, kā arī visas pagātnes un nākotnes pilsētas un pat civilizācijas. Visa dzīvība, kas ir uz zemes, eksistē astrālajā plāksnē, jo pat dzīvniekiem un vissīkākajam kukaiņim ir dvēselīte. Finks acimredzot šo pasauli (resp., astrālo) vēroja vizuāli, ne tikai ar sajūtām, un viņam bija iespējams izsaukt vajadzīgo informācijas devēju. Es pats tā nespēju, manas vīzijas uzrodas pēkšņi un negaidot, tās izsauc mani uz seansu, ne es viņas. Bet Finks tā arī zīlēja — klientiem uz galda priekšā nolika kārtis, lai cilvēks pievērstu uzmanību tām, domājot, ka šais kombinācijās ierakstīts viņa liktenis, bet pats gaišredģis tikmēr “lasa” klienta astrālo ķermeni, kurā ir redzams viss dzīves ceļš — ar novirzēm no tā, ar pārrāvumiem, arī ar visu to, kas nav paveikts, kaut arī dota iespēja. To, kā gaišredģis saprot pasauli, nemaz nedrīkst visiem stāstīt, tāpat kā arī augstākā jogas mācība ir slepena, to neizklāsta kuram katram. Nodzēst cilvēka dzīves svecīti ir simtkārt reiz vieglāk nekā aizdegt! Un, ja visi to zinās un pratīs, kas tad notiks pasaulē? Tiem, kam tas tiek atklāts, piemīt augstākais apziņas līmenis, jo citādi viņi nespētu nodarboties ar šādu meditāciju. Un cilvēki zina — par visu būs jāatbild astrālajā

plāksnē. Elles mokas nav tikai muļķīgs izdomājums. Tā ir patiesība. Tādēļ Finks mācīja: “Neskatieties atpakaļ! Viss ir pierakstīts!”

— Vai gaišredzībai un šādiem piedzīvojumiem citās realitātēs nav nepieciešamas papildus enerģijas?

— Pastiprināt biostrāvas ir nepieciešams. Finks enerģiju guva no pilnmēness, kad tas atspīdēja ūdenī. Tā viņš bieži gāja uzlādēties pie ūdens pilnmēness naktīs, arī baznīcas apmeklēja. Viņam bija sava iemīļota baznīciņa pie vecajiem kapiem. Labas biostrāvas var saņemt arī no cilvēkiem, taču tāds patikams starojums nepiemīt visiem.

— Bet vai parasts, ikdienas nomākts cilvēks pratis izmantot to, kas viņam dots?

— Nav jau nekāds noslēpums, ka visu pasaulē var izmantot gan labajam, gan ļaunajam, tāpat kā nazi un sērkokļus, tāpat arī kādas garīgas spējas vai sakoncentrētu enerģiju arīdzan. Arī Finks brīdināja: Velns savā tronī ir tikpat liels un varens kā Dievs, nekas nav pilnība, jo viss ir sajaukts no labā un ļaunā.

— Vai Finks paspēja pateikt vēl kādu saistošu prognozi?

— Mēs jau runājām par daudz ko, kaut arī tikos ar viņu tikai kādas četras vai piecas reizes, bet tās visas bija ļoti auglīgas sarunas. Viņš paredzēja, ka elektronikai būšot ļoti liela nākotne, un tad nebūs vajadzīgi gaišreģi, jo ar šīs zinātnes palīdzību varēs izpētīt, kā atdalās dvēsele no ķermeņa, pat sarunāties ar to. Bet, kad tas būs, to viņš pateikt nevarēja, tikai piebilda, ka tad uz zemeslodes būs sācies tāds laikmets, kurā nebūs neviena cilvēka, kas neticētu Dieva esamībai...

Ar Augustu Rudzīti sarunājās Ieva Upleja
Veselība, 1991. Nr. 10/12

SAPŅI KĀ PĀRDABISKAS PARĀDĪBAS

Niecīgs ir to personu skaits, kurām piemīt neizskaidrojamā īpašība sapņos un parādībās pieredzēt nākotnes notikumus vai pat noteikt otra cilvēka tuvāko dienu likteni. Lai kaut tikai atceramies

Eiženu Finku, plaši daudzināto Rīgas Raiņa bulvāra fotogrāfu, kuru apmeklēja gan Rīgas sabiedrības zieds, gan vienkārši ļaudis no tuvienes un tālienes, ne jau lai fotografētos, bet lai "čigāns", kāds Finkam bija iedots pavārds, pazīlētu nākotni. Bija pat cilvēki, kas visu savu saimniecisko, politisko vai sabiedrisko dzīvi kārtoja pēc Finka izteikumiem. Trimdā varam sastapt daudzus, kas vēl tagad stāsta, cik pa reizi viņiem piepildījies viss tas, ko Finks tiem pateicis.

K. Krsa

Latvija Amerikā, 1953. Nr. 49

TU TIKAI NENES MANAS KĀJAS, KAD ES NOMIRŠU...

Stērstiņi ir Eižena Finka sievas radnieki. Anna Finka ir mana vecātēva māsa. Lai gan bijām Finka šķirtās sievas radnieki, tomēr mūsu ģimene vienmēr ciemojās pie viņa, nevis pie Annas. Vienīgo reizi biju pie Annas Finkas pēc paša Finka nāves. Viņa toreiz dzīvoja Matisa ielā, un pie viņas notika bērnu mielasts.

Tā ir, ka radniekiem viņš nezīlēja, vienmēr atrunājās. Reiz, jau pēc viņa atgriešanās no izsūtījuma, abi ar manu nākamo sievu apciemojām Finku Bauskas ielā, kur viņš tolaik dzīvoja. Tuvojoties pieturvietai, konduktors jau brīdināja: "Kam pie Finka, jākāpj ārā."

Iepazīstināju Finku ar savu ligavu. Viņš tūliņ nosauca viņas vārdu. Aplūkojot rokas līnijas, sacīja, ka esot labs cilvēks. Nekādus paredzējumus neizteica.

Arī pirms kara bieži ciemojāmies Finka dzīvoklī Raiņa bulvārī. Kādā no ciemošanās reizēm ieradās čigāniete ar bērnu. Finks iedeva viņai piecus latus, apmiļoja bērniņu. Skops nebija, nauda viņam nebija lielā vērtē. Arī bērnus mīlēja un bija pret viņiem labs.

Par Jirgensona madāmu ģimenē runāja kā par Finka ligavu. Viņa bija Oto Švarca kafejnīcas īpašniece. No rītiem ar šveicaru vai

kādu citu kalpotāju sūtīja Finkam uz dzīvokli augļus. Pats arī tos tiku redzējis. Jirgensona madāmas labvēlību izmantoja Finka dēls Klaudijs. Tas varēja būt kādā 38. vai 39. gadā, kad mēs kopā ar māti un māsu ar rīta vilcienu bijām iebraukuši Rīgā. Sēdējām Finka dzīvoklī pie brokastgalda, kad atvērās durvis un parādījās Klaudijs. Viņš nebija naktī bijis mājās. Finks, dēlu ieraugot, aizsvilās, norāva no kājas galošu un svieda Klaudijam. Galoša trāpīja durvju stiklu, un tas saplīsa. Finks pats nesmēķēja, nedzēra un ļoti dusmojās par dēla uzvedību.

Citā reizē, kad biju Finka dzīvoklī, atnāca kāda sieviete. Finks sievieti nepieņēma, un viņa aizgāja. Atgriežoties istabā, viņš iesaucās: “Kā es varu viņai teikt, ka tā drīz mirs!” Par savām pareģošanas dāvanām Finks izteicās tā: manī it kā kaut kas iekšā pārdalās, paveras, tad visu redzu un varu pateikt.

Atgriežoties vēlreiz pie pēckara laika. “Kad es nomiršu,” Finks man piekodināja, “Tu tikai nenes manas kājas. Nes pie galvas.” Nesot zārku ārā no kapličas, darijām, kā luterāņiem pieņemts: ar kājām pa priekšu. Pareizticīgo mācītājs aizrādīja, ka jānes tā, kā to dara pareizticīgie — ar galvu pa priekšu. Nesēji mainījās vietām, iepriekšējā kārtība izjuka, un man iznāca nest zārka kājgali...

Starp citu, kapa plāksni Eiženam Finkam uzlika mans mātesbrālis Ēvalds Dreimanis.

Laimoņa Stērstiņa atmiņas pierakstīja Silvija Apine
1995

ES REDZU UZ TAVA SPILVENA ASINIS

Stāsta Banga Broka, dzimusi Dreimane.

Mūsu ģimenē saglabājusies leģenda par Finka pareģojumiem manam vectētiņam (vectētiņš bija Annas Dreimanes brālis, tātad Finka sievasbrālis). Atgadījums noticis Talsos tajos laikos, kad jaunais

Eižens Finks aplidojis savu nākamo sievu Annu. Vectētiņš kopā ar māšas pielūdzēju aplūkojuši fotoalbumu. Finks raudzījies fotogrāfijās un komentējis apmēram tā: šis cilvēks ir jau miris, arī tas ir miris, bet šis dzīvos ilgi. Vectētiņš sācis Finku tūliņ atdarināt un piezobot. Finks aizsvīlies un izsauca: “Nesmejies! Uz tava spilvena es redzu asinis!” Tajos laikos tas varbūt izskanēja kā drūms joks, taču, kad vectētiņš patiešām vēlākos gados saslima un arī nomira ar tuberkulozi, šo atgadījumu atstāstīja no paaudzes paaudzē kā leģendu.

Mana tante Velta Dreimane pastāstīja, ka kapu plāksni Eiženam Finkam uzlicis viņas vīrs (un mana tēva brālis) Ēvalds Dreimanis. Tur gājuši dzērāji, kapam apkārt mētājušās pudeles un izsmēķi. Ēvalds par to ļoti uztraucies. Viņš apkopis kapu, pasūtījis futrāli, kurā licis iegravēt Finka vārdu. Pie futrāļa uzlikšanas viņam palīdzējis Juris Vaivars. Abi esot stūmuši ķerru un darbojušies. Ēvalds to darījis pēdējiem spēkiem pirms ieiešanas slimnīcā.

Jau pieminēto leģendu tante atstāstīja šādi: “Finks kādos Ziemassvētkos Ēvalda tēvam (manam vectētiņam) pēkšņi teicis: “Es redzu, ka tu gulēsi asinīs.” Ēvalda tēvs kļuvis bāls. Un tiešām kā jau mežzinis, brienot pa purviem, kādu pavasari esot saaukstējies un dabūjis plaušu karsoni. Necik ilgi pēc tam kalpone no rīta atradusi viņu mirušu. Asinis plūdušas no mutes, un viss spilvens bijis asinīs.

Par manu tēvu tante stāstīja šādu atgadījumu. Tēvs stājies augstskolā un bijis ļoti uztraucies, vai tiks iekšā. Finks teicis: “Nemācies, es redzu, ka tu tiks iekšā.” Tēvs paklausījis, nemācījies, eksāmenos laimējies, un viņš ticis augstskolā. Vēl kāds stāsts. Mana tēva brālim Ēvaldam (tam pašam, kas uzlika kapu plāksni) reiz trūcis naudas. Gājis pie Finka aizlienēt. Tikko iegājis pa Finka dzīvokļa durvīm, tā Finks teicis: “Es redzu, tev vajag desmit latu, še un ej tagad prom.”

Manas māsiņas stāstīja par apmeklējumu pēc Finka atgriešanās no izsūtījuma.

Viņš toreiz dzīvoja netālu no Torņakalna. Zilēt viņām atteicies, kaut arī stāstījušas, ka nākot no radu puses. Tad visai neapmierināts

pateicis, ka vienai (Australi) mājās esot puisēlis ar skaļu balsi. Tiešām tāds arī bijis. Finks sacījis: “Jūs esat jaunas, priekšā jums skaista dzīve ar daudziem notikumiem, bet es esmu vecs un slims, un lai liek tie cilvēki mani mierā. Varbūt citreiz runāšu vairāk.” Māsīcas viņam bija aiznesušas cepumus, par ko bijis pateicīgs, jo dzīvojis ļoti trūcīgi. “Es viņu atceros kā sirmu veci ar pagaru, kuplu, baltu bārdu, augumā garu,” sacīja māsīca Austra.

Stāsta Milda Vaivare, Bangas Brokas māte.

Mums, radniekiem, Finks nekad nezīlēja. Tikai vienu reizi biju aizskrējusi pie viņa pēc padoma. Tas bija pēc Finka atgriešanās no Sibīrijas. Viņš toreiz dzīvoja netālu no mūsu dzīvesvietas. Es strādāju inkubācijas stacijā, kas atradās Melnsila ielā. Savas dežūras laikā ievēroju, ka inkubatorā paaugstinājusies temperatūra. Ļoti uztraucos, ka tikšu vainota, ja perējums aizies bojā. Finks uzklusēja mani un sacīja, lai neuztraucoties. Perējums neaizies bojā, bet pats inkubators ilgi nepastāvēšot. Tā bija. Atklāja bojājumu elektriskajās ierīcēs, un perējums neaizgāja bojā.

Mans radnieks bija ļoti labsirdīgs cilvēks, viņš arī nesmēķēja un nedzēra. Radu svinībās, kur tika lietots arī šis tas stiprāks, Finks mēdza izliet pudeles izlietnē, kad viņam šķita, ka dzerts būtu pietiekoši.

Stāstījumu pierakstīja Silvija Apine
1995

ŠĪBERLĪZĪTE NAV SLINKA, IET UZ KAĻĶIELU PIE FINKA

Visvairāk ar Finku sarunājās mana mamma. Es par zīlēšanu un pareģošanu neinteresējos, jo biju pārāk jauna, tādēļ arī atmiņā saglabājušies vai nu nejauši dzirdētie, vai arī mammas vēlāk atstāstītie gadījumi.

Finks atgriezās no izsūtījuma 1953. gada pavasarī un apmetās pie savas meitas Ritas, kura kopā ar ģimeni irēja no mums istabu. Atceros, ka bija jau silts. Vēsts par viņa atgriešanos izplatījās ļoti ātri, un jau vasarā pie mums sāka plūst cilvēki. Mūsu mājas kāpņu telpas, virtuve, koridors pastāvīgi bija pilni ar cilvēkiem, bieži zvanīja telefons. Manu mammu pazina pēc izskata un uzrunāja arī uz ielas, lūdzot izgādāt tikšanos ar slaveno pareģi. Bija arī kuriozi gadījumi. Reiz mammu uz ielas kāda sieviete saķērusi aiz rokas un raudādama lūgusi, lai palīdzot viņai tikt pie Finka. Viņa esot pazaudējusi biļeti, varbūt Finks zināšot, kur tā esot. Mamma izbrīnīta jautājusi, kāpēc tad nevarot nopirkt jaunu biļeti — tik maznozīmīga iemesla dēļ taču neesot jāiet pie Finka. Sieviete atbildējusi:

— Esmu pazaudējusi nevis parastu, bet partijas biļeti!

Kad mamma šo gadījumu atstāstījusi Finkam, viņš tikai noteicis:

— Kad arī būtu zinājis, nebūtu teicis.

Finks mammai daudz stāstījis arī par savu pirmskara zīlnieka praksi. Pēc liktenīgā un visiem zināmā pareģojuma Emīlijai Benjamiņai miljonāre bijusi ļoti dusmīga.

— No tā laika mani sāka ķengāt presē, — sacījis Finks.

Reiz mums atnesa palasīt pirmskara "Atpūtas". Atradām tajās Dreslera pantiņus par Šiberlīzes piedzīvojumiem, meklējot brūtgānu. Atšķīrām un nolikām Finkam priekšā uz galda. Atceros šādas rindas: Šiberlīzīte nav slinka, iet uz Kaļķielu pie Finka.

Reiz pie Finka pēc pareģojuma bija atnācis arī tolaik pazīstamais aktieris Visvaldis Silenieks. Finks nosaucis viņa dzimšanas datumu.

— Nē, nav, — Silenieks atbildējis.

Tad Finks nosaucis nodarbošanos.

— Nē, nav, — Silenieks atkal atbildējis.

— Nu tad jūs uzdotaties par to, kas jūs neesat, — Finks paziņojis.

— Tas gan varētu būt, — teicis Silenieks.

Reiz Finks lūdza man ūdeņraža pārskābi. Domāju, kādēļ gan

viņam būtu vajadzīga pārskābe. Viņš gribēja izbalināt bārdas galus, kuri bija dzeltenīgi. Vispār Finks bija ļoti tīrīgs cilvēks.

Par pareģošanu cilvēki Finkam nesa visādas mantas — segas, apģērbus — naudas tajos laikos nevienam nebija. Tieši līdzās mūsu mājai bija izpildkomiteja. Pastāvīgā cilvēku drūzmēšanās piesaistīja varasvīru uzmanību, un Finku brīdināja, ka viņš nedrīkst nodarboties ar pareģošanu. Drīz vien viņš no mums aizgāja.

Veltas Stankēvičas stāstījumu pierakstīja Silvija Apine
1995

TOREIZ ES FINKAM NETICĒJU

Mans tēvs Teodors Duksis bija Eižena Finka brālēns no tēva pusēs. Manam tēvam piederēja Jostiņu mājas Ainažu pagastā. Tēvs stāstīja, ka 1940. gada februārī vai marta sākumā viņš pavadījis uz Rīgu pie brālēna kādu Ainažu iedzīvotāju Grigoriju Čaiņikovu, kurš vēlējies, lai Finks viņam pareģo. Šis Čaiņikovs bija ukraiņis pēc tautības, 1. pasaules kara laikos atklīdis un palicis Latvijā uz dzīvi. Viņš šuva apkārtnes iedzīvotājiem dr ēbes un tādā veidā pelnījās. Tā kā Čaiņikova iecienītākais fasons bija frenčveidīga žakete, tad daudzi Ainažu apkaimes vīri un pusaudži valkāja šādu apģērba gabalu, arī mans tēvs. Arī Finks bija iecienījis šādu apģērba gabalu. Vēlāk satiekoties vienmēr redzēju viņam mugurā žaketi ar kabatām uz krūtīm. Nu tad, lūk, Čaiņikovs bija paņēmis kaimiņu mežā drusciņ malkas. Kaimiņš ziņojis policijai. Čaiņikovs nobijies, ka nu būs jāiet pie tiesas, un lūdzis manu tēvu, lai tas palīdzot viņam tikt pie Finka. Tēvs tad arī pavadījis Čaiņikovu uz Rīgu pie brālēna. Finks, kā jau parasti, aplūkojis rokas līnijas, paraudzījies sejā, licis arī kārtis. Teicis, ka Grigorijam pie tiesas vis nebūšot jāiet, bet pēc kāda gada viņš došoties uz savu dzimteni Krieviju. Kad nu zilēšana beigusies, Grigorijš jautājis, cik tad būšot par to jāmaksā. Finks palūkojies viņā un teicis:

E. Finka bēres. No kreisās: A. Finka, B. Broka, L. Upesjūra

“Ko tad tu maksāsi, ja pats ceļanaudu esi aizlienējis no mana brālēna?” Tā bijusi tīra patiesība. Pie tiesas Čaiņikovam tiešām neiznācis iet, un drīz vien, kara sākumā, viņš aizbraucis uz Krieviju. (Pēc kara šis cilvēks atkal atgriezās Latvijā, piedalījās izvešanās, bet tagad jau ir miris.)

Otrreiz, tas bijis 1941. gada sākumā, tēvs braucis uz Rīgu pie brālēna, jo gribējis zināt, cik ilgi jaunā iekārta valdīšot. Finks sacījis, ka jau pēc dažiem mēnešiem būšot klāt citi “ciemiņi”. Tajā reizē Finks tēvam pareģojis Jostiņu mājās vairākus ugunsgrēkus. Teicis, ka viņš redzot liesmas, viss degot. Citādi neko jaunu nevarot teikt, sava iztikšana būšot. Vēl stāstījis, ka uz mūsu zemes tikšot uzceltas kaut kādas būves, bet tieši kādas, to īsti nevarot pateikt.

Drīz Finku apcietināja un izsūtīja, viņš atgriezās tikai 1954.–1955. gadā. Man toreiz bija 28 gadi, biju pārnācis uz Rīgu, dzīvoju Miera ielā. Kādu dienu mana tante Jūlija Krancītis, kas bija Finka māsiņa no tēva puses, sacīja, ka Zeņas onkulis esot mājās no Sibīrijas, lai es aizejot pie viņa. (Radu starpā Finku sauca par Žeņu.) Pēc atgriešanās no Sibīrijas kādu laiku Finks dzīvoja Mārtaņa ielā pie meitas Ritas. Es saņēmos un aizgāju arī. Biju daudz par Finku dzirdējis no tēva, bet redzējis nekad nebiju. Tagad redzēju pirmo reizi — iznāca pieklibodams koridorā, kājās viņam bija filči. Filčus Finks valkāja cauru gadu — žēlojās, ka pastāvīgi salstot kājas.

Pirmais Finka jautājums pēc apsveicināšanās bija, vai manam tēvam tie ugunsgrēki esot notikuši. Šo jautājumu par ugunsgrēkiem Finks vienmēr atkārtoja, kad viņu apciemoju. Es savukārt Zeņas onkulim vaicāju, kas tie par ugunsgrēkiem. Viņš stāstīja, ka mājās degšot, viņš skaidri redzot liesmas. Mārtaņa ielas dzīvoklī biju pie Finka aizgājis kādas trīs reizes. Man jāsaka, ka es toreiz Finka pareģojumiem neticēju, domāju — ko nu tas vecais onkulis stāsta.

Pie meitas Finks ilgi nedzīvoja. Drīz viņš pārvācās uz Brīvības ielu 100, kur pagraba dzīvoklītī dzīvoja viņa māsiņa un mana tante Jūlija Krancītis. Uz turieni tiku vedis pie viņa vairākus cilvēkus, kuri

vēlējās, lai Finks viņiem pareģo. Pie māsiņas Žeņas onkulis nenodzīvoja ilgi — tikai kādus pāris mēnešus. Jūlijas tante bija mutīga un joku pilna, vilka brālēnu uz zoba. Reiz Finks esot tā aizsvilies, ka pakēris pirmo, kas gadījies pie rokas (tas bija maizes kukulis), un dusmās laidis pa gaisu, saukdams māsicai: “Tu neesi pasauli redzējusi, tu nekā nesaproti!” Tā pēc kāda strīda Finks pārgāja dzīvot uz Matīsa ielu pie savas bijušās sievas. Taču arī tur Finks ilgi nenodzīvoja — pārvācās uz Bauskas ielu 100. Šajā mājā viņam bija liela istaba dienvidu pusē ar izeju uz dārzu. Dārzā nofotografēju onkuli kopā ar viņa mazmeitu Larisu. Vēlāk no Bauskas ielas Finks pārvācās uz kādu māju netālu no Arkādijas parka.

Es Žeņas onkulim tiku vaicājis arī par to, kā viņam klājies Sibīrijā. Stāstīja, ka ar nometnes priekšniecību bijusi laba saprašanās, ļāvuši staigāt brīvi, varējis iet uz mežu ogās. Avenāji tur bijuši cilvēka augumā, tikai čūsku bijis ļoti daudz. Par pareģošanu virsnieku sievas devušas viņam ēdienu, varējis vēl citus barot.

Finka pareģojums par ugunsgrēkiem tēva mājās “Jostiņos” piepildījās tikai tad, kad Finks jau sen bija zem zemes. Vispirms 1966.–1967. g. nodega pirts. 1975. gada pavasarī aizdegās mājas jumts. Labi, ka to laikā izdevās pamanīt un nodzēst. Vēl pēc kāda gada dega klēts un stallis. Izrādījās, ka pie šiem ugunsgrēkiem vainīgs tēva mazdēls, kurš uz staļļaugšas pīpējis. Visbeidzot, jau isi pirms kolhozu sabrukšanas, nojauca “Jostiņu” veco šķūni un tā vietā uzbūvēja angāru ar betona balstiem un šifera jumtu. Tā Finka pareģojums par trīs ugunsgrēkiem un būvēm uz mūsu zemes tomēr piepildījās. Kaut arī pēc ilga laika.

Arī man Finks ir izteicis pareģojumu. Kā jau sacīju, es jaunībā tam neticēju. “Tu, Ceron, tikai nepērc motociklu,” viņš mani bridināja. “Tev iznāks nepatikšanas.” — “Kāpēc?” es vaicāju. “Tāpēc, ka tev ir tāds raksturs, tu iedomāties, ka ceļš pieder tev vienam pašam. Mašīnu vari pirkt, bet motociklu ne.” Nu, bet es jau neklausīju. Tēvam pirka mopēdu, un es domāju — pirkšu arī sev. Patikami

braukt, vējš gar ausīm svilpo! Un nopirku motociklu. Reiz Ainažos braucu, biju aizvedis kādu paziņu uz Igauniju, atpakaļceļā slidēju: pa ceļu gāja divi vīrieši, viens izstiepa roku un kāju motociklam priekšā, es bremzēju. Man bija smags smadzeņu satricinājums, atmiņas zudums. Knapi dzīvs paliku.

Par maniem bērniem Finks arī pareģoja. Par meitu teica, ka viņai būšot kāda kakla vaina, bet tā pāriešot, pie ārstiem nebūšot jāved. Par dēlu, kuram tolaik bija viens gadiņš, teica, lai sargājot puiku no ūdens. Vai es varēju domāt, ka pēc daudziem gadiem, jau būdams pieaudzis un nostājies uz savām kājām, mans dēls nosliks Ventā! Jā, toreiz jaunībā neticēju, bet tagad ticu. Tagad es tādām lietām ticu.

Ceroņa Dukša stāstījumu pierakstīja Silvija Apine
1995

NEZINĀMAS EPIZODES NO FINKA DZĪVES

SIRMAIS VEČUKS "VAĻINKOS"

"1953. gadā Finks atgriezās no izsūtījuma, un tā gadījās, ka gandrīz veselu gadu viņš nodzīvoja mūsu dzīvoklī Mārtaņa ielā," stāsta Jānis Stankēvičs, kuram tad bija tikai desmit gadi. Finks bija sirms večuks ar garu bārdu, kas tā smieklīgi, izšķirot celiņu pa vidu, bija glīti saķem-mēta. Viņš allaž staigāja "vaļinkos", jo Sibīrijā ticis rīdīts ar suņiem, kuri bija tik spēcīgi sakoduši kāju, ka Finks tādēļ kliboja. Stankēvičs gan mazliet nožēlo, ka nav vairāk runājis ar Finku, bet toreiz nav bijis pieņemts briesmīgi uzbāzties cilvēkiem ar saviem jautājumiem. Finkam jau tā bijis jātiek galā ar milzīgajiem apmeklētāju bariem.

Finks parasti uzturējās savā istabā un runājās ar cilvēkiem, kuri nāca augām dienām. Citreiz vienas stundas laikā pie durvīm zvanīja kādas piecdesmit reizes. Tas bija patiešām traki, jo mana divus gadus vecākā māsa un es nevarējām mācīties. Cilvēkus neatturēja arī tas, ka

Finks skaidroja: esmu zaudējis savas pareģa spējas, jo Sibīrijā mani sašpricēja. Tomēr pareģis runājās ar cilvēkiem, raidot prom tikai dažus. Tajos laikos lielākā daļa cilvēku vēlējās zināt par savu izsūtīto tuvinieku likteni. Visur atradās cilvēki, viņi bija ne tikai koridorā un istabās, bet gaidīja savu kārtu, stāvot pat vannas istabā.

Reiz gadījās kāds pavisam amizants gadījums: Finks atnāca pie manas mammas un prasīja ūdeņraža pārskābi. Māte bija ļoti izbrīnījusies un jautājusi, kam tad to vajag. Finks atbildējis, ka balināšot bārdus. Patiesi, smēķēšanas dēļ viņa bārda bija pavisam sadzeltējusi. Viņš vienmēr paliks manā atmiņā tāds jocīgs: klibs pareģis ar dzelteniem pirkstiem, bārdus un mūždien "vaļīnkos".

NOSPRIDZINĀTAIS DEGUNS

Tā kā man tad bija tikai desmit gadu, vecums, kad prāts nesas tikai uz stīkiem un niķiem, protams, aizrāvos ar to pašu, ko visi puikas skolā — ar spridzināšanu. Kamēr mājās neviena nebija, sabāzu sērkokociņu galviņas tukšā patronas čaulītē un liku plītī, lai sprāgst. Pirmo reizi nekas nesanāca. Liku atkal un, protams, skatījos, kā nu ies gaisā. Un sprāga arī... man tieši sejā, pie tam tā, ka pārspridzināju degunu uz pusēm. Troksni bija dzirdējis arī Finks. Viņš iznāca no istabas un ieraudzīja mani asinīm noplūdušu. Finks mierīgi jautāja, ko tad es darot. Un tad mierīgi un laipni piebilda: "Tas nekas, sadzīs!" Kad mājās pārradās mamma, mani aizveda pie ārsta un degunu sašuva. Kādu laiku tas bija tāds zaļš, kā ar tinti nosmērēts, bet vēlāk jokainā krāsa izzuda. Brīnumainā kārtā nepalika arī pilnīgi nekādas rētas.

ČIGĀNU BRĪNUMI

Par vienu notikumu, kas man, mazam puišelim, bija liels pārsteigums, es brīnos vēl tagad. Kā jau tajā laikā Rīgā bija pierasts, pa mājām bariem vien staigāja čigāni. Viņi centās izlūgties maizīti, ko

citū ēdamu vai kādu apģērba gabalu. Gadījās arī, ka kaut ko nočiepa. Reiz atkal biju mājās viens pats. Dzirdu: pie durvīm klauvē, eju atvērt un redzu, ka stāv tāds bariņš čigānu. Tie cits caur citu sāk man viskautko prasīt. Šo troksni izdzirdēja arī Finks. Iznācis no istabas, viņš nostājās trepju laukumīnā un sāka runāt čigānu valodā. Te pēkšņi visi atnācēji sāka klanīties un metās ceļos. Kad čigāni sāka atmuguriski rāpot lejā pa kāpnēm, man no izbrīna pavērās mute. Pareģis tikai īsi noteica: "Viņi vairs šurp nenāks." Es tā arī nekad neuzzināju, ko tieši Finks pateicis saviem tautiešiem. Bet domājams, ka viņš zinājis ko īpašu, jo taču nekad nav slēpis, ka pats ir čigāns.

Milīgs, sirms večuks, kurš, lai arī teica, ka vairs nespēj palīdzēt cilvēkiem pareģojot, tomēr uzklusēja katra bēdustāstu. Cilvēks ar tik lielu pieredzi taču pats spēj palīdzēt nelaimē nonākušajam vai viņa tuviniekiem pat bez visām pārdabiskajām spējām. Bieži jau neko vairāk nevajag kā tikai kādu, kam izsūdzēt savas bēdas.

Jānis Stankēvičs

Rīgas Balss, 2000. Nr. 216

RĪGĀ MIRIS GAIŠREĢIS FINKS

No okupētās Latvijas saņemtas ziņas, ka pirms neilga laika Rīgā miris Latvijas pirmsokupācijas laikā visai pazīstamais gaišreģis Finks. Viņa izvadīšanā piedalījušies vairāk nekā tūkstots! Rīgas latvieši.

Gaišreģi Finku okupanti apcietināja un deportēja 1941. g. un Latvijā viņš ar saņemtu veselību varējis atgriezties tikai apmēram pirms diviem gadiem.

Pie Finka "gaišredzībām" pieder arī viņa vīzijas atstāstījums ka viņš redz boļševiku padzišanu un svešus karavīrus svešās formās maršējam Rīgas ielās, kas arī vēlāk zūd. Finks "redzēja" arī baigo sarkano varu, kas tomēr nepaliek, bet spiesta aiziet. Šī viņa vīzija Latvijā,

visvairāk Rīgā, bija populāra boļševiku okupācijas laikā 1940. un 1941. g. un pa daļai arī piepildījās dzīvē.

Latvija [Vācija], 1958. Nr. 12

MIRIS GAIŠREGIS FINKS

No okupētās Latvijas saņemtas ziņas, ka pirms neilga laika Rīgā miris savā laikā Latvijā labi pazīstamais gaišregis Finks. Viņa izvadīšanā piedalījušies pāri par 1 000 Rīgas latviešu.

Komunisti Finku apcietināja un deportēja 1941. gadā. Pirms pāris gadiem Finks no deportācijas atgriezies Rīgā, gan ar beigtu veselību.

Kā zinām, Finka paredzējumi 1940. un 1941. gadā pa daļai piepildījās. Finks paredzēja, ka sveša vara pārņems mūsu zemi. Tas bija arī iemesls, kāpēc komunisti viņu apcietināja.

Latvija Amerikā, 1958. Nr. 34

VECTĒTIŅŠ MAN NEKAD NAV PAREĢOJIS

Savu vectētiņu es pirmo reizi ieraudzīju 12 gadu vecumā. Kādu dienu atnācu no skolas, un mamma teica, ka atnācis mans grospaps. Toreiz mēs dzīvojām Mārtiņa ielā 8 — vecāki irēja dzīvokļa īpašniekam vienu istabiņu. Vectētiņš paliks dzīvot kopā ar mums šajā istabiņā. Bija ne tikai saspiesti, bet grūti arī materiāli. Manam tēvam, kurš pēc profesijas bija advokāts, varas iestādes neuzticējās, un viņš nevarēja atrast darbu. Tikai vēlāk tēvs dabūja darbu provincē un strādāja Jelgavā un Bauskā. Kad cilvēki sāka nākt pie vectētiņa, mēs iztikām no tā, ko viņam deva par pareģošanu. Cilvēku nāca aizvien vairāk, un dzīvokļa saimnieku mājas miers, protams, tika ļoti traucēts.

Bērnībā biju ļoti bailīgs un jūtīgs bērns. Biju ļoti piekērusies mammai un atzinu tikai viņu. Skolā man nebija draudzeņu, pagalmā bērni apsaukāja mani. Es dzīvoju savās fantāzijās un lasīju grāmatas. Kad vectētiņš man šad tad kaut ko aizrādīja, man tas nepatika. Raudāju un gāju sūdzēties mammai. Mamma vectētiņu ļoti milēja. Viņa uzskatīja, ka pret saviem bērniem viņš izturējies ar lielāku rūpību nekā daļa laba māte. Vectētiņš bijis jautrs, jokojis, pie viņa vienmēr nākuši interesanti cilvēki, un tādēļ mamma un viņas brālis Klaudijs pēc vecāku šķiršanās palikuši dzīvot pie viņa. No tās vectētiņa jautrības, par kuru stāstīja mamma, es nepieredzēju neko. Pēc Sibīrijas viņš bija nopietns, aizvien iegrimis domās. Lai gan radu mums bija ļoti daudz, pie mums neviens nenāca. Neatceros arī, ka vectētiņš būtu kaut kur ciemojies.

Reiz mamma aizveda mani uz pilsētu un rādīja namu, kurā viņa dzīvojusi pirms kara. Tas bija Raiņa bulvārī 3 dz. 2. Mamma stāstīja par agrāko dzīvi, cik interesanta un pārticīga tā bijusi, ka viņiem bijušas sešas vai septiņas istabas. Es neticēju. Uzskatīju to par mammas izdomājumu. Gandrīz nekas nebija saglabājies no vectētiņa agrākās dzīvokļa iekārtas — pēc viņa aresta manta tikusi aprakstīta un aizvesta. Daļu no tā, kas vēl bija palicis pāri, mamma pēc kara izpārdeva, lai pirktu pārtiku.

Vectētiņš man nekad neko nav pareģojis. Tikai vienu reizi kādā sarunā viņš izmeta: "Nu jā, viņa jau agri apprecēsies." Neuztvēru to kā pareģojumu. Starp citu, apprecējos tikai 34 gadu vecumā. Manu vecāku dzīve nebija laimīga un saskanīga, mamma bija pieradusi dzīvot bagātībā, būt sabiedrības uzmanības centrā un nevarēja pierast pie pēckara šaurības un nabadzības. Viņa bija nervoza, daudz smēķēja. Arī tētis smēķēja. Manas drēbes bija piesūkušās ar tabakas dūmiem, tādēļ skolā mani sauca par "papirosu". Es ļoti to pārdzīvoju.

Pie vectētiņa šķirtās sievas un manas vecmāmiņas no mammas puses mēs pirmo reizi aizgājām, kad vectētiņš gatavojās iet no mums

projām uz citu dzīvesvietu. Vecmāmiņa Anna toreiz dzīvoja Matīsa ielā.

— Ko lai dara, būs man tas mūsu vecuks jāņem pie sevis, — viņa teica. Taču ilgi opaps pie viņas nenodzīvoja. Abi nevarēja sa-
prasties. Viņiem bija pārāk daudz savstarpēju pārmetumu.

Manai mammai nebija nekādu pareģošanas spēju, un arī man nav. Taču jāsaka, ka interese par okultām lietām man ir liela. Labprāt lasu grāmatas par parapsiholoģiju, arī par kāršu likšanu un spiritismu. Kādu laiku tiešām aizrāvos ar “garu izsaukšanu”. Sapulcējāmieš kādi seši — septiņi cilvēki un dancinājām šķīvīti. Man šķīvītis kustējās vislabāk, tādēļ es skaitījos medijs. Mani aizgrāba noslēpumainības atmosfēra. Mums bija interesanti un arī jautri. Bet tad es saslimu. Pēc gada mana mamma krita un salauza gūžas kaulu. Neatceros, vai kāds mani pamudināja vai arī es pati iedomājos, ka tas ir Dieva sods par manu nodarbošanos. Baznīca nosoda zīlēšanu un pareģošanu un uzskata, ka tās ir no sātana. Es nobijos, pārtraucu rīkot seansus, sadedzināju visus piederumus. Gan vectētiņš, gan mamma bija reliģiozi. Mamma veda mani uz pareizticīgo baznīcu — tur bija skaisti kā pasakā. Arī es apmeklēju dievnamus, kad esmu Rīgā. Eju dažādu konfesiju dievnamos. Domāju, ka Dievam tur nebūtu ko iebilst.

No vectētiņa man ir tikai dažas piemiņas lietas — gleznotājas Vozļinskas darināts vectētiņa jaunības dienu portrets, viena antika etažere, dažas gleznas, pelnutrauka komplekts, maza no mēnesakmens darināta Būdas figūriņa, brokāta portjeru pušķis un vēl kaudzīte pirmskara avižu izgriezumu un dažādas maksājumu kvītis, ko rūpīgi sakrājis mans tēvs Eižens Kārklīšs.

Eižena Finka mazmeitas Larisas Upesjūras stāstījumu
pierakstīja Silvija Apine
1995

FINKA MAZMEITA NETIC MISTIKAI

Larisa Upesjūra dzīvo Aizkraukles rajonā, Ērbergē, kur jau 27 gadus strādā vietējā ambulancē.

Pa čikstošām kāpnēm uzkāpusi mājas otrajā stāvā, sparīgi pieklauvēju pie durvīm.

— Kur tik skaļi! — pavērusi durvis, saka Larisa un, atņēmusi labdienu, atzīst: — Man ļoti nepatīk troksnis! — Tad ejam istabā, at-sēžamies uz dīvāna un sākam sarunu.

— Cik gadu jums bija, kad vectēvs nomira?

— Skuķis, mazs skuķis tad biju. Aizņemta ar skolas lietām, sabiedrisko darbu, grāmatu lasīšanu, mūziku. Ne par ko citu neinteresējos. Man pat krita uz nerviem cilvēki, kuri nāca pie opapa, jo viņi man traucēja mācīties un lasīt.

— Bet par vectēva gaišreģa spējām taču zinājāt?

— Īsti neviens no mums par tām nezināja. Ak, jā — atceros, ka Bauskas ielā opaps lika kārtis, laikam īpašās Taro kārtis. Tur jau to nemaz nevarēja nepamanīt — ja tev visādi ienācēji neļauj mācīties, tad gribot negribot esi spiests to ievērot! Ne es varēju ciest to kāršu likšanu, ne mamma. Domāju, ka viņš vienkārši zilē uz kārtīm, un viss. Īpašās spējas — man pat nebija nojausmas, ka viņam tādas ir!

Ritai, manai mammai, kad viņa stāstīja par mistiskām lietām, nāca smieklī, viņa pat dusmīga palika — ja tic tādām lietām, tad var sajukt prātā! Tā jau arī ir!

— Jūs pati kaut reizi dzīvē esat bijusi pie zilnieces?

— Joka pēc vienreiz aizgāju. Dumjības kādas! Varbūt kāds cilvēks tām var ticēt.

— Nejūtat — vai esat mantojusi kaut daļu vectēva īpašo spēju?

— Nē, šajos jautājumos esmu galīga muļķe. Man galvenais ir medicīna, miers mājās un klusums visapkārt.

— Arī negribētu, ka jums tādas būtu?

— Negribētu! Kur palasu par dziedniecību, zintniecību, tur jūtu

kaut ko tādu... Nē, man tas nav vajadzīgs. Un ir taču tik grūti — redzēt citiem cauri. Kā tā vispār var dzīvot? Gribu būt vienkārša mirstīgā, tikai savu dzīvi dzīvot, darīt savu darbu. Vairāk man neko nevajag.

Dievs pasargi no tādām spējām kā opapam — jūtos laimīga, ka man tādu nav! Varu dzīvot klusi, mierīgi.

Tija Selga

Privātā Dzīve, 2002. Nr. 7

KAD LATVIJA KĻŪS BRĪVA

Latvijā savā laikā pazīstamais gaišreģis Finks vācu okupācijas laikā pareģojis, ka Latvija kļūs brīva, kad gadu varēs lasīt no “abiem galiem”. Tāds ir 1991. gads*.

rd.

Laiks, 1990. Nr. 6

VAI FINKAM BŪS TAISNĪBA?

Vai tiešām notiks brīnums un nelaiķim Eiženam Finkam būs taisnība tai ziņā, ka jau šogad izgaiss okupācijas murgs? Jebšu viņa pareģojums piepildīsies otrajā variantā, t. i., 2002. gadā? Ja jau bija jāpaciešas

* Ja nemaldos, šis ir gandrīz vai pirmoreiz literatūrā minētais Finka pareģojums attiecībā par Latvijas neatkarības atgūšanas laiku. Jāatzīmē, ka šis pareģojums nevarēja būt izteikts vācu okupācijas laikā, jo Finks, kā zināms, tobrīd atradās ieslodzījumā Sibīrijā. Varbūt Finks to izteica kādam ieslodzījuma noņemnes biedram, taču mums nav izdevies atrast nevienu reālu liecinieku tādām Finka izteikumam.

Nevar izslēgt, ka pareģojuma autors ir pats “rd” un Finkam ar šo pareģojumu nav nekāda sakara.

Pseidonīms “rd” ļoti bieži sastopams 1990. gada avīzē “Laiks”. Varbūt tas pieder avīzes galvenajam redaktoram I. Spilneram. Par viņu skat.: (https://lv.wikipedia.org/wiki/Ilgvars_Spilners). — B. R.

pusgadsimtu, kamēr tiks proklamēta Otrā republika, tad vēl 11 gadu varbūt nekrīt svarā.

Kā mēdz teikt arābi: Dievs ir liels. Ko var zināt?

Franks Gordons
Laiks, 1991. Nr. 25

EIŽENA FINKA DZĪVES PĒDĒJIE MĒNEŠI*

Pareģa vecumdienas ziedošajā Arkādijā

RĪDZINIEKA ANDREJA ČANGUĻA ATMIŅU STĀSTĪJUMS

...Tas bija 1957. gadā. Mans kaimiņš latvietis, sarkanarmijas invalīds, reiz ierunājās, ka zinot krietnu cilvēku, kurš meklējot īrēt istabiņu savrupmājā ar logu uz dārzu. Mums bija tieši tāds deviņus kvadrātmetrus liels kambarītis. Kaimiņš mani sapazīstināja ar kādu Kārkliņas kundzi, kura dzīvoja Matīsa ielā. Izrādījās, ka viņas tēvs ir kādreizējais Latvijā pirms kara plaši pazīstamais gaišreģis Eižens Finks. Mēs vienojāmies, ka drīz Finks pārcēlās pie mums uz dzīvi Grobiņas ielā. Tolaik Finks jau bija krietni gados. Divdaļīgās baltās

* Pēc mūsu ieskata, galvenā G. Birkmaņa pierakstīto Andreja Čanguļa atmiņu vērtība ir emocionālais stāstījums par Eižena Finka dzīves pēdējiem mēnešiem. Pret atmiņu politisko daļu būtu jāizturas piesardzīgi, jo ticamība izraisa šaubas. Kā mums zināms, pēc atgriešanās no nometnes līdz pat savai nāvei Finks izvairījās no jebkādam politiskām prognozēm pat sarunās ar tuvākajiem radniekiem, baidoties no aresta un jauna ieslodzījuma. Turklāt sīks un detalizēts nākotnes notikumu izklāsts vispār nav raksturīgs Finka stilam un pareģošanas žanram vispār. Turklāt pēdējos dzīves gados Finks sūdzējās par savu pareģa spēju mazināšanos (par to skat. tajās pašās A. Čanguļa atmiņās).

Neatkarīgi no ticamības pakāpes materiāls ir interesants arī kā viens no daudziem mēģinājumiem izmantot pareģu autoritāti un pareģojumus (arī Finka) dažās krīžu situācijās.

Sk. arī G. B. raksta agrīno variantu, kuru ar tādu pašu nosaukumu publicēja lielākā Amerikas latviešu avīze "Laiks" (1993. Nr. 14.) Publikācijas atšķiras ar dažādām interesantām detaļām. — B. R.

E. Finka kaps. Rīga, Pokrova kapi. 2016. gads
S. Vidjakinas foto

bārdas gali savirpināti. Savas dienas viņš vadīja klusi, bieži pastaigādamies pa dārzu un gremdēdamies pārdomās. Viņš priecājās par dārza ēnainumu, par koku zaļumu, par rimto mieru, ko sniedza dārzs. Tajā laikā Finks nesaņēma no valsts nekādu pensiju, ne pabalstu un dzīvoja, kā pats prata. Pateicoties tam, ka viņu aizvien uzmeklēja cilvēki, kas vēlējās uzzināt savu tuvinieku likteni, Finks gluži trūkumā nebija. Smagajā krievu okupācijas laikā, kad nevienam nebija iespējams iegūt nekādas ziņas par saviem tuviniekiem, kuri vai nu deportēti, vai kara laikā nonākuši ārzemēs, gaišreģi bija izmisušo cilvēku vienīgā un pēdējā cerība. Taču okupācijas varai, tās milicijai un čekai un īpaši jau kompartijai nebija pa prātam šāda pareģu darbošanās, kas nebija saskaņā ar marksistu postulātiem un pasaules uzskatiem. Finks stāstīja, ka pēc atbrīvošanās no lēģera Krievijā neesot nekur Rīgā ilgāk par dažiem mēnešiem dzīvojis. Viņam nācies vienmēr mainīt dzīvesvietu. Gan pārāk lielas apmeklētāju uzmācības, gan milicijas spaidu dēļ. Finks stāstīja arī, ka viņa pareģa spējas izsīkstot. Agrāk, pirms kara, viņš varējis dienā sarunāties un pareģot kādiem 20 vai 30 cilvēkiem, turpretī tagad — labi ja diviem, trim. Taču cilvēkiem liekoties, ka viņš atsakot pareģot naudas dēļ, lai paceltu cenu. Bet viņš to darīja, gribēdams būt godīgs. Cilvēki nesaprata, bāzās viņam virsū, piesolidami lielas naudas summas. Es pats redzēju un zinu, ka Finks bija vienaldzīgs pret lielu naudu. Viņš to uzskatīja par nepieciešamu tikai pieticīgai iztikai un īrei. Tā viņš mūsmājā nodzīvoja deviņus mēnešus līdz pēdējai mūža stundai.

Finks pats redzēja, ka piepildās viņa pareģojums Benjamiņa kundzei.

Finkam patika atcerēties pirmskara laikus, un pa starpām viņš ikreiz izmeta arī pa pareģojumam, nākotnes vīzijai, kā tagad mēdz sacīt.

Finks stāstīja, kad 1941. gada 14. jūnijā čekisti ieradušies viņu arestēt, viņš tūlīt ņēmis līdzī siltos ziemas zābakus un arestētājiem teicis: “Kā jūs mani tagad aizvedat, tā jūs mani atvedīsiet atpakaļ!”

Siltos zābakus krievi viņam etapā nolaupījuši, kas viņiem ir gluži ikdienišķa lieta, bet ar atgriešanos tiešām tā noticis. 1953. gadā Finku uz Rīgu pavadījis kāds čekists, kurš to nogādājis līdz meitas dzīvokļa durvīm un līcis viņai parakstīties kādā dokumentā.

Atcerēdamies krievu nometnēs pavadītos daudzos gadus, Finks allaž stāstīja, ka tas laiks viņam bijis vieglāks nekā citiem ieslodzītajiem. Lēģeru priekšniecība zinājusi par viņa pareģa spējām un izturējusies zināmā mērā labvēlīgi. Finkam nav bijis jāiet smagajos vergu darbos, viņam vienmēr bijusi baltmaize un amerikāņu konservi, ko patērējusi tikai lēģeru priekšniecība un apsardze. Finks savu ieslodzītā devu vienmēr atdevis badā mirstošajiem nelaimes biedriem latviešiem. Pie Finka braukuši lieli cietumsargi un nometņu priekšnieki, viņu sievas un ģimenes locekļi.

Es pats jau kādreiz tiku dzirdējis valodas par Finka pareģojumiem Benjamiņa kundzei. Nu es par to dzirdēju no paša Finka. Viņš stāstīja tā. Benjamiņa kundze viņu aicinājusi uz savām preses ballēm un solījusi 100 latus par vakaru. Finkam vajadzējis zāles attālā stūrī sēdēt pie galdiņa un viesiem pareģot nākotni. Tāpēc arī Benjamiņas balles bijušas populāras un piesaistījušas daudz ievērojamu viesu. Sprotams, ka viesi aiz pateicības bāzuši Finkam kabatā banknotes un tā par dažu balles nakti viņš saņēmis pat līdz 3000 latu. Benjamiņa, to redzēdama, nolēmusi Finkam neko nemaksāt. Viņš teicis, ka solītais ir jāpilda, bet kundze apskaitusies. Tad Finks dusmās pateicis, ka viņa mirs no bada un kaila gulēs uz dēļiem. Tā arī bijis, un Finks pats to vēlāk, nometnē būdams, redzējis. Viņš tur skaitījies par sanitāru.

Finks skatījis cilvēka dzīvi kā filmā. Redzot fotogrāfiju, spējis ieraudzīt šo cilvēku vidē, kādā tas pašlaik atradies. Mirušos Finks redzējis guļam kapā...

Arī par savas nāves stundas tuvošanos Finks runāja vairākkārt. Viņš teica, ka viņu ķeršot trieka. Tas notikšot agri no rīta. Kad viņš piedauzišot pie sienas, tad tas būšot noticis. Lai es ejot pēc viņa meitas.

Tikai lai nekādā gadījumā uz slimnīcu viņu nevedot. Ja palikšot mājās, uz gultas, kas zina, varbūt vēl atlabšot. Atceros, 1958. gada 15. janvārī uz mūsu māju atnāca advokāts Alksnis un sarunā ar Finku teica, ka zinot labu zobārstu, kas viņam varētu salikt jaunus zobus bada Krievzemē izbirušo vietā. Atceros, ka Finks tikai virpināja savas bārdas galiņus un atrunājās: “Man tas 6. un 7. februāris tāds tumšs rādās, varbūt nemaz vairs tos zobus nevajadzēs...”

Kad advokāts aizgāja, Finks tā viltīgi man sacīja: “Tam Alksnim liekas, ka viņš ilgi dzīvos! Es aiziešu februārī, bet Alksnis nomirs vasarā. To tu avīzē izlasīsi!”

Viss tā arī notika. 6. februārī no rīta izdzirdēju Finku piesitām pie sienas. Es tūlīt iegāju. Viņš ar pūlēm izrunāja dažus vārdus. Ieradās meita un nepaklausīja manam padomam. Tūlīt izsauca ātro palīdzību. Kad Finku sanitāri nestuvēs nesa uz autobusu, mēs redzējāmies pēdējo reizi. Viņš jau bija zaudējis valodu un nikni skatījās uz mani. Es sacīju, ka neesmu vainīgs un ka meita nav paklausījusi padomam. Tajā brīdī Finka seja mazliet atmaiga. Viņš mani bija sapratis.

PAREĢOJUMI PAR LATVIJAS UN KRIEVIJAS NĀKOTNI

...Finks vairākkārt runāja par Krievijas nākotni. Reiz viņš teica: “Kā reiz sabruka cariskā Krievija, tā sabruks komunistu Krievija...”

Vēl citreiz Finks atkal ierunājās par Krieviju: “Tu pats redzēsi — varenā Krievija sabruks kā kāršu namiņš... Pēdējās Krievijas robežas es redzu tikai ap Maskavu, Ļeņingradu un Baltkrieviju. Tur paliks visi lielie mahinatori, kuri negribēs strādāt, un viņi kļūs pēdējie nabagi. Tad, meklējot labāku dzīvi, krievu tauta izklīdīs pa visu pasauli”. Vēl kādā reizē Finks ieteicās: “Es redzu, ka Maskava nogrims... Būs milzīgs sprādziens kas satricinās visu Krieviju. Miljoniem cilvēku aizies bojā...”

Tad viņš starp citu bilda: “Tu vēl tik daudz pieredzēsi. Tu redzēsi,

ka pasaule atkal Latviju atzīs kā brīvu valsti. To sākumu arī pieredzēsi tepat Arkādijā. Tu iesi caur parku: tur būs atkal Latvijas karogs, cilvēki. Tur runās tie, kas bijuši izsūtīti un atgriezušies... Tur tu izdzirdēsi par to, cik daudz savu cilvēku latviešu tauta krievu varmācības dēļ zaudējusi. Es tev varu pateikt to skaitli. Tas ir ap 200 000.”

Patiesi, 1988. gadā es gāju gar Arkādiju, tur bija sapulcējušies daudzi cilvēki. Runāja tieši par to, kas nodarīts latviešu tautai! Es iepriekš nemaz par to mītiņu nebiju zinājis!...

Dažreiz Finks arī stāstīja sīkāk savus nākotnes pareģojumus... “Latvija atkal plivinās sarkanbaltsarkano karogu, bet pie varas būs komunisti. Tā tas ilgs vairākus gadus. Komunisti nedarbosies latviešu tautai, bet krievu interesēs. Daudz būs runu par brīvību un neatkarību. Tas būs tukšas muldēšanas laiks. Joprojām būs tas pats viss sliktais pret latviešiem. Komunisti padarīs latviešus plikus un nabagus. Paši viņi savāks lielas vērtības. Tās iegūs krievi un žīdi. Tās nebūs godīgā ceļā iegūtas vērtības.

Tad — es nevaru pateikt, kā tas iznāks — bet viņi būs spiesti atdot visu atņemto latviešiem atpakaļ. Būs milzīgs pasaules spiedienu — krievi un visi svešie dabūs braukt prom”...

Finka izvadīšanā klāt bija daudz ļaužu. Viņš kā pareizticīgais tika izvadīts no Mēness ielas katedrāles un guldīts Pokrova kapos. Tur viņa meita Kārklīņas kundze kapam uzlikusi smagu pulēta akmens plāksni ar aizgājēja vārdu. Toreiz pie izvadīšanas bija tāds neliels kuriozs — domā, ka nelaiķis drusku izvadītājiem sajaucis prātu. Viņi pēc aizlūguma nocēlušī zārku no paaugstinājuma un sākuši to nest ārā no katedrāles ar nelaiķa galvu uz priekšu. Tikai durvīs kāds attapies, un tad pagriezuši zārku pareizi.

Es jutu, ka mans pienākums bija to visu pastāstīt cilvēkiem. Tā arī Eižens Finks man toreiz vēlēja. Šis laiks nu pienācis.

Stāstījumu pierakstījis Gunārs Birkmanis
Nacionālā Neatkarība, 1993. gada 7.–13. aprīlis

EIŽENS FINKS — LATVIJAS NOSTRADAMS

Pareģošana nav nekas jauns. Vēsture pazīst daudzus slavenus pareģus. Pasaulē visos gadsimtos bijuši pareģi, pie kuriem nāca pēc padoma ķeizari, cari, valdnieki, ministri u. c. Viens no visievērojamākiem bija franču ārsts un pareģis Nostradams, kurš dzīvoja 16. gs. (1503–1566).

Latvija arī var lepoties ar savu fotogrāfu un pareģi Eiženu Finku. Viņam bija tūkstošiem pareģojumu. Viņš pareģoja cilvēku un valstu likteņus vai notikumus, to skaitā Azerbaidžānas, Itālijas, Krievijas, Izraēlas, ASV, Latvijas utt. Jau pirms 46 gadiem paredzēja uzbrukumu ASV, ap 2000. gadu paredzēja karu Izraēlā.

Apstāšos pie Finka pēdējā pareģojuma, kurš arī ļoti precīzi piepildījās, proti, par savu aiziešanu Viņšaulē. Viņš precīzi pareģoja savu miršanas gadu, mēnesi, dienu, stundu un pat savu diagnozi. Viņš sacīja, ka agri no rīta viņu ķers trieka. Tā arī notika, 1958. gada 27. janvārī 5:00 no rīta, piecēloties no gultas, Finkam kļuvis nelabi, un viņš zaudējis valodu. Pēc tam sācis runāt, bet pavisam neskaidri. Ātrā palīdzība aizveda viņu uz P. Stradiņa Republikānisko klīnisko slimnīcu 9:50. Slimnīcā Finks bija bezsamaņā ar augstu asinsspiedienu. Nākamā dienā viņš nedaudz atlaba, sāka neskaidri runāt un izdarīja dažādas kustības. Piektajā un sestajā dienā stāvoklis nedaudz uzlabojās, viņš pats jau iedzēra zāles, izpildīja lūgumus, apziņa kļuva vēl skaidrāka. Pēc tam astotajā dienā stāvoklis pasliktinājās, viņš neatbildēja uz jautājumiem un asinsspiediens pieauga līdz 230/110. Devītajā dienā stāvoklis uzlabojās, viņš atbildēja uz jautājumiem, izpildīja lūgumus un sāka atlabt, bet pēkšņi nākamajā dienā pievienojās plaušu karsonis un iestājās nesamaņa. Vienpadsmitajā dienā, t. i., 6. februārī, dziļā bezsamaņā plkst. 7:20 vakarā iestājās nāve.

Lai mēģinātu izprast E. Finka pārsteidzošos medija efektus un telepāta izslavētās spējas, vajadzēja izpētīt domu materiālo substrātu,

Dr. Henriks Grigaliničs runā par Finku. Minesota, ASV.
2001. gada februāris

proti, smadzenes, varbūt tas palīdzētu noskaidrot apbrīnojamas gaišredzības un telepātijas spējas.

1958. gada 7. februārī, būdams jauns patologs, devos kā parasti uz sekciju zāli, lai veiktu kārtējo ikdienas autopsiju. Uz sekciju galda ieraudzīju neliela auguma paveca, bet skaista cilvēka liķi. Diemžēl toreiz tā bija parasta autopsija un uzvārds Finks man neko neizteica. Vienalga Finks, Bērziņš vai Krastiņš...

Autopsijas laikā tik tiešām konstatēju asinsizplūdumu smadzenēs. Finka pareģojums par savu diagnozi apbrīnojami precīzi piepildījās! Jāteic, ka tā nebija ierasta ikdienas autopsija. Mani pārsteidza līdz tam neredzēta smadzeņu uzbūve. Biju veicis simtiem autopsiju, bet neko tamlīdzīgu nebiju redzējis ne uz sekciju galda, ne arī anatomijas grāmatās. Manā priekšā bija unikālas smadzenes! Abas smadzeņu puslodes izcēlās ar ļoti stipri izteiktu smadzeņu pelēkās vielas krokojumu, kā arī dažām citām anatomiskām īpatnībām. Toreiz vienkārši godīgi aprakstīju unikālas smadzenes, rūpīgi ieprotokolēju un draudzīgi palīdzēju patoloģiskās anatomijas katedras preparatoru Šenberga kungu šīs interesantās smadzenes fiksēt un saglabāt mūsu muzejā. Paņēmu gabaliņus mikroskopiskai izmeklēšanai ar parastajām standarta histoloģiskām metodēm. Par nožēlu, toreiz man nebija iespējas smadzeņu šūnas aplūkot elektronu mikroskopā, kā arī nebija to moderno izmeklēšanas metožu kas ir šodien, ar kurām būtu iespēja pamatīgāk izpētīt katras pelēkās smadzeņu vielas šūnas īpatnības, tās kontaktus utt. Iespējams, ka atklātos ļoti interesantas lietas, kas palīdzētu izprast fenomenālas parādības.

Izpētot E. Finka unikālas smadzenes, to īpatnējo anatomisko uzbūvi un morfoloģiju, un ņemot vērā mūsdienu zinātnes sasniegumus, kā arī neskaitāmo pareģojumu piepildīšanos, var izdarīt zinātniski pamatotu secinājumu, ka Finkam patiesi piemita izcilas telepātijas, telekinēzes un medija spējas. Eižens Finks patiešām bija ģēnijs, kuram Dievs devis unikālas smadzenes un apveltījis ar fantastiskām gara spējām.

Interesanti atzīmēt vēl dažas paralēles ar pasaules slaveno Nostradamu. Tāpat kā Finks paredzēja savu nāves stundu, arī Nostradams zināja savu nāves gadu, mēnesi un dienu — 1566. gadā — nodzīvodams 62 gadus, 6 mēnešus un 12 dienas. Finks nodzīvoja 72 gadus, 7 mēnešus un 12 dienas.

Pēdējā interesantā sakritība. Katram cilvēkam ir divi galvenie dokumenti. Pirmais, nākot pasaulē — dzimšanas apliecība un pēdējais — aizejot viņšaulē. E. Finka pirmā dokumenta numurs ir 7. Pēdējais dokuments — autopsijas protokols — 7. datums. Ar maģisko skaitli 7 Eižens Finks sāka un beidza savas šīs pasaules gaitas.

Pirmo dokumentu parakstīja Girgensons. Pēdējo — Grigalinovičs. Pirmais sākas ar Girg, pēdējais ar Grig... tie paši burti, nedaudz apgrieztā kārtībā... Izrādās ka manā uzvārdā un vārdā ietilpst absolūti visi burti no Girgensona...

Henriks Grigalinovičs, Dr. habil. med., akadēmiķis

2002. gada 12. februāris

Oregona, ASV

PERSONU RĀDĪTĀJS

- A. P. — sk. Pipirs A.
A. T. — sk. Tupiņš A.
Abizovs J., rakstnieks, tulkotājs 7
Afoņins, Iekšl. TK oper. pilnvarotais 250–251
Aikmanis H., Jogas biedrības vadītājs 286
Aizupe R., memuāriste 272
Akuraters J., rakstnieks, žurnālists 70
Aleksandrs Lielais, karavadonis 113, 142
Alks O., ārsts, ieslodzītais 270
Alksnis, advokāts 310
Andersone, Ārlietu min. kalpotāja 257
Anpilogivs, VDTK darbinieks 248
Apine S. 264, 266, 290, 292, 294, 298, 303
Arājs J., advokāts 172
—ars., nezināma autora pseidonīms 45
Ašmane A., pianiste 234
Atšķils, profesors 185
“Augusts”, VDTK aģents 248
Austra, E. Finka sievas radniece 292
Avots M. (pseud. Traktors), rakstnieks, žurnālists 18, 43
Ābers A., publicists, literāts 273
B. — nezināmā autora pseidonīms 44
B. — sk. Baumeisters
B. — sk. Blahers K.
B. R., atmiņu pierakstītājs 243, 270
Ba. — sk. Baumeisters
Bahmane K., Z. Meierovica sieva, izdarīja pašnāvību 1925. g. 19, 21
Balodis J., Latvijas kara ministrs; mir. 1965. g. 247
Barkovskis, Iekšl. TK izmeklēšanas grupas priekšnieks 262
Barloti (Barlotti) J., Latvijas meteorologs 133
Barviks J. A. 7

- Bauce, kapteinis 169
- Baumanis I., fotogrāfs 162
- Baumeisters A., instalators 254
- Baumeisters J. (?), E. Finka paziņa
78, 110, 115–117, 120–121,
206–207
- Beldaus K., mācītājs 82
- Beličs A., profesors 144
- Benjamiņa E., izdevēja;
arestēta 14.06.1941. g.; mir.
21.09.1941. g. Soļikamskas
nometnēs 6, 89, 187, 218, 264,
270, 272, 293, 308–309
- Benjamiņš A., izdevējs 70, 89, 187
- Bergs A., jurists, sabiedriska
darbinieks, izdevējs, politiķis 71
- Berkovičs, Iekšl. TK izmeklētājs
251, 257, 259, 260, 262
- Bet(h)ors R. (K. Čunčiņš),
izdevējs, astrologs, mir. 1976. g.
92–93
- Bezpūders Žanis — nezināma
autora pseidonīms 164
- Bērents Ģ., notāra vietas izpildī-
tājs 150
- Bērziņš A., Latvijas sab. lietu
ministrs, mir. 1977. g. 247, 268
- Birkmanis G., rakstnieks 306, 311
- Bizē Ž., komponists 151
- Bl. — sk. Blahers K.
- Blahers K., ķīmiķis, profesors,
Psihisko pētījumu biedrības
priekšsēdētājs, rakstija par
okultisma jautājumiem 21, 47,
48, 50, 52, 53, 55, 58, 61, 74, 78,
115, 199, 223, 232, 236
- Blekte E., žurnālists; pseidonīmi:
–kt, –kte, Ms.(?), Meteors(?),
Šokoladio 117, 156, 163, 171,
176, 188, 191, 196, 216, 228
- Bogdanovs, Sarkanās armijas
virsnieks 258
- Briedis A. 271
- Broka B., E. Finka radniece,
memuāriste 7, 290, 292, 295
- Bruzulis A. 7
- Buduls (Budulis) H., profesors,
psihiatrs 157
- Bummel–Biemel–Bomelli 133
- c–, nezināmā autora pseidonīms
64
- Caune E., mācītājs, redaktors 278
- Celms R., žurnālists 169
- Ceriņš A., Rīgas dzelzceļa policijas
priekšnieks 161
- Cilpa E. 227
- Cilpa M. 227–228
- Civinskis S., karikatūrists 51, 71,
72, 85
- Civis — sk. Civinskis S.
- Cīrulis, skolotājs 270–271
- Cobels, Vācijas vēstniecības
Latvijā ierēdnis 254

- Čaikovskis N., Krievijas politiskais darbinieks, miris 1926. g. 39
- Čaiņikovs G., E. Finka apmeklētājs 294, 296
- Čakste J., Valsts prezidents; saslima 1927. g. februāra sākumā, nomira pēc mēneša 5, 44–48, 51–54, 58, 60, 70, 137, 158, 177–178, 218
- Čangulis A., E. Finka dzīvokļa saimnieks, memuārists 306
- Čerkaskaja M., operas aktrise 161
- Daliņš J., vieglatlēts, soļotājs; 1932. g. Olimpiādes Losandželosā sudraba medaļas ieguvējs 178–179, 200
- Dambekalns, advokāts 172
- Deboir, E. Finka kliente 237
- Depenveijē V., E. Finka apmeklētāja 214–215
- Detmerings H., Baltās armijas virsnieks, okultists (?) 259–260
- Dēliņš E., žurnālists, izdevējs 284
- Dimza J., sportists desmitcīņā; 1932. g. Olimpiādes gaitā pēc sacīkstes astoņos veidos bija otrais, bet savainoja kāju un izstājās no cīņas par medaļu 178–179
- Dinsberģis, skolotājs 287
- Dobrovenskis R., rakstnieks 7
- Dolārs — sk. Liepiņš P.
- Dorins K., Rīgas pareizticīgo katedrāles protodiakons 249, 254
- Dorofejevs S., E. Finka apmeklētājs 18
- Doronkins, VDTK darbinieks 249
- Dostojevskis F., krievu rakstnieks 279
- Dr. O. — varbūt Grēviņa V. (sk.) pseidonīms
- Dravnieks A., gaišreģis 281–282
- Dreimane A., E. Finka sieva 173, 197, 201, 253, 290
- Dreimane V., E. Finka sievas radniece 291
- Dreimanis Ē., E. Finka sievas radnieks 290–291
- Dreslers J., karikatūrists, literāts 152, 293
- Dresvins N., žurnālists 68
- Duksis C., E. Finka radnieks 298
- Duksis T., E. Finka radnieks 294
- Durovs V., ieslodzītais 276
- Dūnis J., grāmatu izdevējs 271
- Dūnis R., memuārists 271
- E. K. — sk. Kobiļanska E.
- Egle K., literatūras vēsturnieks 89
- Emersons E., ārsts, ieslodzītais 270
- Erbus — nezināma autora pseidonīms 273

SATURS

Priekšvārds	5
Pie Rīgas pareģiem	9
Rīgas priekšpilsētu ainas. Fotografijas veikals Finks	14
<i>V. B. Trispadsmīt & Co</i>	14
<i>V. J. Pareģis</i> no foto ateljē	14
<i>Traktors</i> . No noslēpumainās spoku pasaules	17
<i>Irina Ripa</i> . Tā notika	18
Finks pareģojis Meierovica ģimenes traģisko nāvi	19
<i>M. Venjaminovs</i> . Ciemos pie Finka	19
<i>S. M.</i> No dzīves noslēpumainībām	22
<i>Niks</i> . Musolini varmācīgā nāvē nemirs	42
Musolini tic liktenībai	43
<i>B. Finka</i> pareģojums izpildījies	43
– <i>ars</i> . Arestēts pareģis Finks?	44
<i>k.</i> Vai gaišrēģis E. Finks arestēts?	44
Finks nav arestēts	45
Finks par saviem pareģojumiem	45
Sensacionālie zilnieka Finka pareģojumi	46
Ko prof. Maldons saka par Finku?	49
Finka neizdevušais pareģojums	50
E. Finka “iespaids” uz Latvijas profesoriem	51
Ko Finks stāsta par sevi?	55
Profesori un Mariss Vētra Finka medija spējas nenoliedz	57
<i>Prof. Dr. phil. Zālīte</i> . Paskaidrojums	60
<i>Dr. Orientacijs</i> . Kas īsti ir	61

<i>Dr. O.</i> Pēc piektdienas	61
“Hallo” kandidāti uz Triju Zvaigžņu ordeni	63
O. Finks pareģojot karu	63
Finka atsaukums	63
-c-. “Kulturelā” un “augsti izglitotā” Rīga	64
-šis. Čigāns Finks un viņa “klienti”	64
<i>N. Dresvins.</i> Manas tikšanās ar gaišreģi Finku	66
Finka priekšlasījumi	68
<i>str.</i> Bulvāru preses “nopolns”	70
<i>Junions.</i> Baltā Latvija	70
Zilnieks Finks nopietni saslimis	73
<i>Dr. A. Pipirs.</i> Gaišreģis Eižens Finks Rīgas sensācija	73
<i>Salvators.</i> Finks un jaunais kabinets	75
<i>Arturs Tupiņš.</i> Patiesība par gaišreģi Finku	76
V. C. Finks taisa karjeru	84
Zagšana pie Finka	86
Finka gredzens	87
Šodien Rīgā... gaišreģa Finka gredzena nolaupīšanas lieta	88
Sensacionels pareģojums	89
<i>E. Maj-a.</i> Par leģendām, par pasakām, par noslēpumiem...	90
<i>A. T. [Tupiņš].</i> Pie gaišreģa Eižena Finka Kaļķu ielā	93
<i>J. Dreslers.</i> Šīberlīzes laime	97
<i>Mariuss Fio.</i> Eižena Finka brīnišķie piedzīvojumi	98
<i>A. Pipirs.</i> Gaišreģis Finks	124
Finks sāk konkurēt ar Barloti	133
<i>Dolars.</i> Par spokošanos <...>	133
Nedrikst vairs sapņot!	134
Finks — par žurnālista Mihelona pazušanu	134
V. Finks redz ne to, ko redzēja de la Marti	135
Ko saka gaišreģis par Kutjepovu un Mihelsonu	138
Tagad Latvijā dzīvo	138
<i>Fio.</i> Finks runā...	139

<i>Igors Severjaņins</i> . Negaiss Hercegovinā	142
Pie notāra	148
Gaišreģa Finka "gars" strādā Rēvelē	151
<i>Ziedonis</i> . Pie Finka	151
<i>J. Dreslers</i> . Slikti rādās — labi būs	152
<i>K. L. N.</i> Finka paredzējumi 1931. gadā	153
<i>Ms.</i> Ko Finks pareģo par jauno valdību	155
<i>Ņura Masaļska</i> . Sveiciens no Parīzes	156
<i>xs.</i> "Finka dēls" ķezā	157
Ko saka Finks par nākošā gada notikumiem	157
Nepatiesas baumas par Finku	160
<i>Šokoladio</i> . Cilvēks, kas redz gaišāk kā citi	160
Reklamē Finku	164
<i>Žanis Bezpūders</i> . Lustīgas notikšanas provincē	164
<i>R. Celms</i> . Es biju pie Finka, un viņš man teica...	165
<i>B. a. Saims de Putato</i> . Modernas dainas	169
Politiskie un saimnieciskie pareģojumi 1932. g.	169
<i>Meteors</i> . Ko Finks... pareģo 1932. gadā	170
<i>Pāvils Gruzna</i> . "Gaišreģis" Finks — Dailes teātra direktora Ed. Smilģa draugs	171
Pareģis Jevgeņijs Finks šķiras no savas sievas	172
Finks savā personīgā dzīvē	173
Finks pārcēlās uz jaunu dzīvokli	174
<i>Šokoladio</i> . Finks beidzot šķirts no sievas	174
<i>Hel.</i> Noziedznieki tiks noķerti ne vēlāk kā otrdien, — apgalvo Finks	176
Finka pareģojums par Daliņa un Dimzas izredzēm Losandželosas Olimpiādē	178
<i>Saims de Putato</i> . Modernā daina	180
<i>Hel.</i> "Gaišreģa" Finka līgava Alise Lilienfelde ir Napoleona un Musolini pielūdzēja	180
Ap Finka un Lilienfeldt laulībām	183
<i>Šokoladio</i> . "Un tomēr arī laulības būs!"	186
Vai gaišreģis Finks ieprecēsies Oto Švarca firmā?	190

-kte. Laulības ar Finku ne tikai notiks, bet jau nolikta pat kāzu diena	191
<i>Hel.</i> Ko saka Finks par savam precībām ar Lilienfeldes k-dzi	192
<i>E. K.</i> Rīgas gaišreģi un hiromanti — par projektu, kas paredz viņu izsūtīšanu no Latvijas	194
-kt. Gaišreģa pāragrā dzimšanas diena	196
Prasība par aizbildņa iecelšanu Alisei Lilienfeldei	197
<i>Kārlis Krūmājs.</i> Finka gari un gaišredzība	197
<i>K. V.</i> Ko saka Finks par savas sievas un “bijušā drauga” apvainojumiem	201
Finka sieva — galējā nabadzībā	203
<i>Kārlis Krūmājs.</i> Tā runāja “gaišreģis” Finks	204
<i>Ms.</i> Gaišreģis Finks tomēr dosies laulības ostā	207
Gaišreģis Finks	208
Karagājiens pret “gaišreģiem”	209
Finks Rīgas jūrmalā	209
Eižens Finks valstij parādā...	210
Tiesu sludinājumi	211
Kas īsti sagaidāms 1934. gadā?	211
<i>S. S.</i> Bohēmas melnā birža	213
<i>Emilija Grigāne.</i> Tas simtprocentīgi piepildījās	213
-kte. Ciemos pie Rīgas gaišreģa Eiž. Finka	215
<i>Ieva Upleja.</i> Vēlreiz par Eiženu Finku	216
<i>Kārlis Lapiņš.</i> Kur sāksies nākamais karš?	219
Ko stāsta par mūsu gaišreģiem viņu klienti?	220
Citu iestāžu sludinājumi	225
<i>TABU.</i> Ko jaunajā gadā paredz gaišreģis Finks?	225
<i>Ns.</i> Sūdzība par “Finka garu”	226
-kte. “Nevar apsūdzēt debesis, ja mēness iespīd istabā”	227
<i>TABU.</i> Rīgas pareģi stāsta par to, kas notiks 1936. gadā	228
<i>Anna Muceniece.</i> Viss, itin viss piepildījās	229
<i>Aivars Puga.</i> Pirms un pēc 17. jūnija	232
<i>Mariss Vētra.</i> Ko jūs nākat?	232
<i>Helmārs Rudzītis.</i> Nu tad aiziesim pie Finka...	239
<i>Mavriks Vulfsons.</i> Jūs man tāpat neticēsiet!	243

<i>Gaļina Matisa-Petrova</i> . Jums kabatā ir jaunas sievietes ģimētnē...	244
<i>Juris Mētra</i> . Jums draud briesma	245
Sludinājumi	245
Politiskās policijas aģenta Mihailova ziņojums	246
PSR Valsts drošības tautas komisariāts.	250
E. Finka izmeklēšanas un tiesas procesa materiāli 1941.–1942. g.	
LPSR Iekšlietu tautas komisariāts. Valsts drošības pārvalde.	251
Iztaujas protokols pie lietas nr. 5709	
Labi būs...	264
<i>Olga Soloveja</i> . Jūs bijāt pie galda seši cilvēki	265
<i>A. Stradiņš</i> . Juhnovas lēģerī sastapos...	268
<i>Aleksandrs Neiberģs</i> . Lēģera slimnīcā	268
<i>Andris Briedis</i> . Gaišreģis Eižens Finks	270
<i>Rasma Aizupe</i> . Aizbēgt no likteņa nav iespējams	272
<i>Teodors Zeltiņš</i> . Pēteris Rožlapa — četrdesmitgadnieks	272
Deportēto latviešu bojāeja Padomju Savienībā	272
<i>Erbus</i> . Dzīvam kokam dzīvu galotni	273
<i>Alfrēds Ābers</i> . Bagātā Līze	273
<i>Rūdolfs Krīģers</i> . Mani piekrāpa mēness	274
<i>Regīna Kuplis</i> . Sveiciens!	277
<i>Elmārs Caune</i> . Karaļa solījums	278
<i>Raimonds Stūre</i> . Sprostā	278
<i>Boriss Fiļipovs</i> . Kādēļ man jāpamet dzimtā pilsēta?	279
<i>Velta Skujiņa</i> . Nedēļas piezīmes	280
<i>Mārtiņš Krūmiņš</i> . Manas atmiņas par Vilhelmu Purvīti	280
F. A. "Ap Rīgu viss gaišs"	280
<i>Voldemārs Veldre</i> . Pa Berlīnes ielām...	282
<i>M. Ozola</i> . Gaišreģis Finks	283
<i>Iza Nolle</i> . Par gaišreģi Finku	283
<i>K. Krsa</i> . Sapņi kā pārdabiskas parādības	283
<i>Emīls Dēliņš</i> . Kas mūs sagaida, stāvot uz astoņdesmito gadu sliekšņa?	284
Latvijā atgriezies... gaišreģis Finks...	285
<i>Augusts Rudzītis</i> . No Eižena Finka līdz vispasaules gaišredzībai	285

<i>K. Krsa.</i> Sapņi kā pārdabiskas parādības	288
<i>Laimonis Stērstiņš.</i> Tu tikai nenes manas kājas, kad es nomiršu...	289
<i>Banga Broka.</i> Es redzu uz tava spilvena asinis	290
<i>Velta Stankēviča.</i> Šiberlīzīte nav slinka, iet uz Kaļķielu pie Finka	292
<i>Ceronis Dukšs.</i> Toreiz es Finkam neticēju	294
<i>Jānis Stankēvičs.</i> Nezināmas epizodes no Finka dzīves	298
Rīgā miris gaišreģis Finks	300
Miris gaišreģis Finks	301
<i>Larisa Upesjūra.</i> Vectētiņš man nekad nav pareģojis	301
<i>Tija Selga.</i> Finka mazmeita netic mistikai	304
<i>rd.</i> Kad Latvija kļūs brīva	305
<i>Franks Gordons.</i> Vai Finkam būs taisnība?	305
<i>Andrejs Čangulis.</i> Eižena Finka dzīves pēdējie mēneši	306
<i>Henriks Grigalinovičs.</i> Eižens Finks — Latvijas Nostradams	312
Personu rādītājs	317